

WEG MET DE GROEIJNEN?

De Vlaamse zomerscholen anno 2023

Onderzoeksrapport

Kim Bellens
Milou De Smet
Jasper Nijluning
Inne De Backer
Sofie Cabus
Pieter Verachtert

in opdracht van
het Departement Onderwijs en Vorming
van de Vlaamse overheid

Gelieve naar deze publicatie te verwijzen als volgt:

Bellens, K., De Smet, M, Nijlunsing, J., De Backer, I., Cabus, S. & Verachtert, P. (2024). De Vlaamse zomerscholen anno 2023: Weg met de groeipijnen? Onderzoeksrapport. Thomas More Hogeschool.
<https://thomasmore.be/nl/media/12109>

Voor meer informatie over deze publicatie:

<https://thomasmore.be/nl/zomerscholen-evaluatie-2>

Deze publicatie kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, Ministerie voor Onderwijs en Vorming.

In deze publicatie wordt de mening van de auteur weergegeven en niet die van de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid is niet aansprakelijk voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de opgenomen gegevens.

© 2024 Thomas More Hogeschool

p.a. Expertisecentrum Onderwijs en Leren
Thomas More Hogeschool
Sint-Andriesstraat 2
2000 Antwerpen

Inhoud

SAMENVATTING	9
1. INLEIDING	11
1.1. Zomerscholen als COVID-beleidsmaatregel in 2020	11
1.2. Evaluatie van de eerste zomerscholen in 2020	11
1.3. Bestendiging van de inrichting van zomerscholen in Vlaanderen	12
1.4. Kenmerken van effectieve zomerscholen	13
2. ONDERZOEKSDOELEN EN -VRAGEN	15
3. METHODOLOGIE	16
3.1. Populatie en steekproeven	16
3.1.1. De volledige populatie zomerscholen 2023	16
3.1.2. Steekproef veldbezoeken	17
3.1.3. Steekproef casestudy's	19
3.2. Databronnen	23
3.2.1. Online vragenlijsten	23
3.2.2. Veldbezoeken zomerscholen	30
3.2.3. Casestudy's	31
3.2.4. Aanvullende gegevens Vlaamse overheid	33
3.2.5. Een overzicht van alle databronnen met bijhorende onderzoeksdoelen	35
3.3. Procedure	37
3.3.1. Werkwijze vragenlijstenonderzoek	37
3.3.2. Werkwijze veldbezoeken	38
3.3.3. Werkwijze casestudy's	39
4. DE ZOMERSCHOLEN IN KAART	40
4.1. Algemene kenmerken van de Vlaamse zomerscholen 2023	40
4.1.1. Aanvragers zomerscholen	40
4.1.2. Open versus gesloten aanbod	41
4.1.3. Geografische spreiding	42
4.1.4. Onderwijsniveau	43
4.1.5. Timing	44
4.1.6. Tussentijdse conclusie	45
4.2. Samenwerking en ondersteuning	45
4.2.1. Samenwerkingsverbanden	45
4.2.2. Ondersteuning vanuit de regierol van lokale besturen	47
4.2.3. Vormingsaanbod zomerscholen	51
4.2.4. Tussentijdse conclusie	51
4.3. Doelstellingen	52
4.3.1. Remediërend versus voorbereidend/stimulerend	52
4.3.2. Gerapporteerde doelstellingen door organisatoren	53

4.3.3. Gerapporteerde doelstellingen door medewerkers	55
4.3.4. Tussentijdse conclusie	56
4.4. Doelpubliek	57
4.4.1. Het gerealiseerde doelpubliek	57
4.4.2. De eigenlijke deelname van leerlingen	58
4.4.3. Tussentijdse conclusie	59
4.5. Personeel	60
4.5.1. Zomerschoolorganisatoren	60
4.5.2. De medewerkers	61
4.5.3. Tussentijdse conclusie	69
4.6. Inhoudelijke organisatie	69
4.6.1. Concrete inhoudelijke invulling van het aanbod	69
4.6.2. Pedagogisch-didactische aanpak van het onderwijsaanbod	71
4.6.3. Aanpak van het vrijetijdsaanbod	76
4.6.4. Tussentijdse conclusie	78
4.7. Gepercipieerde effectiviteit en tevredenheid	78
4.7.1. Gepercipieerde effectiviteit	79
4.7.2. Tevredenheid	80
4.7.3. Gepercipieerde succesfactoren en knelpunten	82
4.7.4. Tussentijdse conclusie	83
5. DE SAMENWERKING TUSSEN ZOMERSCHOOL EN ANKERSCHOLEN	85
5.1. Toeleiding en inschrijving van leerlingen	86
5.2. Informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool	89
5.2.1. Betrokken personen bij informatie-uitwisseling	89
5.2.2. Initiatiefnemers voor informatie-uitwisseling	90
5.2.3. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling	91
5.2.4. Vorm van informatie-uitwisseling	95
5.3. Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool	96
5.3.1. Betrokken personen bij informatie-uitwisseling	97
5.3.2. Initiatiefnemers bij informatie-uitwisseling	97
5.3.3. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling	98
5.3.4. Vorm van informatie-uitwisseling	99
5.4. Zomerscholen met een onderwijsaanbod georganiseerd door leraren die de leerlingen en diens leerproces kennen	100
5.5. Conclusie	102
6. DE KOSTENSTRUCTUUR VAN DE ZOMERSCHOLEN	104
6.1. Kosten m.b.t. de voorbereiding van een zomerschool	104
6.1.1. Communicatie, toeleiding en inschrijving	104
6.1.2. Inhoudelijke en praktische voorbereiding	106
6.1.3. Verzamelen en uitwisselen van informatie over de beginsituatie van leerlingen	109
6.1.4. Gedeclareerde kosten	110
6.2. Kosten m.b.t. de eigenlijke uitvoering van de zomerschool	111
6.2.1. Inzet personele middelen	111
6.2.2. Inzet werkingsmiddelen	113
6.2.3. Gedeclareerde kosten	116

6.3.	Kostenstructuur na afloop van de zomerschool	117
6.3.1.	Inzet personele middelen	117
6.3.2.	Inzet werkmiddelen	117
6.3.3.	Gedeclareerde kosten	117
6.4.	Overkoepelende analyse subsidie-indiening	117
6.5.	Conclusie	119
7.	DISCUSSIE EN CONCLUSIES	121
7.1.	De zomerscholen zijn geëvolueerd sinds 2020	121
7.2.	De zomerscholen zijn anno 2023 verankerd in Vlaanderen	121
7.3.	Zomerscholen ervaren een moeizame volgehouden deelname van leerlingen	122
7.4.	De beginsituatie van leerlingen: een noodzaak, een struikelblok of een last?	123
7.5.	Samenwerking tussen zomerschool en ankerschool: sterk in toeleiden, sporadisch voor de inbedding in de schoolloopbaan	123
7.6.	De subsidie als financieel kompas voor de organisatie van zomerscholen	123
7.7.	<i>Zomer</i> en <i>school</i> als gemeenschappelijke basis in een uiterst gevarieerd zomerscholenaanbod	124
8.	AANBEVELINGEN	125
9.	REFERENTIES	129
10.	BIJLAGEN	132
	Bijlage 1. Indienervragenlijst	132
	Bijlage 2. Organisatorvragenlijst	136
	Bijlage 3. Medewerkervragenlijst	151
	Bijlage 4. Leerlingenvragenlijst	161
	Bijlage 5. Oudervragenlijst	164
	Bijlage 6. Veldbezoek: Interviewleidraad organisator	168
	Bijlage 7. Veldbezoek: Interviewleidraad medewerker	171
	Bijlage 8. Veldbezoek: Interviewleidraad ouder	173
	Bijlage 9. Veldbezoek: Interviewleidraad leerling	173
	Bijlage 10. Veldbezoek: Inventaris materialen	175
	Bijlage 11. Casestudy's: Interviewleidraad indiener en/of organisator	176
	Bijlage 12. Casestudy's: Interviewleidraad leerlingenbegeleider ankerschool	180
	Bijlage 13. Casestudy's: Interviewleidraad leraar ankerschool	184
	Bijlage 14. Casestudy's: Interviewleidraad organisator zomerschool én leerlingbegeleider ankerschool	188

Tabellen

Tabel 1. Kenmerken finale steekproef veldbezoeken _____	18
Tabel 2. Representatie van steekproef veldbezoeken naar onderwijsniveau _____	19
Tabel 3. Kenmerken finale steekproef casestudy's _____	20
Tabel 4. Representatie van steekproef casestudy's naar onderwijsniveau _____	21
Tabel 5. Samenstelling indienervragenlijst _____	24
Tabel 6. Samenstelling organisatorvragenlijst _____	25
Tabel 7. Samenstelling medewerkervragenlijst _____	26
Tabel 8. Samenstelling leerlingenvragenlijst _____	26
Tabel 9. Samenstelling oudervragenlijst _____	27
Tabel 10. Overzicht respons vragenlijstenonderzoek _____	28
Tabel 11. Zomerschoolaanvragen met respons op vragenlijsten versus totale groep zomerschoolaanvragen _____	29
Tabel 12. Interviewonderwerpen bevroegd tijdens de veldbezoeken _____	30
Tabel 13. Interviewonderwerpen bevroegd in de casestudy's _____	32
Tabel 14. Overzicht documenten casestudy's _____	33
Tabel 15. Overzicht van onderzoeksdoelen en -vragen met bijhorende databronnen _____	36
Tabel 16. Overzicht gesloten versus open aanbod _____	41
Tabel 17. Type aanbod naar initiatiefnemer _____	42
Tabel 18. Verdeling van de zomerschoolleerlingen over de provincies _____	43
Tabel 19. Aantal zomerscholen en leerlingen per onderwijsniveau en type aanvrager _____	44
Tabel 20. Timing van het zomerschoolaanbod (aantal zomerscholen) _____	44
Tabel 21. Invulling van de regierol volgens de indieners _____	49
Tabel 22. Invulling van de regierol volgens de organisatoren _____	50
Tabel 23. Aantal zomerschoolaanvragen per beoogde doelstelling _____	53
Tabel 24. Doelstellingen van de zomerscholen _____	54
Tabel 25. Doelstellingen van de zomerscholen _____	55
Tabel 26. Aantal zomerscholen volzet en voorzien van wachtlijst _____	58
Tabel 27. Aantal deelgenomen leerlingen _____	59
Tabel 28. Functies van de organisatoren in hun zomerschool _____	61
Tabel 29. Profiel medewerkers _____	62
Tabel 30. Hoogste opleidingsniveau medewerkers _____	62
Tabel 31. Gemiddelde aantal medewerkers per profiel _____	63
Tabel 32. Tijd in de zomerschool van medewerkers (onderwijsaanbod of geïntegreerde aanbod) _____	63
Tabel 33. Eerdere ervaring van medewerkers _____	64
Tabel 34. Wijze van rekruteren van medewerkers _____	65
Tabel 35. Wijze van selectie van medewerkers _____	66
Tabel 36. Wijze van aanstellen van medewerkers _____	67
Tabel 37. Vergoedingsvorm van medewerkers _____	68

Tabel 38. Aantal zomerscholen per leergebied in onderwijsaanbod _____	70
Tabel 39. Aantal zomerscholen per activiteitscategorie in vrijetijdsaanbod _____	70
Tabel 40. Aantal medewerkers per categorie van vrijetijdsactiviteiten _____	71
Tabel 41. Beginsituatie en leernoden van de leerlingen _____	71
Tabel 42. Oordelen over de gehanteerde didactische aanpak van onderwijsaanbod _____	72
Tabel 43. Oordelen over didactische materialen _____	73
Tabel 44. Oordelen over mate van maatwerk en differentiatie _____	74
Tabel 45. Oordelen over het klasklimaat in de zomerscholen _____	75
Tabel 46. Oordelen van organisatoren en medewerkers over de opvolging van individuele leerlingen _____	76
Tabel 47. Gehanteerde aanpak van het vrijetijdsaanbod _____	77
Tabel 48. Oordelen van organisatoren over het bereiken van de doelen _____	79
Tabel 49. Oordelen van medewerkers over het bereiken van de doelen _____	80
Tabel 50. Tevredenheid van organisatoren met betrekking tot specifieke onderdelen _____	81
Tabel 51. Mate waarin verschillende personen of instanties een actieve rol opnemen bij het aantrekken en toeleiden van leerlingen _____	86
Tabel 52. Strategie om leerlingen aan te trekken _____	87
Tabel 53. Inschrijving van leerlingen in de zomerschool _____	89
Tabel 54. Betrokkenen bij informatie-uitwisseling voor de zomerschool _____	90
Tabel 55. Initiatiefnemers voor informatie-uitwisseling voor de zomerschool _____	90
Tabel 56. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling voor de zomerschool volgens de zomerschoolorganisator _____	91
Tabel 57. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling voor de zomerschool volgens de medewerkers _____	92
Tabel 58. Zicht op de beginsituatie en noden van leerlingen _____	92
Tabel 59. Vorm van de informatie-uitwisseling voor de zomerschool _____	96
Tabel 60. Terugkoppeling informatie vanuit de zomerschool aan de ankerschool _____	96
Tabel 61. Betrokkenen bij informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool _____	97
Tabel 62. Initiatiefnemers voor informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool _____	97
Tabel 63. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool volgens organisatoren _____	99
Tabel 64. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool volgens medewerkers _____	99
Tabel 65. Vorm van informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool _____	99
Tabel 66. Gedeclareerde kosten personeelsmiddelen _____	116
Tabel 67. Gedeclareerde kosten werkingsmiddelen _____	116
Tabel 68: Werkelijke subsidie naar grootte van de zomerschool en verantwoorde kosten (N=122) _____	118

Figuren

Figuur 1. Aantal geplande zomerscholen per zomerschoolaanvraag	17
Figuur 2. Overzicht geplande dataverzameling in casestudy's	22
Figuur 3. Overzicht gerealiseerde dataverzameling in casestudy's	23
Figuur 4. Locatie van de gerealiseerde zomerscholen	42
Figuur 5. Aantal deelnemende leerlingen per zomerschoolaanvraag	57
Figuur 6. Profiel van de medewerkers	62
Figuur 7. Mate waarin organisatoren het eenvoudig vinden om medewerkers te vinden	66
Figuur 8. Vergoeding medewerkers	68
Figuur 9. Verdeling algemene tevredenheidsscores van organisatoren en medewerkers	81
Figuur 10. Bereidheid tot toekomstige deelname aan organisatie zomerschool	82
Figuur 11. Intensiteit van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen ankerscholen en zomerscholen over de verschillende fases van de zomerschool	102
Figuur 12. Gereserveerde en werkelijke subsidie op basis van het geschatte respectievelijk effectieve aantal leerlingen in de zomerscholen	118

Samenvatting

In 2020 zorgde de uitbraak van de COVID-19-pandemie voor een (gedeeltelijke) sluiting van de fysieke scholen. Het initiatief vanuit de overheid om de inrichting van zomerscholen aan te moedigen en financieel te ondersteunen werd toen geïnitieerd en ook in de afgelopen jaren verdergezet. Voorliggend onderzoek beantwoordt een aantal vragen over de zomerscholen anno 2023.

Er staan in dit onderzoeksrapport **drie doelen** centraal, met name: (1) zicht krijgen op het gerealiseerde aanbod aan zomerscholen in Vlaanderen in 2023, (2) zicht krijgen op de relatie en samenwerking tussen de zomerscholen en de ankerscholen, met name de scholen waaruit zomerschoolleerlingen afkomstig zijn en/of naartoe gaan en (3) zicht krijgen op de financiële kostenstructuur van de zomerscholen.

Om deze doelstellingen te realiseren, werden verschillende **dataverzamelingen** opgezet. Allereerst werd tijdens de zomermaanden van 2023 een brede online bevraging georganiseerd bij verschillende betrokkenen bij de zomerscholen (m.n. bij indieners, organisatoren, medewerkers, leerlingen en ouders). Om gedetailleerder zicht te krijgen op de werking van de zomerscholen vonden daarnaast veldbezoeken plaats aan tien zomerscholen. De samenwerking tussen zomerscholen en ankerscholen werd bestudeerd aan de hand van casestudy's in 12 zomerscholen en bijbehorende ankerscholen. Tot slot werden aanvullende gegevens betrokken uit: (1) de ingediende subsidieaanvragen, (2) de financiële rapportering van de zomerscholen en (3) de databanken van het Departement Onderwijs en Vorming.

Uit de resultaten blijkt allereerst dat de zomerscholen vandaag **verankerd** zijn in Vlaanderen en **geëvolueerd** sinds 2020. Er namen in 2023 12.358 leerlingen gedurende 10 dagen deel aan een zomerscholen. De focus lag daarbij vooral op het wegwerken van taalachterstand en versterken van taalvaardigheid, waarbij aanzienlijk meer anderstalige nieuwkomers en leerlingen met een andere thuistaal bereikt werden dan in 2020. De zomerscholen zijn vandaag duidelijk (nog) sterker gericht op het lager onderwijs en de rol van lokale besturen in hun organisatie is aanzienlijk toegenomen. Net als vier jaar geleden worstelen zomerscholen wel nog steeds met het realiseren van een volgehouden deelname van de zomerschoolleerlingen.

Verder blijkt dat de **samenwerking** tussen zomer- en ankerscholen zich bij uitstek richt op het toeleiden en inschrijven van leerlingen. Daarbij blijkt dat het voldoende gedetailleerd in kaart brengen van de beginsituatie van leerlingen, wat nodig is om op maat van individuele leernoden te kunnen werken, voor veel zomerscholen een grote uitdaging vormt. Tot slot is de terugkoppeling vanuit zomerscholen naar hun ankerscholen eerder beperkt en wordt deze terugkoppeling bovendien nauwelijks of niet ingebed in het onderwijsleerproces en de leerlingenbegeleiding tijdens het nieuwe schooljaar.

Initiatiefnemers baseren de concrete organisatie van hun zomerscholen in sterke mate op het aantal verwachte leerlingen en op de hoogte van het verwachte subsidiebedrag dat daarmee samenhangt. Dat maakt dat zomerscholen die er minder goed in slaagden om voldoende leerlingen in te schrijven en/of hen voltijds te laten deelnemen het risico liepen om in de rode cijfers te eindigen. Ervaren zomerscholen kunnen dit enigszins beter inschatten en hierop anticiperen dan startende zomerscholen. Tegelijkertijd rekenen heel wat initiatiefnemers de (soms erg uitgebreide) tijd die wordt besteed aan het voorbereiden van hun zomerscholen niet mee in hun kostenberekening, o.m. omdat deze voorbereiding aanleunt (maar niet per sé overlapt) met het vaste professionele takenpakket van de betrokkenen.

Tot slot blijkt dat het zomerscholenlandschap in Vlaanderen bijzonder gevarieerd is en dat **dé zomerscholen dus niet bestaat**. Elke zomerscholen zet in op een evenwichtige balans tussen een onderwijsaanbod en een complementair vrijetijdsaanbod. De manier waarop dit gebeurt, verschilt evenwel danig tussen zomerscholen. Verschillen situeren zich daarbij zowat op alle vlakken van de zomerschoolorganisatie.

Op basis van voorliggend onderzoek stellen we aan de Vlaamse overheid voor om de veranderde context aan te grijpen om de **positionering van de zomerscholen in Vlaanderen grondig te herbekijken** en om

de **doelstellingen van de Vlaamse zomerscholen opnieuw aan te scherpen**, en indien nodig te diversifiëren. Daarbij kan de overheid ervoor kiezen om zomerscholen opnieuw sterker te koppelen aan het schoolse curriculum. De overheid kan er evenwel ook voor kiezen om de focus op individuele leernoden en maatwerk los te laten en zomerscholen in te richten die leerlingen een gevarieerd, leerrijk en breed stimulerend aanbod doen om deze leerlingen sterker aan de start van het nieuwe schooljaar te brengen. Tot slot kan de overheid er ook voor kiezen om zowel zomerscholen die vraaggestuurd en op maat werken als zomerscholen die meer aanbodgestuurd werken te blijven ondersteunen.

1. Inleiding

1.1. Zomerscholen als COVID-beleidsmaatregel in 2020

In het voorjaar van 2020 zorgde de uitbraak van de COVID-19-pandemie voor een (gedeeltelijke) sluiting van de fysieke scholen tot aan het einde van het schooljaar. Deze sluiting verplichtte leraren en scholen om uiterst snel en onverwacht over te schakelen van contactonderwijs naar afstandsonderwijs. Daarbij lag aanvankelijk de nadruk op het herhalen en verder inoefenen van geziene leerstof. Door de langere dan aanvankelijk gedachte sluiting, verschoof gaandeweg de focus toch naar het aanbieden van nieuwe leerstof.

Op basis van bestaand onderzoek naar de rol van de school in het leren van kinderen (zie bv. Ceci, 1991; Heyns, 1987; Luyten, 2006; Muijs et al., 2004; Scheerens, Luyten, Steen & Luyten-de Thouars, 2007, Verachtert et al., 2009; Von Hippel & Hamrock, 2019) werd in de aanvangsmaanden van de COVID-pandemie al vermoed dat de plotse overstap naar een noodvorm van afstandsonderwijs negatieve gevolgen zou hebben op het leren van leerlingen. Dat dit ook werkelijk het geval was, is later in heel wat wetenschappelijke studies wereldwijd aangetoond en uitvoerig gedocumenteerd (zie bv. Bergdahl & Nouri, 2021; Feng, Ioan, & Li, 2021; König & Frey, 2022). Voornamelijk voor kwetsbare kinderen en jongeren werden negatieve effecten gerapporteerd van de schoolsluitingen (zie bv. Schuurman et al., 2021). Geïnspireerd door gelijkaardige beleidsinitiatieven in onder meer Nederland (Haelermans et al., 2017) en het Verenigd Koninkrijk (Martin et al., 2013), besloot de Vlaamse overheid om in de zomermaanden van 2020 voor de eerste maal in Vlaanderen zomerscholen op grote schaal te subsidiëren om het negatieve effect van de COVID-pandemie op het schoolse leren van kinderen en jongeren, en in het bijzonder de meest kwetsbare onder hen, tegen te gaan.

Naar aanleiding van die oproep werden in totaal 138 Vlaanderen zomerscholen gesubsidieerd en ingericht in de zomermaanden van 2020. Circa 7.500 leerlingen namen deel aan een zomerschool en werden tijdens de zomer van 2020 begeleid door bijna 1.400 medewerkers. Er werd een aanbod opgezet verspreid over Vlaanderen, met in hoofdzaak zomerscholen in de steden Antwerpen, Gent en Brussel. Naast zomerscholen die in hoofdzaak ingericht werden door lokale besturen en onderwijsverstrekkers (met name scholen, scholengemeenschappen en koepelorganisaties), werden ook zomerscholen ingericht waarbij de regie werd genomen door andere organisaties (onder meer jeugdwerkzvw's, sportzvw's, privépraktijken ...).

1.2. Evaluatie van de eerste zomerscholen in 2020

De zomerscholen in 2020 werden in opdracht van de Vlaamse overheid geëvalueerd door het Expertisecentrum voor Onderwijs en Leren (ExCEL) van de Thomas More Hogeschool (zie Verachtert, Bellens, Sneyers, Surma & Muijs, 2020). De algemene conclusie luidde:

“De Vlaamse zomerscholen anno 2020 kunnen in diverse opzichten een succes genoemd worden. [...] Daarbij slaagden de zomerscholen relatief goed in het bereiken van kwetsbare leerlingen, van wie we verwachten dat ze misschien wel het meeste baat hebben bij een kwalitatief sterk zomerschoolaanbod. Bovendien is de tevredenheid bij de verschillende groepen van betrokkenen gemiddeld genomen hoog en schatten velen onder hen de effectiviteit van het zomerschoolaanbod hoog in. Zoals de zaken er bij het schrijven van dit rapport voor staan, valt te verwachten dat schooljaar 2020-2021 opnieuw geen vanzelfsprekend schooljaar zal worden, waardoor de nood aan initiatieven om na afloop van dit schooljaar de opgelopen leerachterstanden te remediëren – bij uitstek bij kwetsbare leerlingen – opnieuw de kop zal opsteken. Het verdient dan ook aanbeveling om een nieuwe oproep tot inrichting van zomerscholen te lanceren, met optimalisering van de elementen die voor verbetering vatbaar zijn. Succesvolle elementen, zoals de kleine klasgroepen, dienen in de projectoproep behouden te blijven.” (p. 133)

Waar de evaluatie globaal genomen dus positief was, kwamen er ook enkele pijnpunten naar boven uit de analyse. Een aantal van de belangrijkste pijnpunten hadden betrekking op (1) de vooropgestelde doelstellingen van de zomerscholen, (2) de mate van afstemming tussen de zomerschool en de school van herkomst van de leerling, in wat volgt de ankerschool genoemd en (3) het personeel in de zomerscholen en diens verloning. Wat betreft de vooropgestelde doelstellingen van de zomerscholen besluit het rapport als volgt:

“We stelden in ons onderzoek vast dat zomerscholen vaak heel wat doelen tegelijk bij hun leerlingen proberen te realiseren. Bovendien rapporteerden we aanwijzingen dat de communicatie binnen individuele zomerscholen rond de na te streven doelen niet altijd optimaal verliep. Hierdoor dreigen de inspanningen die zomerscholen en hun medewerkers leveren te weinig focus in zich te dragen, waardoor er in een beperkte tijdsspanne op te veel zaken tegelijk wordt ingezet.” (p. 134)

Met betrekking tot de afstemming tussen zomerschool en ankerschool werd volgende conclusie geformuleerd:

“Een opvallende conclusie op dit vlak is dat niet alle zomerscholen en onderwijsmedewerkers een even goed zicht hadden op de beginsituatie en de onderwijsnoden van de aan hen toevertrouwde leerlingen. Dat lijkt vooral te gelden voor de zomerscholen met een open aanbod, waar leerlingen vanuit verschillende aanleverende scholen deelnemen en communicatie rond onderwijsnoden complexer is dan in zomerscholen die zich enkel richten op leerlingen van de eigen school (gesloten aanbod)” (p. 129).

Tot slot bleek het vinden van kwaliteitsvolle medewerkers en hen gepast belonen allesbehalve evident:

“Voorliggend onderzoek bracht aan het licht dat heel wat zomerscholen de nodige moeite hadden om kwaliteitsvolle medewerkers tegen een gepaste verloning aan te werven. Zo stelden we vast dat ongeveer één op vijf van de zomerschoolmedewerkers niet pedagogisch geschoold was. Ook heerste er in sommige zomerscholen met een gesloten aanbod heel wat onduidelijkheid over het statuut waaronder leerkrachten al dan niet konden bijdragen aan een zomerschool georganiseerd door hun eigen school en de verloning die daarmee gepaard kon en mocht gaan. Dit heeft er mogelijk mee toe geleid dat in ongeveer een kwart van de zomerscholen met een gesloten aanbod medewerkers niet vergoed werden.” (p. 135).

Naast bovenvermelde evaluatie door het Expertisecentrum Onderwijs en Leren van Thomas More Hogeschool, onderzochten ook collega's Gambi en De Witte (2021) de effectiviteit van zomerscholen in Vlaanderen. Uit hun analyses besluiten zij dat de zomerscholen een gunstige invloed hadden op de leerprestaties van leerlingen en dat zomerscholen ervoor zorgden dat de ongelijkheid op basis van een aantal leerlingkenmerken (onder meer thuissituatie en voorafgaand prestatieniveau) deels werd teruggedrongen.

1.3. Bestendinging van de inrichting van zomerscholen in Vlaanderen

Het initiatief vanuit de overheid om de inrichting van zomerscholen aan te moedigen door middel van een subsidie-oproep werd ook in de afgelopen jaren verdergezet. Ook in de zomermaanden van 2021 en 2022 werden op die manier op grote schaal zomerscholen gesubsidieerd en ingericht. Het systematisch in kaart brengen van (de organisatie van) die zomerscholen, alsook een diepgaande analyse en evaluatie zoals die gebeurde voor de zomerscholen van 2020, gebeurde de voorbijgaande twee jaren niet. Hierdoor is slechts summiere informatie voorhanden over de zomerscholen in die jaren.

Uit een antwoord van minister Weyts op een parlementaire vraag op 2 maart 2023 blijkt onder meer een tendens naar schaalvergroting overheen de jaren: er worden minder initiatieven ingericht, met een hoger aantal deelnemers per zomerschoolaanvraag. Met betrekking tot de verhouding tussen de opname van de regierol door lokale besturen versus scholen lijkt er een tendens naar een lichte verschuiving overheen de jaren in de richting van lokale besturen: 70 lokale besturen (57%) en 52 scholen (43%) in 2021 en 68 lokale besturen (64%) en 38 scholen (36%) in 2022.

Daarnaast kende het beleid en de regelgeving rond de subsidiëring en regelgeving voor zomerscholen een verdere ontwikkeling, onder meer geïnspireerd door de pijnpunten die in Verachtert et al. (2020) werden geformuleerd. Zo werd intussen het 'Decreet over de organisatie van zomerscholen'¹ (Vlaamse overheid, 2022) goedgekeurd, waarin staat dat zomerscholen alleen georganiseerd kunnen worden door een onderwijsstelling of een lokaal bestuur. Bijgevolg kan niet zomaar eender welke organisatie nog een zomerschool inrichten.

Ook qua financiering werden er richtlijnen opgesteld. Sinds 2021 worden ook middelen vrijgemaakt voor lokale besturen die een regierol opnemen in het uitrollen van een zomerschool. Meer bepaald krijgen zij een tegemoetkoming van 20 euro per leerling voor de volledige duur van de zomerschool. Een onderwijsinstelling die niet met lokaal bestuur met een regierol samenwerkt, krijgt 5 euro per leerling voor de volledige duur van de zomerschool voor overhead. En waar in 2020 de subsidie 250 euro per klas (10-14 leerlingen) bedroeg, krijgen in de financiële regelgeving voor de inrichting van zomerscholen in 2023 alle inrichters van zomerscholen 45 euro per leerling voor de volledige duur van de zomerschool om deze uit te rollen.

1.4. Kenmerken van effectieve zomerscholen

Het inrichten van zomerprogramma's als een manier om het leren van leerlingen te ondersteunen, gebeurt wereldwijd al decennialang. Terwijl uit buitenlands onderzoek blijkt dat zomerprogramma's leerlingen ten goede kunnen komen, resulteren zomerprogramma's niet zonder meer in positieve resultaten voor de participerende leerlingen. Door de grote verscheidenheid aan zomerprogramma's qua aanpak, doelpubliek, inhoud en doel is het niet vanzelfsprekend om een one-size-fits-all sjabloon te distilleren uit de myriade aan zomerprogramma's. Zomerprogramma's waar positieve leerlingeneffecten werden gevonden, blijken weliswaar een aantal gemeenschappelijke kenmerken te hebben. Gebaseerd op 9 reviewstudies (Augustine et al, 2016; Cooper et al, 2000; Lauer et al, 2006; Kim & Quinn, 2013; Lewis, 2004; Kidron & Lindsay, 2014; McCombs et al, 2011; Paris et al, 2004; Hall et al, 2017) onderscheiden we de volgende vijf kenmerken.

- 1) **Een kleine ratio leerling-leerkracht.** De ratio is kleiner dan in het normale schooljaar. Minder leerlingen per groep maakt het mogelijk om gemakkelijker 'op maat' te werken, meer gedifferentieerd les te geven en dus individuele aandacht en ondersteuning te bieden en meer aan te sluiten bij de specifieke noden van de leerlingen. In de literatuur worden optimale groepsgroottes tussen 6 en 15 leerlingen gesitueerd, met een verminderd effect bij groepen groter dan 20.
- 2) **Een hoge graad van aanwezigheid.** Hoe groter en consistentere de aanwezigheid van de leerlingen, hoe groter de effecten bleken, zowel cognitief als non-cognitief. Leerlingen met een hoge aanwezigheidsgraad boeken leerwinst voor wiskunde, taal en socio-emotionele aspecten en deze voordelen houden het volgende schooljaar nog steeds aan. Hoewel niet gemakkelijk te realiseren, blijkt betrokkenheid van de ouders van cruciaal belang, voornamelijk voor kinderen uit lage SES-milieus (Muijs et al., 2004). Helaas houdt de sociaaleconomische kloof veel kinderen buiten de zomerscholen indien ze vrijblijvend aangeboden wordt. Meer bevoordeelde kinderen nemen tot acht keer vaker deel aan de zomerprogramma's dan hun klasgenoten met een lager inkomen. De succesvolste zomerscholen investeerden sterk in het werven en behouden van hun leerlingen.

¹ Voor meer info, zie: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/15989>

- 3) **Sterke kwaliteit van het curriculum.** De beste zomerscholen werken aan een sterk doelgericht programma dat als aantrekkelijk, zinvol en noodzakelijk ervaren wordt. Het op elkaar afstemmen van de schooljaar- en zomercurricula kan ook de effectiviteit van de zomerprogrammering verbeteren. Deze inhoudelijke afstemming kan twee vormen aannemen. Ten eerste kan de inhoud van de zomerprogramma's worden afgestemd op die van het voorafgaande schooljaar om zo te zorgen voor een remediëring van de kernconcepten die de leerlingen niet onder de knie kregen (remediërend). Ten tweede kan de inhoud worden afgestemd op het komende schooljaar, zodat de studenten via pre-teaching een voorproefje hebben gekregen van de leerinhouden en dus een voorsprong opbouwen ten opzichte van leerlingen die de zomerschool niet volgden (voorbereidend). Wanneer zomerscholen empirisch onderbouwde programma's gebruiken wordt ook meer leerwinst geboekt. Zo waren leesprogramma's op basis van expliciete phonics-instructie succesvoller om zwakke lezers technisch te leren lezen dan programma's die de whole-language-methode gebruikten (Johnston & Watson, 2005). Naast vakinhoud wordt ook substantieel aandacht besteed aan bijvoorbeeld sociaal-emotionele aspecten, metacognitieve vaardigheden of andere verrijkings-programma's. Een nauwgezette evaluatie en monitoring van de kwaliteit van het zomerschoolprogramma, het geboden onderwijs en de prestaties van de leerlingen leidt ook tot effectievere zomerscholen. Door intern of extern te evalueren wat goed werkte en wat niet, kunnen organisatoren van zomerscholen aanpassingen maken die de kwaliteit van het programma in latere jaren verbeteren. Daarnaast kan het opstellen van een evaluatie helpen om bijvoorbeeld de programmadoelstellingen en de benodigde ondersteuning te verduidelijken.

- 4) **Hoge kwaliteit van de lesgevers en instructie.** De focus op de kwaliteit van de instructie, voornamelijk voor het taalonderwijs, komt de leerlingen ook in de zomer ten goede, net als tijdens het schooljaar (Muijs & Reynolds, 2017; Surma et al, 2019). Het kan echter een uitdaging zijn om te zorgen voor effectief onderwijs in de zomer. Het tijdig werven en financieel vergoeden van leraren met ervaring op vak- en leeftijdsniveau wordt daardoor als belangrijk omschreven. Die leraren zijn vaak beter in staat om het zomercurriculum te verbinden met dat van voorgaande of komende schooljaren, het juiste tempo te behouden en heldere instructie te bieden. Klasobservaties suggereerden dat, ondanks de kleinere klasgroepen, leraren niet altijd gebruik maakten van die voordelen om gepersonaliseerde en/of gedifferentieerde instructie te voorzien. Korte professionaliseringstrajecten kunnen ingericht worden om dit te verhelpen. Of de leraar een van de gebruikelijke leerkrachten van de leerling is, lijkt minder een verschil te maken.

- 5) **Intensiteit van het programma:** Effecten uit studies lijken te wijzen op sterkere effecten na een intensieve zomerschool. Zomerscholen in het buitenland duren meestal vier tot zes weken, waarbij elke dag minstens drie uur curriculum-gerelateerd les wordt gegeven. Die positieve effecten kunnen verklaard worden door de verhoogde *academic time-on-task*, die het aantal uur instructie per student in de zomerschool weerspiegelt.

2. Onderzoeksdoelen en -vragen

In dit onderzoeksrapport staan drie doelen met bijhorende onderzoeksvragen centraal:

DOEL 1. Zicht krijgen op het gerealiseerde aanbod aan zomerscholen in Vlaanderen in 2023

- Welke zomerscholen worden georganiseerd?
- Hoe worden deze zomerscholen praktisch georganiseerd?
- Hoe worden deze zomerscholen inhoudelijk georganiseerd?
- Wie is het doelpubliek en in welke mate worden zij bereikt?
- Welke typologieën van zomerscholen kunnen we onderscheiden in het aanbod?

DOEL 2. Zicht krijgen op de relatie en samenwerking tussen de zomerschool en de ankerscholen, met name de scholen waaruit zomerschoolleerlingen afkomstig zijn en/of naartoe gaan

- In welke mate en op welke manier nemen ankerscholen het zomerschoolaanbod mee in hun leerlingbegeleiding in aanloop naar het einde van het schooljaar en de daaropvolgende zomervakantie?
- Op welke manier wordt de informatie-uitwisseling tussen zomerschool en ankerscholen concreet georganiseerd?
- In welke mate en op welke manier nemen ankerscholen de resultaten van de zomerschool mee in hun leerlingbegeleiding tijdens de eerste maanden van het schooljaar na de zomervakantie?

DOEL 3. Zicht krijgen op de financiële werking van de zomerscholen

- Hoeveel bedraagt de (variatie in) reële kost van het organiseren van een zomerschool?
- In welke mate hangt de (variatie in) reële kost van het organiseren van een zomerschool samen met kenmerken van de gerealiseerde zomerscholen?
- In welke mate verschilt de kostprijs van een lesuur in een zomerschool van een lesuur in een ankerschool?

In het onderzoeksrapport van de zomerscholen in 2020 (Verachtert et al., 2020) stond eveneens onderzoeksdoel 1 voorop. Hierdoor is vergelijking mogelijk. Onderzoeksdoelen 2 en 3 worden in dit rapport voor de eerste maal in kaart gebracht voor het zomerscholenaanbod in Vlaanderen.

In Hoofdstuk 3 wordt de methodologie met inbegrip van de verschillende dataverzamelingen en -analyses uiteengezet. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de resultaten voor onderzoeksdoel 1. Hoofdstuk 5 bespreekt de relatie en samenwerking tussen zomerschool en ankerscholen (onderzoeksdoel 2). Vervolgens wordt in Hoofdstuk 6 een antwoord geformuleerd op de onderzoeksvragen horend bij onderzoeksdoel 3 (financiële kostenstructuur van de zomerscholen).

3. Methodologie

In dit hoofdstuk bespreken we in detail het opzet van de empirische dataverzameling en de analyses die werden uitgevoerd om antwoorden te formuleren op bovenstaande onderzoeksdoelen en -vragen. Concreet lichten we eerst de volledige populatie zomerscholen en de steekproeven voor de verschillende deelstudies toe. Een deel van de dataverzameling werd immers uitgevoerd bij de ganse groep van Vlaamse zomerscholen 2023, terwijl beperktere steekproeven van zomerscholen bijkomend bevroegd werden om diepgaandere gegevens over een aantal aspecten te bekomen. Daarna bespreken we de verschillende databronnen en tot slot beschrijven we de procedures die werden toegepast om de data te analyseren.

3.1. Populatie en steekproeven

3.1.1. De volledige populatie zomerscholen 2023

Omdat het online vragenlijstenonderzoek (zie paragraaf 3.2.1) uitgevoerd werd bij de volledige populatie zomerscholen, is het zinvol om eerst te beschrijven hoeveel zomerscholen er precies in de zomervakantie van 2023 in Vlaanderen georganiseerd werden. Daarbij vertrekken we van het aantal subsidieaanvragen voor zomerscholen dat bij de Vlaamse overheid ingediend werd.

Aanvragen voor subsidiëring verliepen in twee rondes, waarbij 54 initiatiefnemers een zomerschoolaanvraag in de eerste ronde indienden en 72 in de tweede ronde. In totaal ontving de Vlaamse overheid dus 126 subsidieaanvragen voor het organiseren van één of meerdere zomerscholen in 2023. Vier aanvragen uit de tweede ronde betroffen echter geen aanvraag voor een nieuwe zomerschool, maar een aanvraag tot uitbreiding van het aantal leerlingen uit de eerste ronde. In totaal waren er dus 122 unieke zomerschoolaanvragen. Alle 122 zomerschoolaanvragen werden weerhouden.

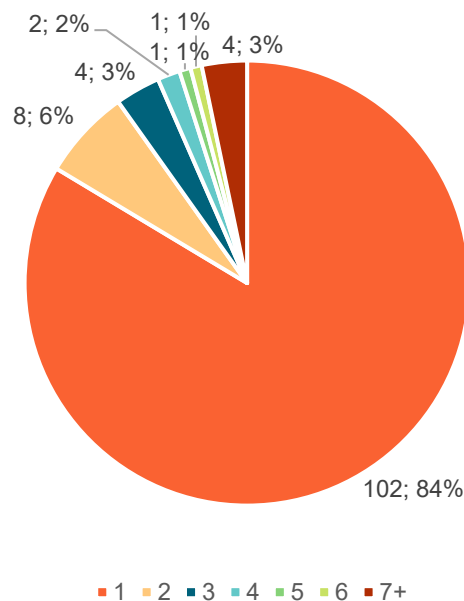
Een unieke zomerschoolaanvraag kon vervolgens één of meerdere zomerscholen omvatten. Op basis van de **122 zomerschoolaanvragen** bleek aanvankelijk dat er 206 zomerscholen werden gepland. Uit het onderzoek bleek echter dat niet elke aanvrager of organisator dezelfde definitie van zomerschool hanteerde. In de zomerschoolaanvraag werd een zomerschool door de Vlaamse overheid als volgt gedefinieerd:

“Één zomerschool beslaat één periode van 10 voltijdse dagen of 20 halve dagen. Voor leerlingen buitengewoon onderwijs is 5 volle dagen of 10 halve dagen mogelijk.”

In bovenvermelde definitie is dus de *duur en timing* van het zomerschoolaanbod de bepalende factor om van een unieke zomerschool te spreken. Sommige aanvragers baseerden zich bij de telling van het aantal zomerscholen in hun aanvraag evenwel ook op andere – zowel *inhoudelijke als organisatorische* – kenmerken van hun zomerschoolaanbod. Zo werden zomerscholen onder meer onderscheiden op basis van het onderwijsniveau van de beoogde leerlingen (bv. basis- versus secundair onderwijs), het doelpubliek (bv. OKAN vs. niet-OKAN) of de locatie. Op basis van onder meer analyses van de zomerschoolaanvragen, telefonische contactname met een groot aantal zomerschoolaanvragers en analyse van de financiële rapportering van zomerscholen, werd het aanvankelijke aantal van 206 zomerscholen bijgesteld naar 220 geplande zomerscholen.

Het merendeel van de zomerschoolaanvragen (N = 102; 84%) betrof de organisatie van één enkele zomerschool (zie Figuur 1). Acht aanvragen waren er voor de organisatie van twee zomerscholen en vier aanvragen voor de organisatie van drie zomerscholen. De hoogste aantallen zomerscholen werden

opgetekend in de subsidieaanvragen vanuit de lokale besturen van Gent (N = 17), Genk (N = 22) en Antwerpen (N=23).

Figuur 1. Aantal geplande zomerscholen per zomerschoolaanvraag

Van de 220 geplande zomerscholen werden er **twee geannuleerd** in de aanloop naar de zomervakantie. Eén zomerschool werd geannuleerd vanwege een tekort aan inschrijvingen. De leerlingen die toch ingeschreven waren, werden daarbij herverdeeld onder de andere zomerscholen van dezelfde indiener. Een tweede zomerschool ging niet door vanwege een samenvoeging met een andere zomerschool. In dit geval bleek het inrichten van een zomerschoolaanbod op twee locaties (en in twee periodes) om organisatorische redenen toch niet haalbaar. Aangezien deze twee annuleringen zich binnen zomerschoolaanvragen met meerdere zomerscholen voordeden, leidden ze niet tot een vermindering van het aantal zomerschoolaanvragen.

In totaal hebben dus **218 zomerscholen** hun aanbod in de zomer van 2023 kunnen realiseren. Omdat de Vlaamse overheid in 2023 een andere definitie van zomerschool hanteerde dan in 2020, kan het aantal georganiseerde zomerscholen in beide jaren niet vergeleken worden. Om de evolutie in het zomerschoolaanbod in kaart te brengen, is het daarom beter om te kijken naar het aantal bereikte zomerschoolleerlingen (zie paragraaf 4.4).

3.1.2. Steekproef veldbezoeken

Tijdens de zomermaanden van 2023 werden veldbezoeken uitgevoerd bij een selectie van tien zomerscholen. De keuze van zomerscholen werd in de eerste plaats bepaald aan de hand van een random steekproeftrekking op niveau van de zomerschoolaanvraag.

Om de steekproef te trekken werden de 122 zomerschoolaanvragen gerangschikt in drie strata:

- **Soort indiener:** lokaal bestuur versus school;
- **Onderwijsniveau:** kleuteronderwijs, gewoon lager onderwijs, voltijds secundair onderwijs, deeltijds secundair onderwijs, OKAN-onderwijs, buitengewoon lager of secundair onderwijs of een combinatie van deze;

- *Grootte van de zomerschoolaanvraag*: het geschatte aantal deelnemende zomerschoolleerlingen. Deze variabele diende eveneens als indicatie van de ligging van de zomerschool (platteland versus stedelijke context), waarbij we ervan uitgingen dat grotere zomerschoolaanvragen vooral zomerscholen in stedelijke context zouden betreffen.

Aan de hand van Google's *random number generator* bepaalden we een random startgetal tussen 1 en 12. Op basis van het resultaat (getal 3) werd eerst de derde zomerschoolaanvraag uit de lijst geselecteerd en werd vervolgens met sprongen van 12 de hoofdsteekproef van zomerschoolaanvragen samengesteld. Om eventuele uitval of weigering tot deelname aan een veldbezoek te ondervangen, werden meteen voor elke zomerschoolaanvraag uit de hoofdsteekproef ook twee reserveaanvragen geselecteerd. Dit waren respectievelijk de zomerschoolaanvraag boven (1ste reserve) en onder (2de reserve) de geselecteerde aanvraag in de lijst.

Wanneer een zomerschoolaanvraag uit de hoofdsteekproef meerdere zomerscholen omvatte, werd pragmatisch op basis van agenda en mogelijkheden van zowel de onderzoekers als de zomerschoolbetrokkenen bekeken welke zomerschool werd bezocht. Veldbezoeken konden in zes zomerschoolaanvragen uit de hoofdsteekproef doorgaan. Daarnaast werden drie zomerschoolaanvragen uit de eerste reservesteekproef bezocht en één zomerschool uit de tweede reservesteekproef. Naast één weigering tot medewerking in één zomerschool, waren redenen waarom een veldbezoek niet kon doorgaan tweërlei: (1) zomerscholen waren reeds afgelopen op het moment van contactname – het betrof zomerscholen die in de eerste weken van juli hadden plaatsgevonden, of (2) de zomerschoolindieners die haar/zijn contactgegevens doorgaf in de zomerschoolaanvraag was met vakantie en was daarom niet bereikbaar. In dit laatste geval ging het om indieners van een zomerschoolaanvraag die niet bij de feitelijke uitvoering van de zomerschool betrokken waren.

Onderstaande Tabel 1 geeft de finale steekproef van zomerscholen weer waar de veldbezoeken werden uitgevoerd. Zes van de geselecteerde zomerscholen werden georganiseerd door een lokaal bestuur en vier door een school. Zoals verwacht kan worden, weerspiegelt deze verhouding binnen de steekproef de analoge verhouding binnen de volledige populatie (zie paragraaf 4.1.1).

Tabel 1. Kenmerken finale steekproef veldbezoeken

aanvrager	onderwijsniveau zomerschool	geschatte aantal leerlingen
lokaal bestuur A	basisonderwijs	40
lokaal bestuur B	(buitengewoon) lager onderwijs	55
lokaal bestuur C	basisonderwijs	64
lokaal bestuur D	lager onderwijs	60
lokaal bestuur E	(buitengewoon) lager onderwijs	120
lokaal bestuur F	lager, secundair en OKAN-onderwijs	260
school A	lager onderwijs	20
school B	lager en secundair onderwijs	40
school C	lager onderwijs	90
school D	lager en secundair onderwijs	200

Tabel 2 vergelijkt de verdeling van de zomerschoolaanvragen over de verschillende onderwijsniveaus in de gerealiseerde steekproef ten opzichte van de populatie van zomerschoolaanvragen. Daaruit blijkt dat zomerschoolaanvragen die zich richtten op kleuters en OKAN-leerlingen enigszins ondergerepresenteerd waren in de steekproef. Voor het aanbod lager en secundair onderwijs liggen de verhoudingen binnen de steekproef wel in lijn met wat je op basis van de populatie zou verwachten.

Met drie zomerscholen gelegen in Antwerpen, twee zomerscholen in Limburg, drie zomerscholen in Oost-Vlaanderen en twee zomerscholen in Vlaams-Brabant werd ook een regionale spreiding bereikt die nauw aanleunt bij de volledige groep van zomerscholen. Enkel zomerscholen uit West-Vlaanderen en Brussel (die respectievelijk 17% en 4% van de populatie uitmaakten, zie paragraaf 4.1.3) werden niet in de steekproef betrokken.

Tabel 2. Representatie van steekproef veldbezoeken naar onderwijsniveau

	populatie zomerschoolaanvragen	steekproef
kleuteronderwijs	63 (52%)	2 (20%)
gewoon lager onderwijs	107 (88%)	10 (100%)
voltijds secundair onderwijs	26 (21%)	3 (30%)
deeltijds secundair onderwijs	3 (2%)	0 (0%)
OKAN	28 (23%)	1 (10%)
buitengewoon lager onderwijs	21 (17%)	2 (20%)
buitengewoon secundair onderwijs	6 (5%)	0 (0%)

3.1.3. Steekproef casestudy's

In het najaar van 2023 werden casestudy's uitgevoerd bij een selectie van 12 zomerscholen en bijbehorende ankerscholen. Ook hier werd de keuze van zomerscholen in de eerste plaats bepaald aan de hand van een random steekproeftrekking op niveau van de zomerschoolaanvraag.

Bij het trekken van de gestratificeerde steekproef voor de casestudy's werden dezelfde strata gehanteerd als voor de steekproef voor de veldbezoeken (zie paragraaf 3.1.2). De tien zomerscholen die reeds bezocht werden bij de veldbezoeken werden vóór de steekproeftrekking uit de lijst van 122 zomerschoolaanvragen verwijderd om een dubbele bevraging en te sterke belasting met het onderzoek te voorkomen. Bijkomend werd één extra zomerschool uit de lijst verwijderd, waar voor een veldbezoek reeds een weigering werd verkregen. Op die manier restten 111 zomerschoolaanvragen die in aanmerking kwamen voor de casestudy's.

Deze 111 zomerschoolaanvragen werden gerangschikt volgens de drie strata. Vervolgens werd met de *random number generator* van Google opnieuw een random getal getrokken, deze keer tussen 1 en 9. Op basis van het resultaat (getal 8) werd eerst de achtste zomerschoolaanvraag uit de lijst geselecteerd en werd vervolgens met sprongen van 9 de hoofdsteekproef van zomerschoolaanvragen samengesteld. Om eventuele uitval of weigering tot deelname aan een veldbezoek te ondervangen, werden ook hier meteen voor elke zomerschoolaanvraag uit de hoofdsteekproef twee reserveaanvragen geselecteerd. Dit waren respectievelijk de zomerschoolaanvraag boven (1ste reserve) en onder (2de reserve) de geselecteerde aanvraag in de lijst.

De indiener werd via mail gecontacteerd waarbij het tweeledig doel van het interview werd aangegeven, met name het in kaart brengen van (1) de samenwerking tussen zomerschool en ankerschool en (2) de financiële kostenstructuur van de zomerschool. Op basis van deze doelen bepaalden de indieners met welke zomerschoolbetrokkenen best een gesprek kon worden afgenomen. In het merendeel van de gevallen was de indiener ook de organisator van de zomerschool en was zij/hij best geplaatst om de nodige informatie te verschaffen. Waar niet, vroegen indieners aan de organisator(en) van de zomerschool om mee aan te sluiten bij het gesprek. In één casestudy verwees de indiener door naar de organisator van de zomerschool en sloot zij/hij zelf niet mee aan bij het gesprek.

Casestudy's konden in acht zomerschoolaanvragen uit de hoofdsteekeproef worden uitgevoerd. Daarnaast werden casestudy's uitgevoerd bij drie zomerschoolaanvragen uit de eerste reservesteekeproef en één zomerschool uit de tweede reservesteekeproef. Redenen waarom een casestudy niet kon doorgaan in de eerst geselecteerde zomerschoolaanvraag waren het uitblijven van reactie op contactopnames, de afwezigheid van de persoon die de zomerschool organiseerde (hetzij door ziekte hetzij door het verlaten van de organisatie) en tijdsdruk.

Tabel 3 geeft de finale steekproef weer waar de casestudy's werden uitgevoerd. In de steekproef werden acht zomerschoolaanvragen opgenomen die georganiseerd werden door een lokaal bestuur en vier zomerschoolaanvragen die door een school werden georganiseerd.

Tabel 3. Kenmerken finale steekproef casestudy's

indieneer	onderwijsniveau zomerschool	geschatte aantal leerlingen
lokaal bestuur G	basisonderwijs	60
lokaal bestuur H	basisonderwijs	90
lokaal bestuur I	basis- en OKAN-onderwijs	240
lokaal bestuur J	basis, secundair en OKAN-onderwijs	300
lokaal bestuur K	lager onderwijs	35
lokaal bestuur L	lager onderwijs	70
lokaal bestuur M	(buitengewoon) lager onderwijs	40
lokaal bestuur N	lager, secundair en OKAN-onderwijs	40
school E	basisonderwijs	20
school F	basisonderwijs	80
school G	(buitengewoon) lager onderwijs	550
school H	lager en secundair onderwijs	120

Tabel 4 vergelijkt de verdeling van de zomerschoolaanvragen over de verschillende onderwijsniveaus in de gerealiseerde steekproef voor de casestudy's ten opzichte van de populatie van zomerschoolaanvragen. Daaruit blijkt een goede vertegenwoordiging van de verschillende onderwijsniveaus, mits de afwezigheid van deeltijds secundair onderwijs en buitengewoon secundair onderwijs.

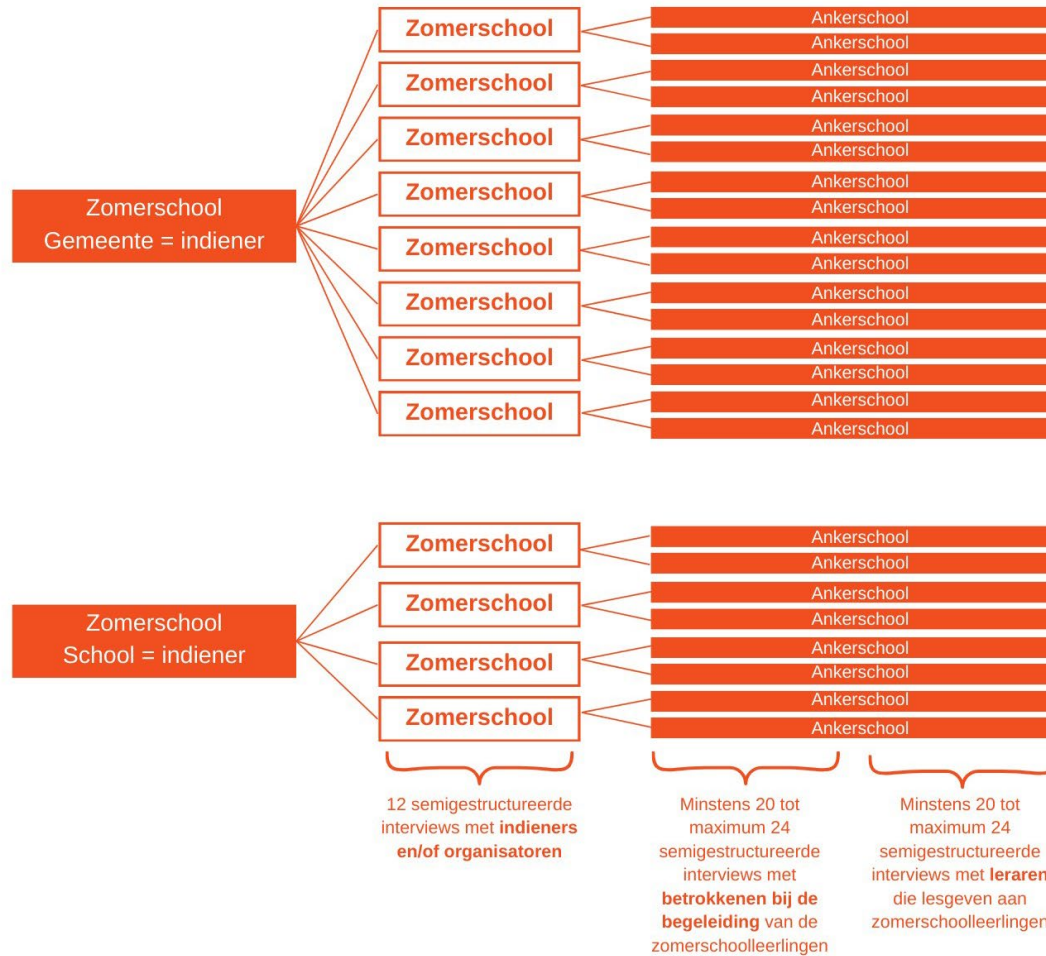
Ook wat betreft geografische spreiding zien we een eerder representatieve steekproef, mits een onderrepresentatie van zomerscholen in Oost- en West-Vlaanderen en een overrepresentatie van zomerscholen in Vlaams-Brabant.

Tabel 4. Representatie van steekproef casestudy's naar onderwijsniveau

	populatie zomerscholaanvragen	steekproef
kleuteronderwijs	63 (52%)	6 (50%)
gewoon lager onderwijs	107 (88%)	12 (100%)
voltijds secundair onderwijs	26 (21%)	3 (25%)
deeltijds secundair onderwijs	3 (2%)	0 (0%)
OKAN	28 (23%)	3 (25%)
buitengewoon lager onderwijs	21 (17%)	2 (17%)
buitengewoon secundair onderwijs	6 (5%)	0 (0%)

Met de twaalf indieners en/of organisatoren van de zomerscholen uit Tabel 4 vond in de periode oktober-november een interview plaats om de samenwerking met de ankerscholen en de financiële kostenstructuur van de zomerschool in kaart te brengen. Tijdens dit interview werd aan hen gevraagd vanuit welke ankerscholen de meeste leerlingen in de zomerschool waren ingeschreven, om vervolgens deze ankerscholen te kunnen contacteren. Vooropgesteld werd om per zomerschool twee ankerscholen te betrekken.

Van de vier zomerscholaanvragen die ingediend werden door een school, bleken twee zomerscholen een aanbod in te richten waarbij leerlingen uit meerdere ankerscholen konden deelnemen. De overige twee zomerscholen richtten enkel voor de leerlingen uit de eigen school een zomerscholaanbod in. Hier werden dan ook geen aanvullende contacten gelegd met ankerscholen aangezien zomerschool en ankerschool in deze gevallen dezelfde zijn. Figuur 2 visualiseert de vooropgestelde dataverzameling.

Figuur 2. Overzicht geplande dataverzameling in casestudy's

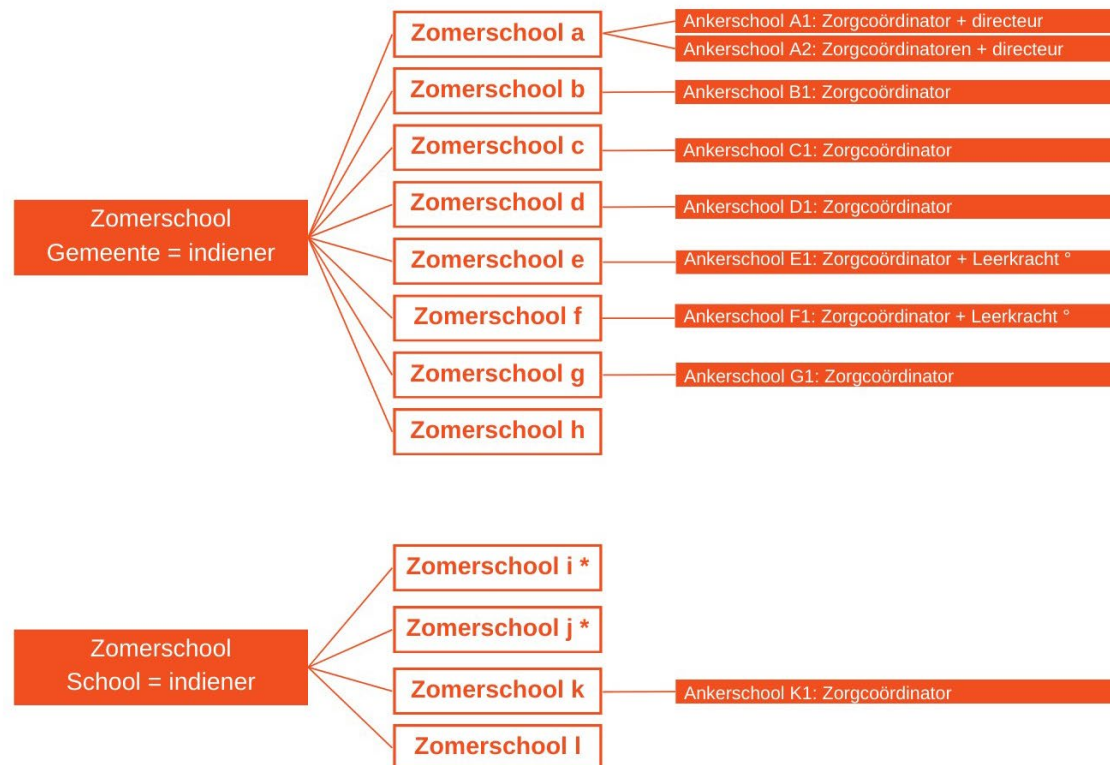
In totaal werden dus initieel 20 ankerscholen aangeschreven met de vraag of we hen mochten contacteren voor een (online) interview met een leerlingenbegeleider of zorgcoördinator en een leerkracht van de school. De respons op deze initiële contactname was evenwel zeer laag. Slechts zeven van de ankerscholen gaven aan bereid te zijn om een gesprek te plannen.

In de zoektocht naar alternatieven (bv. contacteren van vervangende ankerscholen), bleek het oorspronkelijke doel van twee ankerscholen per zomerschool in de praktijk al snel moeilijk haalbaar. Enerzijds was het erg moeilijk om scholen via e-mail of telefonisch te bereiken, waardoor antwoord vaak lang op zich liet wachten. Anderzijds gaven ook veel scholen aan dat zij met heel wat tijds- en werkdruk te kampen hadden (onder meer door een lerarentekort), waardoor zij geen tijd vrij konden maken voor een interview.

In overleg met de stuurgroep werd besloten om de dataverzameling bij de ankerscholen die wel hun deelname hadden toegezegd al te laten starten en te bekijken in hoeverre er saturatie in de dataverzameling zou optreden. Zo zouden de inspanningen om toch nog ankerscholen te overtuigen gestaakt kunnen worden wanneer zou blijken dat de meeste zomerscholen op een gelijkaardige manier werken en bijkomende dataverzameling bij nieuwe ankerscholen dus weinig of geen nieuwe informatie zou opleveren. Op basis van een eerste reeks interviews met verschillende ankerscholen bleken de antwoorden over de aanpak rond informatie-uitwisseling inderdaad vaak vrij gelijkaardig te zijn. Dit gaf de onderzoekers vertrouwen dat ze ook met één ankerschool per zomerschool een betrouwbaar zicht zouden krijgen op de samenwerking tussen zomerschool en ankerscholen. Er werd dan ook beslist dat het niet noodzakelijk was

om te blijven streven naar twee ankerscholen per zomerschool. Wel werden er nog reserve-ankerscholen gecontacteerd om toch minstens één ankerschool per zomerschool te kunnen spreken, maar ook bij deze scholen bleek het moeilijk om een interview vast te kunnen leggen.

Uiteindelijk vond met negen verschillende ankerscholen een interview plaats. Op al deze negen ankerscholen konden gesprekken gepland worden met directie en zorgcoördinator(en). Echter, ook binnen deze ankerscholen bleek het moeilijk om gesprekken met leerkrachten te organiseren. Slechts bij twee ankerscholen hebben de onderzoekers aanvullend een interview met een leerkracht kunnen afnemen. In totaal werden er elf interviews afgenomen met ankerscholen (zie Figuur 3). De interviews met de ankerscholen vonden plaats in de periode van half november tot half december 2023.

* Interviewee is zowel indiener zomerschool als zorgcoördinator/directie ankerschool

° Afnomen via twee afzonderlijke interviews

Figuur 3. Overzicht gerealiseerde dataverzameling in casestudy's

3.2. Databronnen

3.2.1. Online vragenlijsten

Er werd een breed opgezette online vragenlijst uitgestuurd aan verschillende groepen betrokkenen bij de zomerscholen: (1) indieners van een zomerscholaanvraag, (2) organisatoren, (3) zomerschoolmedewerkers, (4) leerlingen en (5) ouders van zomerschoolleerlingen.

Voor de ontwikkeling van de vragenlijsten vormden de vragenlijsten ontworpen in kader van het onderzoek naar de Vlaamse zomerscholen in 2020 (zie Verachtert et al., 2020) het startpunt. Door vragen waar mogelijk ongewijzigd te laten, kunnen we op een aantal vlakken de kenmerken van de huidige zomerscholen vergelijken met die van de eerste lichting zomerscholen drie jaar geleden. Dit geldt uiteraard vooral voor vragen gerelateerd aan onderzoeksdoel 1. Sommige vragen uit de oorspronkelijke vragenlijst werden geschrapt of aangepast op basis van de resultaten uit het onderzoek uit 2020. Daarnaast werden nieuwe vragen opgenomen die beter aansluiten bij de huidige organisatie van de zomerscholen. Zo was bijvoorbeeld de regierol van lokale besturen in 2020 nog niet wettelijk verankerd (zie paragraaf 1.3). Tot slot werden ook bijkomende vragen opgenomen om een antwoord te bieden op de onderzoeksvragen van doel 2 en doel 3.

3.2.1.1. Indienervragenlijst

Om een beroep te kunnen doen op financiële ondersteuning van de Vlaamse overheid, moesten zomerschoolorganisatoren een subsidieaanvraag (verder: 'zomerschoolaanvraag') indienen. Deze zomerschoolaanvraag kon betrekking hebben op de organisatie van één of meerdere zomerscholen. Aan alle indieners van een zomerschoolaanvraag werd een beknopte vragenlijst voorgelegd. Het hoofddoel van deze indienervragenlijst was om zicht te krijgen op het aantal zomerscholen dat werd georganiseerd en op de manier waarop invulling werd gegeven aan de regierol. Verder werden ook enkele administratieve gegevens per zomerschool, de functie van de indiener binnen haar/zijn organisatie en de tevredenheid van de indiener bevroegd.

Tabel 5 geeft een schematisch overzicht van de bevroegde onderwerpen en van het aantal gestelde vragen per onderwerp. Voor de precieze formulering van de vragen, verwijzen we naar Bijlage 1.

Tabel 5. Samenstelling indienervragenlijst

onderwerp	aantal vragen
aantal zomerscholen	1
administratieve gegevens zomerschool	4 per zomerschool
functie indiener	1
organisatie indiener	1
regierol	7
tevredenheid	2

3.2.1.2. Organisatorvragenlijst

In heel wat gevallen was de indiener van een zomerschoolaanvraag niet of slechts gedeeltelijk op de hoogte van de inhoudelijke en praktische organisatie van de zomerscho(o)l(en) uit de aanvraag. Dat was zeker zo in aanvragen voor meerdere zomerscholen. Daarom ontwikkelden we een aparte, vrij uitgebreide vragenlijst voor de zomerschoolorganisatoren. Binnen elke zomerschool werd deze vragenlijst voorgelegd aan de persoon die goed op de hoogte was van de inhoudelijke en praktische organisatie van de zomerschool. Bij zomerschoolaanvragen voor slechts één zomerschool, vielen de rollen van indiener en organisator soms samen. In die gevallen werden de indiener- en organisatorvragenlijst door dezelfde persoon ingevuld. Bij zomerschoolaanvragen voor meerdere zomerscholen werd de organisatorvragenlijst vaak (maar niet altijd) ingevuld door verschillende organisatoren.

Naast het bevroegen van enkele administratieve gegevens over de zomerschool en de organisator, kwamen in de organisatorvragenlijst vragen aan bod over achtereenvolgens de doelgroep, doelen en medewerkers

van de zomerschool, de samenwerking met de ankerschool, de verkregen ondersteuning bij de organisatie van de zomerschool en de tevredenheid. De vragenlijst sloot af met een open vraag waarin respondenten de kans kregen om informatie door te geven die ze eerder in de vragenlijst niet kwijt konden.

Tabel 6 geeft een overzicht van de onderwerpen die in de organisatorvragenlijst aan bod kwamen en het aantal vragen per onderwerp. Bijlage 2 omvat alle vragen uit de organisatorvragenlijst.

Tabel 6. Samenstelling organisatorvragenlijst

onderwerp	aantal vragen
administratieve gegevens zomerschool	4
rol van de organisator	2
doelgroep en leerlingen	11
doelen	7
medewerkers	12 / 8 *
samenwerking ankerscholen	13
verkregen ondersteuning	8
tevredenheid	5
open eindvraag	1

* zomerscholen met een gescheiden onderwijs- en vrijetijdsaanbod / zomerscholen met een geïntegreerd onderwijs- en vrijetijdsaanbod

3.2.1.3. Medewerkervragenlijst

In de medewerkervragenlijst werden, naast vragen over het profiel van de medewerker, vooral vragen gesteld over de leerlingengroepen die de medewerker begeleidde tijdens de zomerscholen. Bovendien bestond er een gedeeltelijke overlap tussen de medewerkervragenlijst en de organisatorvragenlijst, zodat over sommige onderwerpen het perspectief van beide groepen respondenten in beeld kon worden genomen. Tabel 7 geeft een schematisch overzicht van de onderwerpen die in de medewerkervragenlijst aan bod komen met daarbij het aantal vragen per onderwerp. Voor de specifieke formulering van de vragen wordt verwezen naar Bijlage 3 bij dit rapport.

Tabel 7. Samenstelling medewerkervragenlijst

onderwerp	aantal vragen
start- en einddatum zomerschool	2
profiel van de medewerker	5
vergoeding	1
rol in zomerschool	4
doelgroep en toeleiding	2
aanbod en doelen	2
didactische organisatie	3 / 2 / 5 *
informatie-uitwisseling tussen zomerschool en ankerscholen	7
eerdere medewerking aan zomerscholen	3
tevredenheid	4
open eindvraag	1

* medewerkers betrokken bij het onderwijsaanbod / vrijetijdsaanbod / beide

3.2.1.4. Leerlingenvragenlijst

Aan de zomerschoolleerlingen werd een korte vragenlijst voorgelegd waarin onder meer gepeild werd naar enkele achtergrondkenmerken, de didactische aanpak tijdens het onderwijsaanbod en hun houding ten aanzien van en tevredenheid over de zomerschool waar zij aan deelnamen. Ook voor deze vragenlijst geldt dat voor overlap is gezorgd met andere vragenlijsten, met name met de medewerkervragenlijst en de oudervragenlijst. Tabel 8 geeft een overzicht van de onderwerpen die in de leerlingenvragenlijst aan bod kwamen. In Bijlage 4 is de leerlingenvragenlijst te vinden.

Tabel 8. Samenstelling leerlingenvragenlijst

onderwerp	aantal vragen
start- en einddatum zomerschool	2
achtergrondgegevens leerling	2
toeleiding naar de zomerschool	1
anticipatie op en frequentie van deelname aan zomerschool	2
aanbod en doelen	1
didactische organisatie	1
evaluatie en tevredenheid	5

3.2.1.5. Oudervragenlijst

Er werd tot slot een korte vragenlijst voor de ouders ontworpen. Tabel 9 geeft een opsomming van de onderwerpen in de oudervragenlijst met voor elk onderwerp vermelding van het aantal vragen dat op dit onderwerp betrekking had. De oudervragenlijst is opgenomen in Bijlage 5 bij dit rapport.

Tabel 9. Samenstelling oudervragenlijst

onderwerp	aantal vragen
start- en einddatum van de zomerschool	2
aantal kinderen in de zomerschool	1
achtergrondgegevens van het kind	2
redenen voor deelname aan de zomerschool	1
toeleiding naar de zomerschool	2
frequentie deelname zomerschool	1
aanbod en doelen	2
informatie-uitwisseling tussen zomerschool en ankerschool	4
evaluatie en tevredenheid	3
open eindvraag	1

3.2.1.6. Respons online vragenlijstenonderzoek

We geven in deze paragraaf een beschrijving en analyse van de respons op het vragenlijstenonderzoek. We willen namelijk voor elk van de vijf respondentgroepen inschatten in hoeverre de respondenten een goede afspiegeling vormen van de volledige populatie van indieners, organisatoren, medewerkers, zomerschoolleerlingen en ouders. Dit is nodig om te kunnen bepalen in hoeverre de verderop beschreven onderzoeksresultaten op basis van het vragenlijstonderzoek mogen veralgemeend worden naar de volledige groep zomerscholen of zomerschoolaanvragen.

De eerste rij in Tabel 10 geeft voor elk van de gebruikte vragenlijsten een overzicht van het aantal ingevulde² vragenlijsten. De tweede rij vermeldt het aantal vragenlijsten opgenomen in de analyses. De derde rij geeft het aantal zomerschoolaanvragen waaraan de in de analyses betrokken vragenlijsten verbonden zijn, weer. Aangezien de ouder- en leerlingvragenlijst slechts door een zeer beperkt aantal ouders respectievelijk leerlingen werd ingevuld, werd in overleg met de stuurgroep besloten om de resultaten hiervan niet te rapporteren in voorliggend rapport omwille van problemen met de representativiteit.

Voor de indienervragenlijst komen het aantal vragenlijsten betrokken in de analyse en het aantal zomerschoolaanvragen waarvoor vragenlijsten werden betrokken in de analyse, uiteraard overeen, omdat er slechts één indiener per zomerschoolaanvraag was. Daarbij wordt ook het responspercentage op

² De *indienervragenlijst* werd in totaal 73 keer minstens gedeeltelijk ingevuld, waarvan 56 keer volledig. Voor twee zomerschoolaanvragen werd de vragenlijst twee keer volledig ingevuld. De 17 onvolledig ingevulde vragenlijsten hadden betrekking op 14 zomerschoolaanvragen, waarbij voor 7 aanvragen er een volledig ingevulde versie beschikbaar was en de 7 andere zo beperkt ingevuld waren dat er geen bruikbare gegevens uit gehaald konden worden.

De *organisatorvragenlijst* werd in totaal 94 keer ingevuld, waarvan 62 keer volledig. De volledig ingevulde vragenlijsten hadden betrekking op 57 zomerschoolaanvragen. Aanvullend werden 11 van de 36 onvolledig ingevulde vragenlijsten in de analyses betrokken. Onvolledig ingevulde vragenlijsten die niet aan een zomerschoolaanvraag konden verbonden worden, waarvoor er een tweede volledig ingevulde vragenlijst ter beschikking was of die expliciet als test stond aangemerkt (N = 21) werden uit de analyse geweerd.

De *medewerkervragenlijst* werd in totaal 289 keer ingevuld, waarvan 209 keer volledig. Van de volledig ingevulde vragenlijsten konden er 8 niet aan een zomerschoolaanvraag gekoppeld worden. De resterende 201 volledig ingevulde vragenlijsten hadden betrekking op 52 zomerschoolaanvragen. Aanvullend werden 38 van de 80 deels ingevulde vragenlijsten in de analyses betrokken. Onvolledig ingevulde vragenlijsten die niet aan een zomerschoolaanvraag konden verbonden worden of die hoogstens de begin- en einddatum van de zomerschool waaraan de medewerker verbonden was bevatten (N = 42) werden uit de analyse geweerd.

zomerschoolaanvraagniveau³ gegeven. Responspercentages op zomerschoolniveau werden niet berekend, omdat dit percentage voor de indienvragenlijst niet kan berekend worden en omdat respondenten voor de organisator- en medewerkervragenlijst wel konden verbonden worden aan een zomerschoolaanvraag, maar niet aan een onderliggende zomerschool (voor aanvragen met meerdere zomerscholen).

Uit Tabel 10 blijkt dat voor de indiener, de organisator- en de medewerkervragenlijst voor ongeveer de helft van de zomerschoolaanvragen minstens één vragenlijst in de analyse kon betrokken worden. Hierbij gaat het niet noodzakelijk steeds om precies dezelfde zomerschoolaanvragen: we konden voor 85 zomerschoolaanvragen minstens één vragenlijst in de analyses betrekken. Dat betekent dat het responspercentage over de drie vragenlijsten heen 69,7% bedraagt en we dus voor 30,3% van de zomerschoolaanvragen geen vragenlijstgegevens in het onderzoek hebben kunnen verwerken.

Tabel 10. Overzicht respons vragenlijstenonderzoek

	indienvragenlijst	organisatorvragenlijst	medewerkervragenlijst	oudervragenlijst	leerlingenvragenlijst
aantal ingevulde vragenlijsten	73	94	289	132	90
aantal vragenlijsten in analyse	54	73	239		
aantal zomerschoolaanvragen (responspercentage)	54 (44,3%)	67 (54,9%)	62 (50,8%)		

Het is uiteraard belangrijk om zicht te krijgen op de aard van de non-respons. Daarom bekeken we voor elk van de drie vragenlijsten en voor enkele algemene beschrijvende kenmerken of de verdeling van de zomerschoolaanvragen in de responsgroep afwijkt van de verdeling in de volledige populatie zomerschoolaanvragen. We deden dit achtereenvolgens voor het type aanvrager (lokaal bestuur versus school), het onderwijsniveau (basisonderwijs versus secundair onderwijs vs. beide), de grootte van de zomerschoolaanvraag (klein versus middelgroot versus groot), de mate waarin de zomerschool enkel toegankelijk was voor leerlingen van één of meerdere specifieke scholen (open versus gesloten aanbod) en de provincie van waaruit de zomerschoolaanvraag werd ingediend. De resulterende aantallen en responspercentages werden samengebracht in Tabel 11.

Uit deze gegevens blijkt dat voor de indiener- en de organisatorvragenlijst de verdelingen binnen de responsgroep erg gelijken op de verdelingen binnen de volledige populatie, met lichte maar niet significante oververtegenwoordiging⁴ van aanvragen vanuit een lokaal bestuur binnen de responsgroep voor de organisatorvragenlijst als beperkte uitzondering. Voor de medewerkervragenlijst zijn binnen de responsgroep zomerschoolaanvragen vanuit een lokaal bestuur en aanvragen voor zomerscholen met enkel basisschoolleerlingen significant⁵ oververtegenwoordigd.

³ In totaal werden er 122 zomerschoolaanvragen goedgekeurd (zie paragraaf 3.1).

⁴ Resultaat chikwadraattoets respons x type indiener: $\text{chisq}(1, 122) = 3,83, p = .050$.

⁵ Resultaat chikwadraattoets respons x type indiener: $\text{chisq}(1, 122) = 9,94, p = .002$; Resultaat chikwadraattoets onderwijsniveau x type indiener: $\text{chisq}(1, 122) = 7,89, p = .005$. Bij laatste toets werden categorieën "SO" en "Beide" samengevoegd, omwille van het kleine aantal zomerschoolaanvragen SO in de reponsgroep.

Tabel 11. Zomerschoolaanvragen met respons op vragenlijsten versus totale groep zomerschoolaanvragen

	totale groep Zomerschoolaanvragen	indienervragenlijst	organisatorvragenlijst	medewerkervragenlijst
type aanvrager				
lokaal bestuur	78 (63,9%)	37 (68,5%)	48 (71,6%)	48 (77,4%)
school	44 (36,1%)	17 (31,5%)	19 (28,4%)	14 (22,6%)
onderwijsniveau				
basisonderwijs	91 (74,6%)	41 (75,9%)	54 (80,6%)	53 (85,5%)
secundair onderwijs	11 (9,0%)	4 (7,4%)	4 (6,0%)	2 (3,2%)
beide	20 (16,4%)	9 (16,7%)	9 (13,4%)	7 (11,3%)
grootte				
klein (<60)	36 (29,5%)	15 (27,8%)	20 (29,9%)	20 (32,3%)
middelgroot (60-199)	66 (54,1%)	33 (61,1%)	37 (55,2%)	33 (53,2%)
groot (>200)	20 (16,4%)	6 (11,1%)	10 (14,9%)	9 (14,5%)
aanbod				
open	73 (59,8%)	32 (59,3%)	43 (64,2%)	38 (61,3%)
gesloten	49 (40,2%)	22 (40,7%)	24 (35,8%)	24 (38,7%)
regionale spreiding				
Antwerpen	38 (31,1%)	13 (24,1%)	18 (26,9%)	16 (25,8%)
Brussels H. Gewest	5 (4,1%)	2 (3,7%)	4 (6,0%)	2 (3,2%)
Limburg	16 (13,1%)	8 (14,8%)	10 (14,9%)	10 (16,1%)
Oost-Vlaanderen	24 (19,7%)	10 (18,5%)	12 (17,9%)	11 (17,7%)
Vlaams-Brabant	18 (14,8%)	11 (20,4%)	10 (14,9%)	13 (21,0%)
West-Vlaanderen	21 (17,2%)	10 (18,5%)	13 (19,4%)	10 (16,1%)
TOTAAL	122	54	67	62

3.2.2. Veldbezoeken zomerscholen

In deze paragraaf bespreken we de dataverzameling die plaatsvond tijdens de veldbezoeken aan de zomerscholen in de zomermaanden van 2023.

3.2.2.1. Interviews

Allereerst werden tijdens de veldbezoeken semi-gestructureerde interviews afgenomen van verscheidene betrokkenen. Voor het verzamelen van de interviewdata tijdens de veldbezoeken werden vier aparte interviewleidraden opgesteld, met name voor de gesprekken met organisatoren, medewerkers, leerlingen en diens ouders (zie Bijlage 6 t.e.m. 9). Het gebruik van de leidraden zorgde er enerzijds voor dat bepaalde onderwerpen en vragen zeker in de gesprekken aan bod kwamen, maar dat er daarnaast ook ruimte bleef om in te spelen op wendingen in het gesprek en om nog bijkomende zaken te bevragen.

Tabel 12 geeft een overzicht van de vooraf bepaalde interviewonderwerpen, gegroepeerd in zes hoofdcategorieën: (1) vragen met betrekking tot algemene kenmerken van de zomerschool, (2) de praktische organisatie van de zomerschool, (3) het doelpubliek, (4) de inhoudelijke organisatie van de zomerschool, (5) de informatie-uitwisseling tussen zomerschool en ankerscholen en (6) de financiële kostenstructuur van de zomerschool. In de tabel wordt weergegeven welke van de verschillende interviewonderwerpen bij welke doelgroep werden bevraagd.

Tabel 12. Interviewonderwerpen bevraagd tijdens de veldbezoeken

	organisator	medewerkers	leerlingen	ouders
algemene kenmerken				
functie	x	x		
start- en einddatum zomerschool	x			
aantal medewerkers	x			
aantal leerlingen	x	x		x
praktische organisatie zomerschool				
organisator				
rol organisator	x			
ondersteuning organisator	x			
gebruik ondersteuningsaanbod	x			
medewerkers				
rekrutering medewerkers	x	x		
profiel medewerkers	x	x		
gebruik ondersteuningsaanbod		x		
leerlingen				
rekrutering leerlingen	x			

toeleiding leerlingen	x		x	x
selectie en inschrijving leerlingen	x			
doelpubliek				
doelgroep	x	x		
continuïteit deelname	x	x	x	x
inhoudelijke organisatie zomerschool				
typische dag	x	x		
inhoud onderwijs- en vrijetijdsaanbod	x	x	x	x
groepering van leerlingen	x	x		
didactische aanpak	x	x		
individuele aanpak	x	x		
opvolging en evaluatie van leerlingen	x	x	x	x
informatie-uitwisseling zomerschool – ankerscholen				
samenwerking met ankerscholen voor toeleiding	x			
manier van informatie-uitwisseling	x	x		
voldoende informatie	x	x		
financiële kostenstructuur zomerschool				
nodige materialen	x			
gebruikte lokalen	x			
vergoeding medewerkers	x	x		

3.2.2.2. Inventaris

Naast de interviews werd een diensten- en materialenlijst voorgelegd aan de organisator van de zomerschool, met de vraag om een inventaris te maken van de gebruikte diensten en materialen. Deze informatie werd gebruikt zacht te krijgen op de kostenstructuur van de zomerscholen (zie onderzoeksdoel 3). De inventaris omvatte zeven hoofdcategorieën, met name (1) didactisch materiaal, (2) bureaumateriaal, (3) EHBO-materiaal, (4) ICT-materiaal, (5) spelmateriaal, (6) catering voorzien door de zomerscholen en (7) poetspersoneel en -materiaal. Daarnaast konden organisatoren in de categorie 'andere' zaken opsommen die nodig zijn om een zomerschool te organiseren maar die niet zijn opgenomen in de inventaris. De inventaris is terug te vinden in Bijlage 10.

3.2.3. Casestudy's

Tijdens de casestudy's in de 12 daarvoor geselecteerde zomerscholen en hun ankerscholen werden interviews gehouden met diverse betrokkenen en aanvullende documenten verzameld.

3.2.3.1. Interviews

Om de dataverzameling gestroomlijnd en over verschillende interviewers analoog te laten verlopen, werd een draaiboek opgesteld waarin het doel en de opzet van de casestudy's werden toegelicht. Daarnaast

bevatte het draaiboek vier verschillende semigestructureerde interviewleidraden, namelijk voor de interviews met (1) de zomerschoolindieners, (2) de zorgcoördinatoren van de ankerscholen (3) de leerkrachten in de ankerscholen en (4) de zomerschoolorganisator die ook directeur of zorgcoördinator van een ankerschool was. Afhankelijk van de rol werden aangepaste focusvragen opgenomen. De volledige interviewleidraden werden opgenomen in Bijlagen 11 t.e.m. 14 bij dit rapport.

Tabel 13 geeft een schematisch overzicht van de onderwerpen die in elk van de leidraden aan bod kwamen. De vragen die peilen naar de financiële kostenstructuur van zomerscholen werden opgebouwd aan de hand van de uitgavenposten die ook worden beschreven in het Ministerieel Besluit (MB) tot toekenning van financiële ondersteuning (Vlaamse Regering, 2023). Door hiervan te vertrekken konden we meteen inspelen op herkenbare elementen van de financiering van zomerscholen. Van daaruit trachtten we in de gesprekken met organisatoren te achterhalen welke andere uitgavenposten dan deze gestipuleerd in het MB er bestaan om te komen tot een meer gedetailleerde lijst van werkings- en personeelsmiddelen die nodig zijn om een zomerschool te organiseren.

Tabel 13. Interviewonderwerpen bevraagd in de casestudy's

	organisator zomerschool	leerlingenbegeleider ankerschool	leraar ankerschool	organisator zomerschool én leerlingenbegeleider ankerschool
inleiding				
algemeen beeld organisator en zomerschool	x			x
functie en betrokkenheid interviewee		x	x	
praktische organisatie zomerschool				
medewerkers: kenmerken en aantallen	x			x
medewerkers: kenmerken en aantallen	x			x
toeleiding naar zomerschool				
bekendmaking zomerschool	x			
selectie leerlingen		x	x	x
betrokkenheid ankerscholen bij inschrijving en deelname leerlingen		x	x	
garanderen deelname leerlingen				x
informatie-uitwisseling naar aanloop va de zomerschool				
uitwisseling informatie	x	x	x	x
ervaring met afstemming		x	x	

voldoende uitwisseling om aanbod op te stellen	x	x	x	x
medewerkers onderwijsaanbod				x
informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool				
mate van terugkoppeling	x	x	x	x
ankerschool zicht op zomerschoolaanbod	x	x	x	x
ervaringen met terugkoppeling		x	x	
samenwerking met ankerscholen doorheen schooljaar	x			
leerlingenbegeleiding van zomerschoolleerlingen bij aanvang schooljaar				
gebruik van resultaten zomerschool in leerlingbegeleiding ankerschool		x	x	x
verder bouwen op zomerschoolresultaten			x	
ervaren meerwaarde van terugkoppeling		x	x	x
afsluiting				
aspecten ter verbetering	x	x	x	x

3.2.3.2. Aanvullende documenten

Wanneer er tijdens een interview met een zomerschool of ankerschool werd verwezen naar een schriftelijk document voor de informatie-uitwisseling (bv. leerlingfiche, logboek, portfolio, begin- en eindtoets, rapport, evaluatie ...) werd gevraagd om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden van deze informatie-uitwisseling te bezorgen. Dit zorgt ervoor dat een gedetailleerder zicht kon verkregen worden op de manier waarop de informatie-uitwisseling er in de praktijk uit zag. Zeven zomerscholen bezorgden in totaal 23 verschillende voorbeelden van geanonimiseerde documenten aan de onderzoekers. Tabel 14 geeft een overzicht van de bezorgde documenten en de focus ervan.

Tabel 14. Overzicht documenten casestudy's

focus	aantal documenten
uitwisseling informatie voorafgaand aan de zomerschool	9
uitwisseling informatie na afloop van de zomerschool	10
gecombineerde uitwisseling (evaluatie gekoppeld aan beginsituatie)	3
algemeen overzicht activiteiten (dagplanning) zomerschool	1

3.2.4. Aanvullende gegevens Vlaamse overheid

3.2.4.1. Zomerschoolaanvraag

In de zomerschoolaanvraag die initiatiefnemers indienden werd onder meer informatie opgevraagd over het aantal geplande zomerscholen, het aantal verwachte leerlingen, de vooropgestelde doelen, het beoogde doelpubliek en het inhoudelijke aanbod van de geplande zomerschool of zomerscholen. Lokale besturen met een regierol bundelden aanvragen van verschillende initiatiefnemers binnen één zomerschoolaanvraag. De onderzoekers konden beschikken over de gegevens die door de initiatiefnemers in deze

zomerschoolaanvragen aan de overheid bezorgd werden. Deze gegevens werden onder meer gebruikt om antwoorden te formuleren op de onderzoeksvragen bij onderzoeksdoel 1.

3.2.4.2. Financiële rapportering

Na afloop van de zomervakantie dienden aanvragers van een zomerschoolsubsidie een financiële rapportering in op basis waarvan de uiteindelijke subsidies werden berekend en uitgekeerd. Van het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid kregen we een overzicht met daarin per zomerschoolaanvraag onder meer het aantal leerlingen dat de volledige tien dagen heeft deelgenomen, de gedeclareerde uitgaven en de uitgekeerde subsidie. Deze gegevens werden voornamelijk gebruikt voor analyses in kader van onderzoeksdoel 3.

De zomerscholen kregen richtlijnen tot financiële verantwoording, geformuleerd in de Bijlage bij het MB tot toekenning van een financiële ondersteuning voor de organisatie van zomerscholen in de periode van 1 juli 2023 tot en met 31 augustus 2023. In het MB en het Excelbestand wordt de financiële verantwoording opgesplitst in uitgavenposten naar personeelskosten, werking- en exploitatiekosten, en overhead. We vatten beknopt samen wat onder deze uitgavenposten wordt verstaan (zie Vlaamse Regering, 2023):

1. Personeelskosten: omvatten de geïndexeerde brutowedden, sociale werkgeversbijdragen, wettelijke verzekeringen alsmede elke andere wettelijke vergoeding of toelage bij de wedde. De personeelskost omvat ook eventuele vergoedingen voor vrijwilligers of interims voor de lesgevers. Personeel dat met Vlaamse overheidsmiddelen wordt gefinancierd kan geen tweede maal worden gesubsidieerd binnen dit project. Wanneer er sprake is van dubbele financiering zullen de ingebrachte loonkosten verworpen worden.
In het overzicht van het Departement Onderwijs en Vorming met betrekking tot de ingediende verantwoording door de zomerscholen staan er twee posten vermeld: lesgevers en vrijwilligers.
2. Werkingskosten of specifieke exploitatiekosten: omvatten communicatiekosten, reis- en zendingskosten, huisvestingskosten, documentatiemateriaal, drukwerk, kantoormateriaal, verzekeringen, cateringkosten, afschrijving apparatuur.
In het overzicht van het Departement Onderwijs en Vorming met betrekking tot de ingediende verantwoording door de zomerscholen staan er vijf posten vermeld: documentatie, drukwerk, catering, reis- en zendingskosten en de categorie 'andere'.
3. Overhead: De overhead bedraagt maximaal 10 % van de personeels- en werkingskosten. Het gebruik van overhead dient niet door verantwoordingsstukken te worden bewezen.
In het overzicht van het Departement Onderwijs en Vorming met betrekking tot de ingediende verantwoording door de zomerscholen kunnen we overhead terugvinden onder de kostenpost 'totale subsidie overhead'. We zien effectieve uitgaven aan overhead voor de scholen (niet voor de gemeenten). Het klopt dat scholen voor het bekostigen van indirecte kosten (of overhead) een extra subsidie van 5 euro ontvangen per leerling voor de periode van de zomerschool. Dit komt overeen met de uitgaven die we vinden in het overzicht van het Departement Onderwijs en Vorming (Oproep organisatie zomerscholen 2023). De gemeenten ontvangen ook een vergoeding van 20 euro per leerling voor hun 'regierol'. Deze uitgavenpost wordt niet vergoed als een indirecte kost, maar opgenomen in een aparte subsidiecategorie 'Regierol'.

3.2.4.3. Leerlinggegevens

Om zicht te krijgen op het publiek in de Vlaamse zomerscholen anno 2023, was het uiteraard belangrijk om enkele gegevens te verzamelen over de leerlingen die aan de zomerscholen hebben deelgenomen. Om te vermijden dat vragen rond achtergrondkenmerken een te omvangrijk deel van de leerling- of oudervragenlijst zouden uitmaken, werden een reeks gegevens over de betrokken leerlingen en medewerkers ter beschikking gesteld door het Departement Onderwijs en Vorming. Het ging daarbij meer bepaald om achtergrondgegevens, schoolloopbaangegevens en inschrijvingsgegevens van de leerlingen die in een zomerschool waren ingeschreven.

Om de aanlevering van deze gegevens mogelijk te maken werd er een deontologische code opgemaakt die de behandeling en verwerking van de gegevens vastlegt. Ouders werden via een informatiebrief op de hoogte gesteld van de geplande data-uitwisseling. In deze brief werd hen bovendien de mogelijkheid gegeven om op een eenvoudige manier aan te geven dat zij niet wensten dat bovenstaande gegevens over henzelf of over hun kind door het Departement Onderwijs en Vorming zouden opgevraagd worden. De gegevens met betrekking tot de respondenten die geen bezwaar tegen de data-uitwisseling aantekenden, werden geanonimiseerd door het Departement Onderwijs en Vorming aan het onderzoeksteam aangeleverd en zo ook door het onderzoeksteam verwerkt.

Een aantal zomerscholen gingen niet in op onze vraag om de informatiebrieven onder de ouders van hun leerlingen te verspreiden, maar waren wel bereid om voor hun leerlingen een beperkt aantal gegevens (bv. geboortjaar, thuistaal, schooltoelage, OKAN-status en de naam van de school waar de leerling in 2022-2023 schoolliep) geanonimiseerd aan het onderzoeksteam te bezorgen.

3.2.4.4. Respons leerlinggegevens

Via de overeenkomst met het Departement Onderwijs en Vorming werden geanonimiseerde leerlinggegevens verzameld van 1.208 leerlingen, verdeeld over 24 zomerschoolaanvragen. Via de aanvullende dataverzameling bij de zomerscholen werden geanonimiseerde gegevens verzameld over nog eens 1.853 leerlingen, verdeeld over 12 zomerschoolaanvragen. In totaal zijn er dus minstens enkele leerlinggegevens beschikbaar voor 3.061 leerlingen, verdeeld over 36 zomerschoolaanvragen. Dat maakt dat we over leerlinggegevens beschikken voor 24,8% van de 12.358 leerlingen die in de zomer van 2023 deelnamen aan één van de Vlaamse zomerscholen. Op niveau van de zomerschoolaanvragen ligt het responspercentage op 29,5%.

Ook hier is het belangrijk om een analyse te maken van de non-respons en dus in te schatten in hoeverre de groep leerlingen waarvoor we over achtergrondgegevens beschikken een goede afspiegeling vormt van de totale populatie zomerschoolleerlingen. We maakten deze vergelijking op niveau van de zomerschoolaanvraag, omdat vergelijking op zomerschool- of leerlingniveau niet mogelijk was. Binnen de groep zomerschoolaanvragen waarvoor we over leerlinggegevens beschikten, was er een lichte ondervertegenwoordiging van aanvragen voor zomerscholen die enkel gericht waren op leerlingen uit het secundair onderwijs (N = 1; 2,78%) en een oververtegenwoordiging van aanvragen voor zomerscholen die zich zowel op leerlingen uit het basis- als het secundair onderwijs richtten (N = 8; 22,22%). Voor het aandeel aanvragen voor zomerscholen enkel gericht op het basisonderwijs (N = 27; 75,00%) werd geen significant verschil met de volledige populatie zomerschoolaanvragen gevonden.

Verder was de groep zomerschoolaanvragen met leerlinggegevens een goede afspiegeling van de volledige populatie zomerschoolaanvragen wat betreft het aandeel aanvragen door lokale besturen (N = 27; 75,0% vs 63,9% in de populatie; $\chi^2 = 2,21$ p = 0.10), het aandeel aanvragen voor gesloten zomerscholen (36,11% gesloten + 63,89% open) en de grootte van de zomerschool (klein: N = 10; 27,78%; middelgroot: N = 18; 50,00%; groot: N = 8; 22,22%).

Tot slot waren de Limburgse zomerschoolaanvragen licht oververtegenwoordigd binnen de groep aanvragen waarvoor we over leerlinggegevens beschikken. Voor de andere provincies was er geen verschil.

3.2.5. Een overzicht van alle databronnen met bijhorende onderzoeksdoelen

Tabel 15 biedt een overzicht van hoe de verschillende databronnen de onderzoekers informatie verschaffen om een antwoord te formuleren op het respectievelijke onderzoeksdoel en de bijbehorende onderzoeksvragen.

Tabel 15. Overzicht van onderzoeksdoelen en -vragen met bijhorende databronnen

		brede vragenlijst	veldbezoeken	casestudy	aanvullende gegevens Vlaamse overheid
Doel 1 zomerscholen in kaart	1.1 Welke zomerscholen werden georganiseerd?	●	●		●
	1.2 Hoe werden deze zomerscholen praktisch georganiseerd?	●	●		●
	1.3 Hoe werden deze zomerscholen inhoudelijk georganiseerd?	●	●		●
	1.4 Wie is het doelpubliek en in welke mate werden zij bereikt?	●	●		●
	1.5 Welke typologieën van zomerscholen kunnen we onderscheiden in het aanbod?	●	●	●	●
Doel 2 samenwerking zomerschool - ankerscholen	2.1 In welke mate en op welke manier nemen kernscholen het zomerschoolaanbod mee in hun leerlingbegeleiding in aanloop naar het einde van het schooljaar en de daaropvolgende zomervakantie?	●	●	●	
	2.2 Op welke manier wordt de informatie-uitwisseling tussen zomerschool en kernscholen concreet georganiseerd?	●	●	●	
	2.3 In welke mate en op welke manier nemen kernscholen de resultaten van de zomerschool mee in hun leerlingbegeleiding tijdens de eerste maanden van het schooljaar na de zomervakantie?	●		●	
Doel 3 financiële kostenstructuur zomerscholen	3.1 Hoeveel bedraagt de (variatie in) reële kost van het organiseren van een zomerschool?	●	●	●	●
	3.2 In welke mate hangt de (variatie in) reële kost van het organiseren van een zomerschool samen met kenmerken van de gerealiseerde zomerscholen?	●	●	●	●
	3.3 In welke mate verschilt de kostprijs van een lesuur in een zomerschool van een lesuur in een ankerschool?	●	●	●	●

3.3. Procedure

3.3.1. Werkwijze vragenlijstenonderzoek

Na de vragenlijstconstructie werden de vier vragenlijsten omgezet in een digitale vorm via het online platform QuestionPro. Respondenten werden via een gepersonaliseerde link naar de voor hen bestemde vragenlijst geleid. De identificatiecode van de zomerschoolaanvraag werd in de digitale linken van de vragenlijsten verwerkt. Op die manier kon een ingevulde vragenlijst steeds verbonden worden met een specifieke zomerschoolaanvraag.

Zomerschoolindieners ontvingen de digitale linken met de vraag om deze te verspreiden aan de organisatoren en medewerkers van de zomerscholen. De indieners ontvingen eveneens een informatiebrief voor de organisatoren en medewerkers waarin de nodige informatie over het onderzoek werd verstrekt. De link naar de organisator- en medewerkervragenlijst werd in een aparte e-mail aan de zomerschoolindieners bezorgd met de vraag om deze e-mail ofwel door te sturen aan de organisatoren en hun medewerkers, dan wel de e-mail te printen en op papier onder de medewerkers te verdelen.

Informatiebrieven voor de ouders (met daarin de links naar de leerling- en oudervragenlijst) werden via de indieners aan de zomerschoolorganisatoren bezorgd met de vraag om deze brieven te verspreiden onder de ouders van de leerlingen van hun zomerschool. De brieven bevatten ook een opt-out strookje waarmee ouders konden aangeven dat zij niet wensten dat achtergrondgegevens van hun kind bij het Departement Onderwijs & Vorming zouden opgevraagd worden (zie paragraaf 3.2.4).

De ondersteunende handleiding bij de dataverzameling, met daarin verduidelijking en richtlijnen bij de verschillende stappen in het onderzoek, en de links naar de vragenlijsten werden op 7 juli 2023 aan de zomerschoolindieners bezorgd.

Zomerscholen werden tijdens de zomer intensief gecontacteerd via mail en opgebeld door de onderzoekers om een zo hoog mogelijke respons op het vragenlijstenonderzoek te waarborgen. Zomerscholen werden na afloop gemaild om onze vraag tot invulling van de vragenlijsten opnieuw onder de aandacht te brengen. Wanneer er vervolgens geen respons kwam, werden deze zomerscholen opgebeld. De zomerscholen waarvan geen begin- en einddatum gekend was, werden opgebeld in de loop van augustus. De vraag naar de periode waarin de zomerschool doorging werd daarbij meegenomen in de gesprekken zodat data over de begin- en einddatum van de zomerscholen kon worden aangevuld.

3.3.1.1. Data-analyse

Het vragenlijstonderzoek werd zo opgezet dat we uitspraken kunnen doen op niveau van de zomerschoolaanvraag. Omdat een zomerschoolaanvraag meerdere zomerscholen (en diens organisatoren) kan clusteren, werden in de vragenlijsten een aantal vragen opgenomen waarmee we het aantal zomerscholen per zomerschoolaanvraag konden reconstrueren, om zo uitspraken te kunnen doen over het totaal aantal zomerscholen dat heeft plaatsgevonden tijdens de zomer van 2023.

De online vragenlijsten voor de indieners, organisatoren en medewerkers eindigden met drie open slotvragen die peilden naar (1) de succesfactoren en (2) de moeilijkheden bij de organisatie van een zomerschool en (3) aanvullende informatie die de respondenten nog willen vertellen over de zomerschool. De antwoorden die hier werden geformuleerd, werden in een eerste fase onder elkaar geplakt in één bestand, wat een document opleverde van ruim 21.000 woorden. Vervolgens werden de antwoorden nagelezen en gelabeld. De labelstructuur werd niet op voorhand vastgelegd, maar gaandeweg opgebouwd tijdens het verwerken van de gegevens. Dit leverde een structuur op met verschillende niveaus waarbij op het eerste niveau onderscheid werd gemaakt tussen het type respondent (indiener, organisator, medewerker), op het tweede niveau over de aard van het antwoord (succesfactor of moeilijkheid) en vervolgens een onderverdeling werd gemaakt per thema (bv. betrokkenheid partijen, didactiek, doelen,

praktische randvoorwaarden, vrijetijdsaanbod ...). Deze thema's konden vervolgens nog verder worden verfijnd. Zo werd bijvoorbeeld het thema *didactiek* verder onderverdeeld in (1) afwisseling leren en vrije tijd (2) bijhouden vorderingen (3) concrete werkvormen (4) duidelijke doelen (5) kleine groepsgrootte (6) samen voor de klas staan (7) speelse aanpak (8) vrijheid leraren. Op basis van deze labels werd een codeerboom aangemaakt in de analysesoftware NVIVO en alle antwoorden op de open slotvragen werden hierin gecodeerd. Op die manier kregen we een duidelijk beeld van de thema's die door de respondenten spontaan het meest werden genoemd als succesfactor of moeilijkheid.

3.3.2. Werkwijze veldbezoeken

De tien zomerscholen uit de steekproef werden telefonisch of via e-mail gecontacteerd. We baseerden ons hiervoor op de geregistreerde contactpersonen in de zomerscholendatabase van het Departement Onderwijs en Vorming (veelal de indieners van de zomerschoolaanvraag). Indien de zomerschoolaanvraag meerdere zomerscholen groepeerde, werd op basis van pragmatische redenen van tijd en agenda (zo waren sommige zomerscholen binnen eenzelfde aanvraag bijvoorbeeld al afgelopen waar anderen nog moesten aanvangen) de zomerschool geselecteerd die zou worden bezocht.

Het doel van dit contactmoment was drieledig. In eerste instantie werden de organisatoren geïnformeerd over de aard en de doelstellingen van het veldbezoek, waarna ook hun toestemming voor het bezoek werd gevraagd. Daarnaast vroegen we verschillende gegevens op met betrekking tot de zomerschool (dit is een overzicht van het aantal medewerkers werkzaam op de dag van het veldbezoek alsook een overzicht van de dagplanning). Deze gegevens maakten het vervolgens mogelijk om een selectie te maken van de te interviewen medewerkers en het te observeren aanbod van elke zomerschool.

De veldbezoeken namen telkens ongeveer een halve zomerschooldag in beslag. Een veldbezoek werd steeds in duo uitgevoerd door de onderzoekers.

3.3.2.1. Werkwijze interviews

Elk interview was gelijkaardig opgebouwd. In de introductie werd de respondent geïnformeerd over het doel en het verloop van het interview. Voorts werd tijdens de introductie toegelicht dat alle verzamelde data anoniem en vertrouwelijk verwerkt zouden worden, waarna de toestemming van de respondent werd gevraagd inzake het gebruik van een dictafoon. Na de introductie volgden de inleidings- en of kernvragen, die de eigenlijke focus vormden van het interview. Ter afsluiting werd de respondent gevraagd of zij/hij nog verdere vragen of opmerkingen had in het kader van het onderzoeksproject.

3.3.2.2. Data-analyse

Tijdens de interviews werd gebruik gemaakt van audio-opnames. Deze werden vervolgens getranscribeerd volgens het *verbatim* principe, waarbij alles naar de letter van de respondenten werd uitgeschreven. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de ondersteunende transcriptie-software Sonix. Ook de ingevulde inventarisschema's werden gedigitaliseerd.

In een eerste fase werden de getranscribeerde interviews open gecodeerd. Daarbij werden betekenisvolle fragmenten uit de transcripties van de interviews geselecteerd op basis van de onderzoeksvragen. De geselecteerde tekstfragmenten werden vervolgens gelabeld aan de hand van zowel open codes als vooraf bepaalde codes. Omdat de interviewdata semi-gestructureerd zijn, kon er vooraf een basiscodeboom worden opgesteld. Codes konden daarnaast ook gecreëerd worden tijdens het coderen zelf (cf. inductieve data-analyse). We gingen daarbij op zoek naar mogelijke verbanden of patronen in de geanalyseerde data, om zo theorie te kunnen genereren en de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Voor de data-analyse van de interviews werd één onderzoeker ingeschakeld. De a priori codeboom met de vooraf bepaalde codes tot stand gekomen in onderling overleg tussen de onderzoeker en de supervisor. De

conclusies van de veldbezoeken werden afgetoetst met alle onderzoekers die de veldbezoeken aflegden, zodat overeenstemming in interpretatie bewaakt werd overheen het ganse onderzoeksteam.

3.3.3. Werkwijze casestudy's

De twaalf zomerscholen uit de steekproef werden eerst via e-mail gecontacteerd. In deze mail werd het doel van het interview toegelicht, met name, (1) zicht krijgen op de communicatie en samenwerking tussen de zomerschool en ankerscholen en (2) in kaart brengen van de reële financiële kost die gepaard gaat met het organiseren van een zomerschool. In een aantal gevallen werden deze doelen en de aanpak van het interview telefonisch nog verder verduidelijkt.

Ook de ankerscholen werden eerst via e-mail gecontacteerd en geïnformeerd over het doel van het interview. Deze interviews richtten zich enkel op de communicatie en samenwerking tussen de zomerschool en de ankerscholen.

3.3.3.1. Werkwijze interviews

Er werd een gesprek met de zomerscholen en ankerscholen ingepland via Teams. De interviews met de zomerscholen duurden gemiddeld ongeveer een uur. Daarin kwamen twee onderzoeksdoelen aan bod, startend met de communicatie en samenwerking en afsluitend met de financiële kostenstructuur. De interviews met de ankerscholen focusten enkel op de communicatie en samenwerking met zomerscholen en duurden gemiddeld ongeveer een half uur. Negen van de twaalf interviews met de zomerscholen werden door twee onderzoekers gezamenlijk afgenomen en drie interviews werden door één onderzoeker afgenomen. De interviews met de ankerscholen werden steeds door één onderzoeker afgenomen. De werkwijze voor het afnemen van de interviews verliep identiek aan de werkwijze die de onderzoekers hanteerden bij de veldbezoeken (zie paragraaf 3.3.2.1) met als enige verschil dat deze interviews online plaatsvonden en er gebruik gemaakt werd van video-opname in plaats van een dictafoon.

3.3.3.2. Data-analyse

De analyse van de interviews met oog op het beantwoorden van onderzoeksdoel 2 (samenwerking tussen zomerschool en ankerscholen) liep identiek aan de werkwijze die de onderzoekers hanteerden bij de veldbezoeken (zie paragraaf 3.3.2.2).

Om de financiële kostenstructuur van zomerscholen in kaart te brengen (onderzoeksdoel 3), werden de kosten of 'ingrediënten' van zomerscholen in kaart gebracht om zicht te krijgen op "typische" zomerscholen. De vraag 'Welke ingrediënten hebben zomerscholen (minimaal) nodig om succesvol georganiseerd te worden?' was hierbij leidend. Met ingrediënten verwijzen we expliciet naar een methode van kostenanalyse ontworpen door Henry Levin en Clive Belfield (Levin & Belfield, 2018). Deze methode tracht de ingrediënten te achterhalen die nodig zijn om een interventie, zoals de zomerscholen, te organiseren. Voorbeelden van ingrediënten in de context van de zomerscholen zijn: een leraar, een vrijwilliger, een animator, een boek, sport- en spelmateriaal, een leslokaal ... De interviews worden gebruikt om een zicht te krijgen op deze ingrediënten.

Het voordeel van de ingrediëntenmethode voor kostenanalyse is dat we vertrekken vanuit de werkelijke uitgavenposten in plaats van de financiële gegevens die aan het Departement Onderwijs en Vorming worden overgedragen (Belfield & Bowden, 2019). Meestal laten financiële gegevens enkel zien hoeveel een ingrediënt of interventie verwacht wordt te kosten, wat kan verschillen van wat het daadwerkelijk kost (Harrington et al., 2000). De werkelijke kostprijs van zomerscholen kan ten slotte worden berekend door de betreffende ingrediënten te vermenigvuldigen met de prijzen. Op deze manier zal de methode van Levin en Belfield (2018) resulteren in een meer gedetailleerd overzicht van de financiële kostenstructuur van de zomerscholen dan deze beschikbaar in de financiële gegevens.

4. De zomerscholen in kaart

In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de 218 zomerscholen die georganiseerd werden in de zomermaanden van 2023. Zeven rubrieken worden achtereenvolgens behandeld: (1) de algemene kenmerken van de Vlaamse zomerscholen, (2) de samenwerking en ondersteuning, (3) het doelpubliek van de zomerscholen, (4) de doelstellingen van de zomerscholen, (5) het personeel dat het zomerscholenaanbod vorm geeft, (6) de inhoudelijke organisatie van de zomerscholen en (7) de gepercipieerde effectiviteit en tevredenheid van betrokkenen bij de zomerscholen. Waar mogelijk, maken we een vergelijking met 2020.

4.1. Algemene kenmerken van de Vlaamse zomerscholen 2023

Hoofdstuk 3 gaf al zicht op enkele algemene kenmerken van de zomerscholen die in de zomer van 2023 met steun van de Vlaamse overheid werden gerealiseerd. In deze paragraaf diepen we het beeld van de zomerscholen anno 2023 nog wat verder uit en maken we, waar mogelijk en zinvol, een vergelijking met de algemene kenmerken van de zomerscholen in 2020. Bij dit laatste moeten we natuurlijk opmerken dat in 2020 heel wat informatie op zomerschoolniveau beschikbaar was, terwijl veel gegevens voor 2023 op zomerschoolaanvraagniveau geanalyseerd werden.

4.1.1. Aanvragers zomerscholen

Wat het **type aanvragers** betreft, wordt de trend bevestigd die zich afgelopen jaren al aftekende ten opzichte van 2020, toen precies de helft van de zomerscholen werd georganiseerd door lokale besturen en 44,9% door scholen⁶. Vandaag ligt het aandeel zomerschoolaanvragen vanuit de lokale besturen hoger (N=78; 63,9%) en de aanvragen vanuit de scholen lager (N=44; 36,1%). Een verklaring voor deze verschuiving dient minstens ten dele gezocht te worden in de gesubsidieerde regierol die lokale besturen sinds 2021 kunnen opnemen. Lokale besturen kunnen immers de subsidieaanvragen voor hun grondgebied bundelen, waardoor subsidieaanvragen die in 2020 nog rechtstreeks door scholen werden ingediend, in 2023 allicht deels onder de paraplu van een zomerschoolaanvraag vanuit een lokaal bestuur terechtkwamen.

Op basis van contactnames in het kader van het brede vragenlijstenonderzoek en verdere dataverzameling tijdens de veldbezoeken en de casestudy's, dient opgemerkt te worden dat de **indienende partij geen indicatie is van hoe het inhoudelijke aanbod vorm** kreeg. Het is bijvoorbeeld niet zo dat wanneer een onderwijsinstelling een zomerschoolaanvraag indient, dit zonder meer betekent dat de leerlingen les krijgen van de (vertrouwde) leraren of medewerkers van de ankerschool van de leerling. Zo zien we in de praktijk dat er ook scholen als indienende partij optraden om vervolgens het zomerscholenaanbod uit te besteden aan bv. een externe vzw of externe medewerkers inschakelden om het onderwijsaanbod vorm te geven. Bovendien gaven een aantal scholen in het vragenlijstenonderzoek aan dat ze hun zomerschool niet of slechts gedeeltelijk met eigen leraren konden bemannen. In de veldbezoeken kwam het scenario waarbij leerlingen les kregen van eigen, vertrouwde leraren in 'slechts' twee (van de vier) bezochte zomerscholen voor en tijdens de casestudy's kregen leerlingen in geen enkele zomerschool georganiseerd door een school les van gekende leraren. De leerlingen in zomerscholen krijgen in de meeste gevallen dus geen les van leraren van hun eigen school.

Daarbij merken we op dat het voor scholen **niet altijd gemakkelijk is om hun eigen leerkrachten ook in de zomerschool aan te stellen**, zowel om administratieve redenen als op het vlak van werkbelasting. Allicht zijn scholen op basis daarvan in sommige gevallen genoodzaakt om op zoek te naar externe leerkrachten en medewerkers voor de zomerschool. Zo blijkt onder andere uit de casestudy's.

⁶ In 2020 werden 7 zomerscholen (5,1%) niet door een lokaal bestuur of door een school georganiseerd, maar wel door drie organisaties voor onderwijsopbouwwerk, een vzw voor buitenschoolse kinderopvang, een jeugdwerkzvw, een sportzvw en een privépraktijk voor de begeleiding van kinderen met leerproblemen en leerstoornissen.

“Dat het moeilijk is om iemand aan te stellen uit bijvoorbeeld onze vaste equipe. Iemand die al een vergoeding ontvangt vanuit de overheid omdat hij is aangesteld aan onze school, mogen we niet opnieuw tijdelijk aanstellen. Als je het niet eens met je vaste mensen mocht doen die de werkende kinderen kennen, zelfs niet met het tijdelijke, met bepaalde tijdelijke mensen, waar moet ik dan mijn professionals nog gaan halen? (...) Zo oninteressant dat je daar niemand voor gewonnen krijgt. Wie wil dat doen? Twee weken extra komen presteren om dan daarna eigenlijk langs de fiscus kunnen te passeren en misschien het risico te lopen om nog meer aan belastingen moeten bij te passen dan je hebt kunnen verdienen.” (organisator zomerschool)

“Het eerste jaar hadden we dan ook de leraren van de school die die lessen komen geven. In het tweede jaar, die waren zo uitgeblust...” (organisator zomerschool).

Daarnaast bekijken we of de zomerschooloproep 2023 veel **nieuwe initiatiefnemers** heeft kunnen overtuigen om een zomerschool in te richten, dan wel of veel organisatoren ook in het verleden al een zomerschool inrichtten. Van de 122 goedgekeurde zomerschoolaanvragen kwamen er 49 (40,2%) van lokale besturen of scholen die voor de vierde keer op rij een zomerschool organiseerden. Vooral onder de lokale besturen zijn er heel wat (N = 41) die al vier jaar op rij een zomerschool inrichtten. Een bijkomende groep van 21 zomerschoolaanvragers (17,2%) organiseerde in 2023 voor de derde keer op rij een zomerschool (met name sinds 2021). Tot slot zijn er 29 initiatiefnemers (23,8%) die voor de tweede keer op rij een zomerschoolaanvraag indienden. Daaronder bevonden zich 17 scholen en 12 lokale besturen. De subsidieoproep rond de Vlaamse zomerscholen lijkt er dus in geslaagd te zijn om zowel een grote groep ervaren initiatiefnemers te blijven aantrekken als nieuwe initiatiefnemers (N = 23) te overtuigen om een zomerschool in te richten.

4.1.2. Open versus gesloten aanbod

In de zomerschoolaanvraag gaven de indieners aan of ze een **gesloten of een open aanbod** zouden inrichten (zie Tabel 16). Onder een gesloten aanbod wordt verstaan dat het aanbod van de zomerschool zich enkel richt op leerlingen van de eigen school. In een open aanbod zijn ook leerlingen van andere scholen welkom. In de aanvragen werd door 73 indieners (59,8%) aangegeven dat ze een open aanbod zouden inrichten. De overige 49 aanvragers (40,2%) planden een gesloten zomerschoolaanbod. Deze cijfers komen in grote-orde overeen met de resultaten in 2020, waar toen respectievelijk 67,4% en 32,6% een open versus een gesloten aanbod planden.

Uit Tabel 17 blijkt dat scholen niet zonder meer een gesloten aanbod organiseren. Dit ligt in lijn met de vaststelling in paragraaf 4.1.1 dat wanneer scholen de indienende partij van een zomerschoolaanvraag zijn, dit niet zonder meer betekent dat leraren die in deze zomerschool het onderwijsaanbod verzorgen vertrouwde leraren uit de eigen ankerschool van de leerlingen zijn.

Tabel 16. Overzicht gesloten versus open aanbod

	N (%)
gesloten	49 (40,2%)
open	73 (59,8%)

Bron: zomerschoolaanvraag (N = 122)

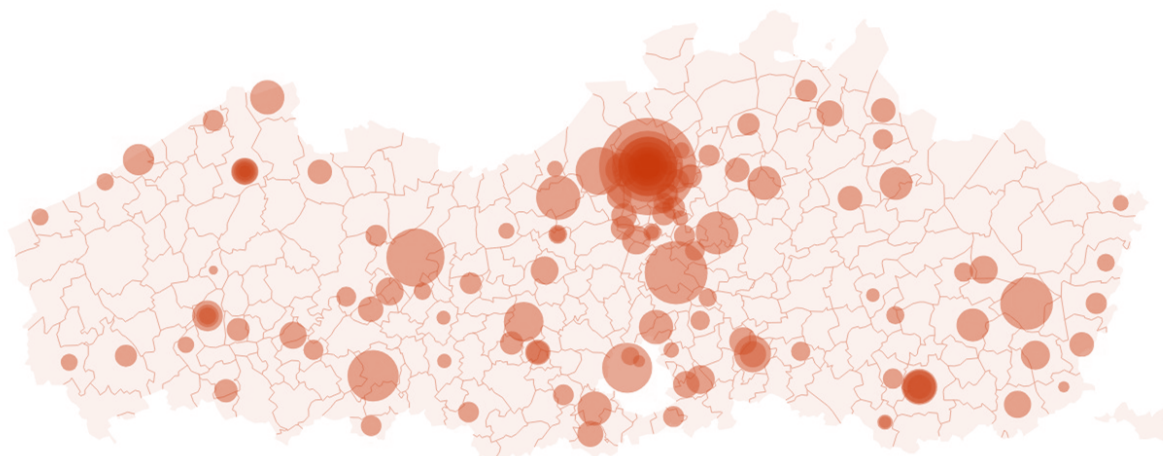
Tabel 17. Type aanbod naar initiatiefnemer

	open aanbod (N)	gesloten aanbod (N)
school	13	31
lokaal bestuur	60	18

Bron: zomerschoolaanvraag (N = 122)

4.1.3. Geografische spreiding

De kaart in Figuur 4 toont de **geografische spreiding** van de 122 zomerschoolaanvragen over het Vlaamse grondgebied en het Brussels Hoofdstedelijk gewest, waarbij de grootte van de cirkels een indicatie geeft van het aantal leerlingen die effectief aan de zomerscholen hebben deelgenomen. Net als in 2020 kennen de zomerscholen een mooie spreiding, evenwel met concentraties in de stedelijke gebieden. Vooral de regio Antwerpen kende in 2023 een uitgebreid zomerschoolaanbod.

Locaties van de gerealiseerde zomerscholen met indicatie van het aantal leerlingen.

Created with Datawrapper

Figuur 4. Locatie van de gerealiseerde zomerscholen

Dat wordt bevestigd door de cijfergegevens in Tabel 18, waarin de provinciale verdeling van de leerlingen in de zomerscholen 2023 vergeleken wordt met de verdeling van de volledige schoolbevolking basis- en secundair onderwijs voor het schooljaar 2022-2023 en met de provinciale verdeling van de leerlingen in de zomerscholen 2020. Daaruit blijkt dat in 2023 bijna de helft van de leerlingen (47,6%) deelnam aan een zomerschool in de provincie Antwerpen, wat een aanzienlijk groter aandeel is dan verwacht kan worden op basis van het aandeel van Antwerpse leerlingen in de volledige Vlaamse schoolbevolking (28,3%). Ook ten opzichte van 2020 is het aandeel van de Antwerpse zomerscholen sterk toegenomen. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel verklaard door de inzet van vijf Antwerpse scholen die in 2023 voor de eerste keer een zomerschool organiseerden en samen voor 1.474 plaatsen zorgden.

Verder toont Tabel 18 dat het absolute aantal zomerschoolleerlingen tussen 2020 en 2023 in elke provincie aanzienlijk is gestegen, behalve in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daar liep het aantal leerlingen terug van 819 in 2020 tot 502 in 2023.

Tot slot laten de gegevens in Tabel 18 toe om uit te rekenen dat in 2023 1,0% van alle leerlingen in het Vlaamse basis- en secundair onderwijs aan een zomerschool deelnamen. De laagste deelnamepercentages zijn er voor de provincies West-Vlaanderen (0,5%) en Vlaams-Brabant (0,6%). De hoogste voor de provincies Antwerpen (1,7%) en Limburg (0,9%).

Tabel 18. Verdeling van de zomerschoolleerlingen over de provincies

	zomerscholen 2023 (%)	schoolbevolking Vlaanderen 22-23 (%)	zomerscholen 2020 (%)
Antwerpen	5.877 (47,6%)	343.691 (28,3%)	2.354 (31,3%)
Brussels Hoofdst. Gewest	502 (4,1%)	55.613 (4,6%)	819 (10,9%)
Limburg	1.416 (11,5%)	153.213 (12,6%)	953 (12,7%)
Oost-Vlaanderen	2.391 (19,4%)	273.827 (22,6%)	1.705 (22,7%)
Vlaams-Brabant	1.084 (8,8%)	185.466 (15,3%)	931 (12,4%)
West-Vlaanderen	1.088 (8,8%)	201.700 (16,6%)	759 (10,1%)
TOTAAL	12.538 (100%)	1.213.510 (100%)	7.521 (100%)

4.1.4. Onderwijsniveau

Tabel 19 geeft een overzicht van het aantal zomerschoolaanvragen en het aantal zomerschoolleerlingen volgens **onderwijsniveau** en type aanvrager. De gegevens tonen aan dat het Vlaamse zomerscholenaanbod anno 2023 in belangrijke mate gericht was op leerlingen uit het basisonderwijs. Ongeveer drie kwart (74,6%) van de zomerschoolaanvragen betrof een aanbod exclusief voor basisschoolleerlingen. Dit aandeel is aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2020, toen slechts 58,7% van de zomerscholen (goed voor 51,8% van de leerlingen) zich enkel op het basisonderwijs richtte. Omgekeerd is het aandeel zomerschoolaanvragen met enkel een aanbod voor leerlingen uit het secundair onderwijs gedaald van 23,2% (en 19,7% van de leerlingen) in 2020 naar 9,0% (en 4,2% van de leerlingen) in 2023. Het aandeel zomerscholen met een gecombineerd aanbod voor zowel basis- als secundair onderwijs is min of meer stabiel gebleven. Zomerscholen lijken dus steeds meer een verhaal voor basisschoolleerlingen te worden.

Tabel 19. Aantal zomerscholen en leerlingen per onderwijsniveau en type aanvrager

	N aanvragen (%)	N leerlingen (%)
aanbod basisonderwijs	91 (74,6%)	8.508 (68,9%)
lokaal bestuur	63 (69,2%)	4.833 (56,8%)
school	28 (30,8%)	3.675 (43,2%)
aanbod basis- en secundair onderwijs	20 (16,4%)	3.332 (27,0%)
lokaal bestuur	15 (75,0%)	2.904 (87,1%)
school	5 (25,0%)	428 (12,9%)
aanbod secundair onderwijs	11 (9,0%)	518 (4,2%)
school	11 (100,0%)	518 (100,0%)
TOTAAL	122 (100,0%)	12.358 (100,0%)

4.1.5. Timing

Gedurende het onderzoek werd er via verschillende bronnen informatie verzameld over de begin- en einddatum van de zomerscholen. Deze informatie werd immers niet via het aanvraagformulier voor de zomerschoolsubsidie opgevraagd. Onder de databronnen bevinden zich onder meer de indienvragenlijst, de veldbezoeken, de casestudy's, telefoongesprekken, vermeldingen op websites Op deze manier slaagden we erin om voor 163 van de 220 zomerscholen (74,1%) met zekerheid een begin- en einddatum te registreren. Tabel 20 geeft een overzicht van de **timing** van de zomerscholen binnen de vakantie-maanden juli en augustus 2023. Uit de gegevens blijkt dat de derde en vierde week van de maand augustus de meest populaire weken waren om een zomerschool te organiseren. Ook week 1 en 2, en week 2 en 3 van augustus werden vaak gekozen als zomerschoolperiode. Een beperkt aantal zomerscholen koos ervoor om hun zomerschool op te splitsen in twee perioden van één week of om de zomerschool te spreiden over 20 halve dagen (N = 24; 14,7%).

Tabel 20. Timing van het zomerschoolaanbod (aantal zomerscholen)

	N (%)
twee weken in juli	27 (16,6%)
week 4 van juli + week 1 van augustus	9 (5,5%)
week 1 en 2 van augustus	24 (14,7%)
week 2 en 3 van augustus	24 (14,7%)
week 3 en 4 van augustus	47 (28,8%)
week 4 en 5 van augustus	8 (4,9%)
meer dan twee weken in juli	1 (0,6%)
meer dan twee weken in augustus	6 (3,7%)
twee weken of meer in juli en augustus	17 (10,4%)
TOTAAL	163 (100,0%)

4.1.6. Tussentijdse conclusie

Allereerst valt op dat de **lokale besturen een grotere rol** hebben gekregen en opgenomen ten opzichte van 2020. Deze beweging heeft allicht plaatsgevonden onder impuls van de regierol die sinds 2021 decretaal werd verankerd.

Daarnaast valt op dat er onder de zomerschoolorganisatoren enerzijds een groot deel **vaste waarden** zijn die al voor de derde of vierde keer op rij een zomerschool organiseren. Anderzijds werd ongeveer een vijfden van de zomerschoolaanvragen ingediend door **nieuwe initiatiefnemers**. Dit zorgt ervoor dat er voor een deel van de zomerscholen gebouwd kan worden op ruime kennis en ervaring, maar er tegelijkertijd ook nieuwe kansen worden geschept voor leerlingen die mogelijks in eerdere jaren geen gebruik konden maken van de zomerscholen. Met het zomerscholenaanbod in Vlaanderen anno 2023 werd 1% van alle leerlingen in het basis- en secundair onderwijs bereikt.

Hoewel de zomerscholen over heel Vlaanderen verspreid worden georganiseerd, zien we een opvallende **concentratie van zomerscholen in de regio Antwerpen**. Daarnaast is er een duidelijke - en grotere dan in 2020 - **focus op leerlingen uit het basisonderwijs** en is het aanbod voor leerlingen in het secundair onderwijs beperkter.

Wat betreft de **timing** van de zomerscholen zien we dat de laatste twee volledige weken vóór de start van het schooljaar de meest populaire periode is om een zomerschool te organiseren, net als in 2020. Toch valt op dat de zomerscholen zich anno 2023 wat gelijkmatiger over de zomervakantie verspreiden dan in 2020 het geval was.

4.2. Samenwerking en ondersteuning

4.2.1. Samenwerkingsverbanden

Over het algemeen geldt dat de geplande samenwerkingsverbanden **sterke overeenkomsten vertonen met de geplande samenwerkingsverbanden in 2020**. Ook hier geven we aan dat ervoor gekozen werd om geen aantallen in bovenstaand overzicht op te nemen, omdat samenwerkingsverbanden niet altijd consistent en even duidelijk in de aanvraagformulieren voor zomerschoolsubsidies werden vermeld. De kans is namelijk reëel dat de informatie waarover we beschikten niet voor elke zomerschool een even goed beeld van de werkelijke samenwerkingsverbanden toeliet.

In de zomerschoolaanvragen werd frequent gerapporteerd over **diverse geplande samenwerkingen**. In 97 (79,5%) van de 122 zomerschoolaanvragen werd aangegeven dat de indieners van een zomerschoolaanvraag samenwerkingen met één of meerdere partners vooropstelden.

De meest frequent geplande samenwerkingen zien we bij **lokale besturen**. Van de 78 aanvragen vanuit lokale besturen gaven er 75 (96,1%) aan dat ze samenwerking planden aan te gaan met andere partners. Bij zes zomerschoolaanvragen betreft het een geplande samenwerking tussen lokale besturen onderling, waarbij de indienende gemeente als trekker werd aangeduid. In drie gevallen betreft het een samenwerking tussen twee gemeentes. Bij twee van deze zomerschoolaanvragen werden drie lokale besturen gegroepeerd en bij één zomerschoolaanvraag werd het zomerscholenaanbod van vijf lokale besturen gegroepeerd.

Net zoals in 2020, rapporteerden de lokale besturen een **veelheid aan organisaties** om samenwerking op te zetten rond diverse aspecten van de zomerschool, met in aflopende frequentie samenwerkingen met:

- interne lokale bestuursdiensten (met in hoofdzaak samenwerkingen tussen de beleidsdomeinen Onderwijs; Jeugd, Vrije tijd en Sport; en Welzijn, Gezondheid en Integratie) om het aanbod van

zomerscholen kenbaar te maken, leerlingen toe te leiden naar de zomerschool en de zomerschool praktisch en inhoudelijk te organiseren;

- de ankerscholen waaruit de leerlingen afkomstig zijn, waarbij de samenwerking in hoofdzaak gepland werd met oog op het in kaart brengen van de beginsituatie van de leerlingen en het toeleiden van de leerlingen naar de zomerschool (zie Hoofdstuk 5 voor een verdere uitdieping van de relatie en samenwerking tussen zomerscholen en ankerscholen);
- lokale organisaties en vzw's om het vrijetijdsaanbod te voorzien van activiteiten rond wetenschap, sport, cultuur, muzische vorming ... ;
- hogescholen voor de uitwisseling van studenten om het onderwijsaanbod mee vorm te geven;
- welzijnsorganisaties om een aanbod rond welbevinden in de zomerschool op te zetten (met onder meer samenwerkingen met JAC, kindercoaches, psychologenpraktijk ...).

Tijdens de **veldbezoeken** aan de zomerscholen werden zes zomerscholen bezocht die georganiseerd werden door een lokaal bestuur. Daarbij werd in de interviews met organisatoren de bovenvermelde samenwerkingsverbanden ook regelmatig aangehaald. Allereerst kregen we in de interviews een duidelijker beeld van de samenwerkingen tussen interne lokale bestuursdiensten:

“De bib zorgt voor enorm veel boekjes, niveauboekjes, toneelboekjes. We mogen ook naar de bibliotheek op bezoek gaan. Ze zijn denk ik met de kleuters geweest. Het eerste leerjaar, het tweede leerjaar en het derde leerjaar is geweest. Vier, vijf en zes is niet geweest.” (organisator zomerschool)

“Maar op die andere vijf namiddagen, waarop er bijvoorbeeld geen extra activiteiten gepland staan, dan doen die ook spelletjes. Dat is dan eigenlijk spelnamiddag met de speelpleinwerking.” (organisator zomerschool)

“Het inschrijfformulier is in te vullen door de school zoals leerkrachten of sociale diensten. Het OCMW kan ook inschrijven, een sociale dienst die kan ook inschrijven omdat die ook een goed contact met ouders hebben. Wij [brugfiguren onderwijs] zijn eigenlijk betrokken vanuit de gezinnen die we kennen maar ook de contacten vanuit de scholen die we hebben.” (organisator zomerschool)

In onderstaande citaten werd de meerwaarde van samenwerking met de ankerscholen beaamd, zowel wat betreft toeleiding en inschrijving van leerlingen (eerste citaat) als ondersteuning met betrekking tot didactische materialen (tweede citaat):

“Je moet natuurlijk wel weten, het zijn 23 à 24 scholen, maar het zijn natuurlijk ook wel directies die soms leiding geven aan 3, 4 scholen. En waar wij wel op een heel fijne manier mee kunnen samenwerken. Wat voor ons het wel hanteerbaar maakt.” (organisator zomerschool)

“Vanuit de kleuterjuffen hier krijgen we heel wat spelletjes voor de kleuterklas, maar dit jaar hebben we, dankzij een externe organisatie ook heel wat spellemateriaal gekregen, dus dat is ook wel heel fijn.” (organisator zomerschool)

Tot slot werd in onderstaand citaat met een organisator van een zomerschool duidelijk geïllustreerd hoe de zomerschool gerealiseerd werd door een samenwerking van in hoofdzaak drie partijen, waarbij de nadruk werd gelegd op het belang van de samenwerking met de hogeschool:

“Het is niet alleen maar mensen die wij hebben aangesteld. De rekrutering van de jobstudenten verloopt ook via het lokaal bestuur. Maar wij [externe vzw] doen ook de sollicitatie. Wij hebben al die sollicitatiegesprekken gedaan, maar die zijn officieel in dienst als jobstudent bij de stad. Dat is eigenlijk louter gewoon een praktische overweging. Eigenlijk gingen die ook bij ons zitten, maar het lokaal bestuur kan vrijwilligers en dergelijke in dienst nemen en wij niet.” (organisator zomerschool)

Ook bij zomerscholaanvragen die door een **school** werden ingediend, gaven 22 (50%) van de 44 scholen in de aanvraag aan dat er samenwerkingen werden gepland met externe partners. In zeven gevallen meldden de scholen dat zij als trekker van de subsidieaanvraag samen met andere scholen een aanvraag indienden. Scholen planden in hoofdzaak samenwerkingsverbanden aan te gaan om het vrijetijdsaanbod in de zomerschool mee te ondersteunen.

Tijdens de zomer werd er door de onderzoekers een bezoek gebracht aan vier zomerscholen die georganiseerd werden door scholen. Ook hier vonden we deze samenwerkingen om het vrijetijdsaanbod vorm te geven, terug:

“En dat zijn externen die komen om rond theater te werken, dus die komen de volgende dagen. Voornamelijk om het expressieve uit te diepen. Dat zijn externen. Dus die gaan, meer ja, theateraal aan de slag. Heel veel actief, maar verbaal hé. En de andere organisatie werkt digitaal, met de digitale wolven. Dat is een VR workshop.” (organisator zomerschool)

Daarnaast planden scholen frequent samenwerkingen met lokale bestuursdiensten, in hoofdzaak om het zomerscholenaanbod kenbaar te maken en (soms zeer) aanklappend te werken om leerlingen toe te leiden naar de zomerschool (zie ook Hoofdstuk 5). Tot slot werd ook binnen scholen enkele keren een samenwerking gepland met hogescholen om beroep te doen op stagiaires uit de lerarenopleiding om het onderwijsaanbod mee te ondersteunen. Ook dat wordt aangehaald binnen de bezochte zomerscholen tijdens de veldbezoeken:

“... en dan hebben we nog vrijwilligers van de hogeschool. Dat zijn leraren-in-opleiding. Die helpen mee in de klas begeleiden.” (organisator zomerschool)

Op de vraag naar succesfactoren en knelpunten in de brede bevraging, komt naar voren dat het kunnen beschikken over een sterk en betrokken netwerk één van de belangrijkste voorwaarden is voor het welslagen van een zomerschool. Dit netwerk zorgt ervoor dat de organisatie vergemakkelijkt wordt en dat de zomerschool kan ingebed worden in een breder ondersteuningsnetwerk aan de leerlingen.

“We kunnen ook de verschillende werkingen meer op elkaar afstemmen (bv. huistaakbegeleiding = verwachting deelname zomerschool). Als Huis van het Kind hebben we samenwerkingen met de verschillende gemeentelijke diensten (sport, jeugd, bib, milieudienst ...) wat de organisatie vergemakkelijkt.” (indiener zomerschool)

4.2.2. Ondersteuning vanuit de regierol van lokale besturen

Een nieuw gegeven ten opzichte van 2020 is dat een **lokaal bestuur als indiener van een subsidieaanvraag een regierol** kan opnemen om het zomerschoolaanbod binnen hun gemeente te ondersteunen. Deze regierol kan worden opgenomen wanneer lokale besturen in hun aanvraag minstens twee scholen betrekken. Zoals in het decreet zomerscholen (Vlaamse overheid, 2022) wordt aangegeven:

“De voormelde regierol bestaat minimaal uit de volgende taken:

- 1° ondersteuning bieden aan de onderwijsinstellingen in kwestie bij de organisatie van het lokale aanbod van de zomerscholen. De voormelde ondersteuning kan bestaan uit de volgende opdrachten:
 - a) organisaties zoeken die het aanbod van de zomerscholen mee vormgeven om de doelstellingen, vermeld in artikel 3, tweede lid, te realiseren en een brugfunctie vervullen tussen die organisaties en de onderwijsinstellingen in kwestie;
 - b) infrastructuur, didactisch materiaal of ander materiaal ter beschikking stellen om de zomerscholen te organiseren;
- 2° afstemming verzekeren tussen het lokale aanbod van de zomerscholen en, in voorkomend geval, zelf een complementair aanbod organiseren;

- 3° een gezamenlijke subsidieaanvraag indienen voor de zomerscholen die lokaal georganiseerd worden, en instaan voor de administratieve afhandeling ervan;
- 4° instaan voor de toeleiding van leerlingen naar het aanbod van de zomerscholen;
- 5° leerlingen, hun ouders en eventueel andere betrokken organisaties informeren over het lokale aanbod van zomerscholen;
- 6° instaan voor de communicatie over het lokale aanbod van zomerscholen.”

Het merendeel van de lokale besturen gaf in de zomerschoolaanvraag aan deze regierol op te nemen:

van de 78 lokale besturen planden er 75 (of 96,1%) deze regierol op te nemen. De drie lokale besturen die aangaven geen regierol op te nemen, zijn zomerscholen waarbij geen specifieke afstemming met onderwijsinstellingen voorop stond. Het gaat hier weliswaar om drie andere lokale besturen dan de drie lokale besturen die aangaven dat ze geen samenwerkingsverbanden vooropstelden (zie paragraaf 4.2.1). Waar de omschrijving van de regierol in het decreet zomerscholen ervan uitgaat dat lokale besturen (zomer)scholen ondersteunen, zien we in de praktijk dat **lokale besturen het zomerschoolaanbod in hun gemeente organiseerden**. Dit blijkt uit de zes veldbezoeken die werden uitgevoerd, de telefonische en digitale contacten met de zomerscholen en de online bevestigingen. Zie onder meer paragraaf 4.5.1, waarbij respondenten van de organisatorvragenlijst in hoofdzaak medewerkers van lokale besturen blijken. Wanneer we vragen naar de mate van geboden en ervaren ondersteuning in de online bevestiging van de indieners respectievelijk de organisatoren en tijdens de veldbezoeken, zien we dan ook dat het merendeel van de respondenten deze vragen beantwoordden op persoonlijk niveau eerder dan op organisatieniveau. Daarbij gaven indieners van een subsidieaanvraag aan dat ze hun collega binnen het lokale bestuur, die organisator was van de zomerschool, hebben ondersteund waar nodig. Organisatoren gaven dan weer aan dat ze konden rekenen op de eigen collega's – al dan niet van de eigen dienst - om het zomerschoolaanbod inhoudelijk en praktisch georganiseerd te krijgen. Zo is in het onderstaand citaat bijvoorbeeld een organisator van een zomerschool aan het woord die als Schepen van Onderwijs van de gemeente de zomerschool organiseerde:

“Ik heb wel logistieke ondersteuning, dus de gemeente heeft een paar ambtenaren die dat doen voor mij.” (organisator zomerschool)

In de omschrijving van de regierol wordt steeds gesproken over zomerscholen in het meervoud. Van de 75 lokale besturen die in de subsidieaanvraag aangaven een regierol op te nemen, gaven 60 (80,0%) indieners aan dat ze slechts één zomerschool planden te organiseren. Gezien lokale besturen de zomerschool zelf organiseerden, kunnen we aannemen dat in deze gevallen de regierol volledig samenviel met de organisatie van de zomerschool.

Vanuit die invulling van de regierol door lokale besturen kan het **onderscheid tussen ondersteuning bieden aan- en het organiseren van een zomerschool moeilijk, zo niet onmogelijk, gemaakt worden op organisatieniveau**. Het is belangrijk dit gegeven in het achterhoofd te houden bij de interpretatie van onderstaande gegevens.

In de indienervragenlijst werden de vragen rond de **opname en invulling van de regierol** beantwoord door 37 respondenten, waarvan 35 respondenten (94,6%) aanduiden dat ze een regierol opnamen. Van deze 35 respondenten waren 29 respondenten verbonden aan een zomerschoolaanvraag waarbij slechts één zomerschool werd gepland, waardoor deze resultaten dan ook in het merendeel van de antwoorden allicht duiden op ondersteuning tussen personen van het lokale bestuur onderling. De twee besturen die aangaven geen regierol op te nemen gaven aan dat ze de zomerschool volledig organiseerden.

Tabel 21 geeft een overzicht van de invulling van de regierol volgens de respondenten van de indienervragenlijst. Allereerst blijkt dat indieners de regierol hebben ingevuld door **ondersteuning te bieden op velerlei vlakken**. Zo gaven alle respondenten aan dat ze ondersteuning boden bij het praktisch organiseren van de zomerscholen en de administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag. De praktische organisatie werd in hoofdzaak ingevuld met het ter beschikking stellen van lokalen en het mee

zoeken naar medewerkers voor de zomerscholen. Terzijde, van de acht respondenten die aangaven dat ze geen lokalen ter beschikking stelden, werd in vijf gevallen aangegeven dat ze geschikte lokalen hielpen zoeken. Ook zien we overlap tussen beide items rond het voorzien in en zoeken naar lokalen: in tien gevallen werd aangegeven dat de indiener of het lokaal bestuur zowel geschikte lokalen ter beschikking stelt, als hielp zoeken. Ook het bieden van ondersteuning bij de communicatie over en/of inschrijving in de zomerscholen werd door de respondenten veelvuldig aangeduid (N = 33), met in hoofdzaak het maken van reclame voor de zomerscholen (N = 27), hetzij op papier, hetzij digitaal.

Wanneer we vragen naar de materialen die lokale besturen ter beschikking stellen, wordt er een grote variëteit aan antwoorden gegeven. Dat gaat van materialen voor omkadering (denk aan tafels, stoelen, kopieermachine, muziek, kleurpotloden ...) tot lesmaterialen (onder meer oefenbundels, didactisch materiaal, digibord ...) en materialen om het vrijetijdsaanbod vorm te geven (onder meer knutselgerei, kookmateriaal ...).

Tabel 21. Invulling van de regierol volgens de indieners

	N
ondersteuning bij vormgeven van inhoudelijk aanbod van de zomerscholen	27 (77,2%)
organiseren van één of meerdere informatie- of vormingssessies over het inhoudelijk vormgeven van zomerscholen	12
een draaiboek uitwerken met daarin een concreet inhoudelijk programma voor zomerscholen	15
adviesgesprekken organiseren rond het inhoudelijk vormgeven van het programma	7
in contact brengen met één of meerdere externe organisaties die het inhoudelijke aanbod van de zomerscholen mee hielpen vormgeven	15
ondersteuning bij praktisch organiseren van de zomerscholen	35 (100,0%)
lokalen ter beschikking stellen	27
zoeken naar geschikte lokalen	15
materialen laten ontlenen bij de gemeente/stad	32
zoeken naar mogelijke leveranciers	19
zoeken naar medewerkers voor de zomerscholen	28
ondersteuning bij communicatie over en/of inschrijving in de zomerscholen	33 (94,3%)
op papier reclame maken voor het zomerscholenaanbod	24
via digitale weg reclame maken voor het zomerscholenaanbod	22
infosessie(s) voor ouders organiseren rond het zomerscholenaanbod	5
(voorbeeld)brieven maken voor de communicatie met ouders en/of leerlingen	23
actief aanspreken van ouders rond deelname van hun kind aan één van de zomerscholen	20
ter beschikking stellen van een digitaal platform om leerlingen in te schrijven	15
op elkaar afstemmen van het aanbod van de verschillende zomerscholen	7 (20,0%)
verdere administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag	35 (100,0%)

Bron: indienervragenlijst (N = 35)

Aan de organisatoren van zomerscholen werd in de online bevraging gevraagd naar hun **ervaren ondersteuning van de organisatoren**. We herhalen hier dat het belangrijk is om in het achterhoofd te houden dat de organisatoren van zomerscholen in hoofdzaak medewerkers van een lokaal bestuur waren

en zij, zoals we hierboven beschreven, in hoofdzaak deze vragen beantwoordden vanuit de persoonlijk ervaren ondersteuning. In Tabel 22 geven we de antwoorden enkel weer voor die organisatoren die aangaven zelf geen indiener van een zomerschoolaanvraag te zijn (N = 26), om zo onderscheid te kunnen maken tussen 'ondersteuning bieden' en 'ondersteuning ervaren'. Het valt op dat de respondenten minder ondersteuning hebben ervaren dan wat indieners aangaven. Zo gaf bv. 50% (N = 13) van de respondenten aan dat zij ondersteuning kregen bij de administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag, in tegenstelling tot 100% van de indieners (N = 35). Allicht komt dit voort uit het gegeven dat heel wat informatie om de subsidieaanvraag af te handelen bij de organisatoren zat, en zij zodoende deze informatie hebben aangeleverd aan de indieners, dewelke vervolgens het dossier verder finaal afhandelden.

Tabel 22. Invulling van de regierol volgens de organisatoren

	N
ondersteuning bij vormgeven van inhoudelijk aanbod van de zomerscholen	6 (23,1%)
organiseren van één of meerdere informatie- of vormingssessies over het inhoudelijk vormgeven van zomerscholen	0
een draaiboek uitwerken met daarin een concreet inhoudelijk programma voor zomerscholen	3
adviesgesprekken organiseren rond het inhoudelijk vormgeven van het programma	1
in contact brengen met één of meerdere externe organisaties die het inhoudelijke aanbod van de zomerscholen mee hielpen vormgeven	2
ondersteuning bij praktisch organiseren van de zomerscholen	10 (38,5%)
lokalen ter beschikking stellen	7
zoeken naar geschikte lokalen	2
materialen laten ontlenen bij de gemeente/stad	2
zoeken naar mogelijke leveranciers	3
zoeken naar medewerkers voor de zomerscholen	5
ondersteuning bij communicatie over en/of inschrijving in de zomerscholen	10 (38,5%)
op papier reclame maken voor het zomerscholenaanbod	6
via digitale weg reclame maken voor het zomerscholenaanbod	5
infosessie(s) voor ouders organiseren rond het zomerscholenaanbod	0
(voorbeeld)brieven maken voor de communicatie met ouders en/of leerlingen	3
actief aanspreken van ouders rond deelname van hun kind aan één van de zomerscholen	5
ter beschikking stellen van een digitaal platform om leerlingen in te schrijven	3
op elkaar afstemmen van het aanbod van de verschillende zomerscholen	5 (19,2%)
verdere administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag	13 (50,0%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 26)

4.2.3. Vormingsaanbod zomerscholen

Naast de regio's waarmee lokale besturen zomerscholen konden ondersteunen, werden er een aantal overkoepelende ondersteuningsinitiatieven gefaciliteerd vanuit (lokaal) overheidsniveau. Zo lanceerde het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid, naast een communicatiecampagne, een subsidieoproep om een vormingsaanbod voor zomerscholen op te zetten. De organisatie **Schoolmakers** werd weerhouden in deze oproep en voorzorg in tal van workshops en informatiesessies om zomerscholen te ondersteunen en werd een belronde georganiseerd waarbij naar de noden van de zomerscholen werd gepolst. Tijdens de veldbezoeken werd deze ondersteuning door Schoolmakers door een aantal zomerscholen aangehaald en als waardevol ervaren.

“Die geven echt heel goede ondersteuning en een aantal van hun principes vind ik wel echt superbelangrijk dus dat spelend leren dat dat er meer in geraakt.” (organisator zomerschool)

Er waren echter ook zomerscholen die niet gekend waren met het aanbod van Schoolmakers of die aangaven dat de timing van de ondersteuning soms moeilijk lag. Tot slot werd door zomerscholen met meerdere jaren ervaring aangegeven dat ze weliswaar in het eerste jaar veel gebruik hebben gemaakt van het aanbod, maar dit nu niet meer dringend nodig hadden.

“Maar binnen de zomerschool hebben wij eigenlijk nog geen beroep op Schoolmakers gedaan. Nee, maar dat kan zeker wel waardevol zijn. Maar ik ga heel eerlijk zijn: soms ben je al zo met je voorbereiding bezig dat ik wel vond dat die Webinars redelijk laat kwamen.” (organisator zomerschool)

“Het eerste jaar was dat heel hard zoeken want dat was nieuw en dan was dat heel hard uitzoeken. Dus toen hebben we zeker wel van die materialen of die info gebruik gemaakt. Ook veel webinars en zo gevolgd, waar dat schoolmakers ook bij zaten dus dat was zeker interessant ja. Dat was toen heel hard uitzoeken, ook qua vergoedingen; hoe gaan we dat doen voor die leerkrachten en die dingen? Maar nu ja, is dat al een beetje een routine het derde jaar.” (organisator zomerschool)

Ook de Provincie Antwerpen organiseerde een ondersteuningsaanbod voor zomerscholen, onder de naam **Provincie Antwerpen Leert**. Naast een website met allerhande informatie (onder meer een draaiboek voor de organisatie van een zomerschool en het beschikbaar stellen van zomerkoffers) voor organisatoren en medewerkers van zomerscholen, werden ook webinars voorzien om mensen op te leiden rond de hele zomerscholenorganisatie en -werking. Daarnaast voorziet **KlasCement** een aparte rubriek met materialen die zomerschoolmedewerkers kunnen gebruiken in de zomerschool. En ook het digitale aanbod van **Zomerschool.Vlaanderen** biedt ondersteuning aan aanbieders van zomerscholen.

4.2.4. Tussentijdse conclusie

Op basis van de bovenstaande bevindingen kan worden opgemerkt dat er **veel verschillende en intensieve samenwerkingen** plaatsvinden om het zomerscholenaanbod vorm te geven. De intensiteit en het belang van deze samenwerkingen komt duidelijk naar voren in de verschillende dataverzamelingen. Vele zomerscholen kunnen terugvallen op, of zijn zelfs afhankelijk van, een groot netwerk dat ervoor zorgt dat ze hun volledige zomerschoolaanbod kunnen inrichten. Dankzij deze samenwerkingen vinden de zomerscholen oplossingen voor bijvoorbeeld personeel, materiaal, locaties, uitstappen ... en kan de juiste doelgroep worden bereikt. Zomerscholen geven aan dat de mate van succesvolle samenwerkingen sterk bepalend is voor de mate van succes van een zomerschool.

Het valt op dat lokale besturen die een **regierol** op zich nemen, deze rol invullen door het zomerscholenaanbod niet zozeer te coördineren of ondersteunen maar eerder door de effectieve organisatie op zich te nemen.

Tot slot zien we dat er in wisselende mate gebruik wordt gemaakt van de verschillende **extern georganiseerde ondersteuningsvormen**. Een aantal zomerscholen geeft aan dat ze het aanbod kennen en interessant vinden. In andere gevallen is het aanbod ongekend of geven zomerscholen aan hier geen nood aan te hebben. Dit kan verklaard worden vanuit de ervaring die in sommige zomerscholen werd opgebouwd de afgelopen jaren en daarmee samenhangend het eigen sterke ondersteuningsnetwerk dat is uitgebouwd en waarop men kan terugvallen.

4.3. Doelstellingen

In 2020 vormde de COVID-19-uitbraak de belangrijkste aanleiding voor de oproep van de Vlaamse Minister van Onderwijs tot het oprichten van zomerscholen. Zomerscholen hadden toen tot doel om de veronderstelde leerachterstand door het verminderde onderwijsaanbod te ondervangen. Intussen is deze oorspronkelijke aanleiding verdwenen. Wel is het **subsidiëren van zomerscholen sindsdien verankerd in Vlaanderen**. In de zomermaanden van 2023 werden zomerscholen dan ook voor de vierde maal op rij op een dergelijke schaal gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. In de oproep van de Vlaamse Minister van Onderwijs tot het inrichten van zomerscholen in de zomer van 2023 werden de doelstellingen van de zomerschool als volgt omschreven:

“Het opsporen, remediëren of voorkomen van leerverlies en leerachterstand moet natuurlijk eerst binnen de reguliere onderwijstijd worden aangepakt. Bij sommige groepen leerlingen lukt dat echter niet zonder daarbij de leerprestaties van andere (sterkere) leerlingen in het gedrang te brengen. Het doel van de zomerscholen is dan ook om maatwerk te bieden aan kleine groepen kinderen en jongeren zodat zij (en hun leerkrachten en ouders) zich bij de aanvang van het schooljaar 2023-2024 gesterkt weten.”

Opnieuw – analoog aan 2020, hetzij niet meer gekaderd binnen de (gedeeltelijke) schoolsluitingen door COVID-19 – stelde de Vlaamse overheid dus voorop dat zomerscholen enerzijds een **remediërend doel** nastreefden, met name het zoveel mogelijk herstellen van leerstofhiaten van de voorbije onderwijsmaanden. Anderzijds werd een **stimulerend of voorbereidend doel** vooropgesteld, waarbij gestreefd werd om leerlingen voor te bereiden op een belangrijke schoolse overgang en/of het ondersteunen van de oriëntering van leerlingen naar een specifiek studiegebied of een specifieke studierichting in het secundair onderwijs.

In deze paragraaf geven we weer welke doelstellingen werden aangehaald door betrokkenen bij een zomerschool. Hiertoe gebruiken we informatie die indieners in de subsidieaanvraag invulden en informatie die in de online bevraging werd opgevraagd bij organisatoren en medewerkers over de inhoudelijke doelstellingen die zomerscholen vooropstelden.

4.3.1. Remediërend versus voorbereidend/stimulerend

Informatie over de doelstellingen van de ingerichte zomerscholen werd verzameld via de zomerschoolaanvraag. In hun aanvraag gaven zomerschoolindieners aan of ze zich primair planden te richten op remediëring, op voorbereiding en stimulering, of op beide. Uit het overzicht van de resultaten in Tabel 23 blijkt dat 96 (78,7%) van de zomerscholen zich **zowel wilden richten op het remediëren van leerachterstanden als op het aanbieden van leerstof ter voorbereiding** van het volgende schooljaar. Slechts 14 zomerscholen (11,5%) gaven aan enkel remediërend te zullen werken en 12 zomerscholen (9,8%) planden enkel een voorbereidend of stimulerend aanbod. Voor het gebrek aan differentiatie in doelstellingen wijzen we, analoog aan het onderzoeksrapport over de zomerscholen in 2020, op de

mogelijke verklaring dat beide categorieën in de praktijk niet eenvoudig van elkaar te onderscheiden zijn. Het wegwerken van een leerachterstand impliceert immers ook dat leerlingen beter voorbereid zijn op het nieuwe schooljaar (en bv. op een eventuele schoolse overgang die er zit aan te komen).

Tabel 23. Aantal zomerschoolaanvragen per beoogde doelstelling

	N (%)
remediërend	14 (11,5%)
voorbereidend/stimulerend	12 (9,8%)
zowel remediërend als voorbereidend/stimulerend	96 (78,7%)
TOTAAL	122 (100,0%)

Bron: zomerschoolaanvraag (N = 122)

Tijdens de **veldbezoeken** bleek ook het eerder vage onderscheid tussen beide doelen. In de interviews wordt voornamelijk benadrukt dat **herhaling** voorop stond in de zomerschool, waarbij herhaling zowel werd ingezet om te remediëren of leerstof bij te werken van het voorbije schooljaar, als om het nieuwe schooljaar voor te bereiden. Zo werd tijdens de interviews het volgende aangegeven:

“Het is echt wel de bedoeling dat ze een mooie twee weken herhaling krijgen. Even terug ondergedompeld worden in de leerstof.” (medewerker zomerschool)

“Dat gaat van rekenen tot taal, tot klokkijken zit daar ook wel bij. Vooral de doelen die echt het belangrijkste zijn om naar een volgend schooljaar te kunnen gaan nog eens herhalen.” (medewerker zomerschool)

In de bezochte secundaire school werd benadrukt dat de zomerschool kan fungeren als ondersteuning en extra duwtje om scharniermomenten soepeler te laten verlopen. Daarover werd het volgende aangegeven:

“Die overstap naar dat derde jaar is vaak wel echt pittig voor sommige. Dus da’s de eerste focus en dan hebben we tegelijkertijd ook leerlingen van onze basisschool, maar ook van een andere basisschool, die eigenlijk van dat zesde naar dat eerste middelbaar gaan of op basis van leeftijd van vijfde leerjaar naar 1B zouden gaan, om die toch ook nog wat een extra duwtje in de rug te geven.” (medewerker zomerschool)

4.3.2. Gerapporteerde doelstellingen door organisatoren

Als we de antwoorden analyseren van de **organisatoren** die de vragen rond de doelstellingen van hun zomerschool in de online vragenlijst invulden (N = 64; Tabel 24), zien we dat er vier doelen het meest frequent voorop stonden. Het betreft enerzijds twee eerder **cognitieve doelstellingen**, met name het verhogen van de taalvaardigheid (93,8%) en het wegwerken van de leerachterstand (78,1%). Anderzijds zijn er ook twee **sociaal-emotionele doelstellingen** die voorop worden gesteld met name het versterken van de sociale vaardigheden (84,4%) en het verhogen van zelfvertrouwen (82,8%). De andere doelstellingen werden beduidend minder vaak aangeduid door de bevroegde organisatoren.

De organisatoren duiden gemiddeld 4,3 verschillende doelen aan, met een minimum van twee en een maximum van negen doelen. Dit komt sterk overeen met de bevindingen in 2020 (met een gemiddelde van 4,8 doelen), waar toen geconcludeerd werd dat vele zomerschoolorganisatoren aan een **behoorlijk hoog aantal doelen** werkten tijdens de zomerscholen. Deze conclusie blijft ook nu behouden.

Waar we in 2020 evenwel geen zicht hadden op de **prioritering van de doelstellingen**, werd dit in het huidige onderzoek wel expliciet bevroegd bij de organisatoren. Zo vroegen we aan organisatoren om de

doelstellingen die zij voor hun zomerschool selecteerden te rangschikken van meest naar minst belangrijk. De twee uiterst rechtse kolommen in Tabel 24 geven een overzicht van deze prioritering. In de voorlaatste kolom staat aangegeven hoeveel zomerschoolorganisatoren het betreffende doel als meest prioritaire doel aanduiden. De resultaten tonen aan dat de meer cognitieve doelstellingen, namelijk het wegwerken van leerachterstand (37,5%) en het verhogen van taalvaardigheid (31,3%), het vaakst als prioritair doel naar voor worden geschoven. Zo duiden 24 (37,5%) van de 50 respondenten die aangaven te werken aan het wegwerken van leerachterstand, aan dat dit voor hun zomerschool het meest prioritaire doel was. Daarnaast gaven 20 (31,3%) van de 60 respondenten aan dat de zomerschool het verhogen van de taalvaardigheid als grootste prioriteit naar voren schoof. De twee andere, sociaal-emotionele doelstellingen die zomerscholen vaak opgaven (zelfvertrouwen verhogen en sociale vaardigheden versterken) werden minder frequent op één gezet, met name door 14,10% respectievelijk 3,1% van de respondenten die deze doelen vooropstelden. Ook de resultaten voor de top drie van meest prioritaire doelen (zie laatste kolom, Tabel 24), liggen in dezelfde lijn als hierboven beschreven.

Tijdens de **veldbezoeken** werd verwoord hoe het werken rond taal (maar ook wiskunde) enerzijds en sociaal-emotioneel welzijn anderzijds vaak de kern vormden en het DNA vormden van de zomerschool. Een organisator van een zomerschool verwoordde het als volgt:

“Ik probeer altijd te zeggen van “we moeten drie dingen doen: het socio-emotionele goed bewaken, zorgen dat het hier altijd een veilige omgeving is en dan gaan we iets met taal doen en iets met wiskunde. En we hebben sommige jaren ook op Frans wat ingezet maar dat hebben we al terug laten varen.” (organisator zomerschool)

Tabel 24. Doelstellingen van de zomerscholen

	N (%)	N _{prioritair doel} (%)	N _{top 3} (%)
het wegwerken van leerachterstand	50 (78,1%)	24 (37,5%)	31 (18,3%)
het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar	11 (17,2%)	1 (1,6%)	2 (1,2%)
het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen	53 (82,8%)	9 (14,1%)	35 (20,7%)
de taalvaardigheid van leerlingen verhogen	60 (93,8%)	20 (31,3%)	43 (25,4%)
de schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen	28 (43,8%)	1 (1,6%)	7 (4,1%)
leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens	8 (12,5%)	1 (1,6%)	2 (1,2%)
de prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen	22 (34,4%)	2 (3,1%)	9 (5,3%)
de sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken	54 (84,4%)	2 (3,1%)	32 (18,9%)
het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering	2 (3,1%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)
aanleren van vaardigheden ‘leren leren’ bij leerlingen	18 (28,1%)	0 (0,0%)	4 (2,4%)
andere	4 (6,39%)	4 (6,3%)	4 (2,4%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 64)

Tot slot gaven vier organisatoren in de online bevraging aan te werken aan **andere doelen** dan de geboden antwoordopties in de vragenlijst. Andere doelen die werden opgegeven waren het werken aan talentontwikkeling, weerbaarheid en mediawijsheid; kennismaking met vrijetijdsactiviteiten en -organisaties; bewegend leren en lateralisatie; en het werken aan verbinding met zichzelf, elkaar en de stad. De organisator die aangaf dat de zomerschool vooropstelde om te werken aan bewegend leren en lateralisatie, duidde dit vervolgens ook aan als prioritair doel. De andere doelen werden niet als prioritair aangeduid. In de interviews tijdens de veldbezoeken werd kennismaking met vrijetijdsactiviteiten en -organisaties regelmatig verwoord als het aanbieden van kansen voor kinderen die van thuis uit kansarmer zijn. Bijvoorbeeld: kinderen die van thuis uit geen uitstappen kunnen doen, maar deze kansen wel krijgen in de zomerschool. Een organisator van een zomerschool verwoordt het als volgt:

“Wij bieden ook een aantal workshops aan. Enerzijds bieden wij een aantal heel typische hobby-workshops aan zoals hiphop, karate ... die hebben wij gehad en dan ook een crea workshop zijnde de kunstacademie omdat we hier een doelgroep hebben die vaak niet tot aan die hobby's geraakt.”
(organisator zomerschool)

4.3.3. Gerapporteerde doelstellingen door medewerkers

Ook aan de **medewerkers** werd gevraagd aan welke doelstellingen ze werkten tijdens de zomerschool. Tabel 25 toont de resultaten voor de 184 medewerkers die de vragen rond de doelstellingen van hun zomerschool beantwoordden. Uit deze resultaten blijkt dat de zomerschoolmedewerkers **dezelfde doelen naar voren schoven als de organisatoren**. Ook hier zijn de vaakst aangeduide doelen: het verhogen van de taalvaardigheid (91,3%), het wegwerken van een leerachterstand (73,4%), het verhogen van het zelfvertrouwen (69,0%) en het versterken van sociale vaardigheden (57,1%). Tot slot gaven drie respondenten in de categorie ‘andere’ aan te werken aan het herhalen van reeds geziene leerstof tijdens het schooljaar. Allicht komt dit ook in vele andere zomerscholen aan bod, en werd dit door respondenten vaak beschouwd als het verhogen van taalvaardigheid of het wegwerken van leerachterstand. De overige vier respondenten die aangaven aan ‘andere’ doelen te werken, vermeldden doelen als het zicht geven op het leerproces van de leerlingen, het bijsturen van emotionele vaardigheden en sport als middel om te leren.

Tabel 25. Doelstellingen van de zomerscholen

	N (%)
het wegwerken van leerachterstand	135 (73,4%)
het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar	22 (12,0%)
het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen	127 (69,0%)
de taalvaardigheid van leerlingen verhogen	168 (91,3%)
de schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen	77 (41,8%)
leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens	6 (3,3%)
de prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen	58 (31,5%)
de sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken	105 (57,1%)
het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering	1 (0,5%)
aanleren van vaardigheden ‘leren leren’ bij leerlingen	11 (6,0%)
andere	7 (3,8%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 184)

Tijdens de veldbezoeken werd in de interviews met de medewerkers de nadruk hoofdzakelijk gelegd op de **sociaal-emotionele doelen** van de zomerschool met in hoofdzaak het zorgen voor een hoog welbevinden bij de leerlingen. Medewerkers benadrukten regelmatig dat ze er vooral voor willen zorgen dat de leerlingen een **plezierige tijd** hebben op de zomerschool, en dat ze graag naar school komen. Onderstaande citaten verduidelijken dit:

“Nu het is niet dat het voor alle kinderen bijzonder moeilijk en echt nodig is. Maar er zijn wel kinderen die er heel veel deugd aan hebben van hier te zijn en te kunnen spelen. En die leerstof dat komt er dan ook bij, een beetje als tweede doel. Het eerste doel is welbevinden, het samen zijn, het sociaal contact leggen, samen spelen, babbelen. (medewerker zomerschool)

“Ik probeer vooral te bereiken dat ze zeggen: “Wiskunde? Oh, dat is plezant!” Dat is denk ik wel echt het tofste.” (medewerker zomerschool)

“Voor mij is dat vooral zorgen dat die kinderen een leuke tijd hebben. En dat die in die lange vakantie een beetje perspectief hebben of iets anders te doen hebben dan veel thuis zitten, in niet al te beste omstandigheden dikwijls. Dat is eigenlijk een groot doel. Naast het doel van leerstof een beetje versterken, zorgen dat de basis van het eerste of tweede leerjaar ietsje steviger vastgezet is. Dat ze meer klaar zijn om het volgende leerjaar te beginnen. Eigenlijk zijn dat de twee doelen. Welbevinden, voor heel veel kinderen ook taal, dat ze meer kansen krijgen om de taal te oefenen. En dan de schoolse leervakken onderhouden.” (medewerker zomerschool)

Ook kwam in de veldbezoeken de nadruk op het werken rond **taalvaardigheden** duidelijk naar voren. De voornaamste rationale hiervoor is dat men kansarmere leerlingen (onder meer anderstalige nieuwkomers, kinderen met een leerstoornis, kinderen met een minder gunstige thuissituatie) extra taalondersteuning wilden bieden tijdens een lange periode waarin deze leerlingen weinig tot niet in aanraking komen met de Nederlandse (school)taal. Hieruit blijkt ook de verwevenheid tussen de vooropgestelde doelen van de zomerschool en het doelpubliek (zie paragraaf 4.4). Zoals verwoord wordt door een medewerker van een zomerschool:

“Het belangrijkste doel is eigenlijk sowieso al de taal. Dus de kindjes die hier zitten, zowel het eerste als tweede leerjaar, dat zijn kinderen die thuis een andere taal spreken. Dus die zijn verbonden al in dat leerdoel, waardoor dat je gemakkelijker teksten en zo'n dingen kan vinden die voor beide leeftijden eigenlijk passen.” (medewerker zomerschool)

“Die zitten allemaal in een apart klasje samen om eigenlijk al het Nederlands wat aan te leren op die manier. Ja, zodat ze toch al wat de basiswoorden kennen. Als ze hier dan in september staan dat ze toch al iets of wat weten hoe bepaalde dingen noemen.” (medewerker zomerschool)

4.3.4. Tussentijdse conclusie

Op basis van de bovenstaande resultaten blijkt dat het overkoepelend doel van de meeste zomerscholen is om de leerlingen zowel te remediëren als voor te bereiden op het nieuwe schooljaar. Toch blijkt in de praktijk dat er moeilijk een duidelijk onderscheid kan worden gemaakt tussen deze overkoepelende doelen. Over het algemeen geven betrokkenen aan dat de zomerschool zich richt op het **herhalen en verankeren van de leerstof** en om leerlingen klaar te stomen voor een goede start in het nieuwe schooljaar.

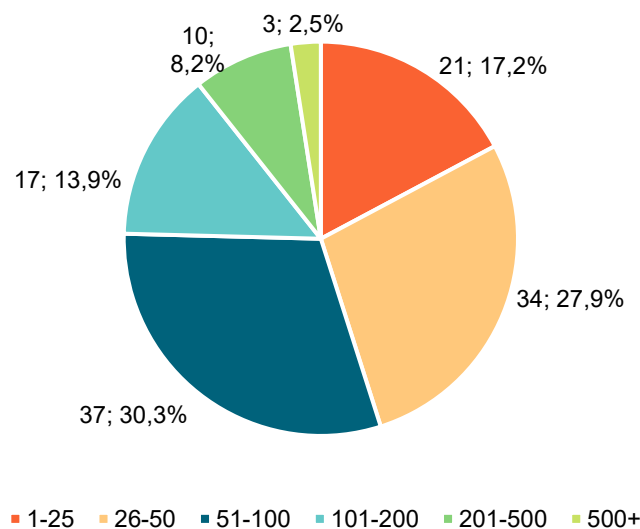
Daarnaast blijkt dat door de zomerscholen, net als in 2020, aan veel verschillende doelen wordt gewerkt. Het gaat daarbij zowel om **cognitieve als sociaal-emotionele doelen** . Betrokkenen geven aan dat het primaire doel veelal ligt op de cognitieve inhaalbeweging en voorbereiding van leerlingen. Toch zien vooral medewerkers van zomerscholen ook veel waarde in de sociaal-emotionele doelen van een zomerschool. De vraag is of deze doelen wel altijd volledig los van elkaar kunnen of moeten worden gezien. Een zomerschool kan bijvoorbeeld via (schoolse) succeservaringen het zelfvertrouwen van de leerlingen

verhogen en via activiteiten en uitstapjes kunnen leerlingen relevante achtergrondkennis en woordenschat opbouwen.

4.4. Doelpubliek

In deze paragraaf leggen we de focus op het doelpubliek van de Vlaamse zomerscholen in 2023. Meer specifiek gaan we in deze paragraaf in op het **gerealiseerde doelpubliek en de effectieve deelname** van leerlingen aan de zomerschool.

Hierbij werd het maximaal ingeschatte deelnemersaantal van 16.231 leerlingen niet gehaald. In totaal namen 12.358 leerlingen (76,1% van het maximaal ingeschatte aantal) effectief deel aan één van de Vlaamse zomerscholen. Figuur 5 toont de verdeling naar zomerschoolgrootte overheen de verschillende zomerschoolaanvragen.

Figuur 5. Aantal deelnemende leerlingen per zomerschoolaanvraag

4.4.1. Het gerealiseerde doelpubliek

In totaal namen 12.358 leerlingen deel aan de Vlaamse zomerscholen anno 2023. Op basis van de geanonimiseerde achtergrondgegevens die aangeleverd werden door het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid en door de zomerscholen zelf (zie Hoofdstuk 3) kunnen we ons een vermoedelijk goed beeld vormen van het leerlingenpubliek van de zomerscholen. Belangrijk is wel om erop te wijzen dat het om data gaat van 3.061 leerlingen, verdeeld over 'slechts' 36 zomerschoolaanvragen. Hoewel onze verkennende analyses van deze achtergrondkenmerken geen grote vertekeningen vaststelden (zie paragraaf 3.2.4), is enige voorzichtigheid geboden in de representativiteit van de gegevens en dus de generaliseerbaarheid naar de gehele zomerscholenbevolking.

Voor 2.877 zomerschoolleerlingen beschikten we over informatie over de taal die zij thuis doorgaans spreken. Onder hen bevonden zich 818 leerlingen (28,4%) die thuis enkel of met meerdere gezinsleden Nederlands spreken en 2.059 leerlingen (71,6%) die thuis met hoogstens één gezinslid Nederlands spreken. Hiermee ligt het aandeel leerlingen dat binnen de zomerscholen aantikt op de onderwijskansarmoede-indicator 'Thuis taal' veel hoger dan in de hele Vlaamse schoolbevolking. Daarin

bedraagt het aandeel kinderen dat thuis met hoogstens één gezinslid Nederlands spreekt immers slechts 21,8%⁷.

We beschikten voor 2.260 zomerschoolleerlingen over informatie of ze in schooljaar 2022-2023 al dan geen onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) hebben gekregen. Onder hen waren er 656 leerlingen (29,0%) inderdaad OKAN-leerling in dat schooljaar.

Deze cijfers wijzen erop dat de Vlaamse zomerscholen in 2023 een veel groter aandeel anderstalige leerlingen heeft geteld dan drie jaar geleden. In 2020 bedroeg het aandeel zomerschoolleerlingen dat thuis enkel Nederlands sprak immers nog iets meer dan 50% (versus 28,4% in 2023). Ook het aandeel OKAN-leerlingen lag toen met 12,8% beduidend lager dan de 29,0% in 2023. Opvallend is wel dat het aandeel zomerschoolleerlingen dat in aanmerking komt voor een schooltoeslag niet is toegenomen: van 45,1% in 2020 naar 46,3%⁸ in 2023. Dit aandeel ligt wel boven het aandeel in de volledige Vlaamse schoolbevolking (38,6%).

4.4.2. De eigenlijke deelname van leerlingen

In totaal schatten de zomerscholen in dat ze maximaal 16.131 leerlingen zouden bereiken. Verspreid over 218 zomerscholen (zie paragraaf 3.1.1) betekent dat dat gemiddeld 74 leerlingen per zomerschool voorop gesteld werden. Het aantal effectief deelgenomen leerlingen is 12.358. De **gemiddelde zomerschool** had dus een **grootte** van 57 leerlingen.

In de online bevraging werd allereerst aan organisatoren gevraagd in welke mate de zomerschool het maximaal aantal leerlingen dat kon deelnemen, bereikte. Ongeveer twee derden (65,7%) van de bevroegde organisatoren gaf aan dat de zomerschool **volzet** was (zie Tabel 26). Op basis van de gegevens die 70 zomerschoolorganisatoren ons bezorgden over deze vraag, gaat het om 138 leerlingen uit 70 zomerscholen die wilden deelnemen aan een zomerschool, maar uiteindelijk toch niet meer konden deelnemen wegens capaciteitsproblemen. We wijzen erop dat we geen zicht hebben op het totale aantal leerlingen dat wegens capaciteitsproblemen niet had kunnen deelnemen. Van de 46 zomerscholen die volzet waren, werkten er 34 (75,6%) met een wachtlijst waar leerlingen zich op konden inschrijven. In 15 van deze 34 zomerscholen (44,1%) heeft dit ertoe geleid dat leerlingen alsnog konden deelnemen.

Tabel 26. Aantal zomerscholen volzet en voorzien van wachtlijst

	ja (%)	nee (%)
volzet na inschrijvingsperiode (N=70)	46 (65,7%)	24 (34,3%)
mogelijkheid om op een wachtlijst te staan (N=45)	34 (75,6%)	11 (24,4%)
leerlingen op wachtlijst die niet konden deelnemen (N=34)	19 (55,9%)	15 (44,1%)

Bron: organisatorvragenlijst

Uit de veldbezoeken en de casestudy's komt naar voren dat het allesbehalve vanzelfsprekend is om alle ingeschreven leerlingen effectief te laten starten in de zomerschool en er vervolgens voor te zorgen dat zij aanwezig blijven gedurende de ganse zomerschoollooptijd. Zoals de organisator van een zomerschoolaanvraag aangeeft:

“Er werd oorspronkelijk een aanvraag voor 45 leerlingen ingediend. Slechts 26 waren er effectief. Zo is voorbereiding en organisatie niet evident.” (Indiener zomerschool)

⁷ Berekend op basis van de gegevens voor het gewoon kleuter-, lager en secundair onderwijs voor schooljaar 2020-2021 (bron: Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2020-2021).

⁸ Gebaseerd op gegevens voor 1.538 zomerschoolleerlingen, d.i. 50,2% van de groep van 3.061 leerlingen waarvoor we over achtergrondgegevens beschikten.

Uit onderstaande fragmenten blijkt meteen ook hoezeer organisatoren **aanklampend werken** om de aanwezigheid van leerlingen blijvend te garanderen.

“Maar als we zien eigenlijk naar oorzaken of redenen, is dat vaak in de mix van vakantieplanningen, wat is er nog ingeslopen. Als ik dan kijk naar gezinnen met een andere origine bijvoorbeeld, die zeggen dan van ‘we gaan een maand naar Turkije’ of ‘we gaan een maand naar Marokko’. Dat is er last minute ingeslopen, dat stond toen nog niet echt vast. Of ja, zoals ik het deze morgen ook al zei, een voetbalkampje, wat redelijk laat misschien bij de hobby’s gecommuniceerd wordt. Waar de ouders dan zeggen, oké, de voorkeur gaat toch naar daar. Of ja, ouders die we dan toch wel proberen te contacteren en eigenlijk ook niet meer vastkrijgen. Dus waarvan ze wel zijn ingeschreven, waarvan we heel veel moeite en inzet geven van oké, we proberen die ouders te telefoneren, te whatsappen, toch wel te zoeken naar contact.” (organisator zomerschool)

“Eén leerling die afwezig was heb ik nu teruggekregen. Na vier dagen afwezig geweest te zijn is hij er terug. We dachten vanochtend, hij gaat er weer niet zijn. Maar hij was er! Dus daar moet ik niet voor bellen. Ja, vandaag is de eerste dag waarbij ik voor niemand moet bellen.” (organisator zomerschool)

“Maar we botsen daar ook op de barrière van kansarme mensen die niet die op die mail antwoorden en dus niet de informatie geven die we dan vragen. En dan begin ik te bellen hè, van hoe komt het dat je er niet bent. En dan van ‘ja, maar ik kom nog’, ‘uh oh, ik was het vergeten’, enzoverder. En dan heb ik te weten gekomen dat een paar mensen nog op reis zijn die dan wel inschrijven maar dan wel ‘ja’ zeggen. De zomerschool is natuurlijk tien dagen. Dat staat ook zo in mijn afspraken. Maar ik kan ze natuurlijk niet gaan halen.” (organisator zomerschool)

Ook in de brede bevraging wordt bij het vragen naar knelpunten gewezen op de arbeidsintensiteit die zomerschoolorganisatoren aan de dag moeten leggen om leerlingen in de zomerschool te krijgen en te houden. Daarbij wordt ook de lage motivatie van de ouders als knelpunt ervaren. Dit wordt zowel door indieners, als organisatoren als medewerkers onderschreven.

“Omdat het gratis is, zien ouders het als ‘vrijblijvend’ en moeten we elke dag bellen om de kinderen zeker nog te brengen. Dat vergt een grote inspanning.” (organisator zomerschool)

Tot slot blijkt uit Tabel 27 dat de inspanningen die organisatoren doen, relatief succesvol zijn. Zo blijkt dat gemiddeld 84,5% van de leerlingen die de zomerschool aanvatten, blijven deelnemen aan de zomerschool en dat slechts 5,6% van de leerlingen afhaakt voor de helft van de looptijd van de zomerschool.

Tabel 27. Aantal deelgenomen leerlingen

	gemiddeld maximaal aantal leerlingen*	gemiddeld aantal leerlingen dat (minstens één dag) deelnamen*	gemiddeld aantal leerlingen dat minstens 80% aanwezig*	gemiddeld aantal leerlingen dat afhaakte voor de helft van de zomerschool*	gemiddeld aantal effectief deelgenomen leerlingen°
N	75	71	60	4	57

Bron: * financiële rapportering en ingeschatte aantal zomerscholen (N = 218); * organisatorvragenlijst (N = 64); ° financiële rapportering (N = 122)

4.4.3. Tussentijdse conclusie

Uit bovenstaande resultaten valt op dat de zomerscholen in 2023 een veel groter aandeel **anderstalige nieuwkomers en leerlingen met een andere thuistaal dan Nederlands** aantrok ten opzichte van 2020. Dit is mogelijks een gevolg van een verschuiving in de aanleiding om zomerscholen te organiseren (zoals

ook beschreven in paragraaf 4.3). In 2020 dienden de zomerscholen om een leerachterstand op te vangen die was ontstaan door het verminderde onderwijsaanbod ten gevolge van COVID-19. Dit had een impact op een zeer brede doelgroep. In 2023 is deze oorspronkelijke aanleiding verdwenen. De voornaamste focus van de zomerscholen ligt nu op het wegwerken van een taalachterstand om leerlingen een betere start te kunnen geven aan het begin van een nieuw schooljaar. Aansluitend bij deze verschuiving van het doel, is de doelgroep ook verschoven naar veelal anderstalige leerlingen.

De **effectieve deelname van leerlingen** is echter voor veel zomerscholen een groot probleem. Enerzijds is er een deel van de leerlingen dat ondanks hun inschrijving niet start, en anderzijds zijn er leerlingen die niet de volledige periode van tien dagen aanwezig zijn. Het verhogen van de opkomst en aanhoudende aanwezigheid van leerlingen vraagt zeer veel inzet van de organisatoren die tal van manieren (onder meer bellen, whatsappen, thuisbezoeken) inzetten om leerlingen te bereiken en (terug) te laten deelnemen aan de zomerschool.

4.5. Personeel

In deze paragraaf bespreken we het personeel dat een bijdrage heeft geleverd aan een zomerschool. We bespreken eerst het profiel en de rol van de zomerschoolorganisatoren. Vervolgens worden de medewerkers besproken, waarbij achtereenvolgens aan bod komen: (1) de rekrutering van de medewerkers, (2) de selectie van de medewerkers, (3) het profiel van de medewerkers en (4) de vergoeding die de medewerkers ontvingen.

4.5.1. Zomerschoolorganisatoren

Via de organisatorvragenlijst hebben we zicht op het **profiel** van 70 medewerkers die de rol van **zomerschoolorganisator** op zich hebben genomen. We vroegen hen vanuit welke functie (buiten de zomerschool) zij bij de organisatie van hun zomerschool betrokken waren. Aan de hand van hun antwoorden kunnen we de zomerschoolorganisatoren in een vijftal profielen indelen:

- Medewerkers van een lokaal bestuur die nauw verbonden zijn met het beleidsdomein Onderwijs (bv. schepen van onderwijs, medewerker dienst Flankerend Onderwijs, Onderwijsdeskundige)
- Medewerkers van een lokaal bestuur die nauw verbonden zijn met de beleidsdomeinen Jeugd, Vrije tijd, en Sport (bv. coördinator Huis van het Kind, medewerker dienst Vrije Tijd, sportpromotor)
- Medewerkers van een lokaal bestuur die nauw verbonden zijn met de beleidsdomeinen Welzijn, Gezondheid en Integratie (bv. projectmedewerker kinderarmoede, OCMW-medewerker, deskundige Gelijke Kansen)
- Leerkrachten of directies van betrokken scholen en pedagogisch begeleiders
- Medewerkers van een externe organisatie die voor een lokaal bestuur de organisatie van een zomerschool op zich nemen of medewerkers die door een lokaal bestuur specifiek voor de organisatie van de zomerschool worden aangeworven.

We vroegen de organisatoren in de vragenlijst ook in algemene termen naar hun **rol in de zomerschool**. Hierbij gaven zij op een 4-puntsschaal aan in hoeverre het opnemen van bepaalde taken op hen van toepassing was. Net als in 2020, laten de resultaten in Tabel 28 zien dat organisatoren ook in 2023 niet alleen een belangrijke rol spelen in de praktische ($M = 3,79$; $SD = 0,61$) en inhoudelijke organisatie van de zomerschool ($M = 3,43$; $SD = 0,79$), maar vaak ook nauw betrokken zijn bij het indienen van de zomerschoolaanvraag ($M = 3,50$; $SD = 0,99$). Deze resultaten liggen in lijn met de bevindingen in paragraaf 4.2.2 waarbij de resultaten suggereren dat in heel wat gevallen indieners van lokale besturen ook de eigenlijke organisatie van de zomerschool opnemen. Organisatoren nemen slechts in mindere mate ook de rol van zomerschoolmedewerker op zich ($M = 2,54$; $SD = 1,24$).

Tabel 28. Functies van de organisatoren in hun zomerschool

	M	SD
Ik was nauw betrokken bij het schrijven van de subsidieaanvraag voor deze zomerschool.	3,50	0,99
Ik heb een belangrijke rol bij de praktische organisatie van de zomerschool.	3,79	0,61
Ik heb een belangrijke rol bij de inhoudelijke organisatie van de zomerschool.	3,43	0,79
Ik neem zelf ook een rol op als medewerker.	2,54	1,24

Bron: organisatorvragenlijst (N = 70)

4.5.2. De medewerkers

In deze paragraaf bespreken we de medewerkers die in de zomerschool werkzaam waren. Organisatoren gaven in de vragenlijst aan of het onderwijsaanbod en het vrijetijdsaanbod geïntegreerd dan wel gescheiden plaatsvond in hun zomerschool. Wanneer organisatoren aangaven dat het aanbod gescheiden was, werd gevraagd om de wijze van rekrutering, de wijze van selectie, het profiel van de medewerkers, de mate van betrokkenheid bij de selectie en inschrijving van de leerlingen en de vergoeding die medewerkers kregen, afzonderlijk aan te geven voor het onderwijsaanbod enerzijds en het vrijetijdsaanbod anderzijds. Wanneer organisatoren aangaven dat het onderwijs- en vrijetijdsaanbod geïntegreerd werden aangeboden en (nagenoeg) niet van elkaar onderscheiden kon worden, werd deze informatie voor alle medewerkers tezamen (zowel onderwijs- als vrijetijdsaanbod) bevroegd. In dit laatste geval is het dus niet mogelijk om de medewerkers van het onderwijsaanbod te onderscheiden van het vrijetijdsaanbod.

4.5.2.1. Profiel van de medewerkers

Tabel 29 geeft een overzicht van het **profiel van de zomerschoolmedewerkers** die een medewerker-vragenlijst invulden die in de analyses werd betrokken. Daaruit blijkt dat ongeveer de helft van de zomerschoolmedewerkers (N = 120; 50,2%) als leerkracht werkt of gewerkt heeft. Het kan daarbij zowel gaan om leerkrachten uit scholen die zelf een zomerschool organiseren als om leerkrachten uit scholen die niet rechtstreeks bij de organisatie van een zomerschool betrokken zijn. Bij benadering één op acht zomerschoolmedewerkers is een leerkracht-in-opleiding (N = 31; 13,0%).

Van de 88 medewerkers die aangaven geen actieve leerkracht of leerkracht-in-opleiding te zijn, beschikken er 33 (37,9%) wel over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs (bv. educatieve bachelor/master via een geïntegreerde lerarenopleiding of diploma uit een Specifieke Lerarenopleiding). De andere 53 (62,1%) gaven aan geen pedagogisch bekwaamheidsbewijs te bezitten. Wel gaf het merendeel van deze groep aan dat ze konden rekenen op didactische of pedagogische ondersteuning (59,4%). Ongeveer de helft van de medewerkers die als leerkracht werken, oud-leerkracht zijn of over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs beschikken (N = 153) hebben minstens vijf jaar ervaring voor de klas (N = 71; 46,4%). Tabel 30 laat zien dat vier vijfden van de zomerschoolmedewerkers die de medewerker-vragenlijst invulden over een hoger onderwijsdiploma beschikken (N = 191; 79,9%). Hierin zijn geen grote verschuivingen te merken ten opzichte van het onderzoek naar de zomerscholen in 2020.

Tabel 29. Profiel medewerkers

	N (%)
leerkracht	109 (45,6%)
oud-leerkracht	11 (4,6%)
externe partner (bv. medewerker lokaal bestuur of externe organisatie)	25 (10,5%)
student lerarenopleiding	31 (13,0%)
medewerker die niet tot één van bovenstaande groepen behoort	62 (25,9%)
onbekend	1 (0,4%)

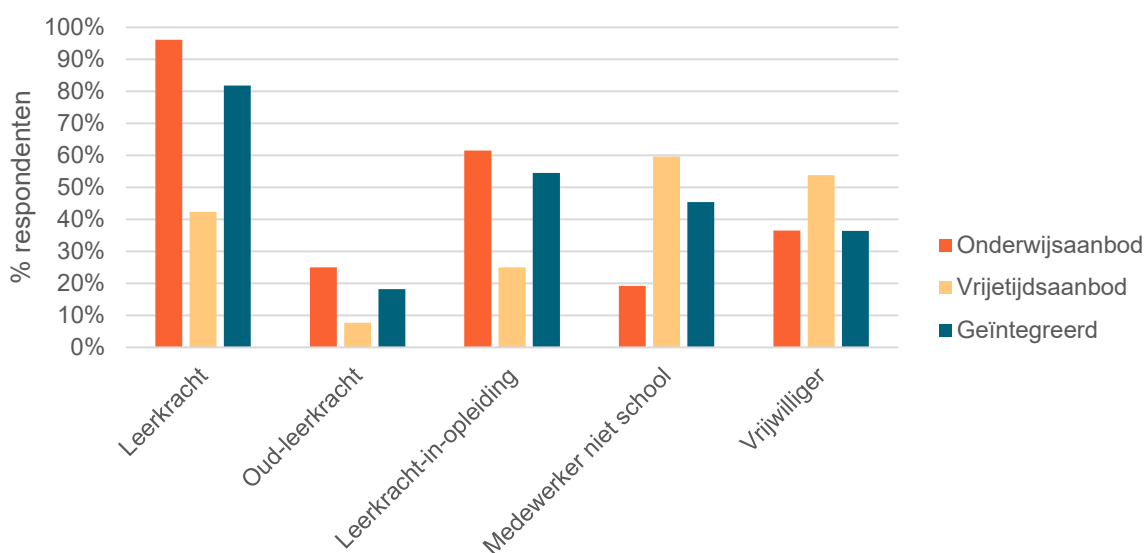
Bron: medewerkervragenlijst (N = 239)

Tabel 30. Hoogste opleidingsniveau medewerkers

	N (%)
secundair onderwijs	41 (17,2%)
professionele bachelor (incl. Ba-Na-Ba)	153 (64,0%)
academische bachelor of master (incl. Ma-Na-Ma)	38 (15,9%)
doctoraat	2 (0,8%)
andere	4 (1,6%)
onbekend	1 (0,4%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 239)

Ook aan de **zomerschoolorganisatoren** werd gevraagd naar het **profiel van hun medewerkers**. Indien relevant gaven ze dit aan apart voor het onderwijsaanbod en vrijetijdsaanbod. Organisatoren konden daarbij meerdere profielen aanduiden. Figuur 6 geeft weer welk aandeel van de respondenten voor elk van de profielcategorieën aangeeft medewerkers van dit profiel in te zetten.

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N vrijetijdsaanbod = 51; N geïntegreerd aanbod = 11)

Figuur 6. Profiel van de medewerkers

Bijna alle zomerschoolorganisatoren (96,2%) geven aan dat zij leerkrachten inzetten voor het onderwijsaanbod. Ook studenten van de lerarenopleiding (61,5%) worden vaak ingezet om het onderwijsaanbod te verzorgen. Voor het vrijetijdsaanbod worden leerkrachten en studenten lerarenopleiding aanzienlijk minder vaak ingezet. Daarvoor engageren zomerschoolorganisatoren eerder medewerkers van niet-schoolse organisaties (bv. gemeente, jeugdorganisatie; 60,8%) of vrijwilligers die niet tot één van de andere categorieën behoren (54,9%).

Zomerschoolorganisatoren werden niet alleen gevraagd om aan te geven van welke profielen zij medewerkers inzetten, maar ook **hoeveel medewerkers van elk profiel** hun zomerschool telde. Tabel 31 toont per profiel het gemiddelde aantal medewerkers dat zomerscholen inzetten voor het onderwijsaanbod, vrijetijdsaanbod en geïntegreerde aanbod. Deze resultaten bevestigen dat vooral leerkrachten een belangrijke rol speelden in het vormgeven van het onderwijsaanbod binnen de zomerscholen en dat medewerkers van niet-schoolse organisaties het belangrijkste profiel waren binnen het vormgeven van het vrijetijdsaanbod. Bij de resultaten in Tabel 31 dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat de gemiddelden voor de zomerscholen die geen onderscheid maakten tussen een onderwijs- en vrijetijdsaanbod met enige voorzichtigheid dienen geïnterpreteerd te worden. Het aantal respondenten binnen deze categorie is namelijk klein, waardoor antwoorden van individuele respondenten een grote invloed op het gemiddelde kunnen hebben.

Tabel 31. Gemiddelde aantal medewerkers per profiel

	gemiddelde onderwijsaanbod	gemiddelde vrijetijdsaanbod	gemiddelde geïntegreerd aanbod
leerkracht	7,80	4,41	12,44
oud-leerkracht	1,92	1,75	2,00
student lerarenopleiding	2,03	2,38	4,83
medewerker niet schoolse organisatie	2,50	7,23	14,80
vrijwilliger (andere)	3,26	5,50	5,00

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N vrijetijdsaanbod = 51; N geïntegreerd aanbod = 11)

Tabel 32. Tijd in de zomerschool van medewerkers (onderwijsaanbod of geïntegreerde aanbod)

	M	SD
aantal dagen lesgeven in zomerschool	8,18	3,24
aantal uur per dag les	4,01	1,56

Bron: medewerkervragenlijst (N = 186)

Zomerscholen moesten op geen enkele manier verplicht melding maken van het **totale aantal medewerkers** dat bij hun zomerschool betrokken was. Om een schatting te maken van het totale aantal medewerkers in alle 218 Vlaamse zomerscholen, maken we gebruik van de data uit Tabel 31 en Tabel 32. Daaruit blijkt dat gemiddeld 17,51 medewerkers gedurende gemiddeld 8,18 dagen het onderwijsaanbod in de zomerschool vormgeven. Dit betekent dat per dag gemiddeld 14,3 medewerkers invulling gaven aan het onderwijsaanbod (met name, $17,51 * 0,818$). Met een gemiddeld aantal effectief deelgenomen leerlingen in de zomerschool van 57 (zie paragraaf 4.4.2) komt dit neer op een totaal van 4 leerlingen per medewerker. In 2020 berekenden we dat één zomerschoolmedewerker 5,44 leerlingen onder haar/zijn hoede had. Daarmee ligt de huidige **ratio leerling/leraar** anno 2023 enigszins lager. De kleine groepsgrootte wordt

meermaals door organisatoren en medewerkers in de brede bevraging benoemd als een grote succesfactor van de zomerscholen. Het zorgt ervoor dat er meer individueel en op maat kan gewerkt worden. Met een totaal van 218 zomerscholen, kunnen we vervolgens schattend aannemen dat er in de Vlaamse zomerscholen ongeveer 3.117 medewerkers (volgens een voltijds equivalent van een halve dag onderwijsaanbod) actief waren in de zomerscholen.

Zomerschoolorganisatoren kunnen in hoofdzaak beroep doen op medewerkers die reeds **eerdere ervaringen** hadden als medewerkers van een zomerschool (zie Tabel 33). In meer dan 70% van de gevallen geven organisatoren aan dat (meer dan) de helft van de medewerkers al eerder een zomerschool begeleidde.

Tabel 33. Eerdere ervaring van medewerkers

	onderwijs- aanbod N (%)	vrije- tijdsaanbod N (%)	geïntegreerd aanbod N (%)
nog niemand eerder meegewerkt aan een zomerschool	3 (5,8%)	6 (11,8%)	3 (27,3%)
een minderheid al meegewerkt aan een zomerschool	10 (19,2%)	15 (29,4%)	1 (9,1%)
ongeveer de helft al meegewerkt aan een zomerschool	14 (26,9%)	13 (25,5%)	3 (27,3%)
een meerderheid al meegewerkt aan een zomerschool	20 (38,5%)	16 (31,4%)	4 (36,4%)
iedereen al meegewerkt aan een zomerschool	5 (9,6%)	1 (2,0%)	0 (0,0%)

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N vrijetijdsaanbod = 51; N geïntegreerd aanbod = 11)

4.5.2.2. Rekrutering van de medewerkers

We stelden aan de zomerschoolorganisatoren de vraag op welke manier zij medewerkers voor hun onderwijsaanbod (apart of geïntegreerd) hebben **gerekruteerd**. Deze vraag werd dus niet nog eens apart voorgelegd betreffende de medewerkers voor het vrijetijdsaanbod. Wanneer we de resultaten in Tabel 34 bekijken, dan valt op dat ongeveer drie kwart van de zomerscholen putte uit de groep medewerkers die al aan een vorige editie van hun zomerschool hadden meegewerkt. Daarnaast bleken het lanceren van een brede oproep en het rekruteren van leerkrachten van scholen die betrokken waren bij het organiseren van de zomerschool de vaakst gehanteerde strategieën. Omdat studenten lerarenopleiding een belangrijke groep zijn binnen de zomerschoolmedewerkers, liep in nogal wat zomerscholen de rekrutering van medewerkers voor het onderwijsaanbod uiteraard ook via de lerarenopleidingen.

Tabel 34. Wijze van rekruteren van medewerkers

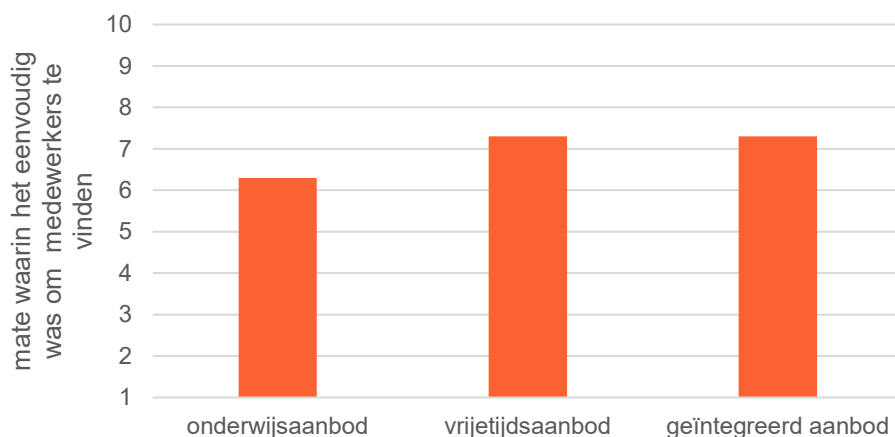
	aantal onderwijs- aanbod N (%)	aantal geïntegreerd aanbod N (%)
We contacteerden medewerkers die eerder al actief waren in onze zomerscho(o)l(en).	40 (76,9%)	8 (72,7%)
Er werd een brede oproep gelanceerd.	33 (63,5%)	4 (36,4%)
Leerkrachten werden gerekruteerd uit scholen die betrokken waren bij de organisatie van de zomerschool (bv. eigen leerkrachten).	25 (48,1%)	4 (36,4%)
Leerkrachten werden gerekruteerd uit scholen die niet betrokken waren bij de organisatie van de zomerschool.	11 (21,2%)	3 (27,3%)
Studenten werden gerekruteerd uit lerarenopleidingen.	15 (28,8%)	5 (45,5%)
We deden een beroep op een uitzendkantoor.	2 (3,8%)	0 (0,0%)
Er werd gezocht onder de personeelsleden van onze gemeente/stad.	5 (9,6%)	2 (18,2%)
Andere	7 (13,5%)	8 (72,7%)

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N geïntegreerd aanbod = 11)

Op de vraag hoe **eenvoudig** organisatoren het vonden om medewerkers voor hun zomerschool **te vinden**, antwoordden de respondenten gemiddeld genomen eerder positief (zie Figuur 7). Een hoge standaarddeviatie op deze vraag duidt echter op aanzienlijke verschillen tussen zomerscholen, zeker wat betreft het vinden van medewerkers voor het onderwijsaanbod ($M = 6,33$, $SD = 2,35$). Zomerschoolorganisatoren vonden het gemiddeld genomen ook wat moeilijker om geschikte medewerkers te vinden voor het onderwijsaanbod dan voor het vrijetijdsaanbod (vrijetijdsaanbod: $M = 7,29$; $SD = 1,90$). Dit komt ook naar voren in de vraag naar mogelijke knelpunten bij de organisatie van zomerscholen in de brede bevraging. Zowel organisatoren als medewerkers geven aan dat het rekruteren van voldoende en kwalitatieve leraren en vrijwilligers een grote moeilijkheid vormt en een belangrijke factor is in het welslagen van de zomerschool. Voor medewerkers uit het onderwijsaanbod wordt daarbij als expliciet struikelblok dat het verloningssysteem aangehaald. Voor medewerkers aan het vrijetijdsaanbod wordt in hoofdzaak aangegeven dat deze mensen soms met leerlingen met specifieke gedragsproblemen te maken krijgen waar zij onvoldoende op zijn voorbereid en voor zijn opgeleid.

In de interviews tijdens de veldbezoeken komt vaak naar voren dat er veelvuldig een beroep werd gedaan op leerkrachten die men in het **eigen brede netwerk** kende, oftewel, zoals een organisator van een zomerschool het beschrijft, 'uit ons eigen vijvertje gevist'. Daarnaast werden er in combinatie hiermee ook andere methoden ingezet om medewerkers aan te werven:

"Mondeling vragen stellen van ziet die dat zitten om mee te komen doen. Iemand die iemand kent en via de website ook een oproep gedaan van kijk we doen de zomerschool, ben je bereid om één twee weken mee te draaien in de voormiddag van dat uur tot dat uur? Aan de school ook gevraagd. Dus via allerlei kanalen." (organisator zomerschool)

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N vrijetijdsaanbod = 51; N geïntegreerd aanbod = 11); 1 = heel moeilijk 10= heel gemakkelijk

Figuur 7. Mate waarin organisatoren het eenvoudig vinden om medewerkers te vinden

4.5.2.3. Selectie van de medewerkers

Voor de **selectie van medewerkers** zijn er kleine verschillen tussen medewerkers voor het onderwijsaanbod en medewerkers voor het geïntegreerd aanbod (zie Tabel 35). Waar organisatoren voor het onderwijsaanbod meestal iedereen die zich aandienende selecteerden, zien we dat bij het geïntegreerd aanbod de selectie gebeurde door de zomerschool zelf en dat CV en motivatiebrief vaker een selectiecriterium waren. Mogelijks duidt dit op een andere selectieprocedure voor medewerkers die het onderwijs verzorgen dan voor medewerkers die de vrijetijdsactiviteiten opzetten. Ook kan dit te maken hebben met het moeilijker vinden van medewerkers voor het onderwijsaanbod (zie ook Figuur 7).

Tabel 35. Wijze van selectie van medewerkers

	aantal onderwijsaanbod N (%)	aantal geïntegreerd aanbod N (%)
De selectie gebeurde op basis van een CV en motivatiebrief.	10 (19,2%)	4 (36,4%)
De selectie gebeurde aan de hand van sollicitatiegesprekken.	12 (23,1%)	3 (27,3%)
Iedereen die zich aandienende, werd geselecteerd.	23 (44,2%)	2 (18,2%)
Medewerkers werden geselecteerd in volgorde van aandiening tot het nodige aantal personen bereikt was.	9 (17,3%)	1 (9,1%)
De selectie gebeurde door de zomerschool zelf.	18 (34,6%)	6 (54,5%)
De selectie werd gemaakt door een lerarenopleiding.	2 (3,8%)	0 (0,0%)
Een externe organisatie (niet lerarenopleiding) organiseerde de selectie.	3 (5,8%)	2 (18,2%)
andere	2 (3,8%)	1 (9,1%)

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N geïntegreerd aanbod = 11)

4.5.2.4. Aanstelling en vergoeding van de medewerkers

Er werd ook aan organisatoren gevraagd welke **vorm van aanstelling** ze gebruikten om medewerkers aan te nemen binnen de zomerschool. Hierbij hanteerde zowel het onderwijsaanbod als het geïntegreerd aanbod voornamelijk een vrijwilligerscontract of een gewoon arbeidscontract (zie Tabel 36). Het terbeschikkingstelling van statutair personeel of door een private organisatie kwamen hierbij slechts zelden voor.

Tijdens de veldbezoeken werden verschillende soorten aanstellingen genoemd, waarbij het vaak een **uitdagende puzzel** was om de **meest gunstige aanstelling** te vinden die een passende of bij benadering passende vergoeding bood voor medewerkers.

“Zij kiezen allemaal voor, geef ons maar een halve dag vrij en op vrijwilligersvergoeding in plaats van met contracten.” (organisator zomerschool)

“Ja, dat was even uitzoeken. Ook omdat die eigen leerkrachten, dus van de gemeenteschool, daar mag je geen vrijwilligersvergoeding voor geven. Dus wij kunnen als gemeente onze leerkrachten van de gemeente geen vrijwilligersvergoeding geven. Maar dan met dat PWB statuut is dat wel goed. Dan wordt het gewoon via de secretariaten zelf doorgegeven. Dat is dan via een bepaald barema, een administratief barema want anders kunnen die geen prestaties leveren tijdens de zomermaanden denk ik als dat is waar dat ze normaal onder werken. Maar dat is ook aangereikt vanuit de Vlaamse overheid van: die opties zijn er allemaal. En het eerste jaar was dat nog wat minder voor handen. Maar nu is dat al compleet die info.” (organisator zomerschool)

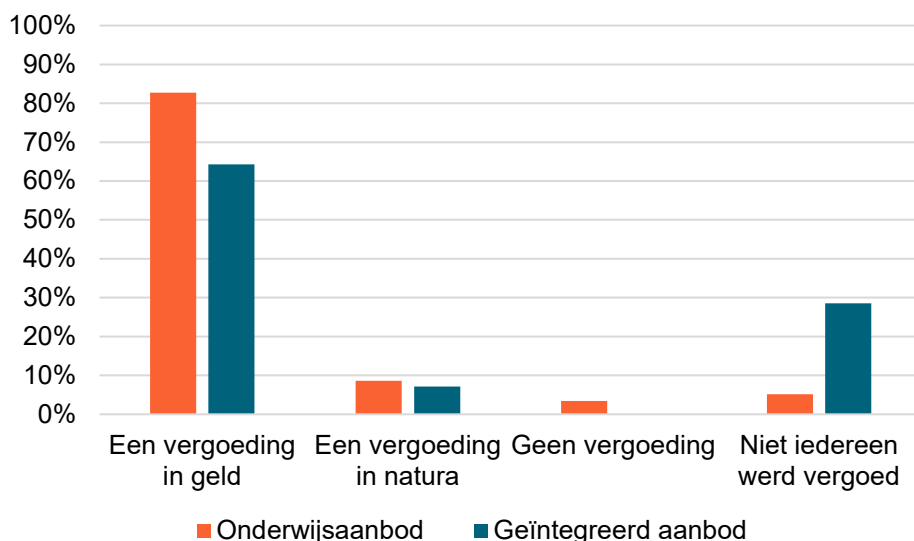
“Die leerkrachten worden betaald, daar is blijkbaar een post zo een soort cultureel werk of zoiets waar dat die onder kunnen vallen zodat die niet te veel belastingen moeten betalen. Dat is blijkbaar geweten op de personeelsdienst dat dat kan. En de animatoren die worden betaald zoals de animatoren op het speelplein, als jobstudent. Ja, ik vind dat dat niet kon dat die een vrijwilligers vergoeding kregen, sorry die doen zo een goed werk. Ik ken nog vrijwilligers die goed werk doen maar alle ik kan dat aan die jongeren niet vragen op die manier met 20 euro per dag, sorry.” (organisator zomerschool)

Tabel 36. Wijze van aanstellen van medewerkers

	aantal onderwijsaanbod N (%)	aantal geïntegreerd aanbod N (%)
Systeem Personeel op Werkingsbudget (PWB) - administratief medewerker	7 (13,5%)	0 (0,0%)
vrijwilligerscontract	31 (59,6%)	4 (36,4%)
gewoon arbeidscontract	20 (38,5%)	6 (54,5%)
terbeschikkingstelling van statutair personeel	1 (1,9%)	0 (0,0%)
terbeschikkingstelling door een private organisatie	2 (3,8%)	1 (9,1%)
aanstelling via een uitzendkantoor	2 (3,8%)	1 (9,1%)
andere	5 (9,6%)	3 (27,3%)

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N geïntegreerd aanbod = 11)

In de organisatorvragenlijst werd gevraagd welke manieren zomerschoolorganisatoren gebruikten om hun medewerkers te verlonen. Ook hier werd deze vraag gesteld betreffende de medewerkers in het aparte onderwijsaanbod en de medewerkers in het geïntegreerde aanbod, maar niet voor de medewerkers in het aparte vrijetijdsaanbod. In totaal beantwoordden 52 organisatoren deze vragen. Uit Figuur 8 blijkt dat medewerkers **in hoofdzaak een vergoeding kregen in geld** voor hun bijdrage aan de zomerschool. Toch merken we ook dat 5,8% in het onderwijsaanbod en 36,40 % van de organisatoren die een geïntegreerd zomerscholenaanbod verzorgen, de medewerkers geen vergoeding geven. Voor het geïntegreerde aanbod moeten we het kleine aantal zomerscholen dat hieronder valt in het achterhoofd houden bij het interpreteren van de resultaten.

Bron: organisatorvragenlijst (N onderwijsaanbod = 52; N geïntegreerd aanbod = 11)

Figuur 8. Vergoeding medewerkers

Daarnaast werden ook de **medewerkers** zelf in de voor hen bestemde vragenlijst op een gelijkaardige manier bevroegd over of en hoe ze verloned werden. Op die manier kregen we voor 234 medewerkers zicht op hun verloning (zie Tabel 37). Medewerkers konden daarbij meerdere alternatieven aanduiden, waardoor het totale aantal antwoorden hoger ligt dan het aantal medewerkers dat de vraag beantwoordde.

Tabel 37. Vergoedingsvorm van medewerkers

	N (%)
vergoeding in geld	209 (83,6%)
een vergoeding in natura	18 (7,2%)
geen vergoeding	23 (9,2%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 234)

Deze resultaten liggen in lijn met bovenstaande resultaten uit de organisatorvragenlijst. Uit de resultaten blijkt dat veruit het grootste deel van de zomerschoolmedewerkers een financiële verloning kreeg voor hun werk in de zomerschool (83,6%). Een klein deel van de medewerkers kreeg een vergoeding in natura (bv. cadeaubon, voucher), bijna altijd in combinatie met een financiële vergoeding. Tot slot gaf 9,2% van de medewerkers die de vragenlijst invulden aan dat zij geen vergoeding ontvingen voor hun werk in de

zomerschool. Binnen deze groep zaten studenten lerarenopleiding (waarbij deelname aan de zomerschool bijvoorbeeld als onderdeel van de stage werd gezien), maar ook medewerkers waarbij deelname aan de zomerschool als onderdeel van hun professionele werkzaamheden werd beschouwd. Voor deze laatste groep betekent hun antwoord dat ze geen extra vergoeding bovenop hun gewone verloning kregen.

4.5.3. Tussentijdse conclusie

In de bovenstaande paragrafen werd een beeld geschetst van het personeel dat werkzaam is in de zomerschool. Allereerst wordt de **zomerschoolorganisatie** veelal opgenomen door medewerkers binnen een lokaal bestuur vanuit hun reguliere functie of door directie of zorgcoördinator binnen scholen. Voor de **invulling van het onderwijsaanbod** worden in de meeste gevallen medewerkers ingezet die ook buiten de zomerschool leerkracht zijn of wordt beroep gedaan op leerkrachten-in-opleiding. In de meeste zomerscholen wordt gewerkt met een combinatie van zowel pedagogisch-didactisch geschoolde mensen, als medewerkers zonder deze achtergrond die mee ondersteunen. Voor het vrijetijdsaanbod wordt in hoofdzaak beroep gedaan op vrijwilligers en medewerkers van niet-schoolse organisaties.

Hoewel we geen exacte cijfers hebben ontvangen over het totale aantal betrokken medewerkers per zomerschool, kunnen we op basis van geschatte aantallen een onderbouwde schatting maken. Daaruit bleek dat een medewerker tijdens het onderwijsaanbod in een Vlaamse zomerschool **gemiddeld 4 leerlingen onder haar/zijn hoede** had. De veldbezoeken en casestudy's bevestigen dat leerlingen in kleine groepen worden gegroepeerd en dat daarbij vaak co-teaching wordt gehanteerd.

Organisatoren geven aan dat de **rekrutering van medewerkers** doorgaans vlot verloopt. Daarbij wordt het eigen, brede netwerk vaak aangesproken. Terzelfdertijd geven organisatoren aan dat het vinden van kwalitatief geschoolde medewerkers een uitdaging vormt. Dit geldt in hoofdzaak voor het onderwijsaanbod. Tot slot blijkt dat voor de **aanstelling van medewerkers** veelal gewerkt wordt met vrijwilligersaanstellingen. Daarnaast geven zowel de medewerkers als de organisatoren aan dat de vergoeding meestal in geld wordt uitgekeerd. Op basis van de verschillende interviews tijdens de veldbezoeken en casestudy's blijkt dat het aanstellen en de verloning van medewerkers vaak een zeer complexe puzzel is. Enerzijds om praktische redenen, zoals het aantal uren dat medewerkers beschikbaar zijn en anderzijds om fiscale redenen.

4.6. Inhoudelijke organisatie

In deze paragraaf wordt de inhoudelijke organisatie van de zomerscholen besproken. Daarbij wordt een overzicht gegeven van de inhouden die aan bod kwamen, zowel in het onderwijsaanbod als bij het vrijetijdsaanbod en wordt beschreven op welke manier deze inhouden worden aangebracht aan de leerlingen.

4.6.1. Concrete inhoudelijke invulling van het aanbod

In de online vragenlijst werd aan zomerschoolorganisatoren gevraagd om aan te geven welke vakken of **leergebieden** er aan bod kwamen in het onderwijsaanbod van hun zomerschool. Tabel 38 geeft een overzicht van de verschillende geboden antwoordopties en de resultaten hierbij. Zoals ook uit paragraaf 4.3 bleek, **richten zomerscholen zich primair op het aanbieden van Nederlands** (N = 64; 100%). Ook wiskunde krijgt frequent een plaats in het onderwijsaanbod (N = 53; 82.8%). De andere leergebieden werden opvallend minder aangeduid. Toch wordt er in heel wat zomerscholen ook ingezet op 'activiteiten dagelijks leven' (N = 24; 37.5%) en 'leren leren' (N=19; 29.7%).

Tabel 38. Aantal zomerscholen per leergebied in onderwijsaanbod

	N (%)
Nederlands	64 (100,0%)
wiskunde	53 (82,8%)
Frans	13 (20,3%)
wetenschappen en techniek (bv. STEM, fysica, ICT, ...)	13 (20,3%)
leren leren	19 (29,7%)
mens en maatschappij	15 (23,4%)
praktijkvakken	2 (2,1%)
activiteiten dagelijks leven	24 (37,5%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 64)

Dezelfde vraag werd gesteld voor het **vrijtijdsaanbod**. In Tabel 39 zien we dat de zomerscholen doorgaans een breed en gevarieerd aanbod aan vrijetijdsactiviteiten aan hun leerlingen aanbieden. **In bijna alle zomerscholen werden sportactiviteiten aangeboden (N = 60; 96.8%)**. Maar ook de overige activiteiten werden steeds door ongeveer 70% van de organisatoren aangeduid. Ongeveer 1 op de 10 organisatoren koos voor de optie 'andere'. Hieronder horen in hoofdzaak activiteiten rond techniek en wetenschap (N = 3), naast workshops rond ICT (N = 2) en gezelschapsspelen (N = 1).

Tabel 39. Aantal zomerscholen per activiteitscategorie in vrijetijdsaanbod

	N (%)
sportactiviteiten	60 (96,8%)
leesactiviteiten	43 (69,4%)
muzische activiteiten	44 (71,0%)
kunst- en cultuuractiviteiten	41 (66,1%)
uitstappen buiten de school	47 (75,8%)
andere	6 (9,7%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 64)

De **antwoorden van de medewerkers** in de brede bevraging liggen in dezelfde lijn als hierboven (zie Tabel 40). Medewerkers geven aan dat ze in hoofdzaak sportactiviteiten begeleiden (N = 95; 82,6%), gevolgd door kunst- en cultuuractiviteiten (N = 78; 67,8%). Ongeveer de helft van de medewerkers gaf aan bezig te zijn met socio-emotionele vaardigheden (N = 56; 48,7%) en muzische vorming (N = 54; 47,0%). Leesactiviteiten (N = 40; 34,8%) vonden het minst plaats tijdens het vrijetijdsaanbod volgens de bevroegde medewerkers. Bij de categorie 'andere' (N = 21; 18,3) werden zowel enkele eerder genoemde activiteiten als nieuwe toevoegingen genoemd, zoals koken en bakken, toezicht houden bij pauzes en leerlingen begeleiden tijdens uitstappen.

Tabel 40. Aantal medewerkers per categorie van vrijetijdsactiviteiten

	N (%)
sportactiviteiten	95 (82,6%)
leesactiviteiten	40 (34,8%)
socio-emotionele vaardigheden	56 (48,7%)
muzische vorming	54 (47,0%)
kunst- en cultuuractiviteiten	78 (67,8%)
andere	21 (18,3%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 115)

4.6.2. Pedagogisch-didactische aanpak van het onderwijsaanbod

De pedagogisch-didactische aanpak in de Vlaamse zomerscholen werd bevroegd in zowel de organisator- als de medewerkervragenlijst. Voor een rijk beeld van deze aanpak zijn daarnaast de veldbezoeken een zeer waardevolle aanvulling. In deze paragraaf bespreken we achtereenvolgens de volgende onderdelen: (1) het zicht op de beginsituatie en de leernoden van de leerlingen, (2) de gehanteerde didactische aanpak, (3) het gebruik van didactische materialen, (4) de mate van differentiatie en maatwerk, (5) het klasklimaat en (6) de mate waarin en wijze waarop leerlingen worden opgevolgd tijdens de zomerschool.

4.6.2.1. Zicht op de beginsituatie en noden van de leerlingen

Uit Tabel 41 blijkt dat organisatoren aangeven dat ze overwegend vonden dat ze een goed zicht hadden op de **beginsituatie en de leernoden van de leerlingen** (M = 3,16) en dat medewerkers zich goed voorbereid voelden om kwaliteitsvol onderwijs aan te kunnen bieden tijdens de zomerschool (M = 3,22). Verder zien we in Tabel 41 dat er weinig tot geen gebruik gemaakt wordt van toetsen om de beginsituatie van leerlingen in te schatten (M = 1,83 voor organisatoren; M = 1,60 voor medewerkers).

Tabel 41. Beginsituatie en leernoden van de leerlingen

	M	SD
We hadden bij de start van de zomerschool voldoende zicht op de beginsituatie en de leernoden van de leerlingen. *	3,16	0,83
We gebruikten toetsen om zicht te krijgen op het beginniveau en/of de vorderingen van leerlingen. *	1,83	1,03
Ik gebruikte toetsen om zicht te krijgen op het beginniveau en/of de vorderingen van leerlingen. °	1,60	0,85
Ik voelde me bij de start van de zomerschool voldoende voorbereid om het onderwijsaanbod kwaliteitsvol te kunnen organiseren. °	3,22	0,82

* Bron: organisatorvragenlijst (N = 63); ° Bron: medewerkervragenlijst (N = 172); De stellingen werden beantwoord aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet van toepassing; 2 eerder niet van toepassing; 3 = eerder van toepassing; 4 = helemaal van toepassing).

We zien echter ook een eerder **grote variatie** tussen zomerscholen (SD's > 0,80) in het kunnen inschatten van die beginsituatie. Denkbaar is dat er grote verschillen zijn naargelang de organisatie van zomerscholen. Zo zullen de mate waarin ankerscholen en zomerscholen samenwerken of de mate waarin medewerkers

van de zomerschool leerlingen op voorhand al kennen allicht factoren zijn die de inschatting van de beginsituatie kunnen vergemakkelijken dan wel bemoeilijken. Het in kaart brengen van de beginsituatie blijkt in de praktijk een samenwerking te vragen tussen zomerschool en ankerscholen. In Hoofdstuk 5 gaan we hier dan ook dieper op in, geven we aan hoe deze samenwerking vorm krijgt en welke variatie we hierin terugvinden onder de zomerscholen.

4.6.2.2. De gehanteerde didactische aanpak

Uit het vragenlijstenonderzoek komt naar voren dat de medewerkers in grote mate docentgestuurd te werk gingen waarbij ze zelf de lesonderwerpen bepaalden voor hun leerlingen (M = 3,33; SD = 0,93; zie Tabel 42). Ook geven de organisatoren aan dat het verloop van de onderwijsactiviteiten nauw werd opgevolgd en bijgestuurd waar nodig (M = 3.37; SD = 0.63).

Tabel 42. Oordelen over de gehanteerde didactische aanpak van onderwijsaanbod

	M	SD
In onze zomerschool werd het verloop van de onderwijsactiviteiten nauw opgevolgd en, waar nodig, bijgestuurd. *	3,37	0,63
Ik had tijd en gelegenheid om mijn onderwijsaanbod aan te passen als dat nodig bleek°	3,11	0,63
Ik bepaalde zelf de lesonderwerpen.°	3,33	0,93
Ik heb leerlingen de lesonderwerpen laten bepalen.°	1,59	0,65
Ik heb mijn leerlingen de leerstof helemaal zelfstandig laten verwerken.°	2,00	0,77

* Bron: organisatorvragenlijst (N = 63); ° Bron: medewerkervragenlijst (N = 172); De stellingen werden beantwoord aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet van toepassing; 2 = eerder niet van toepassing; 3 = eerder van toepassing; 4 = helemaal van toepassing).

Dit komt ook in de **veldbezoeken** naar voren. Uit de interviews blijkt dat medewerkers van het onderwijsaanbod vaak **voorafgaand aan de zomerschool een aanbod samenstelden**. In veel gevallen maakten ze lesbundels klaar met lesinhoud en (herhalings)oefeningen. Zoals de onderstaande getuigenis van een medewerker aangeeft:

“Ja dus wij dachten, we geven een taalbad en ik ben dan met mijn collega beginnen kijken wat we belangrijk vinden. En dan zijn wij vertrokken met bestaand spelmateriaal. Dat zijn zo ongeveer 40 kaartjes met alle dagdagelijkse pictogrammen van zowel school als thuis. Dus ik ben daar vooral mee aan de slag gegaan. En dan ja, de belangrijkste dingen dat ik dan vond was het lichaam en uw eigen lichaam een beetje leren kennen en verwoorden. Dat je ook kunt zeggen van als je valt, ik heb daar ergens pijn of daar. Dus het lichaam en de dagdagelijkse activiteiten zoals koken. Dus daarom hebben wij deze week ook al een kook activiteit gedaan omdat je dan heel veel dingen zegt oek-constant in het Nederlands en uitvoert. Dus vanuit die gedachtegang zijn wij eigenlijk een beetje lessen beginnen creëren.” (medewerker zomerschool)

Ondanks het feit dat lesbundels vooraf werden samengesteld, geven de geïnterviewden aan dat ze **voldoende flexibiliteit** in hun lesinhouden en -aanpak behielden om waar nodig en mogelijk het aanbod aan te passen of te herzien. Of zoals een medewerker aangeeft:

“Ja, dat is niet eenvoudig. Ik heb nu weer die werkbladen mee, dus die deel ik dan wel uit. En dan hebben we dat allemaal klassikaal, of met vier dan gemaakt, want sommigen hebben problemen met Nederlands, andere met wiskunde en dan bekijken wij dat geval per geval eigenlijk. Ja, samen wel, maar één iemand die heeft dan een vakantietaak. Goed ja, ik heb die al gevraagd of die het graag heeft dat ik die eens bekijk.” (medewerker zomerschool)

4.6.2.3. Gebruik van didactische materialen

Uit Tabel 43 blijkt dat het merendeel van de organisatoren (M = 3,51; SD = 0,50) en de medewerkers (M = 3,22; SD = 0,81) gebruik konden maken van **al bestaand didactisch materiaal** om het onderwijsaanbod in de zomerschool vorm te geven.

Tabel 43. Oordelen over didactische materialen

	M	SD
We maakten gebruik van al bestaande didactische middelen.*	3,51	0,50
Ik kon gebruik maken van al bestaande didactische materialen.°	3,22	0,81

* Bron: organisatorvragenlijst (N = 63); ° Bron: medewerkervragenlijst (N = 172); De stellingen werden beantwoord aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet van toepassing; +362 = eerder niet van toepassing; 3 = eerder van toepassing; 4 = helemaal van toepassing).

In de onderstaande citaten uit de **veldbezoeken** wordt geïllustreerd hoe organisatoren materialen ter beschikking stellen van hun medewerkers en hoe medewerkers op hun beurt een selectie maakten van deze materialen om hun aanbod in de zomerschool samen te stellen.

“Wij stellen meestal het materiaal gewoon ter beschikking in het gemeentehuis. Dus wij hebben al die info, dossiertjes, werkblaadjes Die leggen wij van eind juni tot start van de zomerschool in het gemeentehuis. En we stellen de leerkrachten op de hoogte van ‘daar hangen de klassenlijsten’, ‘de dossiers van de kinderen’, ‘daar ligt al het werkmateriaal.’” (organisator zomerschool)

“Dus ik heb dan in de loop van mei en juni per kind zo een bundel samengesteld voor alle kinderen van het eerste en tweede leerjaar. Dus voor al deze kinderen heb ik materiaal bij elkaar gezocht. Een klein beetje in overleg met de leerkrachten. Maar de leerkrachten, ja die hebben het sowieso al heel druk met hun klaspraktijk, vooral in juni dan. Dus ik probeer hen zo weinig mogelijk daarmee te belasten. Dus ik heb zelf altijd in het eerste leerjaar gestaan en met mijn job als zorgcoördinator zorg ik ook in het tweede leerjaar. Dus ik weet wel wat dat er voorhanden is en wat er aan materiaal mogelijk is. Dat is per kind eigenlijk een beetje een bundel op maat. Nu deze zijn vrij gelijkaardig van niveau. Dus ik heb voor een bundel spelling, taal en rekenen gezorgd. Waar dat ze al mee verder kunnen, waar ze al mee kunnen starten. Verder heb ik dan ook nog gezorgd voor leesmateriaal. Dat er boekjes zijn, dat we technische lezen kunnen oefenen, begrijpend lezen kunnen oefenen. Ik heb voorgesteld dit jaar, dat is nieuw, dat we een oefenboek, dat zijn zo vakantieboeken, dat elk kind ook nog zo'n oefenboek heeft. Dat is zo een beetje de leerstof gebaseerd op de eindtermen die dan op een speelse manier verwerkt wordt.” (medewerker zomerschool)

“Wij hebben heel veel bundeltjes van de scholen gekregen waaruit we mochten kopiëren en daar hebben wij er dan een paar uitgekozen. We hebben dan ook spelletjes bij van thuis. Ik heb nu bijvoorbeeld vandaag een magneetbord bij en dat zijn allemaal verschillende magneetjes om ons woordjes te oefenen om ons rekensommetjes te oefenen. (medewerker zomerschool)

4.6.2.4. De mate van maatwerk en differentiatie

Een voorname doelstelling van zomerscholen is om leerlingen met leernoden die in het reguliere onderwijsaanbod soms onvoldoende kunnen ondervangen worden, te ondersteunen in hun leerproces. In 2020 zagen we dat zomerscholen zich uitermate inzetten op het bieden van maatwerk aan die leerlingen. Ook nu zien we dat terugkomen in de zomerscholen. Zo blijkt uit Tabel 44 bijvoorbeeld dat medewerkers aangeven dat er veel tijd en gelegenheid was om het onderwijsaanbod aan te passen waar nodig ($M = 3.11$; $SD = 0.63$) en dat het individueel begeleiden van leerlingen ook nu een plaats kreeg in de zomerscholen ($M = 3.24$; $SD = 0.71$).

Tabel 44. Oordelen over mate van maatwerk en differentiatie

	M	SD
Leerlingen met dezelfde noden werden gegroepeerd. *	2,86	0,88
Leerlingen met dezelfde noden zaten bij elkaar. °	2,56	0,83
Op mijn zomerschool werden leerlingen in de mate van het mogelijke in dezelfde groep geplaatst met klasgenoten van het afgelopen schooljaar. °	2,96	0,89
Ik had tijd en gelegenheid om mijn onderwijsaanbod aan te passen als dat nodig bleek. °	3,11	0,63
Ik had tijd om uitleg te geven aan individuele leerlingen. °	3,24	0,71

* Bron: organisatorvragenlijst ($N = 63$); ° Bron: medewerkervragenlijst ($N = 172$); De stellingen werden beantwoord aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet van toepassing; 2 = eerder niet van toepassing; 3 = eerder van toepassing; 4 = helemaal van toepassing).

Ook tijdens de **veldbezoeken** gaven de medewerkers in de interviews aan dat er tijdens de zomerschool ruimte was voor individuele begeleiding en aanpassing van het aanbod aan de leernoden van de leerlingen, zoals ook blijkt uit onderstaande interviewfragmenten. Heel wat medewerkers geven aan dat ze dat een van de grote troeven vinden van een zomerschool.

"Dat verschilt wel. Dus voor wiskunde zijn er sowieso aparte bundels omdat bijvoorbeeld de leerlingen uit 1B die zien ze natuurlijk niet hetzelfde als leerlingen uit 1A, dus die hebben allemaal wel verschillende bundeltjes. Ja, en bij Nederlands is het ja een beetje. Da's wel eigenlijk hetzelfde. Maar bijvoorbeeld dat ze een leestekst krijgen en ze begrijpen veel woorden niet, kunnen ze zelf ook aangeven van 'oh, deze tekst is wat moeilijk voor mij' en dan kan er direct iemand bij hun gaan om hen daarbij nog wat meer te ondersteunen." (medewerker zomerschool)

"Ik heb ook eens één kindje gehad dat die begon echt mega hard te wenen. Maar ik heb een redelijk drukke klas ook en ja die wou gewoon niet meer meespelen. En ik had zoiets van allee nog eventjes doorzetten, maar dan zeiden ze van 'nee, laat die jongen gewoon tekenen als die wil tekenen laat je die gewoon doen.' Dus ja dan heb ik die mijn gsm gegeven want hij wou iets tekenen dat hij niet kende en hij mocht dat dan opzoeken van mij en dan zo." (medewerker zomerschool)

4.6.2.5. Het klasklimaat in de zomerklassen

In de bevraging aan de medewerkers waren enkele stellingen opgenomen die peilden naar het klasklimaat in de klassen van de zomerscholen. De scores hiervan waren overwegend positief, wat duidt op een algemeen positieve klassfeer in de zomerscholen. Wat vooral in het oog springt in Tabel 45, is het gegeven dat de medewerkers gemiddeld aangaven een positief contact te hebben met de leerlingen ($M = 3,62$; $SD = 0,56$). Ook gaven de medewerkers aan dat ze gemiddeld genomen weinig problemen hadden met het bewaren van orde of het gedrag van hun leerlingen ($M = 1.58$; $SD = 0,67$). Ook de antwoorden in de brede

bevraging op de vraag naar de succesfactoren van een zomerschool, liggen in lijn hiermee. Daarin wordt het enthousiasme, de motivatie en de dankbaarheid van de leerlingen die deelnemen aan de zomerschool als een belangrijke succesfactor gezien.

Tabel 45. Oordelen over het klasklimaat in de zomerscholen

	M	SD
Ik vond dat mijn leerlingen gemotiveerd waren.	3,26	0,62
Ik had een positief contact met mijn leerlingen	3,62	0,56
Ik had problemen met het bewaren van de orde en het gedrag van mijn leerlingen.	1,58	0,67

Bron: medewerkervragenlijst (N = 172)

Tijdens de **veldbezoeken** werd echter herhaaldelijk gewezen op de uitdagendere omstandigheden in de zomerscholen, vanwege probleemgedrag van (sommige) leerlingen door het doelpubliek waar de zomerscholen zich toe richten.

“We hebben ook echt - en dat maakt het voor de zomerleerkrachten soms ook wel een moeilijke. Wij hebben écht eigenlijk de meeste kwetsbare leerlingen van onze scholen hier op onze schoolbanken zitten.” (organisator zomerschool)

“Dat is heel divers hé. Samengevat, het zijn zorgenkindjes. Waarmee ik bedoel, ze hebben iets meer individuele aandacht nodig tijdens hun leerprocessen. En dat is heel divers, voor sommigen gaat dat over taal, voor sommigen gaat dat over rekenen, voor sommigen gaat dat over sociale vaardigheden, voor sommigen gaat dat over alles.” (medewerker zomerschool)

Mogelijks werd de vraag in de online bevraging dan ook beantwoord vanuit de idee in hoeverre de medewerker zich in staat voelde om met moeilijker gedrag om te gaan, dan wel de mate waarin zich moeilijk gedrag stelde. Deze interpretatie kan een mogelijke verklaring zijn voor de verschillen tussen de antwoorden in de vragenlijsten en de veldbezoeken.

4.6.2.6. Opvolging van leerlingen

Zowel organisatoren als medewerkers geven in de bevraging aan een eerder goed zicht te hebben op de **voortgang die elke leerling maakte** (M = 3,17; SD = 0,64 voor organisatoren en M = 2,98; SD = 0,70 voor medewerkers; zie Tabel 46). Hierbij gaven medewerkers aan dat hun leerlingen veel hadden bijgeleerd (M = 3,14; SD = 0,58). Het gebruik van toetsen als middel om zicht te krijgen op het beginniveau of de voortgang van leerlingen was daarentegen niet wijdverspreid in de zomerscholen (organisatoren: M = 1,83; SD = 1,03; medewerkers: M = 1,60; SD = 0,85). We vermelden hier dat het een item is dat we ook in paragraaf 4.6.2.1 reeds besproken bij het inschatten van de beginsituatie, gezien dit item peilde naar het gebruik van toetsen voor beide doeleinden. Aangezien ook huiswerk in zeer weinig gevallen gebruikt werd binnen de zomerscholen (M = 1,11; SD = 0,41) kan worden aangenomen dat organisatoren en medewerkers voornamelijk op basis van hun eigen observaties en inschatting oordeelden over de voortgang van hun leerlingen.

Tabel 46. Oordelen van organisatoren en medewerkers over de opvolging van individuele leerlingen

	M	SD
We hebben voldoende zicht op de vooruitgang die elke leerling tijdens de zomerschool heeft. *	3,17	0,64
We gebruikten toetsen om zicht te krijgen op het beginniveau en/of de vorderingen van leerlingen. *	1,83	1,03
Ik gebruikte toetsen om zicht te krijgen op het beginniveau en/of de vorderingen van leerlingen. ° †	1,60	0,85
Ik heb tijdens de zomerschool huiswerk gegeven aan de leerlingen. °	1,11	0,41
Ik had voldoende zicht op de vooruitgang die elke leerling maakte. °	2,98	0,70
Ik vind dat mijn leerlingen veel hebben bijgeleerd. °	3,14	0,58

* Bron: organisatorvragenlijst (N = 63); ° Bron: medewerkervragenlijst (N = 172); † Zelfde item als in Tabel 41.; De stellingen werden beantwoord aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet van toepassing; 2 = eerder niet van toepassing; 3 = eerder van toepassing; 4 = helemaal van toepassing).

Deze aanname wordt in de **veldbezoeken** verder bekrachtigd. Medewerkers gaven tijdens de interviews aan dat ze voornamelijk op basis van observatie en hun buikgevoel een evaluatie maakten van de vooruitgang van de leerlingen. Ook wordt aangehaald dat het niet gemakkelijk is om die voortgang concreet te evalueren en meten.

“Ik maak notities tussen de lessen door van ‘dit is mij opgevallen’ of ‘dit wil ik zeker meenemen in de evaluatie’ want op het einde van de zomerschool schrijven wij dus ook een evaluatie uit en die sturen wij door naar de scholen.” (medewerker zomerschool)

“Om dat nu te meten, ja, dat is weer een ander ... ik zou het niet kunnen meten maar aan hun enthousiasme te zien, zijn ze eigenlijk allemaal wel heel blij dat ze hier geweest zijn.” (medewerker zomerschool)

“Ja, dat vind ik wel moeilijk, omdat die periode ook eigenlijk te kort is. Die eerste dagen vind ik dat ook wel belangrijk dat ze zich goed voelen. Daar uw focus op leggen. Om die schoolse vaardigheden te kunnen evalueren vind ik de periode iets te kort.” (medewerker zomerschool)

4.6.3. Aanpak van het vrijetijdsaanbod

Parallel aan de bevraging aan medewerkers over de aanpak tijdens het onderwijsaanbod, werden de medewerkers betrokken bij het vrijetijdsaanbod bevraged over hun gehanteerde aanpak. De items die we stelden aan medewerkers van het onderwijsaanbod en die ook van toepassing konden zijn op het vrijetijdsaanbod, werden aan de medewerkers van het vrijetijdsaanbod voorgelegd. Tabel 47 geeft een overzicht van deze bevraging. Ook hier wordt een overwegend positief klimaat gerapporteerd door medewerkers. Zo gaven medewerkers aan dat de leerlingen gemotiveerd waren (M = 3,37; SD = 0,63) en dat ze een positief contact hadden met al hun leerlingen (M = 3,59; SD = 0,59).

Tabel 47. Gehanteerde aanpak van het vrijetijdsaanbod

	M	SD
Ik bepaalde zelf wat de vrijetijdsactiviteiten waren.	2,63	1,11
Ik vond dat mijn leerlingen gemotiveerd waren	3,37	0,63
Ik heb leerlingen zelf de vrijetijdsactiviteiten laten bepalen.	1,81	0,81
Ik had problemen met het bewaren van de orde en het gedrag van mijn leerlingen.	1,73	0,75
Ik had een positief contact met mijn leerlingen	3,59	0,59
Ik begeleidde tijdens de vrijetijdsactiviteiten meerdere zomerklassen tegelijk.	2,11	1,12
De vrijetijdsactiviteiten bevonden zich buiten de zomerschoollocatie.	2,41	0,99

Bron: medewerkervragenlijst (N = 113)

Op de stelling 'Ik heb leerlingen zelf de vrijetijdsactiviteiten laten bepalen' (M = 1,81; SD = 0,81) en de stelling 'Ik bepaalde zelf wat de vrijetijdsactiviteiten waren' (M = 2,63; SD = 1,11) zien we respectievelijk een lage en een gemiddelde score. Wanneer de medewerkers aangeven dat de leerlingen niet beslisten over de activiteiten, betekent dat niet zonder meer dat zijzelf wel over die invulling konden beslissen. Mogelijks lag de beslissing voor de vrijetijdsactiviteiten eerder bij de organisator(en) van de zomerschool, wat ook in onderstaand interview tijdens de veldbezoeken werd aangehaald:

"Ja, we bereiden alles op voorhand voor. Wij zijn daar ook heel veel voor samen gekomen met de stad. We hebben heel veel voorbereid. We sturen dat ook altijd eerst naar hun door, voor het geval dat er toch nog iets veranderd zou worden maar dat is meestal niet zo. En dan hebben wij een Google Drive waarin we alle voorbereidingen zetten. Dat de moni's eigenlijk gewoon moeten opstaan... enfin ja, liefst op voorhand ook al eens bekijken maar gewoon in de dag zelf bekijken van 'oké, wat gaat er vandaag allemaal gebeuren' en dat ze dan met die verwachtingen inderdaad naar de zomerschool komen. En dan briefen wij hun nog heel effe, moest er nog iets onduidelijk zijn, moesten ze nog vragen hebben over de activiteit en dan kan de namiddag eigenlijk van start gaan." (organisator vrijetijdsaanbod zomerschool)

De laatste twee stellingen, met name 'ik begeleidde tijdens de vrijetijdsactiviteiten meerdere zomerklassen tegelijk' en 'de vrijetijdsactiviteiten bevonden zich buiten de zomerschoollocatie' tonen een grote variatie. Die grote variatie vonden we ook terug in de interviews. Waar in sommige zomerscholen tijdens de namiddag groepsdoorbrekend gewerkt werd, bleven in andere zomerscholen de 'klasgroepen' behouden. Daarnaast wordt het vrijetijdsaanbod gekenmerkt door een gebalanceerde mix tussen externe uitstappen en activiteiten op het terrein van de zomerschool zelf.

"Het was eigenlijk gekomen want vorige week waren we gestart met kennismakingsspelletjes en we dachten dat het wel een slim plan was voor die kinderen... allez ja ik snap dat wel dat is een heel enge ervaring zomerschool voor de eerste keer. En dat is ook wel fijn als je dat vertrouwd klasje van in de voormiddag ook in de namiddag opnieuw kan hebben. Dus hadden we dat toen gedaan -vorig jaar hadden we dat ook al gedaan- maar we wouden dat dan doortrekken naar dit jaar. En we merkten wel dat dat eigenlijk wel heel goed liep. We hebben wel een paar aanpassingen gemaakt, er waren wat kinderen waar het wat moeilijker tussen liepen, dus dan zetten we die ook bij een andere

groep. Maar ja, vooral naar 'aantal' kijken we dat er geen groep is met dertig en dan de andere met vijf ofzo. En dan rekenen we ook op wat feedback van de moni's. We vragen ook echt van 'ja, lukt het met de aantallen?'; 'moet er nog een moni bij?'; 'is het zo goed?'; 'hebben jullie het gevoel dat jullie voldoende hebben om eraan te starten?'. En dan beslissen we een klein beetje daarop.' (medewerker zomerschool)

"Maar die gaan naar dezelfde locatie 's middags als waar dat de speelpleinwerking is. Dus die sluiten eigenlijk sowieso, ja niet persé bij de groep aan want soms zijn er andere activiteiten gepland. Dat is ongeveer de helft van de tijd zo, dus vijf namiddagen. En dan hebben we zeker drie of vier animatoren in de namiddag. Maar op die andere vijf namiddagen, waarop er bijvoorbeeld geen extra activiteiten gepland staan, dan doen die ook spelletjes. Dat is dan eigenlijk spelnamiddag met de speelpleinwerking. Daar staat dan nog een team van zeven animatoren. Dus zes animatoren plus een hoofdanimator. Dus zo passen wij de kinderen daar een beetje in, omdat ze dat ook wel leuk vinden omdat ze daar andere kinderen tegenkomen." (organisator zomerschool)

Een medewerker van een zomerschool beschrijft hieronder de taken die zij als hoofdmonitor op zich nam, evenals de taken die door de organisator van de zomerschool (in dit geval een stadsbestuur) werden uitgevoerd. Deze beschrijving illustreert hoe de verdeling van verantwoordelijkheden regelmatig vorm krijgt in zomerscholen.

"Dus de namiddagplanning vullen wij eigenlijk helemaal in. Nu er zijn een paar externe dingen ook, bijvoorbeeld straks komt de kinderboerderij en dat regelen wij dan wel niet dus wij geven wel suggesties maar ik denk dat de stad wel voornamelijk die dingen regelt zodat wij ons niet met de hele administratieve zaken moeten bezighouden. Maar de vrije-spelnamiddagen, zowat 'broekzakspelletjes' die kiezen wij wel zelf. Het puur plannen doet de stad meestal -als dat moest gebeuren- maar wij voorzien dan andere activiteiten bijvoorbeeld waterspelletjes, kringpelletjes, zo eigenlijk wat je in een jeugdbeweging een klein beetje zou doen." (medewerker zomerschool)

4.6.4. Tussentijdse conclusie

Aansluitend bij het hoofdstuk rond de doelstellingen, komt ook bij de inhoudelijke organisatie van de zomerscholen de **nadruk op de Nederlandse taalversterking** naar voren. Alle zomerscholen geven aan dat ze hierop inzetten.

Uit de antwoorden blijkt dat er grote verschillen zijn tussen de zomerscholen in de mate waarop ze op voorhand zicht hadden op de **beginsituatie** en de individuele leernoden van leerlingen. Dit wordt niet door iedereen als een probleem ervaren. Doorgaans bereidden medewerkers een algemeen aanbod voor dat focust op het herhalen van de basisleerstof. Vervolgens sturen ze het onderwijs bij en zetten ze in op individuele begeleiding waar nodig en mogelijk. De kleinere groepsgroottes maken dit mogelijk.

Zelfs zonder concrete beginsituatie of formele toetsing geven medewerkers aan dat ze vaak ervaren dat ze een goed zicht hebben op de **noden en de voortgang van de leerlingen**. Medewerkers geven bovendien aan dat ze veelal een positieve klassfeer hebben ervaren en fijne contacten hadden met enthousiaste leerlingen.

4.7. Gepercipieerde effectiviteit en tevredenheid

Een uitvoerige studie van de effecten van de Vlaamse zomerscholen anno 2023 behoorde niet tot de doelstellingen van voorliggend onderzoek. Wel tot de scope van het onderzoek behoorde het in kaart brengen van de ervaringen van de betrokkenen met hun zomerschool. Daarom bekijken we in deze paragraaf de **algemene tevredenheid van de betrokkenen** over hun zomerschool en hoe tevreden zij waren met betrekking tot specifieke deelaspecten van die zomerschool. Daarvóór zoomen we eerst in op de mate waarin zomerscholen door de verschillende betrokkenen als effectief werden gezien in het

realiseren van de vooropgestelde doelen (zie paragraaf 4.3). We sluiten deze paragraaf af met een bespreking van de succesfactoren en knelpunten die de verschillende actoren omtrent de zomerscholen onderscheidden.

4.7.1. Gepercipieerde effectiviteit

In deze paragraaf bekijken we hoe de **effectiviteit van de zomerscholen** in het bereiken van hun doelen gepercipieerd werd door de organisatoren en medewerkers van de zomerscholen.

Organisatoren gaven in de online vragenlijst bij elk doel dat ze selecteerden voor hun zomerschool aan in welke mate ze van **oordeel** waren dat dit **doel ook effectief bereikt werd**. Zoals uit Tabel 48 blijkt, gaven organisatoren voor de meeste doelen aan dat ze (eerder wel) bereikt werden. De gemiddelde scores schommelen allemaal rond schaalscore 3 die de kwalificatie 'eerder wel bereikt' meekreeg. Ook was de spreiding van deze items relatief laag. Dit betekent dat de zomerschoolorganisatoren overwegend van mening waren dat hun zomerschool succesvol was in het bereiken van de vooropgestelde doelen. De doelen die de laagste gemiddelde scores kregen waren 'de prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen' ($M = 2,86$; $SD = 0,56$) en 'het wegwerken van opgelopen leerachterstand' ($M = 2,96$; $SD = 0,40$). Gezien deze doelen vaak niet als prioritaire doelen werden aangegeven (zie paragraaf 4.3.2) is het niet zo vreemd dat deze beide items wat lagere scores meekregen dan de andere.

Tabel 48. Oordelen van organisatoren over het bereiken van de doelen

	M	SD
het wegwerken van opgelopen leerachterstanden (N=50)	2,96	0,40
het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar (N= 11)	3,00	0,45
het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen (N=53)	3,30	0,46
de taalvaardigheid van leerlingen verhogen (N=60)	3,27	0,48
de schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen (N=28)	3,07	0,54
leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietoek/herexamens (N=8)	3,00	0,93
de prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen (N=22)	2,86	0,56
de sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken (N=54)	3,35	0,52
het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering (N=2)	3,00	0,00
aanleren van vaardigheden 'leren leren' bij leerlingen (N=18)	3,11	0,47
andere (N=7)	3,14	0,38

Bron: organisatorvragenlijst; Het behalen van de doelstellingen werd geëvalueerd aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet bereikt; 2 = eerder niet bereikt; 3 = eerder wel bereikt; 4 = helemaal wel bereikt).

Ook aan de **medewerkers** werd gevraagd om aan te geven in welke mate zij vinden dat de doelen bereikt werden, zij het dan niet voor de volledige zomerschool, maar wel voor de leerlingen waaraan zij les hadden gegeven (zie Tabel 49). Bij de bevraagde items konden medewerkers ook aanduiden dat ze niet konden inschatten of het doel bereikt was of niet.

Tabel 49. Oordelen van medewerkers over het bereiken van de doelen

	M	SD	“Kan niet inschatten”
Het wegwerken van opgelopen leerachterstanden (N= 113)	2,89	0,54	11,7%
het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar (N= 18)	3,22	0,65	10,0%
het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen (N= 119)	3,31	0,48	2,5%
de taalvaardigheid van leerlingen verhogen (N= 153)	3,15	0,41	4,4%
de schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen (N= 69)	3,33	0,53	5,5%
leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens (N= 5)	3,60	0,55	16,7%
de prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen (N= 43)	2,95	0,53	21,8%
de sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken (N= 94)	3,30	0,54	6,9%
het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering (N= 1)	3,00	/	0,0%
aanleren van vaardigheden ‘leren leren’ bij leerlingen (N= 11)	3,45	0,52	0,0%

Bron: medewerkervragenlijst; Het behalen van de doelstellingen werd geëvalueerd aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = helemaal niet bereikt; 2 = eerder niet bereikt; 3 = eerder wel bereikt; 4 = helemaal wel bereikt).

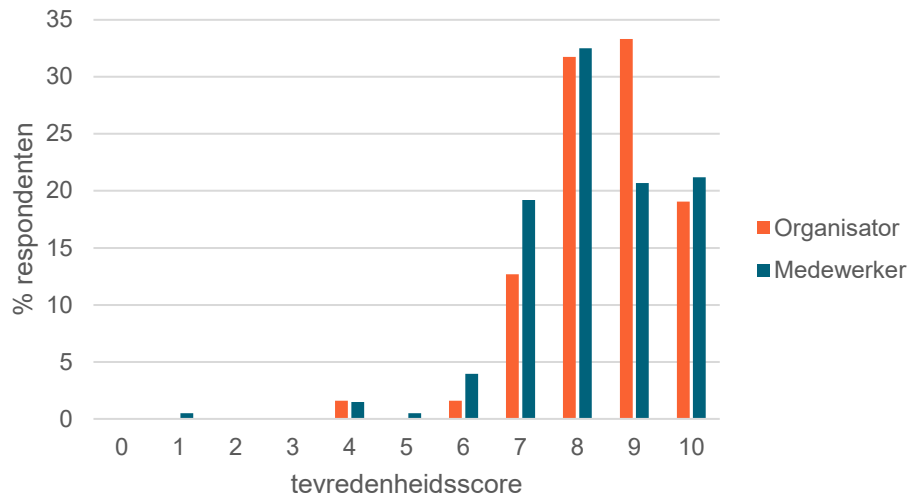
Ook tijdens de **veldbezoeken** kwam naar voren dat organisatoren en medewerkers doorgaans van mening zijn dat ze erin slagen om de vooropgestelde doelen te bereiken bij hun leerlingen. Dat blijkt ook uit onderstaande interviewfragmenten. Terzelfdertijd geeft men aan dat tien dagen erg kort is en dat het moeilijk zonet onmogelijk is om tegemoet te komen aan alle vooropgestelde doelen.

Verder werd tijdens de veldbezoeken aangehaald dat ze merkten dat de zomerschool een zekere **inlooperperiode** is voor leerlingen om zich het schoolse ritme opnieuw eigen te kunnen maken. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de veldbezoeken in hoofdzaak gebeurde in zomerscholen die plaatsvonden aan het einde van de zomervakantie. Gerelateerd aan die vaststelling verwoordde een medewerker dit als volgt:

“Het is voor die leerlingen een kans om terug te wennen aan dat schoolse ritme en aan de taal terug, dag in dag uit, te spreken, want zij worden wel heel vaak heel hard onderschat.” (medewerker zomerschool)

4.7.2. Tevredenheid

Allereerst toont Figuur 9 de verdeling van de algemene tevredenheidsscores voor de organisatoren en de medewerkers. Zij gaven in de voor hen bestemde vragenlijst op een schaal van 0 (= helemaal niet tevreden) tot en met 10 (= zeer tevreden) aan hoe hoog hun algemene tevredenheid met hun zomerschool was. Hoewel de gemiddelde tevredenheid van de organisator iets hoger ligt dan die van medewerkers (M = 8,49 voor de organisatoren versus M = 8,25 voor de medewerkers), weerspiegelen deze cijfers een **overwegend positieve terugblik van de respondenten** op hun zomerschool.

Bron: organisatorvragenlijst (N = 63) en medewerkervragenlijst (N = 203)

Figuur 9. Verdeling algemene tevredenheidsscores van organisatoren en medewerkers

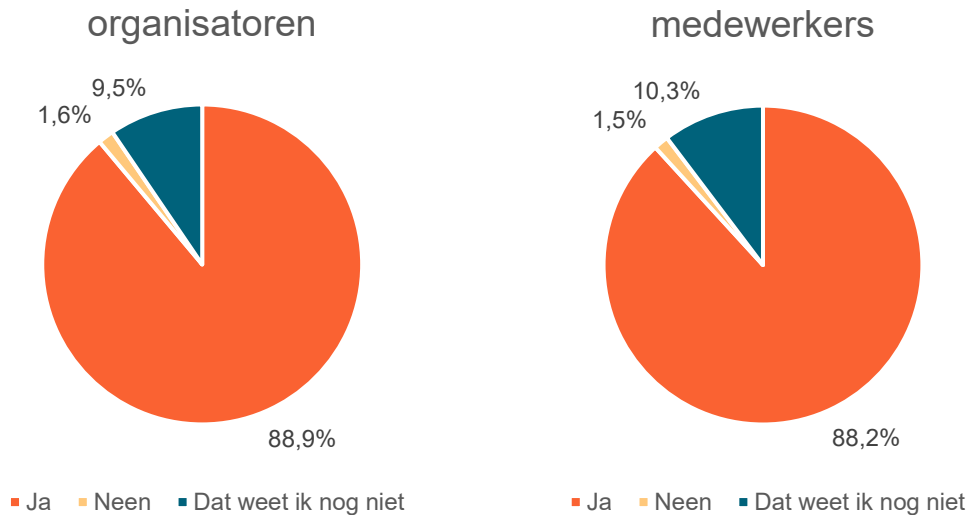
Aan **organisatoren** werd bijkomend gevraagd naar de tevredenheid over een aantal **specifieke onderdelen van de zomerschool** (zie Tabel 50). Ook hier zien we bij alle items over het algemeen een grote tevredenheid, met schaalscores die zich allen boven een gemiddelde score van 3 (i.e. eerder tevreden) situeren. De grootste spreiding in antwoorden zien we in de mate waarin de beginsituatie van elke leerling gekend was (SD = 0,78) en de mate waarin het doelpubliek bereikt werd (SD = 0,71).

Tabel 50. Tevredenheid van organisatoren met betrekking tot specifieke onderdelen

	M	SD
de inhoud van het onderwijsaanbod	3,51	0,62
de didactische aanpak tijdens het onderwijsaanbod	3,48	0,59
de medewerkers ingezet tijdens het onderwijsaanbod	3,71	0,46
de inhoud van het vrijetijdsaanbod	3,49	0,59
de mate waarin de beginsituatie van elke leerling gekend was	3,10	0,78
de mate waarin tegemoet gekomen werd aan de noden van elke leerling	3,25	0,57
de mate waarin het doelpubliek bereikt werd.	3,30	0,71
de samenwerking met externe diensten en partners.	3,27	0,70

Bron: organisatorenvragenlijst (N = 63); Tevredenheid met de verschillende onderdelen werd geëvalueerd aan de hand van een 4-punts Likertschaal (1 = zeer ontevreden; 2 = eerder ontevreden; 3 = eerder tevreden; 4 = zeer tevreden).

Tot slot blijkt uit Figuur 10 zowel bij organisatoren en medewerkers nog steeds – analoog aan 2020 – een **grote bereidheid om ook in de toekomst** een zomerschool te organiseren respectievelijk mee te werken aan een zomerschool.

Bron: Organisatorvragenlijst (N = 63) en medewerkervragenlijst (N = 203)

Figuur 10. Bereidheid tot toekomstige deelname aan organisatie zomerschool

Zowel organisatoren, als medewerkers aan het onderwijs- en vrijetijdsaanbod bevestigden die bereidheid om ook in de toekomst deel te nemen aan een zomerschool in de interviews tijdens de **veldbezoeken**. Daarbij wordt in hoofdzaak gewezen op zaken die ze anders zullen aanpakken op basis van de huidige ervaringen.

"Dat is voor volgend jaar. We gaan zo een soort reserve lijstje maken, dat we toch als er bepaalde leerlingen niet doorkomen dat we die ouders dan toch nog kunnen opbellen van kijk er is een plaatsje vrijgekomen." (organisator zomerschool)

"Met workshops bijvoorbeeld. Ze heeft daarstraks nog uitgelegd naar volgend jaar toe hebben ze een workshop al gepland van hoe breng ik de natuur binnen in zo'n zomerschool? Dus ja, natuurelementen binnenbrengen. Ja dus dat kan interessant zijn. Het zullen zeker tips zijn die die de leerkrachten kunnen gebruiken." (organisator zomerschool)

"Maar dat was ook zo eigenlijk, in principe moeten ze al aankomen vanaf 8.30u. Vanochtend had ik toezicht en zei de organisator 'amai die moeten om 8.30u hier zijn en de helft is nog maar hier'. Ik zeg 'ja, maar wij beginnen pas om 9u'. Dus dat is daar wat fout gelopen. Maar dat zijn lessen die we naar volgend jaar terug meenemen en dan zal dat wel ... ja, het staat ook nog in zijn begin jaren hé dus... dat is wel iets wat ik denk waar maar vordering in mogelijk is." (medewerker zomerschool)

4.7.3. Gepercipieerde succesfactoren en knelpunten

In de online bevraging aan indieners, organisatoren en medewerkers werd met een afsluitende, open vraag gepeild naar de **succesfactoren en knelpunten** die de respondenten ervaren met betrekking tot het organiseren van en meewerken aan de zomerschool. Ook in de interviews werd deze open vraag voorgelegd aan alle respondenten. Het doel van deze open vraag was om na te gaan in welke mate de respondenten met aanvullende thema's kwamen bovenop de thema's die in het kader van het onderzoek gedetailleerd bevroegd en in kaart gebracht werden. De thema's die in het onderzoek bevroegd werden, worden in bovenstaande paragrafen uitvoerig besproken. In deze paragraaf beperken we ons dan ook graag tot een bespreking van de bijkomend genoemde succesfactoren en knelpunten die respondenten aanhaalden.

Allereerst werd regelmatig de **locatie** aangehaald als een belangrijke factor in het slagen van een zomerschool. Het belang van de locatie werd door organisatoren, medewerkers en indieners opgemerkt. Daarbij wordt voornamelijk over **beschikbare faciliteiten en de ligging** gesproken.

“Dit jaar lag de zomerschool centraal in het dorp (met nog een geweldige goede buitenruimte). Deze centrale ligging zorgde in de eerste plaats voor een zeer goede opkomst. Daarnaast konden we bezoek brengen aan verschillende organisaties. Boodschappen doen met de kinderen, activiteit doen met de bewoners uit het rusthuis, Bib, sporthal ... verschillende verenigingen sluiten de zomerschool met een activiteitenmiddag af, om de kinderen die nog niet bekend zijn met het lokale aanbod beter te kunnen betrekken.” (organisator zomerschool)

“Scholen willen hun lokalen niet altijd even graag ter beschikking stellen, uit angst dat materialen worden beschadigd. Dit bemoeilijkt de zoektocht naar locaties; in een stad waar veel sportlocaties al in gebruik zijn voor vakantie-aanbod.” (indiener zomerschool)

Verder haalden indieners het contact met de overheid, en meer specifiek, de **laattijdige goedkeuringen** aan als een belemmerende factor in het bereiken van de voorziene doelgroep. Organisatoren voegen hierbij toe dat dit zorgt voor uitstel van bepaalde organisatorische taken zoals, het rekruteren van **(gekwalificeerde) medewerkers en het inschrijven van leerlingen**.

“Midden juni hebben veel mensen al hun kinderen ingeschreven in kampen. Als ze die zouden annuleren om naar de zomerschool te komen, kregen ze hun geld niet terug. Daardoor waren er veel kinderen niet ingeschreven, die nochtans wel voordeel van de zomerschool zouden hebben gehad.” (indiener zomerschool)

Het verwerven van gekwalificeerde werknemers, specifiek voor het onderwijsaanbod, werd ook nog apart vernoemd als knelpunt door organisatoren en indieners. Hierbij werd tevens ook geopperd door enkele organisatoren dat de minder **aantrekkelijke vergoedingen** hier een rol in spelen. Aanvullend hierop werd opgemerkt dat medewerkers aangeworven voor het vrijetijdsaanbod vaak niet of **onvoldoende voorbereid** zijn op de confrontatie met specifieke gedragsproblemen die voorkomen in de doelgroep. In lijn hiermee verwijzen medewerkers zeer regelmatig naar verschillende specifieke uitdagingen met de doelgroep van de zomerschool, met als grootste moeilijkheid de verschillen in niveau. Klasmanagement en discipline zijn uitdagend, waarbij een beperkt concentratievermogen en specifieke zorg- en leerproblemen in rekening moeten gebracht worden. Daarnaast is er vaak ook sprake van een taalbarrière en cultuurverschillen tussen leerlingen onderling wat tot botsingen kan leiden.

Tot slot haalden respondenten – in hoofdzaak de indieners - de grote arbeidsinspanningen aan die kwamen kijken bij de **administratieve verantwoording** richting de overheid. Bijkomend werd aangegeven dat er een grote onzekerheid over financiële middelen bestond, doordat een zomerschool pas gefinancierd wordt wanneer een leerling effectief de volledige periode (10 dagen) aanwezig was.

“Financieel was het nu een probleem want er waren contracten vastgelegd, investeringen gedaan op een leerlingenaantal van 35. Er hadden zich zelfs 41 digitaal aangemeld maar de opkomst was veel minder. 25 leerlingen in de piek. Hier sta je machteloos tegenover en maakte de begroting van de zomerschool moeilijk.” (organisator zomerschool)

“Gigantische financiële en administratieve verantwoordingsplicht - doorgeslagen regelgeving aangaande opsplitsing subsidiabele en niet-subsidiabele kosten.” (indiener zomerschool)

4.7.4. Tussentijdse conclusie

In bovenstaande wordt duidelijk dat organisatoren positief zijn over het **bereiken van de vooropgestelde doelen**. Daarbij wordt de sterkte van de twee componenten van een zomerschool benadrukt. Betrokkenen bij de zomerschool ervaren zowel dat de vooropgestelde schoolse doelen (met in hoofdzaak het verhogen

van de taalvaardigheid) als de doelen rond welzijn (met onder meer het versterken van het zelfvertrouwen en de sociale vaardigheden) succesvol bereikt worden.

Zowel de medewerkers als organisatoren van de zomerschool zijn overwegend positief over het **verloop van de zomerschool**. Met name de inzet van de medewerkers en de onderlinge samenwerking binnen het team worden als grote sterkte gezien.

Er zijn een aantal terugkerende elementen die zowel een sterkte als een knelpunt kunnen zijn, en waarvoor het dus belangrijk is om hier aandacht aan te besteden bij de organisatie van een zomerschool. Het gaat dan bijvoorbeeld over (de faciliteiten op- en de ligging van) de **locatie** en de **samenwerking met ankerscholen**. Het vinden van een geschikte locatie en de mate waarin de samenwerking met ankerscholen vlot verloopt, worden ervaren als belangrijke aspecten die een goede werking van de zomerschool kunnen maken of kraken.

Het is positief om te zien dat er onder zowel de medewerkers als organisatoren grote bereidheid is om zich in de **toekomst** opnieuw in te zetten voor een zomerschool.

Toch zijn er ook een aantal knelpunten die worden genoemd met betrekking tot de **procedure van de zomerschoolaanvragen**. Zo geven respondenten aan dat het van belang is om de oproep en goedkeuring rond de zomerscholen tijdig te communiceren. Daarnaast dient volgens de betrokkenen bekeken te worden welke alternatieve mogelijkheden voor de vergoeding medewerkers kunnen worden aangewend om deelname aan een zomerschool voor medewerkers in de toekomst aantrekkelijk te houden.

5. De samenwerking tussen zomerschool en ankerscholen

In dit hoofdstuk geven we zicht op de relatie en samenwerking tussen de zomerschool en de ankerscholen, met name de scholen waar de zomerschoolleerlingen het afgelopen jaar hebben schoolgelopen en/of waar zij komend schooljaar (terug) naartoe gaan.

We herhalen hier de onderzoeksvragen die we in dit hoofdstuk van het rapport trachten te beantwoorden:

- In welke mate en op welke manier nemen ankerscholen het zomerschoolaanbod mee in hun leerlingbegeleiding in aanloop naar het einde van het schooljaar en de daaropvolgende zomervakantie?
- Op welke manier wordt de informatie-uitwisseling tussen zomerschool en ankerscholen concreet georganiseerd?
- In welke mate en op welke manier nemen ankerscholen de resultaten van de zomerschool mee in hun leerlingbegeleiding tijdens de eerste maanden van het schooljaar na de zomervakantie?

In eerste instantie stelden we de **hypothese voorop dat er een verschil in de relatie en samenwerking is wanneer een lokaal bestuur de zomerschool inricht in vergelijking met wanneer een (anker)school de zomerschool inricht**. De achterliggende idee daarbij is dat heel wat werkzaamheden die moeten gebeuren om een zomerschool te organiseren (denk aan het kenbaar maken van de zomerschool aan leerlingen, het selecteren van leerlingen, de beginsituatie van leerlingen inschatten ...) allicht anders – en mogelijk makkelijker - verlopen wanneer de medewerkers van het onderwijsaanbod de leerlingen en diens leerproces uit de zomerschool kennen in vergelijking met zomerscholen waarbij medewerkers van het onderwijsaanbod de leerlingen uit de zomerschool nauwelijks tot niet kennen.

Echter, uit de verschillende dataverzamelingen tijdens dit onderzoek blijkt dat wanneer een school de indiener is van een zomerschoolaanvraag, dit niet zonder meer betekent dat leerlingen ook daadwerkelijk een onderwijsaanbod krijgen van leraren die ze kennen uit hun eigen school. In de veldbezoeken werden twee zomerscholen bezocht waarbij leerlingen les kregen van een gekende leraar, in de casestudy's kwam een dergelijke situatie niet voor. De situatie in de steekproeven is allicht deels aan toeval en deels aan de werkelijke organisatie van de zomerscholen toe te schrijven. Aangezien de meeste leerlingen in de zomerschool geen les krijgen van gekende leraren, moet in de meeste zomerscholen informatie-uitwisseling met externe partijen gefaciliteerd worden.

De onderstaande resultaten richten zich op zomerscholen waarbij de medewerkers lesgeven aan leerlingen die ze niet of nauwelijks kennen, hetzij vanuit zomerschoolaanvragen met een lokaal bestuur als indiener, hetzij vanuit zomerschoolaanvragen met een school als indiener. We bespreken hieronder achtereenvolgens de informatie-uitwisseling tussen zomerschool en ankerscholen voor wat betreft (1) de toeleiding en inschrijving van leerlingen (2) de communicatie naar aanloop van de zomerscholen en (3) de communicatie na afloop van de zomerscholen (inclusief de inbedding van de resultaten van de zomerschool in de reguliere leerlingbegeleiding).

We beroepen we ons op de relevante informatie die we tijdens de twee veldbezoeken verzamelden om conclusies te formuleren over de relatie en samenwerking tussen de zomerschool en de ankerschool wanneer het onderwijsaanbod wordt vorm gegeven door leraren die de leerlingen kennen. We formuleren de conclusies over dit scenario aan het einde van dit hoofdstuk in een aparte paragraaf.

5.1. Toeleiding en inschrijving van leerlingen

Uit de brede vragenlijst blijkt dat het aantrekken en toeleiden van leerlingen naar de zomerscholen een **gedeelde inspanning van verschillende betrokken partijen** vergt. Zo geven organisatoren van de zomerscholen aan dat in het aantrekken van leerlingen naar zomerscholen zowel lokale besturen, alsook ankerscholen en ouders en in beperktere mate externe organisatie(s) een rol opnemen (zie Tabel 51). Voornamelijk de betrokkenen uit de ankerscholen (met in hoofdzaak het zorgteam) nemen hierin een actieve rol op ($M > 3,00$).

Tabel 51. Mate waarin verschillende personen of instanties een actieve rol opnemen bij het aantrekken en toeleiden van leerlingen

	gemiddelde	SD
lokaal bestuur (OCMW, stadsdienst, dienst gelijke kansen, ...)	2,59	1,22
scholen waarmee samengewerkt werd	3,16	1,22
de klassenraad van onze school	2,54	1,52
zorgteam of leerlingbegeleiding	3,43	1,21
ouders	2,70	1,15
externe organisatie(s)	2,29	1,39

Bron: organisatorvragenlijst (N = 70)

Op basis van de casestudy's kregen we een gedetailleerder zicht op hoe die toeleiding precies wordt ingevuld en welke rol de verschillende betrokkenen opnemen.

Allereerst **spraken de organisatoren van zomerscholen meestal de zorgcoördinator(en)** of het zorgteam van de ankerscholen aan om het aanbod van de zomerscholen kenbaar te maken. Soms werden ook de brugfiguren onderwijs vanuit het lokaal bestuur ingeschakeld om deze communicatie met de ankerscholen op te nemen. In het merendeel van de gevallen werden individuele gesprekken tussen de organisator van de zomerschool en de zorgcoördinator van de ankerschool gehouden. Sporadisch gaven zomerschoolorganisatoren aan dat het inlichten van de ankerscholen in groep gebeurde, waarbij een informatiesessie werd gehouden voor alle ankerscholen tezamen. In sommige gemeenten bleek er sowieso een overlegorgaan te bestaan waarin de zorgcoördinatoren of directeurs van de verschillende scholen regelmatig samenkomen met het lokaal bestuur. Zij stemmen in die gevallen al vroeger in het schooljaar met elkaar af rond de organisatie van de zomerscholen. Zo illustreren ook onderstaand citaten.

"En dan beginnen we rond Pasen. Rond Pasen komt de aankondiging van wat het hele aanbod is. Met dan de opmerking van 'jongens, dit is bedoeld voor die kinderen waarvan jij vindt, wat de logica ook is, dat ze er baat bij zouden hebben in functie van de overstap van daaraan deel te nemen'. Om dan, wanneer de flyers zowat eind mei klaar zijn, dat we dan tegen de scholen zeggen van 'kijk, we gaan ervan uit, jullie krijgen de flyers, jullie krijgen die digitaal, jullie krijgen die in papier ... we gaan er liefst vanuit dat jij de toeleiding doet en doordacht, zodanig dat we weten, als we de naam en alle gegevens doorkrijgen, dat die al ja hebben gezegd.'" (organisator zomerschool)

"Wij hebben hier drie keer per jaar een scholenoverleg waar alle directies naartoe komen. Daar wordt onder andere de evaluatie van de zomerschool besproken. Of de aankondiging van de zomerschool gebeurt daar. Maar dat gaat uiteraard alleen over de directies van de scholen van [de gemeente]." (organisator zomerschool)

In het merendeel van de gevallen wordt er een **selectie van leerlingen** gemaakt die wordt uitgenodigd om aan de zomerschool deel te nemen. Dat wil zeggen dat niet iedere leerling zich zomaar kan inschrijven, maar dat leerlingen expliciet worden geselecteerd en aangesproken. Dat blijkt uit de brede bevraging waarbij in 77,2% van de gevallen wordt aangegeven dat er een selectie wordt gemaakt (zie Tabel 52). Daarnaast blijkt uit de casestudy's dat in de meeste gevallen de zomerscholen aan de ankerscholen vragen om te beslissen voor welke leerlingen de zomerschool nuttig kan zijn, vanuit het gegeven dat ankerscholen hier het beste zicht op hebben. Ankerscholen zijn vervolgens verantwoordelijk voor het selecteren van de leerlingen in hun school. Bij deze selectie zien we een nauwe afstemming tussen de klasleerkracht en de zorgcoördinator. Zoals de organisatoren van een aantal zomerscholen aangeven:

“De afspraak is dat de zorgleerkracht met elke klasleerkracht bespreekt welke kinderen zou je graag aan de zomerschool laten deelnemen. Voor welke kinderen denk je dat de nood het hoogst is? Welke kinderen zouden er het meest aan kunnen hebben?” (organisator zomerschool)

“Ja, wij hebben dus zorgoverlegmomenten gehad en dan is het eigenlijk een samenwerking met ons team om te kijken van welke leerlingen we aan de zomerschool kunnen laten deelnemen. Ook een beetje met oog op de gelijke onderwijskansen. Welke leerlingen zouden daar nu nood aan hebben om die zomerschool te hebben én om de leerwinst optimaal te houden?” (zorgcoördinator ankerschool)

“Die verantwoordelijkheid ligt wel bij ons, dus wij mogen leerlingen aanbrenge. Dus ik overleg dan met de klasleerkracht wie zij eigenlijk kinderen vinden die daar echt wel nood zouden kunnen aan hebben.” (zorgcoördinator ankerschool)

Naast dit algemene stramien waarbij afstemming tussen zomerschool en ankerscholen gebeurt, en waarbij vervolgens de toeleiding van leerlingen gebeurt door de ankerscholen, bestaan er zomerscholen die werken met een **open inschrijving** (zie Tabel 52; 22,9%). Zij kiezen er heel bewust voor om een breder publiek aan te trekken in de zomerscholen en geen 'negatieve selectie' te maken.

“Nee, we hebben zeker natuurlijk geen onderscheid. Dat kan je ook niet doen. De zomerschool staat open voor iedereen, dus we hebben zeker niet gezegd van je moet zoveel op zoveel GOK-kenmerken aantikken of zo.” (organisator zomerschool)

“Nu, we hebben er altijd voor gekozen om van onze zomerschool, en dat is heel bewust, geen kneusjesschool te maken zodat onze leerlingen niet gestigmatiseerd worden.” (organisator zomerschool)

Tabel 52. Strategie om leerlingen aan te trekken

	N
Enkel (de ouders van) specifieke individuele leerlingen werden aangesproken of uitgenodigd.	34 (48,6%)
Enkel (de ouders van) leerlingen uit een specifieke doelgroep werden aangesproken of uitgenodigd.	20 (28,6%)
Voor onze zomerschool werd een open en zo breed mogelijke communicatiestrategie gebruikt waarbij op voorhand geen selectie werd gemaakt naar individuele leerlingen of doelgroep toe.	16 (22,9%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 70)

Daarnaast hebben we zowel tijdens de veldbezoeken als tijdens de casestudy's zomerscholen gesproken die in eerste instantie enkel specifieke leerlingen aanspreken, maar als er na een bepaalde datum **nog plaatsen vrij blijken** te zijn, wordt de inschrijving opengesteld voor alle leerlingen.

"We houden de oproep gesloten tot een bepaald punt en dan stellen we hem open als er nog plaatsen zijn. Maar er zijn eigenlijk geen plaatsen meer vrij geweest." (organisator zomerschool)

In de zomerscholen waar leerlingen op basis van **selectiecriteria** aangesproken werden, lag de focus meestal op leerlingen die aan de taalvaardigheid moeten werken. Dit is het grootste steeds terugkerende selectie criterium. Daarnaast behoren ook de rekenvaardigheid, sociale vaardigheden en leren leren vaak tot de selectiecriteria. Het gaat hierbij veelal om leerlingen die tijdens het schooljaar ook in een verhoogde fase van zorg zitten of een zorgtraject volgen. De zomerschool past in die gevallen dan ook binnen een breder ondersteuningsbeleid. Soms formuleert de zomerschool de selectiecriteria heel expliciet aan de ankerscholen, maar het gebeurt ook regelmatig dat de ankerscholen veel vrijer zijn in het hanteren van selectiecriteria zoals blijkt uit de fragmenten uit de casestudy's hieronder.

"We hebben van hen [de zomerschool] de focusthema's meegekregen. Dus zij hebben wel aan ons laten weten waar zij vooral op zouden focussen en dat heeft misschien wel een beetje mee bepaald in onze criteria, maar anderzijds was dat vrij algemeen. Ze gingen focussen op taal, taalverrijking en dan het automatiseren bij rekenen. Maar dat zijn dusdanig algemene focusdoelen dat je daar eigenlijk heel veel leerlingen onder kan plaatsen" (zorgcoördinator ankerschool)

"Nee, [op de selectiecriteria] heb ik geen zicht. Dat is echt een beslissing van de school zelf, van de klasleerkracht, eventueel samen met de zorgleerkracht. Maar op basis van wat zij welke leerlingen aanbrengen, dat weet ik niet." (organisator zomerschool)

"[Het selecteren van leerlingen] doen de leerkrachten zelf. En dan in samenspraak met de ouders van, 'goh, bestaat de interesse?'. En dan schrijven de kinderen zich in. En dan, na verloop van tijd, als de eerste ronde geweest is, dan wordt het breder getrokken. Want ik vind, het is een zomerschool, en oké, de grootste focus ligt wel op taal, maar ook op taal binnen het rekenen. Want met name die abstracte begrippen, wat heel, heel lastig is. Maar ik vind ook, het moet wel een inclusief karakter houden. Dus dat, daar houden we heel sterk rekening mee." (organisator zomerschool)

Vervolgens zijn het de klasleerkracht en/of zorgcoördinator van de ankerschool die instaan voor de **communicatie met de ouders**. Vaak worden de ouders tijdens het oudercontact op de ankerschool op de hoogte gebracht van het bestaan van de zomerschool en de mogelijkheid om hun kind hiervoor aan te melden. In een aantal gevallen werd een flyer ontworpen door de zomerschool die kon worden bezorgd aan de ouders en leerlingen. In een enkel geval werd aanvullend ook een informatieavond georganiseerd voor ouders door de zomerschool.

"We starten met een flyer. Heel leuk, heel algemeen, eigenlijk zoals een speelplein een flyer heeft, hebben we ook van de zomerschool een flyer. Op de achterkant staat ook al de info van onze infoavond. We organiseren ook een infoavond [voor de ouders met de kinderen] op de locatie waar we gaan zitten. De zorgcoördinatoren gaan heel gericht uitdelen en al een beetje uitleg geven aan ouders." (organisator zomerschool)

Wat de uiteindelijke **inschrijving** betreft, blijkt uit de veldbezoeken en de casestudy's dat in hoofdzaak de ouders (al dan niet in samenspraak met hun kind) de finale beslissing nemen om hun kind al dan niet in te schrijven voor de zomerschool. Sommige ankerscholen geven hierbij aan dat ze eerder aanklampend werken om die leerlingen die gebaat zouden zijn bij het zomerscholenaanbod, ook daadwerkelijk ingeschreven te krijgen in de zomerschool.

"Ik ronsel heel actief. Maar ja, ik ben wel zo een beetje een stalker. Soms heb ik ook zo'n beetje het gevoel dat ik zo bijna moet smeken om te komen naar een gratis aanbod." (zorgcoördinator ankerschool)

Vervolgens zijn het in de meeste gevallen opnieuw de betrokkenen uit de ankerscholen die regelmatig zorgen voor (ondersteuning bij) het effectief inschrijven van de leerlingen. Dit blijkt zowel uit de data verzameld met de brede vragenlijst (zie Tabel 53; 75,7%) als uit de verschillende veldbezoeken en de casestudy's.

“Sommigen ouders brengen zelf de inschrijving in orde, maar bij anderen moeten wij een stevige duw in de rug geven of het bijna in hun plaats doen. Maar dan doen we dat ook wel.”
(zorgcoördinator ankerschool)

Tabel 53. Inschrijving van leerlingen in de zomerschool

	N
Ouders en/of leerlingen schreven zelf in (bv. via online inschrijvingsformulier).	38 (54,3%)
Een leraar of medewerker van de school van de leerlingen bracht de inschrijving in orde.	53 (75,7%)
Een medewerker van een organisatie van buiten de school van de leerling bracht de inschrijving in orde.	22 (31,4%)
De inschrijving verliep op een andere manier.	8 (11,4%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 70)

Zoals in Hoofdstuk 4 werd aangegeven, is het waarborgen van de **feitelijke aanwezigheid** van de leerlingen vervolgens een verantwoordelijkheid die wordt opgenomen door de zomerschoolorganisatoren.

5.2. Informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool

Uit het vragenlijstonderzoek blijkt dat 49 van de 63 (77,8%) organisatoren aangeeft dat er op een bepaald moment informatie uitgewisseld werd tussen de zomerschool en de ankerscholen over het leerproces en de leernoden van hun leerlingen. Wanneer we vervolgens bij deze groep organisatoren verder vragen wanneer er informatie-uitwisseling plaatsvond, blijkt dat in nagenoeg al deze gevallen informatie werd uitgewisseld voor de aanvang van de zomerschool (N = 47; 95,9%; wat neerkomt op 74,6% van alle organisatoren).

We bespreken in deze paragraaf achtereenvolgens welke personen betrokken werden bij de informatie-uitwisseling, wie de initiatiefnemers waren, welke inhoudelijke focus de informatie-uitwisseling kent en op welke manier deze vorm krijgt.

5.2.1. Betrokken personen bij informatie-uitwisseling

Bij de informatie-uitwisseling voorafgaand aan de zomerschool zijn vaak **verschillende personen betrokken**. Op basis van de antwoorden in organisatorvragenlijst (zie Tabel 54) blijkt dat er in de meeste gevallen iemand van het zorgteam van de ankerschool betrokken is (N = 38; 80,9%) maar ook vaak een medewerker van de zomerschool (N = 33; 70,2%). Regelmatig zijn ook klasleerkrachten van de leerlingen in de ankerschool (N = 23; 48,9%) en de directie van de ankerschool (N = 17; 36,2%) betrokken partijen. Deze resultaten komen overeen met de antwoorden die tijdens de veldbezoeken en casestudy's aan bod kwamen, namelijk dat zorgcoördinatoren, samen met klasleerkrachten het nauwst betrokken zijn bij de informatie-uitwisseling voorafgaand aan de zomerschool. Zij vormen als het ware de schakel tussen de ankerschool en de zomerschool. Zo getuigt een zorgcoördinator van een ankerschool:

“Dus dan is er een intakegesprek geweest met de pedagogisch coördinator van de zomerschool. Die is dan tot op de school gekomen en hebben wij eigenlijk elk kind zo'n beetje overlopen.”
(zorgcoördinator ankerschool)

De categorie 'iemand anders' (N = 3; 6,4%) werd ingevuld met schepen, dienst integratie, brugfiguur lager onderwijs en organisator zomerschool. De ouders (N = 12; 25,5%) en de leerlingen zelf (N = 5; 10,6%) waren in (veel) mindere mate betrokken bij deze informatie-uitwisseling.

Tabel 54. Betrokkenen bij informatie-uitwisseling voor de zomerschool

	N
een medewerker van onze zomerschool	33 (70,2%)
de klasleerkracht van de leerling in de ankerschool	23 (48,9%)
iemand van het zorgteam in de ankerschool	38 (80,9%)
de directie van de ankerschool	17 (36,2%)
de ouders	12 (25,5%)
de leerling zelf	5 (10,6%)
iemand anders	3 (6,4%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 47)

5.2.2. Initiatiefnemers voor informatie-uitwisseling

Wanneer we vervolgens bekijken wie het initiatief neemt voor deze informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool, blijkt dat de zomerschool in de meeste gevallen de initiatiefnemer is (zie Tabel 55; N = 31; 66,0%). Uit de veldbezoeken en de casestudy's kwam meer bepaald naar voren dat in de meeste gevallen de **zomerschoolorganisator de initiatiefnemer** was.

In een aantal, eerder uitzonderlijke gevallen, komt het initiatief voor informatie-uitwisseling vanuit de ankerschool, en dan met name vanuit het zorgteam (N = 5; 10,6%). In een van de casestudy's kwam een voorbeeld aan bod waarbij de zomerschool geen initiatief nam om informatie over de leerlingen uit te wisselen, maar waarbij de ankerschool dan toch zelf het initiatief nam om voor bepaalde uitzonderlijke individuele gevallen informatie aan de zomerschool te bezorgen.

In de categorie 'andere' (N = 4; 8,5%) worden verschillende externe begeleiders vanuit het lokaal bestuur genoemd als initiatiefnemers voor de informatie-uitwisseling, bijvoorbeeld een brugfiguur lager onderwijs, deskundige onderwijs lokaal bestuur of coördinator Huis van het Kind.

Tabel 55. Initiatiefnemers voor informatie-uitwisseling voor de zomerschool

	N
een medewerker van onze zomerschool	31 (66,0%)
de klasleerkracht van de ankerschool	1 (2,1%)
iemand van het zorgteam in de ankerschool	5 (10,6%)
de directie van de ankerschool	2 (4,3%)
wij organiseren als school een zomerschool voor onze eigen leerlingen. Informatie over de leerlingen blijft dus binnen de muren van onze school.	4 (8,5%)
andere	4 (8,5%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 47)

5.2.3. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling

Wanneer we kijken naar de inhoudelijke focus van de informatie die uitgewisseld wordt tussen zomerschool en ankerscholen, komt allereerst uit de brede bevraging naar voren dat regelmatig **administratieve informatie** over de leerlingen uitgewisseld wordt (N = 34, 72,3%, zie Tabel 56). Op basis van de voorbeeldfiches die we in de casestudy's hebben ontvangen, gaat het bijvoorbeeld over contactgegevens van de ouders, medische en allergenen informatie, maar ook of een leerling al dan niet een zwemdiploma heeft (in meerdere zomerscholen werd al eens een uitstap naar een zwembad gepland in de namiddag). Ook in de interviews werd ingegaan op deze administratieve informatie- uitwisseling:

“Ouders konden digitaal inschrijven, waarbij we dan ook een aantal vragen stelden van kan je kind zwemmen bijvoorbeeld. We zijn naar het zwembad geweest. Allergieën, contactpersoon in nood, huisarts als dat moet, opmerkingen over medicatie ... ” (organisator zomerschool)

Daarnaast komt naar voren dat er regelmatig een **algemene beschrijving over de inhoud en opbouw van de zomerschool** wordt gegeven. Organisatoren geven vaker aan dat dit de focus is (N = 21; 44,7%) dan de medewerkers (N = 43; 30,9%, zie Tabel 57). Mogelijks valt deze algemene communicatie over de inhoud en opbouw eerder onder de hoede van de organisatoren en richten de medewerkers zich meer op het overzicht van de voorkennis en leernoden van de leerlingen.

Een derde, grote – zonet grootste – aspect waarover zomerscholen en ankerscholen informatie uitwisselen betreft de **beginsituatie en noden van de leerlingen**. Zo blijkt uit Tabel 56 dat nagenoeg alle informatie-uitwisseling zich richt op het in kaart brengen van de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen (N = 43; 91,5%) en op de leerstof die nog niet zo goed beheerst wordt (N = 38; 80,9%). Deze resultaten sluiten aan bij de antwoorden van medewerkers (zie Tabel 57) waarbij 82% (N = 114) aangeeft dat de informatie-uitwisseling zich richt op een overzicht van de specifieke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen, en een overzicht van de voorkennis van individuele leerlingen (N = 95; 69,3%). Ook naar aanleiding van de veldbezoeken en casestudy's blijkt de informatie-uitwisseling hoofdzakelijk gericht op het schetsen van een beginsituatie van de leerlingen. Zo'n overzicht wordt door verschillende betrokkenen dan ook als zeer belangrijk ervaren.

“En toen [het eerste jaar] hebben we nog niet gewerkt met dat systeem van dat persoonlijke rapportje van 'dit zijn de noden van elk kind'. Waardoor de lesgevers die toen de zomerschool organiseerden zeiden van 'ik heb het idee dat ik die kinderen opnieuw eerst moet leren kennen vooraleer ik in kaart heb van waar moet ik aan werken?'. Dus ik denk wel dat zoveel mogelijk informatie van een kind of vanuit de scholen dat die samenwerking, dat die ongelooflijk belangrijk is.” (organisator zomerschool)

Tabel 56. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling voor de zomerschool volgens de zomerschoolorganisator

	N
administratieve informatie over leerlingen	34 (72,3%)
informatie over het leerstofaanbod dat leerlingen in de periode voorafgaand aan de zomerschool gekregen hebben.	16 (34,0%)
informatie over leerstof die nog niet zo goed beheerst was.	38 (80,9%)
informatie over de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen (bv. leerstoornis, nood aan specifieke ondersteuning)	43 (91,5%)
informatie over de inhoudelijke focus van het zomerschoolprogramma.	21 (44,7%)
een andere soort informatie	5 (10,6%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 47)

Tabel 57. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling voor de zomerschool volgens de medewerkers

	N
overzicht van de voorkennis van individuele leerlingen	95 (68,3%)
overzicht van specifieke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen	114 (82,0%)
uitwisseling van aangepast leer- en werkmateriaal	46 (33,1%)
beschrijving van de algemene inhoud en opbouw van de zomerschool	43 (30,9%)
andere	0 (0%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 139)

Op basis van de resultaten in paragraaf 5.2.1 bleek dat medewerkers van de zomerschool vaak betrokken zijn bij de informatie-uitwisseling. Wanneer we vervolgens kijken naar de antwoorden uit de medewerkervragenlijst, waarin werd gevraagd of zij op voorhand zicht hadden op de beginsituatie en noden van de leerlingen, geeft bijna de helft van de zomerschoolmedewerkers (N = 85; 48,9%, zie Tabel 58) aan dat zij hier voor alle leerlingen zicht op hadden. Toch geeft 31,6% (N = 55) aan dat zij hier maar voor een deel van de leerlingen zicht op hadden en 19,5% van de medewerkers (N = 34) had hier zelfs helemaal geen zicht op. Net iets meer dan de helft van de medewerkers die de vragenlijst invulde, had dus geen (volledig) zicht op de beginsituatie en noden van de leerlingen.

Tabel 58. Zicht op de beginsituatie en noden van leerlingen

	N
Ja, van alle leerlingen.	85 (48,9%)
Ja, van een deel van de leerlingen.	55 (31,6%)
Neen.	34 (19,5%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 174)

Zicht krijgen op de beginsituatie komt ook als een groot aandachtspunt naar voren in de open vragen van de brede bevraging aan medewerkers. Een van de belangrijkste moeilijkheden die medewerkers aangaven is de (beperkte) communicatie met de ankerscholen en het feit dat de beginsituatie van de leerlingen vaak onbekend is of slechts zeer summier werd doorgegeven. Dit werd door 28 medewerkers die de vragenlijst invulden als knelpunt aangegeven. Medewerkers van de zomerschool zouden graag beter zicht hebben op de beginsituatie en de specifieke noden van leerlingen. Nu moesten zij dit vaak zelf achterhalen waardoor er eigenlijk effectieve lestijd verloren gaat. Hieronder zijn een aantal voorbeelden van opmerkingen die de medewerkers van de zomerscholen in de online vragenlijst gaven wat betreft die beginsituatie en specifieke leerdoelen van leerlingen.

“Verslagen over de beginsituatie werden maar voor een kleine minderheid van de leerlingen ingevuld door de scholen waardoor we meer tijd verloren om een goede beeldvorming te krijgen.” (medewerker zomerschool)

“De communicatie liep niet goed. Ik heb geen beginsituatie van de leerlingen gekregen, enkel zeer algemene doelstellingen.” (medewerker zomerschool)

“De doelen die worden meegegeven vanuit de ankerschool zijn soms te breed. Het is moeilijk om de beginsituatie van een kind te kennen aan de hand van een schriftelijke toelichting. Het blijft altijd eerst wat zoeken.” (medewerker zomerschool)

“Een groep diverse kinderen die samenkomt en waarvan je de achtergrond toch niet helemaal kent. Het is een uitdaging om ze op zo'n korte periode goed genoeg te leren kennen, om ze zo goed mogelijk te kunnen begeleiden.” (medewerker zomerschool)

Anderzijds zijn er ook (vooral indieners van) zomerscholen die aangeven dat de samenwerking en de informatie-uitwisseling met ankerscholen juist succesfactoren zijn die leiden tot het bereiken van de juiste doelgroep. Zo blijkt ook uit de twee onderstaande opmerkingen uit de indienervragenlijst.

“We hebben al sinds de start van het zomerschoolprincipe een goed uitgewerkt toeleidingstraject, waarbij de klasleerkracht de sleutel heeft tot doorverwijzing en dit via een oproepbrief t.a.v. kind en ouders en een infofiche t.a.v. de zomerschoolleerkracht om de lessen op individuele maat voor te bereiden.” (indieners zomerschool)

“Samenwerking met de zorgleerkrachten: Fysiek overleg met alle zorgleerkrachten uit de gemeente om te kijken welke leerlingen uit de school baat zouden hebben bij dit aanbod. – Samenwerking met de directie: Via een overleg duidelijk gemaakt aan de directies wat het aanbod zomerschool inhoud en hoe ze leerlingen kunnen aanmelden voor dit initiatief.” (indieners zomerschool)

Er lijkt wel een **verschil in de perceptie tussen medewerkers en indieners** wat betreft de samenwerking met ankerscholen. Mogelijks liggen de noden van medewerkers anders dan die van indieners. Indieners hebben vooral nood aan een goede samenwerking op het vlak van toeleiding. We zien dat de betrokkenheid en inzet van ankerscholen op dit vlak inderdaad ook erg groot is. Medewerkers hebben echter vooral nood aan concrete informatie over de beginsituatie en leernoden van individuele leerlingen. Deze vorm van informatie-uitwisseling lijkt echter minder systematisch aangepakt te worden.

Tijdens de casestudy's werd een aantal voorbeelden van **informatiefiches** opgevraagd. Aansluitend bij de resultaten uit de vragenlijsten, wordt in deze documenten ook een overzicht gegeven van de onderwijsbehoeften van de leerlingen en welke leerstof de leerlingen nog niet zo goed beheersen. In de voorbeelden zien we dat er aanvullend ook vaak expliciet wordt gevraagd naar het welbevinden, de sociale omgang/vaardigheden en de specifieke context van leerlingen. Dit is een categorie die niet werd opgenomen als antwoordoptie in de vragenlijst maar wel heel duidelijk in de voorbeelddocumenten als focus naar voren komt.

Er zijn echter **grote verschillen op te merken in de uitgebreidheid** van de fiches die zijn opgesteld door de zomerscholen. Enerzijds zijn er erg uitgebreide fiches. Zo is er bijvoorbeeld een fiche waarin expliciet wordt gevraagd naar vijf verschillende ontwikkelingsgebieden (motorisch/zintuigelijk, socio-emotioneel, leren leren, wiskundig denken en taalontwikkeling). Vervolgens worden daaronder nog subcategorieën gemaakt. Bijvoorbeeld onder taalontwikkeling wordt verder gevraagd naar technisch lezen, begrijpend lezen, spreken, schrijven, en luisteren. Tot slot wordt ook per subcategorie nog doorgevraagd naar deelgebieden en wat de sterke punten en groeipunten van de leerling zijn. Anderzijds zijn er fiches die enkel de vraag stellen naar de 'zorgnood van de leerling' en hiervoor één regel de ruimte geven. In dit laatste geval wordt er weliswaar informatie uitgewisseld, maar zeer summier. Bovendien zijn er ook grote verschillen in de manier en gedetailleerdheid waarop deze fiches vervolgens worden ingevuld door de ankerscholen.

“Wat er ingevuld was [in de fiches], was inderdaad zeer verschillend. Soms heel beknopt, soms zeer gedetailleerd maar dan misschien zelfs niet de juiste informatie. Bijvoorbeeld een AVI niveau. Dat ze [de zomerschoolmedewerkers] bijvoorbeeld zeiden van dat hadden wij echt wel nodig gehad. Van sommige scholen kreeg je echt letterlijk 'kan -sch nog niet uitspreken' en van andere scholen was het

eerder van ja, 'moet oefenen op lezen'. Dus ja, dat is een heel andere manier van informatie geven." (organisator zomerschool)

Hoewel dus in het begin van deze paragraaf werd aangegeven dat volgens ongeveer 80% van de organisatoren informatie-uitwisseling over de leerlingen plaatsvindt voorafgaand aan de zomerschool, zegt dit niets over de **mate waarin die uitwisseling ook altijd voldoende informatief** is voor de zomerschoolmedewerkers om hun onderwijsaanbod voor te bereiden en aan te passen om tegemoet te kunnen komen aan de individuele noden van de leerlingen. De zomerscholen zijn hier zelf soms nog zoekende naar hoe ze deze informatie-uitwisseling in de toekomst beter kunnen aanpakken om meer gedetailleerde en specifieke informatie te krijgen.

"Met de bedoeling vooral dat naar volgend jaar toe voor alle scholen duidelijk is van 'wat verwachten wij van hen?'. Zij hebben soms heel hoge verwachtingen van de zomerschool, maar omgekeerd mogen wij ook wel dingen van hen verwachten om onze zomerschool zo goed mogelijk en zo efficiënt mogelijk te organiseren, hè?" (organisator zomerschool).

Anderzijds wordt ook een aantal keer opgemerkt dat het misschien **niet altijd loont** om een volledig en uitgebreid individueel overzicht van leerlingen op te stellen, omdat de meeste leerlingen uiteindelijk toch vaak aan heel gelijkaardige aandachtspunten moeten werken.

"Ik denk dat bij veel van die leerlingen het een beetje hetzelfde is, hè. Het gaat nog niet vlot genoeg. Inzicht is moeilijk. Taalopdrachten zijn moeilijk. Dus bij veel kinderen met leerproblemen situeren die problemen zich een beetje op hetzelfde. Er is niet voldoende geautomatiseerd, het is niet voldoende ingeoefend, het inzicht is er niet, ze verstaan niet genoeg woorden. Het ligt bij veel kinderen wel een beetje op dezelfde lijn. Dus ... individualiseren, we kunnen echt ook niet verwachten dat zij op alles ... dat is ook niet waar we nu voor aan het gaan zijn. We proberen het juist heel klassikaal en iedereen moet oefenen op die basis." (organisator zomerschool)

Bovendien wordt door sommige organisatoren in de veldbezoeken en casestudy's aangegeven dat het soms zelfs een nadeel kan zijn om op voorhand alle noden van de leerlingen door te geven. Zij willen juist dat de leerlingen in de zomerschool met een frisse blik bekeken kunnen worden.

"Ja, want uh, t is toch zo hè? Dus natuurlijk die basis moet er zijn, dat ze weten waaraan hard gewerkt moet worden. Maar het is natuurlijk ook een beetje zien op de moment zelf. Hoe functioneren die kinderen in die groep? En dan dat is eigenlijk ook wel fijn dat die met een nieuw wit blad in hun groepje kunnen starten. Da's echt wel natuurlijk de meerwaarde hier van die kleine groepjes hè." (organisator zomerschool)

"Super vaak komt bijvoorbeeld bij wiskunde hetzelfde naar voor per leerjaar en qua taal eigenlijk ook. Dus hadden we, ja, dat is eigenlijk het eerste jaar dat er vanuit de scholen zowel kwam van, willen we wel dat externe [leraren] al op voorhand weten wat dat de noden zijn van die leerling. Om misschien geen tunnelvisie of vooroordelen of zo te hebben." (organisator zomerschool)

Ook vanuit de ankerscholen zijn er soms bedenkingen bij het vooraf uitwisselen van de beginsituatie en voorgeschiedenis van leerlingen.

"Vorig jaar werd er dus een parallelle lijst bijgehouden van alle leerlingen die waren aangesproken door de zorgleerkracht en dus met daar de opmerkingen bij met wat informatie. En dan konden we zo in het oog houden 'Oké, welke kinderen hebben zich nu daadwerkelijk al ingeschreven? Achter wie moet je nog een beetje aandringen of niet?'. Maar sommige directies vinden het jammer dat er te veel voorgeschiedenis van een kind wordt gedeeld, omdat ze dan het gevoel hebben dat het kind al soms gestigmatiseerd kan worden. Maar voor ons, ja, wij zijn heel erg geïnteresseerd in het willen weten van de vooruitgang die de kinderen maken. Maar dan moet je natuurlijk ook wel weten wat

het beginpunt is. En daar zijn we eigenlijk nog een beetje aan het zoeken naar een manier om dat zo goed mogelijk te stroomlijnen.” (organisator zomerschool)

5.2.4. Vorm van informatie-uitwisseling

Zowel in de brede vragenlijst voor organisatoren als voor medewerkers, werd via een parallelle vraag gepeild naar de vorm waarin de informatie-uitwisseling plaatsvond. Op basis van de antwoorden uit beide vragenlijsten blijkt dat de uitwisseling vooral **schriftelijk** georganiseerd werd (zie Tabel 59).

In vele gevallen wisselden zomerschool en ankerscholen informatie over de leerlingen uit aan de hand van een formulier dat speciaal voor de zomerschool werd ontwikkeld (N = 32; 68,0%). Dit blijkt ook uit de casestudy's waarbij zomerscholen in veel gevallen ingaan op de fiches die ze ontwikkelden om informatie-uitwisseling te initiëren en stroomlijnen. Hiervan ontvingen we achteraf ook een aantal concrete voorbeelden. Daarnaast wordt ook gebruikgemaakt van bestaande, schriftelijke overzichten over individuele leerlingen (bv. rapport, formulier, zorgdossier) (N = 16; 34,0%). Deze resultaten worden ook weerspiegeld in de antwoorden van de medewerkers in de brede bevraging waarbij 84,9% (N = 118) aangeeft dat ze de informatie in een schriftelijk overzicht hebben ontvangen. In de medewerkervragenlijst werd echter geen onderscheid gemaakt tussen een speciaal ontwikkeld formulier of andere schriftelijke overzichten.

In een aantal gevallen worden er ook **formele gesprekken** georganiseerd tussen de zomerschool en ankerscholen (organisatoren N = 13; 27,7%; medewerkers N = 24; 17,3%). Zo bleek ook uit één van de interviews met de zomerschool en bijhorende ankerschool waarbij de pedagogisch coördinator van de zomerschool op voorhand op de verschillende ankerscholen langsgaat om de individuele leerlingen te bespreken met de zorgcoördinatoren.

“We hebben over alle leerlingen informatie gegeven aan de zomerschoolorganisator. Op de inschrijvingsformulieren staat zowat basisinfo zal ik zeggen. Info die de ouders willen meedelen en de ouders geven dan ook een globaal beeld over rekenen, lezen, taal. Maar wij gaan dat echt heel erg verfijnen. Ja, wij gaan dat heel erg verfijnen omdat bij ons de zomerschool ook vroeg: ‘Wij willen echt wel drie doelen op kindniveau dat we echt daar heel specifiek aan gaan werken.’ Dus dan is er een intakegesprek geweest met de pedagogisch coördinator van de zomerschool. Die is dan tot op de school gekomen en hebben wij eigenlijk elk kind zo'n beetje overlopen. En echt wel eigenlijk. Ik heb dat dan in overleg met de klasleerkracht echt die drie doelen heel duidelijk vastgezet eigenlijk.” (zorgcoördinator ankerschool)

Medewerkers geven opvallend meer dan organisatoren aan dat ze ook via **informele gesprekken** informatie hebben uitgewisseld (27,3% van de medewerkers tegenover 6,4% van de organisatoren). Een mogelijke verklaring voor dit verschil is dat de medewerkers informele gesprekken hadden met andere medewerkers of de organisatoren binnen de zomerschool. Daarnaast blijkt het binnen deze antwoordoptie ook voor een groot deel te gaan om medewerkers die eerder in de vragenlijst hebben aangegeven dat zij leraar zijn van een ankerschool die betrokken is bij de organisatie van deze zomerschool. Van de respondenten die hier aangeven informatie uit te wisselen via informele gesprekken, is 47,4% ‘leraar van een school die betrokken is bij de organisatie van deze zomerschool’, terwijl dat over de volledige respondentengroep medewerkers slechts 23,9% in deze categorie valt. Mogelijks betreffen het informele gesprekken van medewerkers die te rade gaan bij andere medewerkers die de leerlingen beter kennen dan zichzelf en/of op basis van de schriftelijk ontvangen informatie mogelijk is.

In de categorie ‘andere’ werden vooral aanvullingen gegeven op de bovenstaande antwoordopties (bv. aanmeldingsformulier met specifieke vragen, gesprek met de zorgleerkracht waarin elke leerling aan bod kwam ...) en enkele nieuwe toevoegingen zoals, een infoavond en huisbezoeken voorafgaand aan de zomerschool.

Tabel 59. Vorm van de informatie-uitwisseling voor de zomerschool

	N organisator	N medewerker
schriftelijk overzicht (bv rapport, formulier, zorgdossier ...) over individuele leerlingen	16 (34,0%)	118 (84,9%)
klassenraad	5 (10,6%)	2 (1,4%)
een speciaal met het oog op de zomerschool ontwikkeld formulier	32 (68,0%)	NVT
formeel gesprekken	13 (27,7%)	24 (17,3%)
informeel gesprekken	3 (6,4%)	38 (27,3%)
andere	3 (6,4%)	3 (2,2%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 47); Bron: medewerkervragenlijst (N = 139)

5.3. Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool gebeurt **minder frequent en uitgebreid** dan naar aanloop van de zomerschool. In de organisatorvragenlijst geven 39 van de 63 (61,9%) organisatoren aan dat er na afloop van de zomerschool informatie-uitwisseling plaatsvond tussen zomerschool en ankerscholen. Ook in de medewerkervragenlijst werd gevraagd of er na afloop van de zomerschool informatie werd teruggekoppeld vanuit de zomerschool naar de ankerscholen (zie Tabel 60). Bijna 6 op de 10 medewerkers (N = 102; 59,0%) geven aan dat voor alle leerlingen informatie werd teruggekoppeld naar de ankerscholen. In een beperkt aantal gevallen (N = 11; 6,4%) werd enkel voor een deel van de leerlingen informatie teruggekoppeld naar de ankerschool. Slechts 10,4% van de medewerkers geeft aan dat helemaal niks over de leerlingen werd teruggekoppeld naar de ankerschool. Opvallend is hier echter ook dat in een heel aantal gevallen (N = 42; 24,3%) de medewerkers aangeven dat zij hier zelf geen zicht op hebben.

Op basis van de casestudy's blijkt dat er, net als bij de informatie-uitwisseling voorafgaand aan de zomerschool, ook hier **grote verschillen zitten in de uitgebreidheid** waarop na afloop informatie wordt teruggekoppeld. Waar voor de uitwisseling voorafgaand aan de zomerschool veelal een standaard veel minder vaak het geval. Zomerscholen ontwikkelden een minder systematische aanpak hiervoor. Daarnaast, of als gevolg van deze niet-systematische terugkoppeling, blijkt uit de gesprekken met de ankerscholen dat er ook grote verschillen zijn in de manier van terugkoppelen binnen eenzelfde zomerschool. De ankerscholen konden de vergelijking maken tussen de informatie die zij ontvingen over verschillende leerlingen van hun school. In meerdere interviews werd aangegeven dat de focus en uitgebreidheid van deze terugkoppeling erg afhankelijk was van de individuele zomerschoolmedewerker. Ankerscholen ontvingen ook niet altijd voor alle leerlingen een evaluatierapport. Voor sommige leerlingen werd een zeer uitgebreid verslag bezorgd terwijl over andere leerlingen niks werd terug gekoppeld.

Tabel 60. Terugkoppeling informatie vanuit de zomerschool aan de ankerschool

	N
Ja, voor alle leerlingen.	102 (59,0%)
Ja, voor een deel van de leerlingen.	11 (6,4%)
Neen.	18 (10,4%)
Ik heb hier geen zicht op.	42 (24,3%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 173)

5.3.1. Betrokken personen bij informatie-uitwisseling

De belangrijkste betrokken personen bij de informatie-uitwisseling zijn medewerkers van de zomerschool (zie Tabel 61; N = 33; 84,6%) en iemand van het zorgteam van de ankerschool (N = 32; 82,1%). In sommige gevallen zijn (ook) de leerkracht (N = 15; 38,5%) en/of de directie (N = 13; 33,3%) van de ankerscholen betrokken. De leerlingen en diens ouders zijn hier echter nauwelijks bij betrokken.

Tabel 61. Betrokkenen bij informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

	N
een medewerker van onze zomerschool	33 (84,6%)
de klasleerkracht van de leerling in de ankerschool	15 (38,5%)
iemand van het zorgteam in de ankerschool	32 (82,1%)
de directie van de ankerschool	13 (33,3%)
de ouders	7 (17,9%)
de leerling zelf	1 (2,6%)
iemand anders	1 (2,6%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 39)

5.3.2. Initiatiefnemers bij informatie-uitwisseling

Wat betreft de **initiatiefnemers** voor de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool blijkt op basis van de organisatorvragenlijst dat in de meeste gevallen (zie Tabel 62; N = 30; 76,9%) de zomerschool zelf initiatief neemt. In zes gevallen (15,4%) ging het over organisatoren die als school een zomerschool organiseren voor de eigen leerlingen waardoor de informatie binnen de muren van de school blijft. Zomerscholen blijken nagenoeg niet vraaggestuurd te werken wat betreft de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool. Van deze drie geboden antwoordopties werd slechts één optie door één organisator gekozen. Mogelijks is het geen gangbare praktijk dat ankerscholen, ouders of leerlingen zelf om informatie vragen aan de zomerscholen.

Tabel 62. Initiatiefnemers voor informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

	N
Onze zomerschool neemt hiervoor zelf initiatief.	30 (76,9%)
Onze zomerschool werkt vraaggestuurd en bezorgt informatie aan ankerscholen die daarom vragen.	1 (2,6%)
Onze zomerschool werkt vraaggestuurd en bezorgt informatie aan ankerscholen voor leerlingen waarvan de ouders dat vragen.	0 (0,0%)
Onze zomerschool werkt vraaggestuurd en bezorgt informatie aan ankerscholen voor leerlingen die dat zelf vragen	0 (0,0%)
Wij organiseren als school een zomerschool voor onze eigen leerlingen. Informatie over de leerlingen blijft dus binnen de muren van onze school.	6 (15,4%)
andere	2 (5,1%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 39)

5.3.3. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling

Gegevens uit de organisatorvragenlijst (zie Tabel 63) tonen aan dat de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool zich vooral richt op de **leervorderingen van leerlingen** (N= 37; 94,9%), en op wat ze nog niet zo goed beheersen (N = 33; 84,6%), maar ook informatie over het **welbevinden van de leerlingen** wordt in veel gevallen teruggekoppeld (N = 33; 84,6%). Ook zomerschoolmedewerkers geven aan dat er veelal een evaluatie wordt gegeven van het leerproces van individuele leerlingen (N = 99; 87,6%, zie Tabel 64).

Opvallend is dat in de organisatorvragenlijst 79,5% van de organisatoren aangeeft dat er ook informatie wordt gegeven over de **aan- en afwezigheden** van de leerlingen, terwijl bij de medewerkers slechts 31,0% aangeeft dat deze informatie wordt uitgewisseld. Mogelijks zorgen de medewerkers van de zomerschool dan ook grotendeels voor de uitwisseling rond de leervorderingen en wordt de eerder administratieve informatie, zoals de aan- of afwezigheid van leerlingen, voornamelijk via de organisator teruggekoppeld.

Op basis van de documenten die de we naar aanleiding van de interviews hebben ontvangen, blijkt ook duidelijk de **verschillen in aanpak**. We ontvingen tien documenten die volledig gericht zijn op de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool en drie die zowel de begin- als eindsituatie beschrijven. In deze bestanden worden veelal de vooraf bepaalde doelen van de leerlingen opgenomen en wordt door zowel de leerkracht als de leerling (via zelfreflectie) aangegeven hoe goed de leerling de doelen na afloop van de zomerschool beheerst. In sommige gevallen wordt de evaluatie concreet gekoppeld aan de fiche die werd bezorgd voor aanvang, in andere gevallen wordt een woordje van de leerkracht toegevoegd voor de ankerschool maar ook voor de ouders of de leerling.

Op basis van de interviews met de ankerscholen valt op dat een terugkoppeling na afloop van de zomerschool weliswaar erg gewaardeerd wordt, maar dat dit vervolgens niet of nauwelijks verder mee op wordt genomen in de **verdere leerlingbegeleiding** in het nieuwe schooljaar. De vraag kan dan ook worden gesteld in hoeverre de tijdsinvestering voor het uitwerken van deze terugkoppeling in verhouding staat tot wat het uiteindelijk oplevert.

“Het hangt een beetje af van de leerkracht. Soms krijg je echt wel een mooi verslagje terug, maar goh, dat blijft ook altijd moeilijk he. Ik weet die mensen steken daar ook heel veel tijd in, en ik vind soms ook, goh op 1 september, ja, ze hebben die pauze gehad, die vakantie, soms moet je ook weer heel die beginsituatie weer opnieuw uitklaren he. Want wat is relevant wat ze op 15 juli kunnen, als ze dan weer zes weken hebben thuis gezeten. Er is wel veel van die info ook weer naar de achtergrond geraakt. Ik ben ergens van mening dat ze daar ook niet te ver in moeten gaan omdat ze toch weer opnieuw moeten beginnen, in hun klasgroep, weer moeten kijken waar uw klas zich bevindt. En dan is dat soms wel wat nutteloos, nu ja, niet nutteloos, maar tijdsinvestering die... ja het is gewoon tijdintensief. En dan heb ik liever dat een leerkracht in september maakt dat hij zijn klas volledig kent. Het is altijd een handigheidje, maar het zegt niet ... het is niet of dat dan ineens het beginbeeld is. Het blijft altijd zoeken vind ik. (...) Ik denk dat een aanvangsfiche van school naar de zomerschool zeer nuttig is. Hun fiche naar ons.. dat ze dat allemaal individueel voor elk kind volledig moeten schrijven is denk ik niet nodig. Ik denk dat ze wel kunnen meegeven, we hebben op dit, dit en dit, geoefend, en voor dit kind zien we dit nog, in vijf zinnen, maar een volledig rapport daarover schrijven, weet ik niet of dat volledig nodig is. (zorgcoördinator ankerschool)

“We hebben dat wel gewoon via mail doorgestuurd gekregen dus we zijn dat zelf nog een beetje moeten gaan uitzoeken wat we daar juist mee konden gaan doen. Dat wil niet zeggen dat al die informatie echt helemaal bruikbaar is, of doorsproken is met de nieuwe leerkracht, dat ga ik niet zeggen. (...) Het zijn vaak dingen die ook al in het eindverslag van de vorige leerkracht staan. Ik zie hier staan, bij die jongen, spellingregels zijn onvoldoende geautomatiseerd, ja.. dat wisten we eigenlijk al. Dus echt nieuwe informatie komt daar niet echt uit.” (zorgcoördinator ankerschool)

Tabel 63. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool volgens organisatoren

	N
informatie over de aan- en afwezigheid van de leerlingen	31 (79,5%)
informatie over de leervorderingen van leerlingen	37 (94,9%)
informatie over het welbevinden van leerlingen	33 (84,6%)
informatie over de concrete activiteiten die leerlingen tijdens de zomerschool hebben gedaan	18 (46,2%)
algemene informatie over de inhoud en opbouw van het zomerschoolprogramma	13 (33,3%)
informatie over leerstof die nog niet zo goed beheerst is	33 (84,6%)
een andere soort informatie	0 (0,0%)

Bron: organisatorvragenlijst (N = 39)

Tabel 64. Inhoudelijke focus van de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool volgens medewerkers

	N
evaluatie van het leerproces van individuele leerlingen	99 (87,6%)
overzicht van de aan- en afwezigheid van de leerlingen	35 (31,0%)
eindverslag van de algemene inhoud en opbouw van de zomerschool	39 (34,5%)
andere	5 (4,4%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 113)

5.3.4. Vorm van informatie-uitwisseling

In de medewerkervragenlijst werd vervolgens gevraagd via welke vorm de informatie-uitwisseling achteraf plaatsvond (Zie Tabel 65). Hieruit blijkt dat er vooral **evaluatierapporten of – formulieren over individuele leerlingen** aan de ankerschool worden bezorgd (N = 96; 85,0%), zoals ook de documenten die we ontvingen naar aanleiding van de casestudy's staven.

Tabel 65. Vorm van informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

	N
evaluatierapport of –formulier over individuele leerlingen	96 (85,0%)
persoonlijk portfolio of leerdagboek ingevuld door de leerlingen zelf	4 (3,5%)
evaluatierapport of – formulier over de volledige groep	3 (2,7%)
klassenraad	0 (0%)
formele gesprekken	9 (8,0%)
informele gesprekken	17 (15,0%)
andere	2 (1,8%)

Bron: medewerkervragenlijst (N = 113)

Daarnaast wordt er ook via **informele gesprekken** informatie uitgewisseld (N = 17; 15%). Opnieuw blijkt het hier dan vooral te gaan om leraren van een school die betrokken is bij de organisatie van deze zomerschool. Van de 17 respondenten die hier aangeven informatie uit te wisselen via informele gesprekken, is 52,9% 'leraar van een school die betrokken is bij de organisatie van deze zomerschool', terwijl dat over de volledige respondentengroep medewerkers slechts 23,9% in deze categorie valt. Mogelijks gaat het hier dus opnieuw veelal om informele gesprekken tussen medewerkers bij scholen met een aanbod voor de eigen leerlingen.

5.4. Zomerscholen met een onderwijsaanbod georganiseerd door leraren die de leerlingen en diens leerproces kennen

Wanneer een zomerschool door een (anker)school wordt georganiseerd voor de eigen leerlingen en met de eigen leerkrachten, verloopt de toeleiding en informatie-uitwisseling heel anders dan hierboven besproken. Deze opzet blijkt in de praktijk niet vaak voor te komen. De resultaten die hier weergegeven worden, hebben betrekking op slechts twee scholen die in het kader van de veldbezoeken tijdens de zomer zijn bezocht. Hoewel we op basis van deze twee bezoeken geen veralgemeende uitspraken kunnen doen, willen we in deze paragraaf kort zicht geven op deze cases.

De **werving van eigen leerkrachten** leek in deze twee gevallen vlot te verlopen. Leerkrachten uit deze twee zomerscholen hadden zich allemaal vrijwillig opgegeven om les te geven tijdens de zomerschool. Bij de ene school was het reeds het vierde jaar op rij dat ze een zomerschool organiseerden. Hier kenden de leerkrachten het principe en waren er snel leerkrachten enthousiast en bereid om mee te werken. In de andere zomerschool werd een informatiemoment voor de leerkrachten georganiseerd om hen te informeren en te peilen naar hun interesse om een zomerschool op te richten. In beide scholen komt ook duidelijk naar voor dat de leerkrachten zich graag inzetten voor hun eigen leerlingen.

"Dat project is er gekomen. Ik ben naar het infomomentje geweest bij de directie. Uhm en dan dacht ik van ja, waarom doe ik dat niet? Het zijn toch de kinderen die van bij mij al komen en die ik al ken van een heel jaar. Mijn expertise werkt ook wel wat mee om dan de kinderen van t tweede ermee te ondersteunen." (medewerker zomerschool)

"Ik heb ook niet getwijfeld om als leerkracht deel te nemen. Puur omdat ik mijn eigen leerlingen had. Allee ik vond dat zo interessant ja." (medewerker zomerschool)

Voor de leerkrachten van dit type zomerschool is het gemakkelijk om **voorafgaand aan de zomerschool** zicht te krijgen op de noden van de leerlingen aangezien ze de leerlingen vaak al kennen of laagdrempelig bij een collega kunnen informeren. Dit maakt het gemakkelijker om het zomerschoolaanbod af te stemmen op de noden van de leerlingen.

"Dus sowieso de lesgevers zijn onze eigen leerkrachten. Dus wijzelf vinden dat super positief omdat ze hun eigen kinderen bij hun hebben. Ze weten direct een goeie beginsituatie. Ja, wij zorgen daarvoor." (organisator zomerschool & zorgcoördinator ankerschool)

"Ja, ze weet dan van oké, dat zijn nog de noden en de behoefte om dat kind nog efkes bij te spijkeren. Dus dan is het wel handig dat je die leerkrachten eigenlijk bij die kinderen zet omdat ze die kinderen best kennen. En waar ze bij terecht gaan komen volgend schooljaar, daar hebben wij zo een beetje rekening mee gehouden. (organisator zomerschool & zorgcoördinator ankerschool)

"Ja, ik kijk sowieso naar wat ik van de kinderen weet. Die [leerlingen die aan de zomerschool deelnemen] zitten sowieso op een ander traject zeg maar. Die krijgen nu ook echt die dingen op hun eigen niveau. Bijvoorbeeld dat meisje uit mijn klas, die werkt niet aan de doelen rekenen die de anderen hebben. Ik weet dat die dat in het schooljaar ook niet doet, dus die doet dat nu ook niet. Dus die krijgt van mij allemaal apart materiaal dat ik dan met haar doe." (medewerker zomerschool)

Opvallend is dat in deze twee zomerscholen ook **tussentijds** vlot en informeel informatie kan worden uitgewisseld zodat eventueel de inhoud en lessen nog beter kunnen worden afgestemd op de noden van de leerlingen.

“Op dinsdag bijvoorbeeld was E. hier [op de zomerschool]. Zij is zorgcoördinator van vier, vijf en zes en zij heeft direct een ouder gezien. Direct mee naar binnen genomen om een oudergesprek eigenlijk al te doen.” (organisator zomerschool).

Ook de **terugkoppeling na afloop van de zomerschool** is gemakkelijk en laagdrempelig te organiseren en maakt soms onderdeel uit van de reguliere interne overgangsgesprekken.

“Wij hebben onze groeps gesprekken, zo noemen we dat. Die hebben we in het jaar uitgesteld tot op het einde van de vakantie. En dan wordt dat stukje daarin meegenomen. Dus wat nu [tijdens de zomerschool] gebeurt wordt nu ook doorverteld aan de juffrouw waar het kind gaat zitten straks. Anders is dat eind juni en nu hebben we die op het einde van de vakantie gezet. Dus ja, die kinderen [die aan de zomerschool deelnamen] worden ook gewoon mee opgenomen in de gesprekken.” (organisator zomerschool & zorgcoördinator ankerschool)

“We hebben volgende week vergadering en dan zijn het overgangsgesprekken. Juf B. en ik gaan samenzitten met de twee leerkrachten van de derde kleuterklas En dan kunnen wij ook natuurlijk die schema's die er zijn vanuit dat Excel met die kleurcodes voor ons houden en dan kunnen we zien: 'Oké, dat kind had daar nog wat moeite bij.' En als we effectief tijdens het schooljaar aan dat doel werken, dat ze in de eerste maanden natuurlijk daaraan komen, dan kunnen we zien dat in de zomerschool dat die daar nog een beetje problemen mee heeft. Dus je grijpt daar toch wel onbewust een beetje naar terug. Van 'oké, die kent dat al dus'. Of 'die kan al zelf zo zelfstandig verder'. Of 'die kan misschien al andere oefening en die heeft nog wat hulp nodig.'” (medewerker zomerschool)

“Allee, bij mij zijn dat nu mijn gastjes dat daar zitten, maar die [leerkrachten] kunnen dat dan allemaal zien en die zien dan ook van oké die leerling is naar de zomerschool geweest. Oei, op dat heeft hij het nog wat moeilijk en dan kunnen ze daar eigenlijk van in het begin van het schooljaar onmiddellijk op inspelen. (medewerker zomerschool)

Een van de leerkrachten geeft ook aan dat het fijn is om **tijdens het schooljaar dat volgt nog te kunnen terugverwijzen** naar wat ze tijdens de zomerschool hebben behandeld.

“Typisch dat ze toekomen in het vijfde leerjaar, dat moet echt nog een keer goed herhaald worden en dan een keer dat het dan september is, dan ben ik zo mega trots omdat ik weet van 'weet je het nog'. Ik vond dat echt heel tof, ik vond dat echt een heel aangename periode.” (medewerker zomerschool)

Het initiatief van de zomerschool lijkt in deze gevallen ook **geïntegreerd te kunnen worden in de reguliere werking**. Leerkrachten ervaren het als gemakkelijk, mede omdat de didactische aanpak tijdens de zomerschool is afgestemd op de methodes en didactiek die door het jaar heen worden gehanteerd.

“Wij hebben ons eigen methodes, dus we werken met ons eigen methodes, met onze eigen werkboeken. Alles intern is aanwezig. Dus uh ja en iedereen werkt hier volgens zelfde systeem. Ja da's gemakkelijk dus ja.” (medewerker zomerschool)

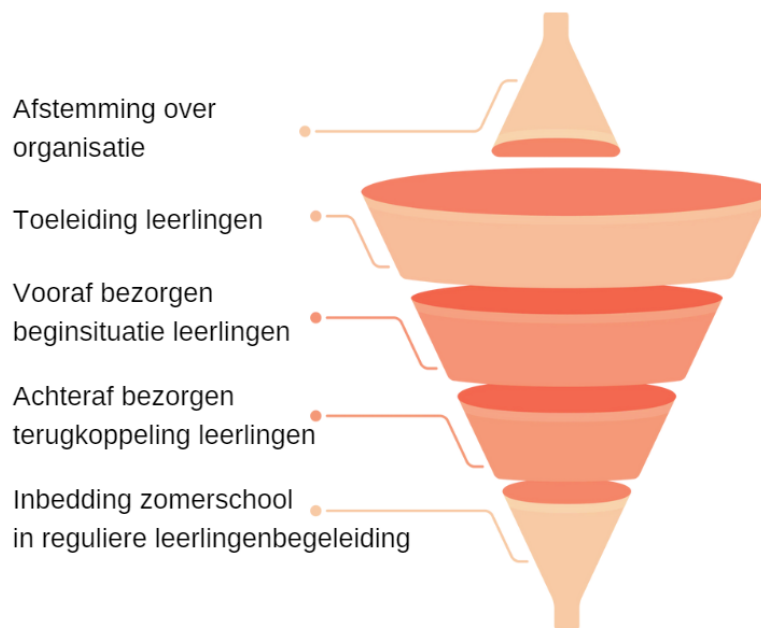
“Goh, ik denk dat dat voor ons vrij gemakkelijk was omdat we gewoon met onze eigen leerlingen werken. Ik denk, moesten wij een instroom krijgen van andere scholen, dan gaat dat wel een heel ander verhaal zijn. Wij kunnen nu gewoon verder gaan op ons materiaal, op onze werkboeken, en onze oefeningen.” (medewerker zomerschool & leraar ankerschool)

Samengevat kan dus worden gesteld dat de toeleiding naar de zomerschool en de informatie-uitwisseling voorafgaand, tijdens, en na afloop van de zomerschool in deze gevallen als erg vlot ervaren wordt door de betrokkenen. De organisatoren en medewerkers geven aan dat de zomerschool als initiatief relatief gemakkelijk kan worden ingebed in de reguliere werking van de school. Het lijkt op dit vlak dus een meerwaarde om als school te werken met eigen leerkrachten en eigen leerlingen. We kunnen echter geen veralgemeende uitspraken doen op basis van deze twee veldbezoeken aan twee scholen die met eigen leerkrachten een zomerschool organiseren voor de eigen leerlingen. Daarbij merken we ook op dat het om de ervaringen van de betrokkenen gaat en een zelfevaluatie van de eigen zomerschool.

5.5. Conclusie

We beschikken over data van een (zeer) beperkt aantal zomerscholen waarin het onderwijsaanbod wordt vormgegeven door leraren die de leerlingen kennen. Daarom richten we ons in de conclusie op de situatie waarin het onderwijsaanbod verzorgd wordt door medewerkers die de leerlingen en diens leerproces niet kennen. We kunnen aannemen dat samenwerking tussen verschillende organisaties hier gefaciliteerd moet worden om een zomerschool te organiseren.

Uit de analyses van alle dataverzamelingen komt naar voren dat er op **verschillende momenten** informatie-uitwisseling en samenwerking plaatsvindt tussen de zomerschool en ankerscholen. Het zwaartepunt van de afstemming en informatie-uitwisseling tussen de zomerschool en ankerscholen ligt rond de toeleiding van leerlingen naar de zomerscholen en wordt dan in de verdere fasen steeds minder. We hebben de intensiteit van de samenwerking tijdens de verschillende fasen van een zomerschool visueel weergegeven in Figuur 11 en lichten dit in wat volgt toe.

Figuur 11. Intensiteit van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen ankerscholen en zomerscholen over de verschillende fasen van de zomerschool

In een aantal (eerder sporadische) gevallen start de samenwerking tussen de zomerschool en de ankerscholen al in een zeer vroeg stadium wanneer ankerscholen worden gevraagd om mee na te denken en **af te stemmen over de organisatie**, de inhoud en de doelgroep van de zomerschool. Dit gebeurt enkel

wanneer er al een bestaand netwerk is met vaste overlegmomenten tussen verschillende scholen en/of het lokaal bestuur.

Vervolgens worden de ankerscholen zeer intensief betrokken bij de **selectie en toeleiding van leerlingen** naar de zomerschool. Dit gebeurt in een samenwerking tussen de klasleerkracht en zorgleerkracht enerzijds en de organisator(en) van de zomerschool anderzijds. De ankerschool zorgt in eerste instantie ook voor de contactopname met de ouders en motiveert hen om hun kind(eren) in te schrijven. Regelmatig zorgt de ankerschool er ook voor dat de leerlingen effectief ingeschreven worden.

In een volgende fase bezorgen de meeste ankerscholen informatie over de **beginsituatie** van hun leerlingen aan de zomerschool. Toch wordt dit niet (systematisch) door alle scholen gedaan. Er is hier dan ook een grote variatie te zien in de mate waarin ankerscholen informatie bezorgen aan de zomerscholen. Deze variatie kenmerkt zich in (1) de mate waarin zomerscholen deze informatie systematisch opvragen (bv. al dan niet ontwikkelen van fiches), (2) de uitgebreidheid waarmee informatie wordt opgevraagd en (3) de focus van de opgevraagde informatie. Vervolgens zijn er ook grote verschillen in de manier waarop ankerscholen informatie uitwerken en bezorgen aan de zomerscholen.

Het bezorgen van een beginsituatie van leerlingen voorafgaand aan de zomerschool wordt door organisatoren en vooral medewerkers in de zomerschool **als zeer belangrijk ervaren**. Zij hebben dit nodig om hun onderwijs in de zomerschool zo goed mogelijk vorm te kunnen geven en af te stemmen op de noden van de leerlingen. In de open vragen van de online vragenlijst werd dan ook regelmatig de afstemming tussen zomerschool en ankerschool expliciet aangehaald als knelpunt. De moeizame communicatie met ankerscholen, door organisatie en medewerkers vermeld, had als gevolg dat er soms slechts beperkte of geen informatie was over het beginniveau. Hierdoor werd kostbare tijd verloren omdat medewerkers dit zelf moesten achterhalen tijdens de zomerschool. Indieners voegden hieraan toe dat een goed contact met de ankerschool een sterkte kan zijn die zorgt voor het bereiken van de juiste doelgroep. **Na afloop van de zomerscholen** wordt er heel wat minder frequent informatie uitgewisseld. Deze informatie-uitwisseling is bovendien in veel gevallen minder systematisch aangepakt. Er zijn weliswaar een aantal voorbeelden van zomerscholen die hier een uitgebreide terugkoppeling via een sjabloon voor uitwerken maar vaker hangt de terugkoppeling af van de individuele medewerker in de zomerschool. Dit zorgt voor grote variatie, zowel tussen als binnen zomerscholen.

De terugkoppeling na afloop van de zomerschool wordt door leerkrachten uit ankerscholen heel **erg gewaardeerd maar minder als noodzakelijk ervaren**. Zij kennen hun leerlingen en weten intern vaak waar de specifieke leernoden van de leerlingen liggen, bijvoorbeeld door de overgangsgesprekken en multidisciplinaire overlegmomenten die georganiseerd worden. Hoewel de zomerschool als meerwaarde gezien wordt, blijkt dat de leernoden van de leerlingen na afloop van een zomerschool gelijkaardig blijven. Een eindverslag vanuit de zomerschool wordt dan ook ervaren als weinig impactvol op de verdere onderwijsaanpak en begeleiding in een ankerschool tijdens het schooljaar.

6. De kostenstructuur van de zomerscholen

In dit hoofdstuk brengen we de financiële kostenstructuur van de Vlaamse zomerscholen anno 2023 zo gedetailleerd mogelijk in kaart. Daarmee wordt een belangrijke basis gelegd voor een analyse van de effectiviteit van de Vlaamse overheidsuitgaven in het kader van de organisatie van de zomerscholen. Een volwaardige *spending review*, die de zomerschoolkosten afweegt ten opzichte van de opbrengsten en het resultaat vergelijkt met de effectiviteit en efficiëntie van gelijkaardige en/of alternatieve beleidsmaatregelen, bleek binnen het bestek van dit onderzoek niet mogelijk.

Wel formuleren we een antwoord op volgende onderzoeksvraag: **wat zijn de werkelijke kosten die komen kijken bij de organisatie van een zomerschool?** Hierbij is het belangrijk uitdrukkelijk aan te geven dat we in dit deel van het onderzoek geen audit beoogden. We gingen dus niet na of de financiële verantwoording die door individuele zomerscholen aan het Departement Onderwijs en Vorming werd aangeleverd, volledig en waarheidsgetrouw was. Wél werd nagegaan (1) welke uitgaven zomerscholen maken (met name, de financiële kostenstructuur) en de variatie hierin; en (2) welke uitgaven gedeclareerd worden aan het Departement Onderwijs en Vorming.

De resultaten structureren we door een onderscheid te maken tussen de ingrediënten die zomerscholen nodig hebben (1) in de voorbereiding van hun zomerscholenaanbod; (2) tijdens de eigenlijke looptijd van de zomerschool; en (3) na afloop van de zomerscholen. We spreken daarom van drie fasen – voor, tijdens en na afloop van de zomerscholen. Voor elke fase bespreken we de personeelsinzet en de werkmiddelen die nodig zijn om een zomerschool te organiseren en bekijken we welke kosten gedeclareerd worden aan het Departement Onderwijs en Vorming. In een vierde paragraaf maken we, tot slot, een overkoepelende analyse van de financiële rapportering die zomerscholen indienden bij het Departement Onderwijs en Vorming.

6.1. Kosten m.b.t. de voorbereiding van een zomerschool

Er zijn drie belangrijke kostencategorieën te onderscheiden met betrekking tot de voorbereiding van een zomerschool: (1) kosten gerelateerd aan de communicatie over het zomerschoolaanbod met inbegrip van de toeleiding naar en inschrijving van leerlingen in de zomerschool, (2) kosten gerelateerd aan de inhoudelijke en praktische voorbereiding van het zomerschoolaanbod en (3) kosten gerelateerd aan het verzamelen en uitwisselen van informatie over de beginsituatie van de zomerschoolleerlingen. In wat volgt, bespreken we voor elk van deze kostencategorieën de personele en werkmiddelen die nodig zijn.

6.1.1. Communicatie, toeleiding en inschrijving

6.1.1.1. Inzet personele middelen

Zoals uit Hoofdstuk 5 blijkt, krijgen communicatie, toeleiding en inschrijving in zomerscholen geïnitieerd door lokale besturen vaak vorm vanuit een gedeelde samenwerking tussen de organisator van de zomerschool en de ankerscholen. Welke actor daarbij welke rol opneemt en hoeveel inspanningen er precies worden geleverd, kan evenwel sterk verschillen tussen zomerscholen.

Vaak wordt het zomerschoolaanbod actief gepromoot via de communicatiekanalen van de gemeente en via gerichte **communicatie** naar de ankerscholen. Daarbij kunnen personele middelen onder meer ingezet worden om zomerschoolflyers of -posters te voorzien en te verspreiden, een webpagina te ontwerpen, aankondigingen op sociale media te plaatsen, scholen actief te contacteren en te informeren over het zomerschoolaanbod (bv. tijdens informatievergaderingen) ... De ankerscholen communiceren vervolgens op hun beurt naar de leerlingen en hun ouders, soms heel gericht naar geselecteerde leerlingen, soms naar

alle leerlingen van de school. Personele middelen kunnen hier onder meer ingezet worden om promotiemateriaal uit te delen, een informatieavond voor ouders te organiseren, het zomerschoolaanbod via de communicatiekanalen van de school kenbaar te maken en individuele leerlingen en ouders actief aan te spreken en te informeren.

Wat de **toeleiding** van leerlingen naar de zomerscholen betreft, zijn het vaak de zorgcoördinatoren (leerlingbegeleiders) of de directies van de ankerscholen die de verdere communicatie met de leerlingen en hun ouders op zich nemen. Personele middelen kunnen hier onder meer gaan naar het inventariseren welke leerlingen prioritair baat zouden hebben bij deelname aan de zomerschool, het aanspreken en proberen te overtuigen van ouders en het verzorgen van de nodige administratie. In sommige zomerscholen nemen ook medewerkers van het lokale bestuur een belangrijke rol op in de toeleiding van leerlingen. Vaak gaat het om die medewerkers die vanuit hun functie al nauwe contacten onderhouden met (al dan niet kwetsbare) gezinnen en over korte en vertrouwde communicatielijnen beschikken. Tot slot, zijn er zomerscholen die enkel inzetten op communicatie en inschrijving, bijvoorbeeld in het geval van een open zomerschool waarvoor ouders hun kind via een website kunnen inschrijven zonder selectie of verdere tussenkomst van de ankerschool of het lokaal bestuur.

Wat de **inschrijving** van leerlingen betreft, worden personele middelen onder meer ingezet om ouders hun kind actief te laten inschrijven (vaak in de ankerscholen), overzichten van ingeschreven leerlingen samen te stellen, een online inschrijvingsmodule te voorzien en om de ouders van ingeschreven leerlingen te voorzien van de nodige informatie.

Wanneer het een school of een externe organisatie is die als organisator optreedt, zien we in belangrijke mate dezelfde mogelijke manieren van inzetten van personele middelen. Zoals hierboven al aangegeven, zijn het binnen een schoolse organisatie vooral zorgcoördinatoren en directies die een deel van hun werkuren investeren in het communiceren van het zomerschoolaanbod en het toeleiden en inschrijven van leerlingen.

Uit de casestudy's bleek dat de variatie tussen zomerscholen in de wijze van inzetten van personele middelen voor communicatie, toeleiden en inschrijven groot is. Bovendien stelden we vast dat het moeilijk is om precies zicht te krijgen op de werkelijke personele inzet voor het uitvoeren van deze taken en activiteiten. Een belangrijke rol speelt daarbij het feit dat heel wat lokale besturen en (anker)scholen een deel van hun personele inspanningen in hun reguliere (niet aan de zomerschool gerelateerde werking) inbedden, waardoor het niet altijd eenvoudig is om een strikt onderscheid te maken tussen personeelsinzet voor de zomerschool en personeelsinzet voor de reguliere werking. Zo kunnen sommige organisatoren het topic 'zomerschool' toevoegen aan reeds bestaande periodieke overlegmomenten tussen lokale besturen en scholen, benutten sommige scholen MDO's om samen te beslissen welke leerlingen prioritair in aanmerking komen voor deelname aan een zomerschool en worden de oudercontacten op het einde van het schooljaar op sommige scholen gebruikt als inschrijvingsmoment. Dit soort synergieën zijn evenwel niet voor alle organisatoren en voor alle deelaspecten van communicatie, toeleiden en inschrijven mogelijk. Onderstaand citaat kan hierbij als illustratie gelden.

"Zij [zorgcoördinatoren] proberen dat te doen binnen de dagen die ze hebben natuurlijk. Maar je weet, zorgcoördinatoren, die doen ook vaak dingen voor en na de uren. En die schuiven sowieso in hun werk hé. Ik krijg alleen wel soms het signaal vanuit de scholen dat dat eigenlijk best wel veel werk is voor de zorgcoördinatoren, om erbij te krijgen. Om die screening te maken samen met de klasleerkrachten en dan daar verder mee aan de slag te gaan. Maar ze vinden dat wel de moeite waard. Dus ja."

Slechts één van zomerscholen uit de casestudy's kon een meer gedetailleerde beschrijving aanleveren van de tijdsinvestering die gemaakt werd in functie van het toeleiden van leerlingen naar de zomerschool. Het gaat om een middelgrote zomerschool georganiseerd door een lokaal bestuur, waarbij afstemming met vier ankerscholen diende te gebeuren.

“Nee, we hebben geen andere collega’s vergoed, ook niet die mensen die daar vanuit de gemeente zijn mee bezig geweest. Dat gaat gewoon op in hun loonmassa. Dus om u het systeem van de inschrijvingen vanuit vrijetijd, dus het reservatiesysteem van de gemeente, daar zijn ook altijd manuele acties op nodig, ook voor de terugbetaling van de waarborg, de opvolging van de betaling. En dat is allemaal niet gedeclareerd. (...) Daar is geen beginnen aan he. Het is moeilijk om het te ontwarren en ook plus, mijn ervaring is als je naar Vlaanderen een loonkost declareert, dan moet je ook altijd een addendum bij de overeenkomst hebben en een uitsplitsing in de taken.” (organisator zomerschool)

“Elke zorgcoördinator is hier in de periode januari – mei ongeveer 1 tot 2u per week mee bezig. 1u voor de kleinere scholen en 2u voor de grotere scholen. [...] De tijd wordt besteed aan: screening klassen op potentiële nood tot deelname, gesprekken met klasleerkrachten, informeren ouders, opvolging inschrijving, 2de contactname indien nodig ...”

Deze zomerschool gaf bijkomend aan dat ook andere medewerkers, zoals de klasleerkrachten en directie van de school, tijd investeren in het opvolgen van de inschrijvingen. Daarbij werd een totale geschatte werktijd aangegeven van twee voltijdse werkweken.

6.1.1.2. Inzet werkingsmiddelen

De inzet van werkingsmiddelen voor het communiceren van het zomerschoolaanbod en voor het toeleiden en inschrijven van leerlingen is eerder beperkt. Werkingsmiddelen kunnen onder meer ingezet worden voor het realiseren van drukwerk (bv. flyers, posters, informatiebrieven), het dekken van een eventuele (bijkomende) licentiekost voor het gebruik van een online inschrijvingstool, ICT-benodigdheden om te vergaderen en het voorzien van inschrijvingsformulieren.

6.1.2. Inhoudelijke en praktische voorbereiding

6.1.2.1. Inzet personele middelen

Ook bij het inhoudelijk en praktisch organiseren van de zomerschool komt heel wat kijken. In deze paragraaf geven we een samenvattend overzicht van de ingrediënten die zomerscholen nodig hebben om hun zomerschoolaanbod op een kwaliteitsvolle manier voorbereid te krijgen.

Allereerst is het vinden van een **geschikte locatie** uiteraard een belangrijke voorwaarde om de zomerschool te kunnen laten plaatsvinden. Voor sommige organisatoren vraagt het vinden van een geschikte locatie voor hun zomerschool relatief weinig werk. Dit is, bijvoorbeeld, zo voor scholen die hun eigen schoolgebouwen gebruiken voor hun zomerschool of voor lokale besturen die eigen ruimtes ter beschikking kunnen stellen (bv. lokalen in het Huis van het Kind, de gemeentelijke sporthal, klassen in de gemeenteschool). Voor andere zomerscholen vergt het van medewerkers een heuse zoektocht om een geschikte locatie voor hun zomerschool te vinden. Sommige zomerscholen moeten zelfs jaarlijks opnieuw op zoek naar een nieuwe geschikte locatie. Scholen en hun leraren zijn er immers niet altijd happig op om hun klaslokalen in de zomermaanden ter beschikking te stellen (bv. uit vrees voor beschadiging van ruimtes en aanwezige materialen), waardoor het engagement om een schoolgebouw te mogen gebruiken soms tot één jaar beperkt blijft. Ook de grootte van een zomerschool blijkt in de zoektocht naar een geschikte locatie een relevante parameter, waarbij het zeker voor grotere zomerscholen niet altijd eenvoudig blijkt om een geschikte locatie te vinden. Aanvullend stelden we vast dat in enkele gevallen het gebrek aan beschikbaarheid van een grotere locatie ook zorgt voor een rem op het aantal leerlingen dat kan ingeschreven worden. Personele middelen worden op dit vlak dus onder meer ingezet om eigenaars van een zomerschoollocatie te contacteren, praktische afspraken te maken over de toegankelijkheid van en de zorg voor de toegezegde ruimtes, te onderhandelen over de grootte van de huur, enzoverder.

Het bieden van een kwaliteitsvol zomerschoolaanbod, vraagt ook dat zomerscholen voldoende personele middelen investeren in het **rekruteren van de juiste medewerkers**. Deze personele middelen worden onder meer ingezet om bekende zomerschoolmedewerkers te contacteren, leraren van het eigen team warm te maken voor inzet in de zomerschool, vacatures voor nieuwe medewerkers te plaatsen, sollicitatiegesprekken te organiseren, afspraken te maken met uitzendkantoren, te overleggen met een lerarenopleiding die de inzet van studenten tijdens de zomerschool mogelijk maakt, arbeids-overeenkomsten en/of vrijwilligerscontracten op te stellen, te zoeken naar de beste verloningsvorm en last-minute op zoek te gaan naar nieuwe medewerkers wanneer medewerkers net vóór de start van de zomerschool afhaken. Het al beschikken over een bestaande pool van (ervaren) zomerschoolmedewerkers en/of bestaande samenwerkingen met partners vanuit de organisatie van een eerdere zomerschool lijken hier voor de nodige tijdswinst te kunnen zorgen, al kruipt er ook voor ervaren organisatoren soms nog heel wat tijd in dit cruciale ingrediënt van hun zomerschool.

Heel wat organisatoren doen de nodige inspanningen om hun **medewerkers** vóór de start van de zomerschool **te informeren en te begeleiden**. Personele middelen worden daarbij onder meer ingezet om draaiboeken te maken, voorbereidende documenten (bv. plannings, leerlingenlijsten ...) op te stellen en online of fysieke overlegmomenten te houden. De meeste zomerscholen planden zo minstens één gezamenlijk overlegmoment om medewerkers te informeren over wat van hen tijdens de zomerschool verwacht zou worden, hoe het concrete verloop van de zomerschool eruit zou zien en hoe hun inzet voor de zomerschool verder administratief geregeld zou worden. Uiteraard valt hierbij niet enkel de voorbereidings- en vergadertijd van de organisator onder de benodigde personele middelen, maar ook die van de medewerkers zelf. Hoewel deelname aan deze overlegmomenten in heel wat zomerscholen onbezoldigd gebeurde, gaven sommige zomerscholen toch aan dat ze medewerkers ook voor deze voorbereiding (zie ook verder) één of andere vorm van vergoeding toekenden.

Daarbij aansluitend werden in de voorbereiding van de zomerschool ook middelen ingezet voor het **samenstellen en voorbereiden van het onderwijsaanbod**. Dit gebeurt vaak door de medewerkers van het onderwijsaanbod zelf. Om hen daarbij te ondersteunen stellen sommige zomerscholen materialen aan hun medewerkers ter beschikking. Vaak gaat het om plannings, activiteiten en concrete materialen die tijdens een vorige editie van de zomerschool opgesteld en gemaakt waren, al zijn er ook heel wat andere bronnen waar organisatoren op dit vlak uit putten. De inzet van personele middelen gaat hier onder meer naar het analyseren van de doelgroep en de beginsituatie van de leerlingen, het maken van een lesplanning, het zoeken naar geschikte materialen, het samenstellen van lesbundels, het zelf maken van materialen, het kopiëren van lesbundels, enzoverder. Ook hier hangt de omvang en de invulling van de inzet van personele middelen allicht samen met de mate waarin men beroep kon doen op medewerkers die reeds eerdere zomerschoolervaring hadden en/of over de nodige pedagogisch-didactische achtergrond beschikten. Bovendien werken sommige zomerscholen met individuele lesbundels die klaargemaakt zijn door leerkrachten van de ankerscholen. In dit geval worden personele middelen voor de voorbereiding van het onderwijsaanbod minstens deels niet ingezet door de zomerschool, maar uiteraard wel door de ankerscholen. Tot slot dient hier opgemerkt te worden dat in sommige zomerscholen de voorbereiding van het onderwijsaanbod start in de periode vóór de zomerschool, maar nog verder doorloopt tijdens de uitvoering van de zomerschool. Zo wordt in deze gevallen vaak het onderwijsaanbod voor de eerste dag(en) volledig op voorhand voorbereid, maar gebeurt de voorbereiding voor de daaropvolgende zomerschooldagen pas wanneer de zomerschool al lopende is.

Complementair bij het onderwijsaanbod, steken zomerscholen ook de nodige personele middelen in het organiseren van een aantrekkelijk **vrijtijdsaanbod**. Daarbij tekenden we wel wat verschillen op tussen zomerscholen in de manier hoe zij deze middelen aanwenden. Sommige zomerscholen geven het vrijetijdsaanbod hoofdzakelijk vorm door externe organisaties te engageren voor het geven van workshops en allerhande andere fijne, maar ook leerrijke activiteiten. Deze vrijetijdsactiviteiten kunnen zowel binnen als buiten de muren van de zomerschool georganiseerd worden. In zomerscholen die hoofdzakelijk op deze manier te werk gaan, gaat voorbereidingstijd van de organisator (of één van de medewerkers) onder meer naar het zoeken van externe partners, het maken van de nodige praktische afspraken, het administratief afhandelen van de inzet van deze externe partners en eventueel het organiseren van vervoer van en naar

een externe locatie. Andere zomerscholen geven hun vrijetijdsaanbod hoofdzakelijk zelf vorm en zetten daarvoor eigen medewerkers in. Tijdens de voorbereiding gaan er dan onder meer personele middelen naar voorbereidend overleg tussen verschillende medewerkers van het vrijetijdsaanbod, het zoeken naar geschikte activiteiten, het bestellen van knutselmaterialen, het bedenken van spellen, het maken van een vrijetijdsplanning, enzoverder.

Tot slot zijn er nog een variëteit aan **praktische zaken** die moeten geregeld worden om de zomerschool te organiseren en die niet onder bovenstaande categorieën vallen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan personele inzet voor het opmaken van een volledige dagplanning, het organiseren van catering (meestal een tien- en vieruurtje), het voorbereiden van de nodige bewegwijzering, enzoverder.

Net zoals bij het communiceren, toeleiden en inschrijven van leerlingen in de zomerschool, wordt in de casestudy's wat betreft de praktische en inhoudelijke voorbereiding van de zomerschool een **grote variatie in tijd** aangegeven door de respondenten. In het merendeel van de gevallen werd het voorbereiden van de zomerschool opgenomen in het takenpakket van medewerkers die reeds werkzaam waren aan lokale besturen. Daarbij geven respondenten – opnieuw - aan dat het zeer moeilijk tot **onmogelijk** was om een **inschatting van de tijd** te geven die men besteedde aan de voorbereiding wegens de vervlechting van deze werkzaamheden met hun andere werkzaamheden.

“Dit was de eerste keer dat wij het overgenomen hebben, dus dat was toch wel vrij intensief moet ik zeggen. Wij hebben, ik denk een vijftal voorbereidende vergaderingen gehad om de praktische organisatie uit te werken. Dat is dan samen met [naam directrice ankerschool]. En dan die andere coördinator. Dat is ook iemand die vroeger al mee gewoon lesgegeven heeft in de zomerschool, maar nu een beetje die coördinatorrol opgenomen heeft. En dan ook samen met iemand van [een externe organisatie] omdat zij dan hun ervaring wel doorgaven aan ons. Wel elke keer een marathonvergadering, daar zit ik al minstens aan vijftien uren vergadering, maar de praktische voorbereiding, dat is echt wel heel moeilijk in te schatten hoor” (organisator zomerschool)

“Ik begin sowieso al op 15 augustus. We zijn dit schooljaar op 11 augustus begonnen. Voor mij als directeur, ik kan me geen bezoldiging uitkeren, dus is dat volledig ... Ik combineer dat met de opstart van mijn gewoon schooljaar.” (organisator zomerschool)

“Die wordt aangesteld, ik denk dat in de praktijk dat die een contract heeft van mei tot en met september. Maar dat zijn zo speciale contracten. Dat is ook een leerkracht die staat in het ondersteuningsnetwerk. Dus ja, dat is het beste profiel dat je kunt hebben. En dat is een speciaal contract. En dan kun je eigenlijk bovenop uw dingen onbeperkt, allee ja, redelijk onbeperkt bijverdienen. [...] Dus die wordt aangeworven van mei tot september. Natuurlijk, die haar hoofdbrok zit in de zomermaanden, maar zo die voorbereidingsmomenten zijn ook uren die betaald worden. Ik denk dat zij bijvoorbeeld ik zal maar iets zeggen in mei 10 uur betaald wordt, in juni 20 uur betaald wordt en dan in september is dat ook nog 6 uur of zo om alles af te ronden en om terug naar die scholen te gaan.” (organisator zomerscholen)

Een van de **organisatoren vanuit een lokaal bestuur** van een middelgrote zomerschool (ca. 100 beoogde leerlingen) waarbij samenwerking en afstemming met 4 ankerscholen nodig is, schat in dat de tijd die een medewerker besteedt aan de organisatie van zomerscholen equivalent is aan vier volledige werkwerken. Ze zei hierover het volgende:

“Dit is gespreid over het hele jaar en gaat van het opstellen van het plan van eisen, de beoordeling van de offertes, het opstellen van de samenwerkingsovereenkomst, de goedkeuring van de planning, het organiseren van een evaluatievergadering (+verslag), de bespreking op de onderwijsraad op verschillende momenten, opstellen en indienen van het aanvraagdossier en het verantwoordingsdossier, opvolgen van de inschrijvingen, uitgaande communicatie verzorgen ...”

Ook heersen er heel wat **verschillende percepties over die geïnvesteerde tijd**. Een directeur zei hierover tijdens het interview: *“Onderwijs organiseren is een onderdeel van mijn takenpakket.”* Deze persoon gaf aan dat hij het als een deel van zijn takenpakket zag, iets wat er als vanzelfsprekend bijhoort. Heel wat andere directeurs van ankerscholen die we spraken, gaven echter aan dat het organiseren van een zomerschool een heuse tijdsinvestering is die niet te onderschatten valt. En die niet zonder meer als vanzelfsprekend tot het kerntakenpakket kan en mag gezien worden.

In hoofdzaak wordt de grote tijdsbesteding aangehaald bij **startende zomerscholen**, die nog geen ervaring hebben met het organiseren van dergelijke initiatieven. Er moet zo'n eerste keer nog veel uitgezocht en afgestemd worden en men kan niet terugvallen op een draaiboek of iets dergelijks, wat in verhouding veel tijd kost. Bovendien bleek ook uit de interviews dat zomerscholen met een breed en goed georganiseerd netwerk sneller de organisatie rond krijgen.

“ja, weet je, eigenlijk, die voorbereiding, dat wordt wel minder en minder omdat dat eigenlijk al zo geroutineerd is.” (organisator zomerschool)

6.1.2.2. Inzet werkmiddelen

Ook voor het inhoudelijk en praktisch voorbereiden van de zomerschool is de inzet van werkmiddelen vrij beperkt. Werkmiddelen kunnen onder meer ingezet worden voor drukwerk (bv. flyers om een vacature kenbaar te maken, planningsdocumenten, materialen bestemd voor de zomerschoolleerlingen), ICT-benodigdheden (bv. licenties voor online samenwerkingsplatform, vergadersoftware) en verplaatsings- en cateringkosten verbonden aan de voorbereidende overlegmomenten.

Hierbij hoort uiteraard de opmerking dat het uitgeven van een belangrijk deel van het werkbudget van de zomerschool tijdens de voorbereidingsperiode gepland wordt (bv. uitgaven voor busvervoer, uitstappen, spelmaterialen). In deze rapportage brengen we deze kosten evenwel volledig in rekening bij de het beschrijven van de inzet van werkmiddelen tijdens de eigenlijke looptijd van de zomerschool (zie paragraaf 6.2.2).

6.1.3. Verzamelen en uitwisselen van informatie over de beginsituatie van leerlingen

6.1.3.1. Inzet personele middelen

Voor de meeste zomerscholen worden tijdens de voorbereidingsperiode personele middelen ingezet voor het verzamelen en uitwisselen van relevante gegevens over de zomerschoolleerlingen en hun (didactische) beginsituatie. Al blijkt uit ons onderzoek ook dat er voor ongeveer een kwart van de zomerscholen geen informatie tussen de zomerschool en de ankerscholen wordt uitgewisseld voorafgaand aan de zomerschool (zie paragraaf 5.2).

De manier waarop deze informatieverzameling en -uitwisseling gebeurt, staat uitvoerig beschreven in Hoofdstuk 5. Daaruit blijkt dat personele middelen onder meer kunnen ingezet worden om lijsten van in de zomerschool ingeschreven leerlingen samen te stellen of te verzamelen, op te volgen of alle ouders al de nodige informatie aan de zomerschool bezorgd hebben, een (online) informatiesessie voor ankerscholen te organiseren waarop verduidelijkt wordt welke gegevens er aangeleverd dienen te worden, individuele leerlingfiches met informatie over beginsituatie en leerdoelen op te stellen, individuele leerlingbesprekingen te organiseren en het aanleveren van leerlinginformatie vanuit de ankerscholen op te volgen. Hieruit blijkt dat personele middelen zowel aan de kant van de zomerschool(organisator) als aan de kant van de ankerscholen kunnen ingezet worden.

Opnieuw stelden we op basis van de casestudy's vast dat er niet alleen een grote variatie tussen zomerscholen bestaat in de manier waarop informatie-uitwisseling georganiseerd wordt, maar ook op vlak van de tijdsinvestering die daarmee gepaard gaat. Het is immers vanzelfsprekend dat het samenbrengen van enkele administratieve leerlinggegevens doorgaans aanzienlijk minder tijd vraagt dan het opstellen en

verzamenen van leerlingfiches met een gedetailleerde beschrijving van wat leerlingen al kunnen en aan welke doelen er bij voorkeur tijdens de zomerschool gewerkt wordt. We konden deze verschillen in tijdsinvestering, en dus in de investering van personele middelen, evenwel moeilijk gedetailleerd in kaart brengen, omdat de meeste respondenten het moeilijk vonden om een precieze inschatting te maken van de werkuren die zij in dit aspect van de organisatie van hun zomerschool geïnvesteerd hadden.

“Voor alle leerlingen. Wij hadden een fiche gemaakt, maar zoals ik zeg, dat is elk jaar terug wat bijsturen en bijleren. Twee jaar geleden ging ik bij elke school. Op gesprekken werden alle leerlingen besproken, maar voor 140 leerlingen, dat is echt gigantisch. Plus ja, de leerkrachten hebben daar ook de tijd niet voor. De zorgleerkrachten hebben daar de tijd niet voor. Dat is ook het einde van het schooljaar. Dus we hebben fiches en de meesten hebben die ingevuld. Maar er zijn ook scholen waar dat niet gelukt is en die hebben daar rapporten en dergelijke doorgestuurd. Om toch een beginsituatie een beetje te kunnen opstellen en te weten van waar liggen de noden, waar moeten we op inzetten?” (indiener en organisator zomerschool)

“Eens dat je alle informatie hebt, is dat bestand snel ingevuld natuurlijk. Maar je bent wel best wat tijd kwijt, want het gaat wel om een 20 à 25 leerlingen waarbij we telkens bij de klasleerkracht moeten gaan horen. Veel vinden wij ook wel terug in ons leerlingvolgsysteem moet ik zeggen hoor. Dus het zijn leerlingen die ook wel regelmatig doorheen het schooljaar besproken worden. Maar daar gaan wel wat gesprekjes aan vooraf. Ja, dat zijn toch wel heel wat middagpauzes eerlijk gezegd. (...) Als je al de oudergesprekken zelf daar ook bij telt en die telefoontjes, dan ben je per leerling toch al meer dan een uur bezig hoor. Nu, veel van die, als die leerling niet naar de zomerschool zou gaan, zou dat gesprek ook plaatsvinden, he. Het is een deel van dat gesprek dat dan over dat onderwerp gaat. Maar ja, 80% van dat gesprek had anders ook plaatsgevonden.” (zorgcoördinator ankerschool)

“Ja, daar zit wel wat tijd in. Omdat dat ook begint met ja, wij weten vanuit de zorg wat bepaalde moeilijkheden zijn. Wij hebben dan sowieso een overleg met de klasleerkracht. Welke punten zijn zeker basismaterie dat zeker niet mag missen. Dus er gaat wel wat gespreksonderwerp over verder. Dan gaat de zorgleerkracht in se dan een beetje op zoektocht naar materialen. Ja, dat is ook niet op twee muisklikken, dat we kant en klare materie hebben. Dus er kruipt inderdaad wel wat tijd in, maar om daar echt een tijdspanne op te plakken. We proberen het dan wel dusdanig te verdelen dat als we.. de basis in het eerste leerjaar, is de basis in het eerste leerjaar dus. Dus dan zetten we dan .. Maar we kijken wel een beetje individueel na van wat zijn nog extra noden. Dus dat is per leerling. Maar we proberen wel zoveel mogelijk organisatorisch in basis te groeperen en te gaan kijken. Maar ja, om daar echt een uur op te plakken dat is moeilijk hé?” (zorgcoördinator ankerschool)

6.1.3.2. Inzet werkingsmiddelen

De werkingsmiddelen die gebruikt werden voor het verzamelen en uitwisselen van informatie over de beginsituatie van leerlingen zijn beperkt en betreffen in hoofdzaak ICT-benodigdheden om te vergaderen, verplaatsingskosten en in sommige gevallen drukwerk (met name de informatiesessies).

6.1.4. Gedecclareerde kosten

Voor het voorbereiden van een zomerschool, werd geen aparte kostenplaats voorzien in de financiële rapportage. Op basis van de definitie van een regierol (zie paragraaf 4.2.2) kan de subsidie die lokale besturen ontvangen voor het opnemen van deze regierol, echter beschouwd worden als een vergoeding om de kosten voor de voorbereiding van een zomerschool te dragen. Op drie lokale besturen na, gaven alle lokale besturen in hun financiële rapportage aan een regierol op te nemen en subsidies hiervoor aan te vragen. De subsidie komt neer op een vergoeding van 20 euro per effectief deelgenomen leerling. Er werd een gemiddelde subsidie voor de regierol uitgekeerd van 1.984€ per zomerschoolaanvraag. De spreiding

van die subsidie op basis van de grootte van de zomerschoolaanvraag is daarbij zeer groot (SD = 3.306,50; mediaan = 1.060€), met een minimum uitgekeerde subsidie van 160€ en een maximum van 32.000€.

Zomerscholen die door een school werden georganiseerd, konden geen aanspraak maken op de subsidies voor de regierol. In het decreet zomerscholen staat daaromtrent volgende vermeld:

“Een organiserende onderwijsinstelling die geen beroep doet op een regierol van een lokaal bestuur, ontvangt naast het forfaitaire subsidiebedrag, vermeld in het eerste lid, een forfaitair subsidiebedrag van maximaal 5 euro per deelnemende leerling per zomerschool voor de overheadkosten.”

Lokale besturen konden geen overheadkosten indienen. Op eenzelfde manier als bij de lokale besturen, kan daarom voor zomerscholen ingericht door een school, deze 5€ overhead per effectief deelgenomen leerling worden beschouwd als een vergoeding voor de voorbereiding van de zomerschool. Alle scholen – op twee uitzonderingen na – ontvingen deze subsidies. De bedragen varieerden van een minimum van 50€ tot een maximum van 3.150€ naargelang het aantal effectief deelgenomen leerlingen, met een gemiddelde uitgekeerde subsidie van 534€ (SD = 672,54; Mediaan = 345€).

6.2. Kosten m.b.t. de eigenlijke uitvoering van de zomerschool

6.2.1. Inzet personele middelen

Het personeel dat instond voor de eigenlijke zomerschool betrof zowel medewerkers voor het verzorgen van het onderwijsaanbod als medewerkers aan het vrijetijdsaanbod. We bespreken de personeelsinzet voor het onderwijs- en vrijetijdsaanbod in onderstaande paragrafen.

6.2.1.1. Onderwijsaanbod

Wat het onderwijsaanbod betreft, blijkt uit de in paragraaf 4.5.2 beschreven resultaten van het vragenlijstenonderzoek dat in hoofdzaak leraren het onderwijsaanbod mee vorm geven. De gegevens in Tabel 31 laten zien dat zomerscholen gemiddeld genomen ongeveer 8 leraren inzetten om een onderwijsaanbod in hun zomerschool te realiseren. Deze leraren krijgen gemiddeld genomen hulp van 2 oud-leraren, 2 studenten lerarenopleiding, 2 tot 3 medewerkers van een niet-schoolse organisatie en 3 vrijwilligers.

Niet al deze medewerkers werken evenwel voltijds gedurende de volledige duur van de zomerschool. Uit de medewerkervragenlijst (zie Tabel 32) leren we immers dat medewerkers aan het onderwijsaanbod gemiddeld genomen iets meer dan 8 halve dagen voor de zomerschool werken. Wanneer we ervan uitgaan dat een doorsnee zomerschool voor tien dagen een halftijds onderwijsprogramma voorziet, kunnen we dus stellen dat deze zomerschool daarvoor een 14-tal medewerkers (m.n. 17,5 medewerkers x 8 halve dagen / 10 halve dagen) nodig heeft. Rekening houdend met een gemiddelde zomerschoolgrootte van 57 leerlingen (zie paragraaf 4.4.2), komt dit dus neer op een gemiddelde personeelsinzet van 1 medewerker voor het inrichten van het onderwijsaanbod aan iets meer dan 4 zomerschoolleerlingen.

Deze gemiddelde personeelsinzet verbergt evenwel een grote variatie aan manieren waarop zomerscholen medewerkers onderwijsaanbod inzetten. Zo zijn er nogal wat zomerscholen die kiezen voor een vorm van co-teaching, waarbij het onderwijsaanbod doorlopend verzorgd wordt door een leraar bijgestaan door een student of vrijwilliger. Andere zomerscholen kiezen dan bijvoorbeeld weer voor kleine groepjes die door één leraar worden begeleid, voor wat grotere groepen begeleid door een student lerarenopleiding of voor het voorzien van één of meerdere zorgleerkrachten die flexibel en afhankelijk van de noden in zomerklassen kunnen ingezet worden.

De overgrote meerderheid van de medewerkers aan het onderwijsaanbod geeft aan een vergoeding in geld te hebben ontvangen voor haar/zijn bijdrage aan de zomerschool (zie paragraaf 4.5.2.4). Dat gebeurt op verschillende manieren. In de meeste gevallen krijgen medewerkers aan het onderwijsaanbod een vrijwilligersvergoeding en/of een (uitbreiding van hun) arbeidscontract (zie Tabel 36). Soms maken zomerscholen gebruik van een combinatie van een vrijwilligersvergoeding met een cadeaubon. De variatie in manieren van verloning vonden we overigens niet alleen in het vragenlijstenonderzoek, maar ook in de casestudy's terug.

"Ik word vergoed door een vrijwilligersvergoeding omdat ik niet aangesloten ben bij het lokaal bestuur. De anderen die worden gewoon betaald vanuit de gemeente omdat ze daar ook bij werken." (medewerker zomerschool)

"Dus wij hebben één iemand als lesgever betaald en de tweede lesgever zei van 'betaal mij via vrijwilligersvergoeding, want ik ben niet zeker hoe dat zit in mijn cumulatie met pensioen.'" (organisator zomerschool)

"Die leerkrachten worden betaald, daar is blijkbaar een post zo een soort cultureel werk of zoiets waar dat die onder kunnen vallen zodat die niet te veel belastingen moeten betalen. Dat is blijkbaar geweten op de personeelsdienst dat dat kan." (organisator zomerschool)

"Als ik het goed begrepen heb, wordt dat op ons loon eigenlijk berekend. Dus, als fulltime leerkracht mag je 40% eigenlijk deelnemen aan de zomerschool. Vermits het tien dagen zijn, zijn het vier dagen maximum en die doe ik ook. Dus maandag doe ik mijn vierde dag en dan geef ik de fakkel door." (medewerker zomerschool)

Tijdens de interviews gaven sommige respondenten bovendien aan dat in de vergoeding voor de onderwijsmedewerkers ook een deel voorbereidingswerk werd verrekend (zie paragraaf 6.1.2.1). Zo waren er medewerkers die aangaven dat ze een vrijwilligersvergoeding kregen voor 20 dagen (in plaats van 10), om zo ook vergoed te worden voor al hun voorbereidingswerk in aanloop naar de zomerschool.

"En we zeggen op voorhand wat iemand krijgt voor de tien dagen die hij doet. En dat is namelijk dat wij het volgende rekenen: een vrijwilligerscontract, tien dagen begeleiding, tien dagen voorbereiding en vijf dagen overleg en debriefing. Dus 25 dagdelen." (organisator zomerschool)

"Wij zitten toch wel regelmatig samen met de leerkrachten voor het programma te bepalen, voor de doelen te bepalen waar ze naartoe werken. Dus inderdaad, ze hebben een vrijwilligersvergoeding gekregen, waaronder voor voorbereiding en nabespreking ook voor een deel wordt opgenomen." (organisator zomerschool)

"Ja, die krijgen meer dan tien dagen. Die krijgen veel meer dan wat ze normaalgezien op basis van een vrijwilligersvergoeding voor die tien dagen zouden krijgen. Maar dat is ook iets wat op voorhand besproken is met de leerkrachten. We verwachten inderdaad ook wel dat zij voorbereidingen maken. Want zoals ik daarstraks zei van zij zorgen zelf voor de lesbundels die zij gaan geven. Dat is ook niet iets wat standaard klaarligt, dus ze moeten daar wel degelijk hun tijd in steken. Vandaar dat dat een beetje uitgebreider is dan alleen maar het effectieve dagen dat ze zomerschool aan het geven zijn." (organisator zomerschool)

6.2.1.2. Vrijetijdsaanbod

Voor het vrijetijdsaanbod zijn we niet in staat om voldoende precies te berekenen hoe groot de personeelsinzet in een gemiddelde zomerschool is. Het gemiddelde aantal medewerkers per zomerschool (zie Tabel 31) ligt voor het vrijetijdsaanbod ongeveer een kwart hoger dan voor het onderwijsaanbod. Bovendien stellen we vast dat het profiel van de medewerkers wat anders is dan voor het onderwijsaanbod: zomerscholen doen gemiddeld genomen in hoofdzaak beroep op medewerkers uit niet-schoolse

organisaties en vrijwilligers. In de medewerkervragenlijst werden de vragen rond het aantal gepresteerde dagen en uren (zie Tabel 32 voor medewerkers onderwijsaanbod) echter niet gesteld aan de medewerkers aan het vrijetijdsaanbod. Zo weten we niet of dit type medewerkers eveneens gemiddeld een 8-tal halve dagen op hun zomerschool actief is, dan wel of hun inzet mogelijk wat beperkter was. Uit de kwalitatieve dataverzameling leiden we evenwel af dat ook voor de medewerkers van het vrijetijdsaanbod de variatie in wijze van personeelsinzet groot is.

Ook voor het vrijetijdsaanbod geldt dat medewerkers in hoofdzaak aangeven dat ze een vergoeding in geld ontvangen voor hun bijdrage aan de zomerschool. Tijdens de veldbezoeken en casestudy's werd daarbij opnieuw een grote variatie in soort en grootte van vergoeding opgemerkt, waarbij in hoofdzaak gebruik gemaakt werd van vrijwilligersvergoedingen en van het aanstellen van jobstudenten.

"De animatoren, die worden betaald zoals de animatoren op het speelplein, als jobstudent. Ja, ik vind dat dat niet kon dat die een vrijwilligersvergoeding kregen, sorry, die doen zo een goed werk. Ik ken nog vrijwilligers die goed werk doen, maar ik kan dat aan die jongeren niet vragen op die manier met 20 euro per dag, sorry." (organisator zomerschool)

"Want die mensen die volleybal komen geven, of djembé, die worden ook betaald. Maar dat is meestal een vrijwilligersvergoeding. We zoeken ook naar activiteiten die natuurlijk niet zo extreem duur zijn." (organisator zomerschool)

6.2.2. Inzet werkingsmiddelen

Voor de werkingsmiddelen vertrekken we van de inventaris die opgemaakt werd tijdens de veldbezoeken. Organisatoren duiden toen aan welke categorieën van middelen er minstens nodig waren om een zomerschool te organiseren.

De categorieën die werden aangereikt, zijn te herleiden tot zeven hoofdcategorieën:

- Poetspersoneel en -materiaal
- Didactische materialen
- Bureaumaterialen
- Materialen vrijetijdsaanbod
- Catering voorzien door de zomerscholen
- ICT-materiaal
- EHBO-materialen

De gedetailleerde inventaris die aan organisatoren werd voorgelegd, is terug te vinden in Bijlage 10. Tijdens de veldbezoeken werden alle zeven categorieën door alle organisatoren aangeduid. In de categorie 'Overige' werd sporadisch vervoer naar uitstappen aangehaald, wat we kunnen beschouwen als een onderdeel van werkingsmiddelen die nodig zijn om het vrijetijdsaanbod in te richten. Tijdens de interviews uit de veldbezoeken en tijdens de casestudy's bleek tot slot aanvullend aan deze inventarislijst dat het voorzien in lokalen een belangrijk aspect is om een zomerschool kunnen organiseren. We bespreken deze aspecten in wat volgt.

Lokalen. Allereerst treffen organisatoren, medewerkers en leerlingen elkaar op één (of meerdere) locatie(s) waar de kernactiviteiten van de zomerschool plaatsvinden. Er is sprake van verschillende lokalen: lokalen van een school, van een gemeentebestuur, van een jeugdbeweging ... Soms betaalde men huur voor de lokalen, soms niet, wat bepaald werd door het gegeven of de organisator kon terugvallen op lokalen in eigen beheer dan wel moest uitwijken naar lokalen waar men zelf het eigenaarschap niet over had. In sommige gevallen werd aangegeven dat de zomerschool de lokalen gratis in bruikleen kreeg tijdens de periode van de zomerscholen, bijvoorbeeld, van de jeugdbeweging of het lokale dienstencentrum. Ook de prijzen die men vervolgens betaalden voor een lokaal, liepen sterk uit elkaar.

"Dat gebouw, dat wordt gehuurd van de school. Daar betalen we echt veel voor. Veel te veel eigenlijk." (indiener zomerschool)

“Ja, dit is een gemeentelijke school he. Dat moeten we niet krijgen, dat is van ons. En we hebben ook zo als visie uit het bestuur van ‘al die gebouwen moeten we zo veel mogelijk gebruiken’. Die staan anders twee maanden leeg.” (indiener zomerschool)

Verder blijkt uit gesprekken met de geïnterviewde organisatoren dat men niet goed wist waar men de huur voor lokalen kon ingeven bij de declaratie. Gemeenten dekten de kosten van huur vaak zelf. Zij geven in verschillende interviews aan dat er vaak gebruik wordt gemaakt van eigen gebouwen, bijvoorbeeld wanneer de lessen doorgaan in de lokalen van een gemeenteschool. Ze merken op dat ze dan moeilijk een factuur aan zichzelf kunnen uitschrijven. Sommigen spraken van declaratie van huur in de categorie ‘andere’.

Poetspersoneel en -materiaal. De lokalen werden in alle zomerscholen onderhouden en schoongemaakt. In sommige gevallen was dit een dienstverlening die inbegrepen zat in de lokalen. In andere gevallen betaalde men extra voor de poets hulp. Wanneer lokale besturen gebruik maakten van lokalen in eigen beheer, werd regelmatig aangegeven dat ze ook konden terugvallen op poetspersoneel van het lokale bestuur en gaf men daarbij aan dat poets hulp geen kost was van de zomerschool. In nog andere gevallen voorzagen de medewerkers van de zomerschool zelf in het opkuisen van de lokalen en zat de kost vervat in de verloning die medewerkers kregen.

Didactische materialen. In alle zomerscholen werd gebruik gemaakt van didactische materialen om het onderwijsaanbod vorm te geven. In sommige gevallen kunnen medewerkers daarvoor terugvallen op reeds bestaande materialen. Medewerkers stellen vervolgens lesbundels samen, selecteren spellen en materialen om het uiteindelijke lesaanbod samen te stellen. Deze lesmaterialen bestaan in hoofdzaak uit drukwerk (lesbundeltjes voor leerlingen), aangevuld met spellen waarover men reeds beschikte en die men vaak zodoende niet meerekende in de kostprijs van een zomerschool. Ook nieuwe spellen werden soms aangekocht in het kader van de zomerschool.

Bureaumaterialen. Naast didactische materialen, waren ook tal van andere bureaumaterialen nodig om het reilen en zeilen van een zomerschool succesvol te laten verlopen. Denk aan schrijfmateriaal, perforator, nietjesmachine, kopieermachine, lamineertoestel, paperclips ...

Uit de interviews kwam naar voren dat organisatoren meestal de werkelijke kosten declareerden met betrekking tot didactische materialen en bureaumaterialen.

Zomerschoolorganisatoren gaven in interviews tijdens de veldbezoeken en casestudy's veelal aan dat ze in didactische materialen en bureaumaterialen **investeerden op voorhand** (nog voor de start van de zomerschool) op basis van het geschatte aantal ingeschreven leerlingen. In andere gevallen wachtte men tot de eerste zomerschooldag om te bekijken hoeveel leerlingen er effectief zouden deelnemen aan de zomerschool en dus hoeveel materiaal er daadwerkelijk nodig is. Dit omdat de subsidie enkel kosten voor effectieve leerlingen dekt. Vooral zomerscholen met ervaring gaven aan dat ze hebben gewacht met inkopen van schrijfmateriaal en drukwerk totdat duidelijk werd hoeveel effectieve leerlingen ze hadden. Op basis van hun ervaring tijdens eerdere jaren wisten zij dat er soms nog leerlingen op het laatste moment afzeggen of niet komen zonder af te melden. Zomerscholen met minder ervaring hadden deze kennis niet waardoor men niet kon anticiperen op de mogelijks slechte opkomst van ingeschreven leerlingen.

*“Maar ik denk dat we inderdaad uit de voorgaande jaren wel wisten dat ge een 10% kunt bijnemen want dat er toch altijd afvallen. Dus ja, om een soort van marge in te bouwen daarin, hé”
(organisator zomerschool)*

Catering. Tijdens een dag op de zomerschool eten de leerlingen meestal lunch maar ook fruit en koek. In de meeste gevallen brachten leerlingen zelf een lunchpakket mee en tussendoortjes, maar soms verzag de zomerschool in catering, waarbij de zomerschool een tussendoortje zoals een koek, fruit of een ijsje aanboden aan hun leerlingen. In een uitzonderlijk geval verzag de zomerschool in een middagmaaltijd, waarvan de kosten deels werden gedragen door de ouders.

“Wij hebben het fruit via de centrale keuken, dus dat is de keuken die ook kookt voor het wijkrestaurant, en ook voor het woonzorgcentrum. Dus via die keuken hebben wij voor de namiddag een koek en in de voormiddag fruit gevraagd en die hebben wij gedeclareerd als onkosten ook.”

“De kok of de maaltijden werden betaald met een vergoeding van €8 [... waarvan] €3,5 door de ouders.”

“Dan konden ze ook een ijsje gaan eten. Dus ja, die kosten die.. die kosten die zijn ook gedekt door de gemeente zelf. Dat was een actie van de bib, een speurtocht in de bib zelf en dan bij een horecazaak.”

Werkingsmiddelen en materialen vrijetijdsaanbod. De inkopen voor sport- en spelactiviteiten zelf dienen ook betaald te worden. We zien echter een grote variatie in vrijetijdsactiviteiten die werden aangeboden. Waar in sommige zomerscholen de vrijetijdsactiviteiten zich toespitsten op het voorzien van een jeugdwerkeraanbod met sport- en spel op de eigen terreinen van de zomerschool, werden in andere zomerscholen (meer en minder dure) uitstappen georganiseerd. Zie ook paragraaf 4.6.3 voor een overzicht van deze vrijetijdsactiviteiten. In sommige gevallen was hierbij busvervoer nodig om de verplaatsing te kunnen maken.

Weliswaar gaven nagenoeg alle organisatoren aan dat de middelen van de zomerscholen toereikend waren en gebruikt werden om het vrijetijdsaanbod te organiseren. Ook hier gaven organisatoren tijdens de interviews aan dat werkelijke kosten gedeclareerd werden.

Wat betreft de kosten voor busvervoer was er een grotere variatie in hoe men deze kosten declareerde. Uit interviews bleek dat organisatoren hiervoor wisselend gebruik maakten van de uitgavenpost reisonkosten of categorie ‘anderen’. Busvervoer in het kader van uitstapjes wordt gefinancierd met de werkingmiddelen van de zomerscholen, tenzij men gebruik maakte van de bus van de school, dan wordt het complexer. Zo gaf een geïnterviewde aan de kosten van busvervoer te zetten bij overheadkosten. Op de vraag of deze middelen toereikend waren, zei deze persoon het volgende:

“Als je mijn uren moet tellen, de uren van de buschauffeur, het busvervoer zelf, de mevrouw van het onderhoud. [...] Dan kom je met xxx euro niet toe hè?” (indiener zomerschool)

“Nee, bij die overheadkosten heb ik wel coördinatie ingegeven, en inleggen busvervoer en dat onderhoud dan door onze medewerker. Maar ja, dat is uiteraard niet voldoende hé?” (indiener zomerschool)

ICT-materialen. Organisatoren duiden tijdens de inventaris allemaal aan dat ook ICT-materialen nodig zijn om een zomerschool te organiseren. Bij ICT-materialen gaat het veelal om een whiteboard om klassikaal les te kunnen geven of om computers of laptops waarop leerlingen oefeningen kunnen maken. Veelal werden deze kosten niet gedeclareerd, en werd er gebruik gemaakt van de materialen die men ter beschikking had. Dit betekende ook dat men hier minder of geen gebruik van maakte op het moment dat deze materialen niet ter beschikking waren.

EHBO-materialen. Tot slot werd ook EHBO-materialen aangeduid als nodige materialen om een zomerschool te kunnen organiseren. Betrokkenen gaven hierbij aan dat ze veelal konden beschikken over al bestaande EHBO-koffers die aanwezig waren in het schoolgebouw en/of bij de lokale bestuursdiensten.

Bovenop deze bevraagde materialen in de inventaris, kwam tijdens de gesprekken in de casestudy's naar boven dan de **verplaatsingskosten voor personeel** in het merendeel van de gevallen niet werd vergoed, ongeacht welk vervoersmiddel men gebruikte. Eén geïnterviewde gaf aan de reiskosten van de organisatoren te bekostigen omdat deze dagelijks aanwezig waren op de zomerscholen.

6.2.3. Gedeclareerde kosten

Tabel 66 en Tabel 67 en geven een zicht op de gemiddelde gedeclareerde kosten per zomerschool voor werkmiddelen respectievelijk personeelsmiddelen, opgedeeld naar kostencategorie.

Tabel 66. Gedeclareerde kosten personeelsmiddelen

	gemiddelde	minimum	maximum
lesgevers	15.767,10€	0€	366.095,61€
vrijwilligers	6.459,20€	0€	43.848,91€
TOTAAL	22.226,29€	0€	409.944,52

Tabel 67. Gedeclareerde kosten werkmiddelen

	gemiddelde	minimum	maximum
documentatie	1.284,23€	0€	41.018,48€
drukwerk	800,56€	0€	10.026,06€
cateringkosten	3.191,53€	0€	99.850,00€
reis- en zendingskosten	572,19€	0€	10.817,25€
andere	17.040,32€	0€	201.491,56€
TOTAAL	22.888,82€	0€	207.197,14

Bij de rapportage kon men ook het aantal uren aangeven dat lesgevers respectievelijk vrijwilligers werden uitbetaald. Ongeveer 40% van de zomerschoolindieners gaf deze les- en vrijwilligersuren door. Op basis daarvan kunnen we berekenen dat lesgevers een gemiddelde vergoeding van 26,9€ krijgen, terwijl vrijwilligers 21,20€ per uur worden betaald. Verder geven deze data aan dat scholen vrijwilligers een stuk minder betalen dan gemeenten, namelijk 12,6€ per uur in vergelijking met 26,7€ per uur binnen lokale besturen. Daarentegen is de vergoeding van de leraar voor zowel scholen als gemeenten gelijk aan 26,9€ per uur.

Het verschil tussen lesgever en vrijwilliger kan echter op twee verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Enerzijds kan een inhoudelijk onderscheid gehanteerd worden, waarbij lesgevers een achtergrond als leerkracht hebben en vrijwilligers vaker mensen zijn zonder pedagogisch-didactische achtergrond. Anderzijds kan een formeel-juridisch onderscheid worden gehanteerd, waarbij lesgevers op basis van een werknemerscontract tewerkgesteld werden in de zomerschool, ten opzichte van vrijwilligers die op basis van een vrijwilligersvergoeding werden vergoed voor hun bijdrage aan de zomerschool. Mogelijks kan het verschil in vergoeding van vrijwilligers tussen lokale besturen en scholen in het licht van deze verschillende interpretatie worden gezien. In zomerscholen georganiseerd door scholen zijn vrijwilligers in hoofdzaak de categorie van mensen die vergoed worden op basis van een vrijwilligersvergoeding – en dit zijn in het merendeel van de gevallen mensen zonder pedagogisch-didactische achtergrond. Voor lokale besturen loopt dit mogelijks wat sterker door mekaar, waarbij de categorie vrijwilligers ook leerkrachten en mensen met een pedagogisch-didactisch diploma omarmen, maar vergoed worden op basis van een vrijwilligersvergoeding.

6.3. Kostenstructuur na afloop van de zomerschool

Zoals uit Hoofdstuk 5 blijkt, is de opvolging na afloop van de zomerscholen beperkt, waardoor we hier een eerder minieme personeels- en werkingsmiddeleninzet kunnen veronderstellen.

6.3.1. Inzet personele middelen

Na afloop van de zomerschool zijn er in sommige zomerscholen enkele betrokkenen bezig met de opvolging en evaluatie van de zomerschool. Zo wordt in sommige zomerscholen een **terugkoppeling gemaakt naar de ankerscholen** over de deelname van de leerlingen aan de zomerschool. In sommige zomerscholen werden overlegmomenten ingepland of werd een rapport of naslagwerk opgemaakt door de leerkrachten van de zomerschool en overgemaakt aan de ankerscholen. De personele inzet betreft hier in hoofdzaak het maken van een verslag door de medewerkers van het onderwijsaanbod of overlegmomenten tussen organisatoren en zorgcoördinatoren van de ankerscholen. Betrokkenen konden moeilijk een exacte tijdsbesteding geven, maar allicht is deze beperkt, gezien ook de beperkte inhoudelijke terugkoppeling (zie Hoofdstuk 5). Andere zomerscholen maakten deze terugkoppeling naar ankerscholen niet.

Daarnaast vindt in sommige **lokale besturen een evaluatie plaats van de zomerscholen**, in hoofdzaak gericht op het optimaliseren van de zomerscholen met oog op een volgende zomerschooleditie. Hierbij zijn medewerkers van lokale besturen betrokken. Ook hier hebben we weinig zicht op de tijdsbesteding en geven betrokkenen aan dat deze werkzaamheden veelal geïntegreerd zijn in de eigenlijke werkzaamheden. Zo vindt een evaluatie bv. plaats tijdens een personeelsvergadering die ook los van de zomerscholen zou doorgaan. In andere zomerscholen gebeurde deze evaluatie niet.

6.3.2. Inzet werkingsmiddelen

We identificeren enkel het naslagwerk met gerichte informatie over de leerling (bv. kennis en kunde wiskunde, taal) voor de ankerschool onder de werkingskosten na afloop van de zomerscholen. In het merendeel van de gevallen werd dit elektronisch bezorgd, waardoor de werkingskosten na afloop van de zomerscholen miniem zijn.

6.3.3. Gedecclareerde kosten

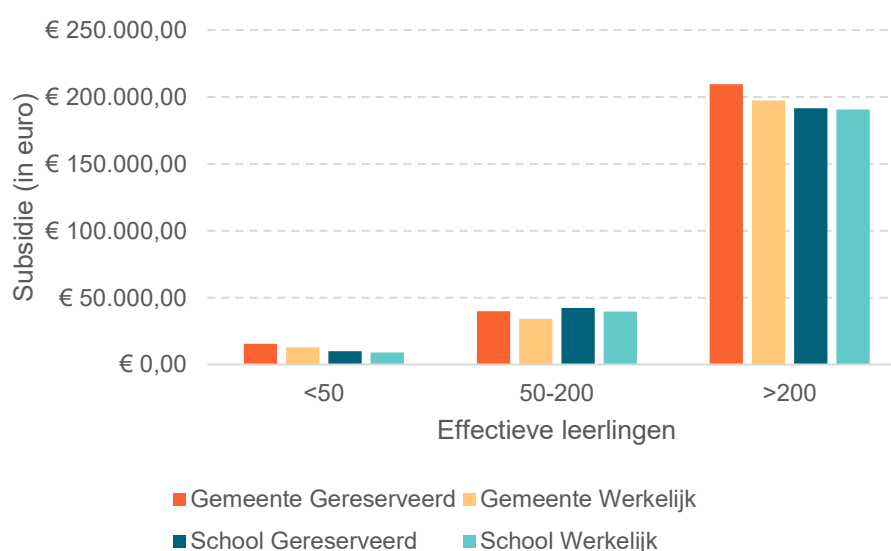
Er is geen bijkomende informatie in de financiële rapportering die we potentieel kunnen linken aan de periode na de zomerscholen.

6.4. Overkoepelende analyse subsidie-indiening

We zien in Tabel 68 dat de kleine zomerscholen gemiddeld genomen 12.866 euro aan subsidie ontvangen, middelgrote zomerscholen 34.136 euro en grote zomerscholen 197.198 euro. De verantwoorde kosten liggen grotendeels in lijn met de subsidie waar ze recht op hebben: zomerscholen verantwoorden dus kosten die dicht aanleunen bij de subsidie die ze zullen ontvangen. Omdat de subsidie wordt berekend aan de hand van het effectieve aantal leerlingen in de zomerscholen, kunnen organisatoren de werkelijke subsidie relatief goed inschatten. Dat gemiddeld genomen de werkelijke en gereserveerde subsidie grotendeels overeenkomen, observeren we goed in Figuur 12, een visualisatie van Tabel 68.

Tabel 68: Werkelijke subsidie naar grootte van de zomerschool en verantwoorde kosten (N=122)

grootte (aantal leerlingen)	organisator	aantal	gemiddelde	SD	min.	max.
			Werkelijke Subsidie			
<50	gemeente	35	12.866€	5.584€	1.000€	21.320€
50-200	gemeente	32	34.136€	17.929€	10.328€	88.360€
>200	gemeente	8	197.198€	172.590 €	52.884€	598.780€
			Werkelijke Subsidie			
<50	school	19	9.011€	5.961€	0€	19.175€
50-200	school	23	39.678€	19.229€	0€	86.905€
>200	school	5	190.612€	64.107€	128.320 €	286.650€
			Verantwoorde kosten			
<50	gemeente	35	13.413€	5.448€	1.000€	21.320€
50-200	gemeente	32	37.350€	23.710€	10.328€	130.194€
>200	gemeente	8	200.864€	175.618 €	52.884€	607.808€
			Verantwoorde kosten			
<50	school	19	9.805€	6.689€	0€	20.420€
50-200	school	23	43.253€	20.138€	21.604€	93.131€
>200	school	5	210.271€	62.958€	128.391 €	297.748€

Figuur 12. Gereserveerde en werkelijke subsidie op basis van het geschatte respectievelijk effectieve aantal leerlingen in de zomerscholen

Uit de interviews met de zomerscholen bleek dat vooral ervaren zomerscholen de subsidie goed konden inschatten. Concreet betekent dit dat zomerscholen uitgaven in belangrijke mate doen op basis van wat ze verwachten aan subsidie te krijgen en daarmee het verwachte subsidiebedrag volledig trachten te benutten.

6.5. Conclusie

We zijn er in voorliggend onderzoek goed in geslaagd om zicht te krijgen op de ingrediëntenlijst voor een geslaagde zomerschool. We weten wat zomerscholen nodig hebben. Tegelijk moeten we vaststellen dat voor de meeste van de categorieën ingrediënten geldt dat er grote verschillen tussen zomerscholen bestaan in de organisatorische en praktische keuzes die zij maken en de wijze waarop zij vervolgens personele en werkingsmiddelen inzetten. Bovendien blijkt vooral de tijdsinvestering die zomerscholen in hun voorbereiding en nazorg steken in belangrijke mate een blinde vlek, onder meer omdat betrokkenen deze werktijd moeilijk precies kunnen inschatten en omdat ze de voorbereiding en nazorg combineren met of afstemmen op taken die zij binnen hun, niet aan de zomerschool gerelateerde, takenpakket opnemen. Om de (variatie in) personele kostprijs voor het organiseren van een zomerschool te kunnen berekenen, is het nodig om zicht te krijgen op drie elementen: (1) het aantal personen dat bij de zomerschool betrokken is en de taken die ze opnemen, (2) het functieprofiel van deze personen en de verloning die zij ontvangen en (3) hun tijdsinvestering in de zomerscholen. We gaven in dit hoofdstuk inzicht in de brede variatie in de organisatie van de Vlaamse zomerscholen: variatie in de werktijd die zomerscholen in sommige deeltaken (ingrediënten) van hun zomerschool steken, variatie in de medewerkerprofielen die zomerscholen inzetten en variatie in de wijze waarop zij ingezet en verlood worden. Deze grote variatie maakt dat het moeilijk, zo niet onmogelijk is om één of enkele standaardtypes van zomerscholen te onderscheiden. Veel keuzes en beslissingen worden immers ingegeven door mogelijkheden die in een lokale context geboden worden of juist ontbreken. In dit hoofdstuk komt dan ook naar voor dat ook het berekenen van **dé kostprijs voor het organiseren van een zomerschool** een onbegonnen zaak is.

Daarnaast blijkt uit de casestudy's dat er momenteel heel weinig zicht is op de **tijd die men besteedt aan de voorbereiding en nazorg van de zomerschool**. Een intensief tijdsbestedingsonderzoek lag namelijk buiten de scope en looptijd van dit onderzoek. In de gesprekken met zomerschoolbetrokkenen vroegen we hen wel om a posteriori een inschatting te maken van de geïnvesteerde tijd in de zomerscholen. Dat betekent dat we hen soms vroegen om terug te denken aan werkzaamheden die al bijna een jaar voordien hadden plaatsgevonden. Dit bleek voor de meeste bevroegde betrokkenen een zeer moeilijke oefening die hoogstens met een zeer grote foutenmarge kon gemaakt worden.

Daarnaast gaven veel bevroegde betrokkenen aan dat hun werkzaamheden voor de zomerscholen minstens ten dele gecombineerd worden met of geïntegreerd in hun gewone takenpakket. Daardoor was het voor hen moeilijk om precies te bepalen welk tewerkstellingspercentage of welke tijdsinvestering zij bijkomend hebben gedaan in functie van de organisatie van de zomerschool. Respondenten gaven aan 'hun werk te doen' en hun takenpakket te vervullen, waarvan het voorbereiden en/of het opnemen van de nazorg van de zomerscholen een onderdeel vormde. Tegelijk gaven veel van deze respondenten aan dat sommige reguliere taken uit hun takenpakket moesten wijken als gevolg van hun betrokkenheid bij de zomerschool. Dit laatste maakt dat er in de voorbereiding van zomerscholen vermoedelijk een aanzienlijk deel **verborgen kosten** verscholen liggen. Het gaat vooral om taken die naadloos geïntegreerd kunnen worden in het bestaande takenpakket van betrokkenen, maar die niet zouden moeten uitgevoerd worden wanneer zij niet bij de organisatie van een zomerschool betrokken zouden zijn. Voor (grote) lokale besturen met regierol worden deze verborgen kosten vermoedelijk nog (deels) gecompenseerd door het subsidiebedrag voor deze regierol, maar voor scholen die een (kleinere) zomerschool organiseren en voor ankerscholen is deze compensatie er veel minder of niet.

Uit de casestudy's en op basis van de gegevens uit de financiële rapportering, lijken we tot slot te mogen besluiten dat zomerscholen de **vooropgestelde subsidie als een belangrijke basis nemen voor hun organisatorische en financiële planning**. Zomerscholen maken op basis van het verwachte subsidiebedrag de nodige keuzes om zo het subsidiebedrag toereikend te laten zijn voor de voorziene

kosten. Daarbij gaan zomerscholen voor specifieke categorieën ingrediënten na welke synergiën of besparingen er mogelijk zijn en welke extra uitgaven er haalbaar zijn. Enkele voorbeelden: door klasgroepen wat groter te maken kan een extra workshop aangekocht worden, door spelmateriaal gratis bij de gemeente te ontlenen kunnen tussendoortjes aangekocht worden, door naast eigen leraren ook (goedkopere) vrijwilligers in te zetten en door zelf vrijetijdsactiviteiten te organiseren kunnen de klasgroepen klein worden gehouden. Op deze manier stellen zomerscholen een aanbod samen waarbij de uitgaven worden afgesteld op de verwachte inkomsten.

Deze werkwijze impliceert dat de mate waarin de subsidie uiteindelijk de werkelijk gemaakte kosten dekt onder meer afhankelijk is van de **mate waarin zomerscholen de werkelijke subsidie goed kunnen inschatten**. Hierbij zien we dat vooral onervaren zomerschoolorganisatoren zich soms te sterk laten leiden door de hoogte van het verwachte subsidiebedrag (o.b.v. het geplande aantal leerlingen) en te weinig rekening houden met het feit dat ingeschreven leerlingen niet altijd alle tien dagen van de zomerschool ook komen opdagen. Meer ervaren organisatoren gebruiken hun ervaring uit eerdere zomerschooledities om een betere financiële planning te kunnen maken en soms ook om extra in te zetten op initiatieven die leerlingen moeten overtuigen om elke zomerschooldag ook te komen. Deze extra inspanningen komen evenwel vaak ook met een grotere personele inzet en dus kost.

7. Discussie en conclusies

Voorliggend onderzoek had als doel zicht te krijgen op (1) het gerealiseerde aanbod aan zomerscholen in Vlaanderen anno 2023, (2) de communicatie en samenwerking tussen zomerscholen en ankerscholen en (3) de kostenstructuur van de zomerscholen. De conclusies per onderzoeksdoel werden hiervoor besproken in de verschillende hoofdstukken. In dit hoofdstuk formuleren we de voornaamste overkoepelende conclusies.

7.1. De zomerscholen zijn geëvolueerd sinds 2020

Zomerscholen hebben een evolutie ondergaan sinds de eerste grootschalige subsidiëring in 2020. Allereerst zien we een duidelijke **verschuiving in de focus van de zomerscholen**. In 2020 lag de focus van de zomerscholen op het opvangen en wegwerken van een leerachterstand die was ontstaan door het verminderde onderwijsaanbod ten gevolge van COVID-19. In 2023 is deze oorspronkelijke aanleiding verdwenen en zien we dat het wegwerken van een taalachterstand en het versterken van de taalvaardigheid de belangrijkste focus is geworden.

Aansluitend bij deze verschuiving van focus is er een **verschuiving in het leerlingenpubliek** zichtbaar. In 2023 zijn er aanzienlijk meer anderstalige nieuwkomers en leerlingen met een andere thuistaal dan Nederlands die aan de zomerscholen deelnemen. Daarnaast is het aanbod van de zomerscholen in hoofdzaak gericht op leerlingen uit het lager onderwijs, waar de basis voor een sterke taalvaardigheid gelegd wordt.

Wat betreft het **type aanvragers**, zien we dat de organisatie van zomerscholen **meer in de handen van lokale besturen is gekomen**. In 2020 werd precies de helft van de zomerscholen aangevraagd door lokale besturen en in 2023 steeg dit aandeel naar 63,9% van de aanvragen. Deze verschuiving kan voor een deel worden verklaard door de gesubsidieerde regierol die lokale besturen sinds 2021 kunnen opnemen. We zien dat deze regierol zeer breed wordt ingevuld door de lokale besturen en dat in veel gevallen geen onderscheid kan worden gemaakt tussen de regierol en de effectieve organisatie van de zomerschool. Dat wil zeggen: de meeste lokale besturen zorgen niet enkel en alleen voor de regie en bundeling van verschillende subsidieaanvragen binnen hun grondgebied, maar stonden veelal in voor de volledige organisatie van de zomerschool.

Daarnaast is het belangrijk om op te merken dat 36,1% van de zomerscholaanvragen wordt ingediend door een school of onderwijsinstelling, maar dat dit niet zonder meer betekent dat de volledige praktische en inhoudelijke organisatie ook wordt getrokken door de school. Er zijn veel gevallen waarbij de school weliswaar initiatiefnemer is, maar de organisatie in de praktijk wordt opgenomen door een vzw of andere externe partner. In een aantal andere gevallen wordt de organisatie wel door een medewerker (veelal directie of zorgcoördinator) van de school opgenomen maar worden er alsnog externe medewerkers ingezet om het onderwijsaanbod mee vorm te geven. Dit impliceert dat, **ook wanneer een school de indiener is van een zomerscholaanvraag, de leerlingen niet zonder meer les krijgen van de eigen, vertrouwde leerkrachten** en dat de medewerkers in het onderwijsaanbod niet zonder meer de leerlingen en diens leernoden kennen.

7.2. De zomerscholen zijn anno 2023 verankerd in Vlaanderen

In totaal werden 122 zomerscholaanvragen goedgekeurd, goed voor het organiseren van **218 zomerscholen** in Vlaanderen tijdens de zomermaanden van 2023. De zomerscholen vonden plaats verspreid over heel Vlaanderen, met een grotere concentratie van zomerscholen in de stedelijke gebieden. Antwerpen kende daarbij het grootste zomerscholenaanbod. Zomerscholen hebben in 2023 een totaal van

12.358 leerlingen bereikt. Daarmee kennen ze een stijging van 4.837 leerlingen ten opzichte van 2020 (toenmalige aantal leerlingen: 7.521).

Net als in 2020, werd door vele verschillende partijen **zeer veel tijd en moeite gestoken in het inrichten van zomerscholen**. De oprechte betrokkenheid en het enthousiasme van indieners, organisatoren en medewerkers is een grote troef die ervoor zorgt dat de zomerscholen gerealiseerd kunnen worden.

Een grote groep initiatiefnemers heeft al meerdere jaren ervaring met het organiseren van een zomerschool. Zo werd 40,2% van de zomeraanvragen al voor de vierde keer op rij ingediend, en nog eens 17,2% van de zomerschoolaanvragen werd voor de derde keer op rij ingediend. Meer dan de helft van de zomerscholen heeft dus al **meerdere jaren ervaring opgebouwd met de organisatie van een zomerschool**. In deze zomerscholen is er een bepaalde routine ontstaan die voor verschillende voordelen zorgt. Zomerscholen met ervaring kunnen bijvoorbeeld vaak terugvallen op een draaiboek dat werd uitgewerkt voor het voorbereiden van de zomerschool en voor de eigenlijke uitvoering van de zomerschool; ze kunnen terugvallen op medewerkers die de voorgaande jaren al in de zomerschool werkzaam waren; de toeleiding loopt vlotter doordat ouders en leerlingen al op de hoogte zijn van het bestaan en de werking van de zomerschool.

Nagenoeg alle zomerscholen hebben een **sterk netwerk van verschillende actoren uitgebouwd** dat als motor fungeert voor de organisatie van een succesvolle zomerschool. Dit netwerk blijkt noodzakelijk voor (1) de praktische en inhoudelijke organisatie van de zomerschool, (2) de toeleiding van het juiste doelpubliek en (3) de financiële haalbaarheid. Zo zijn er sterke samenwerkingen tussen verschillende **diensten van lokale besturen** zoals de buitenschoolse opvang, bibliotheek ... die bijvoorbeeld zorgen voor beschikbaarheid van busvervoer, lokalen, materiaal en de inrichting van het vrijetijdsaanbod. Daarnaast zorgen samenwerkingen met **vrijetijdsorganisaties** zoals de lokale jeugd- of sportverenigingen ervoor dat er bijvoorbeeld activiteiten door animatoren kunnen worden voorzien, dat er sport- en spelmateriaal kan worden geleend en dat er gebruik kan worden gemaakt van de ruimtes van deze organisaties. Bovendien maken leerlingen uit kwetsbare groepen (vaak voor de eerste keer) kennis met de lokale vrijetijdsorganisaties wat bijdraagt aan de sociale integratie ook na afloop van de zomerschool. Tot slot zijn de **ankerscholen** zeer belangrijke samenwerkingspartners voor de organisatie van zomerscholen. Met name in fase van de toeleiding van het juiste doelpubliek naar de zomerscholen spelen zij een cruciale rol. Vanuit deze samenwerkingen zijn zomerscholen de afgelopen jaren verankerd geworden in een breed netwerk dat taal- en ontwikkelingskansen wil geven aan een kwetsbaar leerlingenpubliek.

7.3. Zomerscholen ervaren een moeizame volgehouden deelname van leerlingen

Ondanks de zeer grote inspanningen van in hoofdzaak zomerschoolorganisatoren, kennen zomerscholen een **moeizame (volgehouden) deelname van leerlingen**. Waar een zomerschool gemiddeld genomen 75 verwachte leerlingen telt, starten er 71 leerlingen effectief aan de zomerschool, en zijn er gemiddeld 'slechts' 57 leerlingen die de volledige zomerschoollooptijd aanwezig blijven in de zomerschool. Tal van organisatoren besteden naar aanloop van de zomerschool en tijdens de zomerschool zeer veel tijd aan het contacteren op allerlei mogelijke manieren om ingeschreven leerlingen (1) te laten starten in de zomerschool en (2) hen te laten deelnemen tot het einde van de zomerschool. Hun inspanningen kennen wisselende successen. Enerzijds impliceert dit dat zomerscholen hun doelpubliek niet ten volle bereiken. Anderzijds ervaren sommige zomerscholen hierdoor een financiële druk, aangezien de subsidies louter berekend worden op het aantal leerlingen dat de volledige looptijd van de zomerschool deelneemt.

7.4. De beginsituatie van leerlingen: een noodzaak, een struikelblok of een last?

Het in kaart brengen van de **beginsituatie en de specifieke leernoden van leerlingen blijkt een aandachtspunt** waar veel zomerscholen mee worstelen. Zomerscholen verschillen onderling sterk in de mate waarin de beginsituatie van individuele leerlingen leidend is voor de inrichting van het onderwijsaanbod in de zomerschool. Zomerscholen bevinden zich op dit vlak op een soort continuüm. Enerzijds zijn er zomerscholen die ernaar streven om hun onderwijsaanbod **sterk te linken aan het schoolse aanbod**. Zij doen veel moeite om voor de start van de zomerschool zicht te krijgen op de beginsituatie en de exacte onderwijs- en leernoden van de leerlingen. Zij botsen echter regelmatig op knelpunten, waardoor er een grote variatie bestaat in de manier waarop en uitgebreidheid waarmee de beginsituatie van leerlingen in kaart wordt gebracht. Het blijkt niet gemakkelijk om een helder zicht te krijgen op de beginsituatie. Vaak krijgen zomerscholen enkel zicht op algemene, breed geformuleerde aandachtspunten waardoor een volledig onderwijsaanbod op maat, aansluitend op het schoolse aanbod, in de praktijk in het merendeel van de zomerscholen niet haalbaar is.

Anderzijds zijn er zomerscholen die al van in het begin de insteek hebben om **minder sterk gelinkt te zijn aan het schoolse aanbod** en die vooral inzetten op de brede stimulering van de leerlingen. Zij werken met eigen leerdoelen (vaak per leerjaar) en weten wat hierbij over het algemeen vaak aandachtspunten zijn. Voor dit type zomerschool is het minder noodzakelijk om veel informatie over individuele leerlingen te verzamelen.

Tot slot zijn er ook enkele zomerscholen die aangeven dat zij liever geen informatie over de beginsituatie en de context van leerlingen ontvangen omdat zij zonder vooroordelen de **leerlingen met een blanco blad aan de zomerschool willen laten starten**.

7.5. Samenwerking tussen zomerschool en ankerschool: sterk in toeleiden, sporadisch voor de inbedding in de schoolloopbaan

Uit ons onderzoek blijkt dat er op verschillende momenten **informatie-uitwisseling en samenwerking plaatsvindt tussen de zomerschool en ankerscholen**. Zomerscholen en ankerscholen werken vaak zeer nauw samen om leerlingen toe te leiden en in te schrijven in de zomerschool. Wanneer het gaat om het in kaart brengen van de beginsituatie zien we grote verschillen tussen zomerscholen en de verschillende ankerscholen. Dit verloopt niet altijd even vlot of kwaliteitsvol.

Slechts in een beperkt aantal gevallen wordt er na afloop van de zomerschool ook een terugkoppeling aan de ankerschool bezorgd waarin het verloop van de zomerschool en de vorderingen van leerlingen worden beschreven. Leerkrachten en zorgcoördinatoren van ankerscholen geven daarbij aan dat ze deze terugkoppeling weliswaar erg waarderen, maar dat dit niet of nauwelijks verder mee wordt ingebed in de verdere leerlingbegeleiding in het nieuwe schooljaar. Het aanbod dat in de zomerschool gegeven wordt, bleek dan ook weinig tot niet geïntegreerd te worden in de reguliere schoolloopbaan van leerlingen.

7.6. De subsidie als financieel kompas voor de organisatie van zomerscholen

Een belangrijke conclusie is dat zomerscholen de inrichting van hun zomerschool en de uitgaven die daarbij komen kijken, aanpassen op basis van de (verwachte) subsidie. Zomerscholen proberen op voorhand een realistische inschatting te maken van het aantal zomerschoolleerlingen dat zal inschrijven en effectief zal deelnemen. Op basis hiervan maken ze een **inschatting van het beschikbare budget en beginnen dan**

met de organisatie van de zomerschool binnen dit geanticipeerde budget. Zomerscholen maken gebruik van zeer veel verschillende en creatieve oplossingen om de organisatie van een zomerschool haalbaar en binnen het budget te houden.

Echter, omdat de subsidie wordt uitgekeerd op basis van het aantal effectief deelgenomen leerlingen, kan dit de verwachte en geschatte **inkomsten hypothekeren**. We zien dat ervaren zomerscholen dit enigszins beter kunnen inschatten, en hierop beter kunnen anticiperen dan startende zomerscholen.

Tegelijkertijd merken we dat heel wat zomerscholen de (soms erg intensieve) **tijd die wordt besteed aan het voorbereiden van de zomerscholen** niet mee opnemen in hun kostenberekening. De tijd die besteed wordt aan het voorbereiden (en in enkele gevallen ook afsluiten) van de zomerschool, is moeilijk, zometertijd onmogelijk, in te schatten zonder een intensief tijdsinvesteringsonderzoek. We kunnen deze voorbereidingstijd in sommige zomerscholen beschouwen als een verborgen of een 'onbezoldigde' kost die er mogelijk voor zorgt dat zomerscholen meer ruimte ervaren in het budget (en dus de mogelijke activiteiten) tijdens het uitvoeren van de zomerschool.

7.7. Zomer en school als gemeenschappelijke basis in een uiterst gevarieerd zomerscholenaanbod

Spreekt over de gemiddelde zomerschool zou de variatie die er bestaat in het zomerscholenaanbod tenietdoen. Er bestaat een grote verscheidenheid in tal van aspecten, waaronder de manier van toeleiding, de intensiteit in samenwerking tussen zomerschool en ankerscholen, de focus van het onderwijsaanbod, het aangestelde personeel en diens verloning in het onderwijsaanbod, de invulling van het vrijetijdsaanbod, het beschikbare budget, ... Elke zomerschool krijgt vorm op basis van het unieke samenspel tussen al deze aspecten.

Een gemeenschappelijke noemer in het gevarieerde zomerscholenaanbod, is dat in alle zomerscholen de **twee componenten van een zomerschool geïntegreerd** worden. Dat wil zeggen, elke zomerschool zet zowel ten dele in op een vrijetijds- of *zomeraanbod* als op een onderwijs- of *schoolaanbod*. In alle gesprekken met zomerschoolbetrokkenen en tijdens alle zomerschoolbezoeken kwamen beide componenten duidelijk en evenwichtig terug. De gezamenlijke missie die in alle zomerscholen weerklinkt is dan ook dat men (in hoofdzaak kansarme kinderen) (1) een onderwijsaanbod wil aanbieden dat ervoor zorgt dat leerlingen bij het begin van het schooljaar sterker hun onderwijsleerproces kunnen aanvangen en (2) een zomeraanbod wil aanbieden dat ervoor zorgt dat deze leerlingen kunnen genieten van een fijne zomervakantie, waarin vanuit een breed vormingsaanbod kansen worden geboden die kinderen een sterkere rugzak geeft om een vlotte(re) schoolstart te nemen. De manier waarop men invulling geeft aan deze missie en de balans die men nastreeft tussen beide componenten, vormt de eigenheid van elke zomerschool.

Op deze manier nemen zomerscholen een unieke plaats in tussen het bestaande zomeraanbod aan zomerkampen, jeugdvakanties, en dergelijke enerzijds en het reguliere onderwijsaanbod tijdens het schooljaar anderzijds.

8. Aanbevelingen

Anno 2023 hebben zomerscholen zich in Vlaanderen verankerd en gepositioneerd tussen het reguliere zomeraanbod aan vrijetijdsactiviteiten en het reguliere onderwijsaanbod tijdens het schooljaar in. Alle zomerscholen mikken namelijk op een gepaste balans tussen een kwaliteitsvol onderwijsaanbod en een bijpassend vrijetijdsaanbod voor de deelnemende kinderen en jongeren. De woorddelen 'zomer' en 'school' krijgen evenwel niet overal een gelijke nadruk. Daarbij staat vooral het vraaggestuurd en op maat werken in toenemende mate onder druk. Het huidige zomerscholenaanbod wordt op dat vlak gekenmerkt door een zeer grote variatie met aan de ene kant van het spectrum zomerscholen die zich richten op het remediëren van specifieke hiaten in de leerstofbeheersing van leerlingen en aan de andere kant zomerscholen die leerlingen een gevarieerd, leerrijk en breed stimulerend aanbod doen. Vermoedelijk speelt het wegvallen van de oorspronkelijke aanleiding voor het organiseren van zomerscholen (m.n. de gevolgen van de covid-pandemie voor onderwijs) hier een belangrijke rol in.

We stellen aan de Vlaamse overheid voor om de veranderde context aan te grijpen om de positionering van de zomerscholen opnieuw grondig te herbekijken en om de doelstellingen van de Vlaamse zomerscholen opnieuw aan te scherpen en, indien nodig, te diversifiëren.

Daarbij kan de overheid ervoor kiezen om zomerscholen opnieuw sterker te koppelen aan het schoolse curriculum en zomerscholen exclusief in te zetten om leerhiaten bij leerlingen heel gericht en op maat bij te spijkeren. De overheid kan er evenwel ook voor kiezen om de focus op individuele leernoden en maatwerk los te laten en enkel zomerscholen in te richten die leerlingen een gevarieerd, leerrijk en breed stimulerend aanbod doen om deze leerlingen sterker aan de start van het nieuwe schooljaar te brengen. Tot slot kan de overheid er ook voor kiezen om zowel zomerscholen die vraaggestuurd en op maat werken als zomerscholen die meer aanbodgestuurd werken te blijven ondersteunen. In wat volgt, doen we binnen elk van deze drie scenario's nog enkele aanbevelingen voor zowel beleidsmakers als initiatiefnemers en organisatoren van zomerscholen.

Beleidsscenario A. Zomerscholen op maat van individuele leernoden.

In dit scenario zijn het schoolse curriculum en de mate waarin zomerschoolleerlingen op het einde van het schooljaar voorafgaand aan de zomervakantie de voor hen bestemde leerdoelen bereikt hebben, richtinggevend voor het inrichten van het zomerschoolaanbod. Om effectief te kunnen zijn, moeten zomerscholen onder meer goed op de hoogte zijn van de individuele leernoden van hun leerlingen en sterke leerkrachten kunnen inzetten die effectief kunnen lesgeven aan gedifferentieerde groepen (zie Inleiding Hoofdstuk 1). In dit scenario lijken onderwijsinstellingen die met eigen leerkrachten een zomerschoolaanbod voor de eigen leerlingen organiseren over de beste papieren te beschikken. Zij hebben immers al goed zicht op de leernoden van hun leerlingen en hoeven dus weinig tijd te steken in het verzamelen van informatie over de beginsituatie van leerlingen. Bovendien kunnen zij doorgaans een beroep doen op gediplomeerde leerkrachten die vertrouwd zijn met de school en het aanwezige didactische materiaal. Het aantal onderwijsinstellingen dat initiatief neemt om een zomerschool te organiseren, lijkt evenwel in dalende lijn. Bovendien worstelen lokale besturen die ervoor kiezen om zomerscholen op maat van individuele leernoden in te richten met enkele belangrijke uitdagingen.

Aanbeveling A.1. Bevraag onderwijsinstellingen over de redenen waarom ze geen zomerschool (meer) inrichten. (BELEID)

In kader van voorliggend onderzoek werden enkel betrokkenen bij de gerealiseerde zomerscholen bevestigd. We bevelen de Vlaamse overheid daarom aan om een gerichte bevestiging te doen van onderwijsinstellingen die in het verleden een zomerschool organiseerden, maar dat vandaag niet meer doen en van onderwijsinstellingen die in het verleden interesse toonden in het organiseren van een zomerschool, maar dat toch niet deden. Deze bevestiging kan beter zicht geven op drempels die onderwijsinstellingen ervaren om een zomerschool te organiseren en op de afwegingen die zij maken om te kiezen tussen het organiseren van een zomerschool en andere mogelijke maatregelen die hetzelfde doel zouden kunnen helpen realiseren (bv. vakantietaak). Gerichte beleidsmaatregelen gericht op het wegwerken van deze drempels kunnen vervolgens het aantal onderwijsinstellingen dat een zomerschool organiseert opnieuw doen stijgen.

Aanbeveling A.2. Overweeg incentives voor lokale besturen die er aantoonbaar in slagen om gedetailleerd zicht te krijgen op de beginsituatie van hun zomerschool-leerlingen en deze informatie te verwerken in een gedifferentieerde aanpak van het onderwijsaanbod. (BELEID)

Ons onderzoek geeft aan dat sommige zomerscholen bijzonder veel tijd moeten steken in het verzamelen van de gedetailleerde leerlinginformatie die nodig is om op maat van de noden van individuele leerlingen te kunnen werken. Het gaat daarbij vooral (maar niet alleen) om zomerscholen georganiseerd door lokale besturen die leerlingen van veel verschillende ankerscholen verwelkomen. Hoewel er vandaag nog te weinig zicht is op de reële (variatie in) tijdsinvestering van initiatiefnemers in de voorbereiding van hun zomerschool (zie Hoofdstuk 6), kan het in dit scenario zinvol zijn om lokale besturen bijkomende incentives te geven om voldoende inspanningen te doen om gedetailleerde leerlinginformatie te verzamelen en deze dan ook te vertalen in een onderwijsaanbod op maat. Zomerscholen kunnen in dit scenario immers alleen maar succesvol zijn als ze er ook werkelijk in slagen om, op de korte tijd die hen ter beschikking is (m.n. ± 10 halve dagen onderwijstijd), zeer gericht te werken aan de belangrijkste leerstofhiaten.

Aanbeveling A.3. Weeg de beleidsmaatregel zomerscholen af tegen andere mogelijke relevante beleidsmaatregelen die een gelijkaardig doel zouden kunnen dienen. (BELEID)

In dit scenario dienen de zomerscholen als beleidsmaatregel afgewogen te worden tegenover andere beleidsmaatregelen die eveneens tot doel hebben om extra instructie- en oefentijd te voorzien voor leerlingen die specifieke of meer algemene leerachterstand opgelopen hebben. Denk daarbij, bijvoorbeeld, aan het versterken van de onderwijskwaliteit in scholen (waardoor onderwijstijd efficiënter benut kan worden), aan het investeren in extra leerkrachten (in functie van co-teaching, tutoring ...) of aan het verkorten van de zomervakantie (zonder dat de andere schoolvakanties verlengd worden). Uiteraard kunnen ook verschillende complementaire beleidsmaatregelen samen onder de vorm van een coherent beleid worden uitgerold.

Aanbeveling A.4. Versterk ook het vrijetijdsaanbod van de zomerscholen met bewuste en gerichte leeransen. (ORGANISATOREN)

Uit ons onderzoek blijkt dat de meeste zomerscholen een duidelijk onderscheid maken tussen het onderwijsaanbod en het vrijetijdsaanbod van hun zomerschool. In heel wat gevallen worden beide delen van het aanbod zelfs door verschillende medewerkers verzorgd. In dit scenario kunnen zomerscholen hun

impact nog versterken door ook binnen het vrijetijdsaanbod op zoek te gaan naar manieren om te werken aan de vooropgestelde doelen uit het onderwijsaanbod. Ook in het vrijetijdsaanbod liggen immers tal van kansen verscholen om met de leerstof (spelenderwijs) aan de slag te gaan en oefenkansen aan leerlingen te bieden.

Daarnaast blijven de aanbevelingen voor zomerschoolorganisatoren uit het vorige zomerscholenonderzoek, die o.m. vertaald werden in een inspiratiegids voor zomerschoolorganisatoren (Verachtert et al., 2021), vandaag nog steeds overeind.

Beleidsscenario B. Aanbodgestuurde zomerscholen als instrument tegen zomerverlies

In dit scenario voorzien zomerscholen in een algemeen stimulerend onderwijsaanbod dat aansluit bij het schoolse curriculum, maar dat zich niet specifiek richt op concrete hiaten in de leerstofbeheersing van de deelnemende leerlingen. Er wordt door zomerscholen dus eerder aanbodgestuurd dan op maat gewerkt. Zomerscholen onderscheiden zich in dit scenario van het reguliere zomerse vrijetijdsaanbod door het voorzien van een expliciet, systematisch en gericht onderwijsaanbod, aangevuld met een bijpassend vrijetijdsaanbod. In de praktijk lijken heel wat zomerscholen in Vlaanderen anno 2023 al op deze manier te werken. Denk, bijvoorbeeld, aan zomerscholen die een breed en taalrijk aanbod voorzien voor leerlingen die het Nederlands nog niet (zo goed) machtig zijn, zonder daarbij te vertrekken van een zeer gedetailleerd beeld van wat leerlingen al wel kennen en kunnen en wat nog niet.

Aanbeveling B.1. Weeg de beleidsmaatregel zomerscholen af tegen andere mogelijke relevante beleidsmaatregelen die een gelijkaardig doel zouden kunnen dienen. (BELEID)

Ook in dit scenario dienen de zomerscholen als beleidsmaatregel afgewogen te worden tegenover andere beleidsmaatregelen die een gelijkaardig doel nastreven. We denken daarbij onder meer aan initiatieven binnen het beleidsdomein Jeugd, waarin de overheid op verschillende beleidsniveaus jeugdwerkorganisaties ondersteunt bij het organiseren van vrijetijdsactiviteiten die onder educatieve begeleiding de algemene ontwikkeling van kinderen en jongeren bevorderen. Overleg en afstemming tussen de verschillende beleidsniveaus en beleidsdomeinen lijkt in dit geval sterk aangewezen.

Aanbeveling B.2. Zorg voor sterke zomerschoolcurricula. (ORGANISATOREN + BELEID)

Uit onderzoek blijkt dat zomerscholen met een sterk curriculum effectiever zijn in het realiseren van hun doelstellingen (zie Inleiding, Hoofdstuk 1). Een sterk curriculum vormt immers de basis voor een samenhangend en doelgericht onderwijsaanbod in de zomerschool. Uit ons onderzoek blijkt dat het voorzien van voldoende doelgerichtheid nog steeds een probleem is binnen sommige Vlaamse zomerscholen: net als in 2020 mikken nogal wat zomerscholen nog steeds op heel wat doelen tegelijk. Bij de keuze voor een aanbodgestuurde invulling van zomerscholen, waarbij minder vertrokken wordt van het reguliere onderwijscurriculum, lijkt het ons dan ook een goede stap voorwaarts wanneer organisatoren aan de slag zouden gaan met een sterk curriculum voor hun zomerschool. Dit curriculum vertrekt uiteraard van een beperkt aantal heldere en specifieke onderwijsdoelen. Hoewel deze aanbeveling in eerste instantie gericht is naar initiatiefnemers en organisatoren van zomerscholen, stellen we aanvullend voor dat op de verschillende ondersteunende beleidsniveaus bekeken wordt welke acties kunnen ondernomen worden om het ontwerpen en uitwisselen van kwaliteitsvolle, samenhangende en doelgerichte zomerschoolcurricula te ondersteunen.

In dit scenario dient het zinsdeel “dat gekoppeld is aan de individuele leernoden van de deelnemende leerlingen” geschrapt te worden uit Artikel 3 van het “Decreet over de organisatie van zomerscholen”.

Beleidsscenario C. Een gevarieerd zomerscholenaanbod met grote flexibiliteit voor organisatoren

In dit laatste scenario krijgen zomerschoolorganisatoren de vrijheid om te kiezen tussen een vraaggestuurde en een aanbodgestuurde aanpak. Het staat organisatoren dus vrij om te kiezen om hun aanbod al dan niet sterker af te stemmen op het schoolse curriculum en vooral op de specifieke hiaten in de leerstofbeheersing van de ingeschreven leerlingen. Sommige van de aanbevelingen die horen bij de eerste twee scenario's kunnen hier herhaald worden. Het gaat specifiek minstens om de aanbevelingen A.4 (“Versterk ook het vrijetijdsaanbod van de zomerscholen met bewuste en gerichte leeransen”) en B.2 (“Zorg voor sterke zomerschoolcurricula”). Ook aanbeveling A.2. zou hier kunnen worden herhaald, al achten we het in dit scenario beter om een andere aanbeveling te formuleren.

Aanbeveling C.1. Overweeg om de vereiste dat het zomerschoolaanbod aan de individuele leernoden van de deelnemende leerlingen moet gekoppeld zijn enkel te laten gelden voor zomerscholen die er expliciet voor kiezen om een vraaggestuurde aanpak te hanteren. (BELEID)

Onder de huidige regelgeving wordt in principe van alle zomerscholen verwacht dat ze voldoende gedetailleerde leerlinginformatie verzamelen, zodat ze vervolgens in staat zijn om op maat van de individuele leernoden van de deelnemende leerlingen te kunnen werken. De vele inspanningen die daar in sommige gevallen mee gepaard gaan, staan niet in verhouding tot de opbrengsten wanneer zomerscholen er in dit scenario voor kiezen om eerder aanbod- dan vraaggestuurd te werken. In dat geval is het ons inziens dus beter om deze vereiste voor deze groep zomerscholen te laten vallen. Ook in dit geval zal er een (kleine) wijziging aan de decreettekst zomerscholen moeten aangebracht worden.

9. Referenties

- Augustine, C. H., McCombs, J. S., Pane, J. F., Schwartz, H. L., Schweig, J., McEachin, A., & Siler-Evans, K. (2016). *Effects of voluntary summer learning programs on low-income urban youth*. RAND Corporation.
- Belfield, C. R., & Bowden, A. B. (2019). Using resource and cost considerations to support educational evaluation: Six domains. *Educational Researcher*, *48*(2), 120–127.
- Bergdahl, N., & Nouri, J. (2021). Covid-19 and crisis-prompted distance education in Sweden. *Technology, Knowledge and Learning*, *26*(3), 443-459. <https://doi.org/10.1007/s10758-020-09470-6>
- Ceci, S. J. (1991). How much does schooling influence general intelligence and its cognitive components? A reassessment of the evidence. *Developmental psychology*, *27*(5), 703.
- Cooper, H., Charlton, K., Valentine, J. C., & Muhlenbruck, L. (2000). Making the most of summer school: A meta-analytic and narrative review. Monographs of the Society for Research in Child Development, *65*(1, Serial No. 260). In H., Cooper, B., Nye, K., Charlton, J., Lindsay, & S. Greathouse (1996). The effects of summer vacation on achievement test scores: A narrative and meta-analytic review. *Review of educational research*, *66*(3), 227-268. <https://doi.org/10.3102/00346543066003227>
- Feng, X., Ioan, N., & Li, Y. (2021). Comparison of the effect of online teaching during COVID-19 and pre-pandemic traditional teaching in compulsory education. *The Journal of Educational Research*, *114*(4), 307-316. <https://doi.org/10.1080/00220671.2021.1930986>
- Gambi, L., & De Witte, K. (2021). *The resiliency of school outcomes after the COVID-19 pandemic. Standardised test scores and inequality one year after long term school closures*. FEB Research Report Department of Economics.
- Haelermans, C., Ghysels, J., Monfrance, M., Rud, I, & Groot, W. (2017). *Procesevaluatie lentescholen en effectanalyse lente- en zomerscholen 2016*. TIER Research Report. Maastricht University, Februari 2017.
- Hall, G., Poston, K., & Dennehy, J. (2017). Summer learning programs: Investigating strengths and challenges. In N. Deutsch (Ed.), *After-school programs to promote positive youth development* (pp. 1–20). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-59141-4_1
- Harrington, W., Morgenstern, R., and Nelson, P. (2000). On the accuracy of regulatory cost estimates. *Journal of Economic Perspectives*, *19*(297–322).
- Heyns, B. (1987). Schooling and cognitive development: Is there a season for learning? *Child development*, *58*(5), 1151-1160. <https://doi.org/10.2307/1130611>
- Johnston, R., & Watson, J. (2005). *The effects of synthetic phonics teaching on reading and spelling attainment: A seven-year longitudinal study*. Geraadpleegd via <https://www2.gov.scot/Publications/2005/02/20688/52449>
- König, C., & Frey, A. (2022). The impact of COVID-19-related school closures on student achievement—A meta-analysis. *Educational Measurement: Issues and Practice*, *41*(1), 16-22. <https://doi.org/10.1111/emip.12495>
- Kidron, Y., & Lindsay, J. (2014). *The effects of increased learning time on student academic and nonacademic outcomes: Findings from a meta-analytic review (REL 2014-015)*. Washington, DC: Regional Educational Laboratory Appalachia, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.

- Kim, J. S., & Quinn, D. M. (2013). The effects of summer reading on low-income children's literacy achievement from kindergarten to grade 8: A meta-analysis of classroom and home interventions. *Review of Educational Research, 83*(3), 386-431. <https://doi.org/10.3102/0034654313483906>
- Lauer, P. A., Akiba, M., Wilkerson, S. B., Apthorp, H. S., Snow, D., & Martin-Glenn, M. L. (2006). Out-of-school-time programs: A meta-analysis of effects for at-risk students. *Review of educational research, 76*(2), 275-313. <https://doi.org/10.3102/00346543076002275>
- Levin, H. M., McEwan, P. J., Belfield, C. R., Bowden, A., and Shand, R. (2018). *Economic Evaluation in Education: Cost-Effectiveness and Benefit-Cost Analysis*. Sage Publications.
- Lewis, C. P. (2004). *The relation between extracurricular activities with academic and social competencies in school age children: A meta-analysis*. Texas A&M University.
- Luyten, J. W. (2006). Het effect van een jaar onderwijs op de wiskundeprestaties in groep 5 en 6 en de verschillen scholen. *Pedagogische studiën, 83*(6).
- Martin, K., Sharp, C., Day, L., Gardener, R., Mehta, P., & Cook, R. (2013). *Summer schools programme for disadvantaged pupils: Overview report*. Department for Education.
- McCombs, J.S., Augustine, C.H., Schwartz, H.L., Bodilly, S.J., McInnis, B., Lichter, D.S., Cross, A.B. (2011). *Making summer count: How summer programs can boost children's learning*. RAND Corporation.
- Muijs, D., Harris, A., Chapman, C., Stoll, L., & Russ, J. (2004). Improving schools in socioeconomically disadvantaged areas—A review of research evidence. *School effectiveness and school improvement, 15*(2), 149-175.
- Muijs D. & Reynolds D. (2017). *Effective Teaching: Evidence and Practice*. London, UK: Sage.
- Paris, S. G., Pearson, P. D., Cervetti, G., Carpenter, R., Paris, A. H., DeGroot, J., ... & Flukes, J. (2004). Assessing the effectiveness of summer reading programs. *Summer Learning, 135-176*. Routledge.
- Scheerens, J., Luyten, H., Steen, R., & Luyten-de Thouars, Y. (2007). *Review and meta-analyses of school and teaching effectiveness*. Department of Educational Organisation and Management, University of Twente.
- Schuurman, T. M., Henrichs, L. F., Schuurman, N. K., Polderdijk, S., & Hornstra, L. (2021). Learning loss in vulnerable student populations after the first COVID-19 school closure in the Netherlands. *Scandinavian Journal of Educational Research, 1-18*. <https://doi.org/10.1080/00313831.2021.2006307>
- Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. A. (2019). *Wijze lessen: Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Ten Brink Uitgevers.
- von Hippel, P. T., & Hamrock, C. (2019). Do test score gaps grow before, during, or between the school years? Measurement artifacts and what we can know in spite of them. *Sociological Science, 6*, 43-80. <https://doi.org/10.15195/v6.a3>
- Verachtert, P., Van Damme, J., Onghena, P., & Ghesquière, P. (2009). A seasonal perspective on school effectiveness: Evidence from a Flemish longitudinal study in kindergarten and first grade. *School Effectiveness and School Improvement, 20*(2), 215-233. <https://doi.org/10.1080/09243450902883896>
- Verachtert, P., Bellens, K., Sneyers, E., Surma, T, & Muijs, D. (2020). *Zomerscholen in Vlaanderen 2020: evalueren en inspireren. Onderzoeksrapport*. Thomas More Hogeschool.
- Verachtert, P., Bellens, K., Surma, T, & Muijs, D. (2021). *Zomerscholen in Vlaanderen: Van idee tot realisatie. Inspiratiegids*. Antwerpen: Thomas More-hogeschool.

Vlaamse overheid (2022). *Decreet over de organisatie van zomerscholen*. Geraadpleegd via <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/15989>

Vlaamse Regering (2023). *Ministerieel besluit tot toekenning van een financiële ondersteuning voor de organisatie van zomerscholen in de periode van 1 juli 2023 tot en met 31 augustus 2023 (aanvragen tot en met 10 mei 2023)*. Opgevraagd via https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1686235206/MB_Ronde_1_Besluit_Bijlagen_ondertekend_we5g2p.pdf

10. Bijlagen

Bijlage 1. Indienervragenlijst

Beste indiener,

U diende een subsidieaanvraag voor het organiseren van zomerscholen in.

Deze vragenlijst peilt naar verschillende aspecten m.b.t. het indienen van de subsidieaanvraag en de ondersteuning en uitrol van uw zomerscholenaanbod. Uw antwoorden op deze vragenlijst, en die van vele andere indieners, laten ons toe om de overheid te informeren over hoe de organisatie van het zomerscholenaanbod in de toekomst nog beter georganiseerd kan worden.

Het invullen van de vragenlijst vraagt ongeveer 10 minuten.

Alvast heel erg bedankt voor uw tijd!

Het onderzoeksteam Zomerscholen

-
- Ik bevestig mijn vrijwillige deelname aan het onderzoek. Ik ben ervan op de hoogte dat ik op elk moment mijn deelname kan stoppen. Ik ga akkoord met de wijze waarop mijn gegevens door Thomas More Hogeschool verwerkt en bewaard zullen worden (zie excel.thomasmore.be/zomerscholen/privacy).
-

1. Voor hoeveel zomerscholen heeft u een subsidieaanvraag ingediend?

Ter herinnering. Een zomerschool omvat een periode van 10 voltijdse dagen of 20 halve dagen waarin een zomerscholenaanbod wordt verzorgd. Voor zomerscholen die zich richten op leerlingen uit het buitengewoon onderwijs kan het ook gaan om een periode van 5 voltijdse dagen of 10 halve dagen.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

2. Indien u in de voorgaande vraag aangaf een subsidieaanvraag voor meerdere zomerscholen ingediend te hebben, worden volgende vragen voor elke zomerschool herhaald.

We vragen eerst naar de administratieve gegevens van de eerste (en mogelijk enige) zomerschool.

Postcode van zomerschool 1:

Geef hieronder aan op welke dag zomerschool 1 van start ging:

[dropdown menu]

Geef hieronder aan op welke dag zomerschool 1 eindigde:

[dropdown menu]

Geef aan hoeveel volledige dagen zomerschool 1 telde (waarbij bv. 20 halve dagen = 10 volledige dagen):

3. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de tweede zomerschool.
4. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de derde zomerschool.
5. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de vierde zomerschool.
6. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de vijfde zomerschool.
7. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de zesde zomerschool.
8. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de zevende zomerschool.
9. We vragen nu naar de administratieve gegevens van de achtste zomerschool.
10. Vanuit welke functie bent u bij de organisatie van de zomerscholen betrokken? (bv. medewerker OCMW, directeur basisschool, schepen Onderwijs van gemeente ...)

11. Door welke organisatie werd de subsidieaanvraag ingediend?
 - Gemeente
 - School
 - Provincie
 - Vlaamse Gemeenschapscommissie
12. Nam u als indiener een regierol op ten aanzien van de zomerscholen uit uw subsidieaanvraag?
 - Ja
 - Neen

In de volgende vragen peilen we naar de manieren waarop de regierol ten aanzien van de zomerscholen uit uw subsidieaanvraag concreet vorm kreeg.

13. Op welke manier vulde uw lokaal bestuur de regierol ten aanzien van de zomerscholen in?
 - Wij boden ondersteuning bij het vormgeven van het inhoudelijke aanbod van de zomerscholen.
 - Wij boden ondersteuning bij het praktisch organiseren van de zomerscholen.
 - Wij boden ondersteuning bij de communicatie over en/of inschrijving in de zomerscholen.
 - Wij stelden concrete materialen ter beschikking van de zomerscholen.
 - Wij zorgden ervoor dat het aanbod van de verschillende zomerscholen op elkaar afgestemd raakte.
 - Wij zorgen voor de verdere administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag.
 - Wij ondersteun(d)en de zomerscholen op een andere manier, namelijk:

14. Op welke manier(en) bood uw lokaal bestuur ondersteuning bij het inhoudelijke aanbod van de zomerscholen?
- Wij organiseerden één of meerdere informatie- of vormingssessies over het inhoudelijk vormgeven van zomerscholen.
 - Wij werkten een draaiboek uit met daarin een concreet inhoudelijk programma voor een zomerschool.
 - Wij boden onze zomerscholen adviesgesprekken rond het inhoudelijk vormgeven van hun programma.
 - Wij brachten onze zomerscholen in contact met één of meerdere externe organisaties die het inhoudelijke aanbod van de zomerscholen mee hielpen vormgeven.
 - Wij ondersteunden onze zomerscholen op dit vlak op nog een andere manier, namelijk:
.....
15. Op welke manier(en) bood uw lokaal bestuur ondersteuning bij het praktisch organiseren van de zomerscholen?
- Wij stelden lokalen ter beschikking.
 - Wij zochten mee naar geschikte lokalen.
 - Wij lieten onze zomerscholen materialen bij onze gemeente/stad huren of ontlenen.
 - Wij zochten mee naar mogelijke leveranciers.
 - Wij hielpen bij het zoeken naar medewerkers voor de zomerscholen.
 - Wij ondersteunden onze zomerscholen op dit vlak op nog een andere manier, namelijk:
.....
16. Op welke manier(en) bood uw lokaal bestuur ondersteuning bij de communicatie over en/of inschrijving in de zomerscholen?
- We maakten op papier (bv. via flyer, affiche) reclame voor het zomerscholenaanbod.
 - Wij maakten via digitale weg (bv. Facebook, Instagram, website, e-mail) reclame voor het zomerscholenaanbod.
 - Wij organiseerden één of meerdere informatiesessies voor ouders rond het zomerscholenaanbod.
 - Wij maakten (voorbeeld)brieven die onze zomerscholen konden gebruiken voor communicatie met ouders en/of leerlingen.
 - Onze diensten hielpen bij het actief aanspreken van ouders rond deelname van hun kind aan één van de zomerscholen.
 - Wij stelden een digitaal platform ter beschikking aan onze zomerscholen om leerlingen in te schrijven.
 - Wij ondersteunden onze zomerscholen op dit vlak op nog een andere manier, namelijk:
.....
17. Welke materialen stelde uw lokaal bestuur ter beschikking van de zomerscholen uit uw subsidieaanvraag?

18. U gaf aan dat uw lokaal bestuur de zomerscholen uit uw subsidieaanvraag nog op een andere manier ondersteunde dan aan bod kwam in de voorgaande vragen. Op welke andere manier(en) was dat dan precies? Licht kort toe.

19. Over welke troeven beschikte uw organisatie bij het indienen van de subsidieaanvraag en het uitrollen van uw zomerscholenaanbod?

20. Welke moeilijkheden ondervond uw organisatie bij het indienen van de subsidieaanvraag en het uitrollen van uw zomerscholenaanbod?

Bijlage 2. Organisatorvragenlijst

Beste organisator,

Met deze vragenlijst willen we graag te weten komen hoe uw zomerschool praktisch en inhoudelijk georganiseerd was. Uw antwoorden op deze vragenlijst, en die van vele andere zomerschoolorganisatoren, laten ons toe om de overheid te informeren over hoe zomerscholen in de toekomst nog beter georganiseerd kunnen worden.

We schatten dat het invullen van de vragenlijst 30 tot 45 minuten van uw tijd in beslag zal nemen. We zijn er ons van bewust van dat we daarmee best een grote inspanning van u vragen, maar hopen toch op een stukje van uw tijd. Alvast van harte dank!

Het onderzoeksteam Zomerscholen

-
- Ik bevestig mijn vrijwillige deelname aan het onderzoek. Ik ben ervan op de hoogte dat ik op elk moment mijn deelname kan stoppen. Ik ga akkoord met de wijze waarop mijn gegevens door Thomas More Hogeschool verwerkt en bewaard zullen worden (zie [excel.thomasmore.be/zomerscholen/privacy](https://www.thomasmore.be/zomerscholen/privacy)).
-

Wij starten deze vragenlijst met enkele administratieve vragen over de zomerschool waarvoor u deze vragenlijst invult.

1. Wat is de postcode van de (hoofd)locatie van uw zomerschool?
2. Op welke dag ging uw zomerschool van start?
[dropdownmenu]
3. Op welke dag eindigde uw zomerschool?
[dropdownmenu]
4. Hoeveel volledige dagen telde uw zomerschool (waarbij bv. 20 halve dagen = 10 volledige dagen)?
5. Vanuit welke functie bent u bij de organisatie van uw zomerschool betrokken? (bv. medewerker OCMW, medewerker Huis van het Kind, directeur basisschool, Schepen ...)

De volgende vraag gaat over de specifieke rollen die u opneemt of opgenomen hebt in de organisatie van uw zomerschool.

6. Duid voor elke stelling aan in welke mate ze op u van toepassing is.

	helemaal niet van toepassing	eerder niet van toepassing	eerder van toepassing	helemaal van toepassing
Ik was nauw betrokken bij het schrijven van de subsidieaanvraag voor deze zomerschool.	0	0	0	0
Ik heb een belangrijke rol bij de praktische organisatie van de zomerschool (bv. opvolgen inschrijvingen, aanwerven medewerkers, beheren locatie ...).	0	0	0	0
Ik heb een belangrijke rol bij de inhoudelijke organisatie van de zomerschool (bv. onderwijsaanbod vormgeven, groepen samenstellen, activiteiten plannen, ...).	0	0	0	0
Ik neem zelf ook een rol op als medewerker (lesgever/begeleider) in de zomerschool.	0	0	0	0

De volgende vragen gaan over de leerlingen in uw zomerschool.

7. Wat was het beoogde doelpubliek in uw zomerschool?

- Kleuters
- Leerlingen gewoon lager onderwijs
- Leerlingen voltijds gewoon secundair onderwijs
- Leerlingen deeltijds gewoon secundair onderwijs
- Leerlingen buitengewoon basisonderwijs
- Leerlingen buitengewoon secundair onderwijs
- OKAN-leerlingen

8. In welke mate namen volgende personen of instanties een actieve rol op in het aantrekken van leerlingen voor uw zomerschool?

	geen rol	eerder kleine rol	eerder grote rol	erg grote rol	niet van toepassing
Lokaal bestuur (Huis van het Kind, OCMW, onderwijsdienst ...)	0	0	0	0	0
Scholen waarmee samengewerkt werd	0	0	0	0	0

De klassenraad van onze school	0	0	0	0	0
Ons zorgteam/onze leerlingenbegeleiding	0	0	0	0	0
Ouders	0	0	0	0	0
Externe organisatie(s)	0	0	0	0	0

9. Welke strategie sluit het best aan bij de strategie die voor uw zomerschool gebruikt werd om leerlingen aan te trekken?

- Enkel (de ouders van) specifieke individuele leerlingen werden aangesproken of uitgenodigd.
- Enkel (de ouders van) leerlingen uit een specifieke doelgroep werden aangesproken of uitgenodigd.
- Voor onze zomerschool werd een open en zo breed mogelijke communicatiestrategie gebruikt waarbij op voorhand geen selectie werd gemaakt naar individuele leerlingen of doelgroep toe.

10. Hoe of door wie werden leerlingen ingeschreven in uw zomerschool(locatie)?

- Ouders en/of leerlingen schreven zelf in (bv. via online inschrijvingsformulier).
- Een leraar of medewerker van de school van de leerlingen bracht de inschrijving in orde.
- Een medewerker van een organisatie van buiten de school van de leerling bracht de inschrijving in orde.
- De inschrijving verliep op een andere manier, namelijk:

11. Was uw zomerschool na de inschrijvingsperiode volzet?

- Ja
- Neen

12. Was er een mogelijkheid voor geïnteresseerde leerlingen om zich op een wachtlijst in te schrijven?

- Ja
- Neen

13. Zijn er leerlingen die op de wachtlijst stonden en die uiteindelijk niet aan uw zomerschool hebben kunnen deelnemen?

- Ja
- Neen

14. Hoeveel leerlingen stonden op de wachtlijst, maar hebben uiteindelijk niet aan uw zomerschool kunnen deelnemen?

Aantal leerlingen:

15. Hoeveel leerlingen namen er (minstens één dag) deel aan uw zomerschool?

Leerlingen die ingeschreven waren, maar nooit zijn komen opdagen, mag u dus buiten beschouwing laten.

Aantal leerlingen:

16. Hoeveel leerlingen waren minstens 80% van de zomerschooldagen aanwezig?

Aantal leerlingen:

17. Hoeveel leerlingen startten wel aan de zomerschool, maar haakten vóór de helft van de looptijd van de zomerschool af?

Aantal leerlingen:

De volgende vragen gaan over de doelstellingen van uw zomerschool.

18. Wat waren de doelstellingen van uw zomerschool?

- Het wegwerken van een opgelopen leerachterstand.
- Het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar.
- Het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen.
- De taalvaardigheid van leerlingen verhogen.
- De schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen.
- Leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens.
- De prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen.
- De sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken.
- Het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering.
- Aanleren van vaardigheden 'leren leren' bij leerlingen.
- Andere, namelijk:

19. U gaf volgende doelstellingen aan. We vragen u om deze doelstellingen in volgorde van prioriteit te zetten.

[sleep gekozen opties hierheen om te rangschikken]

20. In welke mate werd dit doel of werden deze doelen volgens u bij de leerlingen van uw zomerschool bereikt?

	helemaal niet bereikt	eerder niet bereikt	eerder wel bereikt	helemaal bereikt
Het wegwerken van een opgelopen leerachterstand.	0	0	0	0
Het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar.	0	0	0	0
Het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen.	0	0	0	0
De taalvaardigheid van leerlingen verhogen.	0	0	0	0
De schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen.	0	0	0	0
Leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens.	0	0	0	0
De prestatiekloof tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond verkleinen.	0	0	0	0

De sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken.	0	0	0	0
Het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studieoriëntering.	0	0	0	0
Aanleren van vaardigheden 'leren leren' bij leerlingen.	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0

De volgende vraag maakt een onderscheid tussen het onderwijsaanbod en het vrijetijdsaanbod van uw zomerschool.

Zomerscholen moeten een onderwijsaanbod organiseren. Daarin wordt expliciet gewerkt aan onderwijsdoelen, gekoppeld aan vakken of leergebieden. Zomerscholen kunnen dit aanbod aanvullen met een vrijetijdsaanbod. Hiermee bedoelen we het ruimere, minder schoolse en minder formele aanbod van de zomerschool, bijvoorbeeld gelinkt aan sport, cultuur of spel. Dit aanbod hoeft geen expliciete link met de onderwijsdoelen te hebben.

21. Binnen onze zomerschool:

- Bodem we zowel een onderwijs- als een vrijetijdsaanbod aan die duidelijk van elkaar gescheiden konden worden.
- Bodem we een geïntegreerd onderwijs- en vrijetijdsaanbod aan. Ze waren moeilijk of niet van elkaar te onderscheiden.
- Bodem we enkel een onderwijsaanbod, maar geen vrijetijdsaanbod aan.

22. Welke vakken of leergebieden werden (in het onderwijsaanbod van) uw zomerschool aangeboden?

- Nederlands/ taal
- Wiskunde
- Frans
- Wetenschappen en techniek (bv. STEM, fysica, ICT ...)
- Leren leren
- Mens en maatschappij
- Praktijkvakken (bv. handel, techniek, elektriciteit ...)
- Activiteiten dagelijks leven
- Andere, namelijk:

23. Welke vrijetijdsactiviteiten en/of inhouden maakten deel uit van het aanbod van uw zomerschool?

- Sport- en spelactiviteiten
- Leesactiviteiten
- Muzische activiteiten
- Kunst- en cultuuractiviteiten
- Uitstappen buiten het domein van de zomerschool
- Andere, namelijk:

24. Duid bij elk van volgende stellingen aan in welke mate deze geldt voor uw zomerschool.

	helemaal niet van toepassing	eerder niet van toepassing	eerder wel van toepassing	helemaal van toepassing
Leerlingen met dezelfde noden werden gegroepeerd.	0	0	0	0
In onze zomerschool werd het verloop van de onderwijsactiviteiten nauw opgevolgd en, waar nodig, bijgestuurd.	0	0	0	0
We hadden bij de start van de zomerschool voldoende zicht op de beginsituatie en de leernoden van de leerlingen.	0	0	0	0
We maakten gebruik van al bestaande didactische materialen.	0	0	0	0
We hebben voldoende zicht op de vooruitgang die elke leerling tijdens de zomerschool heeft.	0	0	0	0
We gebruikten toetsen om zicht te krijgen op het beginniveau en/of de vorderingen van leerlingen.	0	0	0	0

U gaf eerder aan dat uw zomerschool een duidelijk af te bakenen onderwijsaanbod organiseert, eventueel aangevuld met een afzonderlijk vrijetijdsaanbod. De volgende vragen gaan over de medewerkers die in uw zomerschool het onderwijsaanbod mee vorm gaven.

25. Hoe eenvoudig vond u het om medewerkers te vinden voor het onderwijsaanbod van uw zomerschool? (1 = heel moeilijk en 10 = heel gemakkelijk)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

26. Wat was het profiel van de medewerkers die het onderwijsaanbod in uw zomerschool verzorgden?

- Leerkrachten
- Oud-leerkrachten
- Studenten uit de lerarenopleiding
- Medewerkers van een niet-schoolse organisatie die nauw bij de zomerschool betrokken was (bv. gemeente, jeugdorganisatie ...)
- Vrijwilligers die niet tot één van bovenstaande groepen behoren

27. Hoeveel leerkrachten verzorgden (mee) het onderwijsaanbod in uw zomerschool?

28. Hoeveel oud-leerkrachten verzorgden (mee) het onderwijsaanbod in uw zomerschool?

29. Hoeveel studenten uit de lerarenopleiding verzorgden (mee) het onderwijsaanbod in uw zomerschool?
-
30. Hoeveel medewerkers uit een niet-schoolse organisatie verzorgden (mee) het onderwijsaanbod in uw zomerschool?
-
31. Hoeveel andere vrijwilligers verzorgden (mee) het onderwijsaanbod in uw zomerschool?
-
32. Hoe werden de medewerkers die instonden voor het onderwijsaanbod gerekruteerd?
- We contacteerden medewerkers die eerder al actief waren in onze zomerscho(o)l(en).
 - Er werd een brede oproep gelanceerd.
 - Leerkrachten werden gerekruteerd uit scholen die betrokken waren bij de organisatie van de zomerschool (bv. eigen leerkrachten).
 - Leerkrachten werden gerekruteerd uit scholen die niet betrokken waren bij de organisatie van de zomerschool.
 - Studenten werden gerekruteerd uit lerarenopleidingen.
 - We deden een beroep op een uitzendkantoor.
 - Er werd gezocht onder de personeelsleden van onze gemeente/stad.
 - Andere, namelijk:
33. Hoe werden de medewerkers die instonden voor het onderwijsaanbod geselecteerd?
- De selectie gebeurde op basis van een CV en motivatiebrief.
 - De selectie gebeurde aan de hand van sollicitatiegesprekken.
 - Iedereen die zich aandiende, werd geselecteerd.
 - Medewerkers werden geselecteerd in volgorde van aandiening tot het nodige aantal personen bereikt was.
 - De selectie gebeurde door de zomerschool zelf.
 - De selectie werd gemaakt door een lerarenopleiding.
 - Een externe organisatie (niet lerarenopleiding) organiseerde de selectie.
 - Andere, namelijk:
34. Kregen de medewerkers aan het onderwijsaanbod een vergoeding voor hun bijdrage aan de zomerschool?
- Ja, een vergoeding in geld.
 - Ja, een vergoeding in natura (bv. cadeaubon, voucher).
 - Neen.
 - Niet iedereen werd vergoed.
35. Op welke manier(en) werden de medewerkers die in uw zomerschool instonden voor het onderwijsaanbod aangesteld?
- Systeem Personeel op Werkingsbudget (PWB) – administratief medewerker
 - Vrijwilligerscontract
 - Gewoon arbeidscontract (van bepaalde duur)
 - Terbeschikkingstelling van statutair personeel (o.b.v. het Decreet Lokaal Besturen)
 - Terbeschikkingstelling door een private organisatie (geen uitzendkantoor)
 - Aanstelling via een uitzendkantoor

Andere, namelijk:

36. Van de medewerkers die in uw zomerschool instonden voor het onderwijsaanbod, had ...

- Nog niemand eerder meegewerkt aan een zomerschool.
- Een minderheid al meegewerkt aan een zomerschool.
- Ongeveer de helft al meegewerkt aan een zomerschool.
- Een meerderheid al meegewerkt aan een zomerschool.
- Iedereen al meegewerkt aan een zomerschool.

U gaf eerder aan dat uw zomerschool een duidelijk af te bakenen vrijetijdsaanbod organiseert aanvullend bij het onderwijsaanbod. De volgende vragen gaan over de medewerkers die in uw zomerschool het vrijetijdsaanbod mee vorm gaven.

37. Hoe eenvoudig vond u het om medewerkers te vinden voor het vrijetijdsaanbod van uw zomerschool?
O 1 O 2 O 3 O 4 O 5 O 6 O 7 O 8 O 9 O 10

38. Wat was het profiel van de medewerkers die het vrijetijdsaanbod in uw zomerschool verzorgden?

- Leerkrachten
- Oud-leerkrachten
- Studenten uit de lerarenopleiding
- Medewerkers van een niet-schoolse organisatie die nauw bij de zomerschool betrokken was (bv. gemeente, jeugdorganisatie ...)
- Vrijwilligers die niet tot één van bovenstaande groepen behoren

39. Hoeveel leerkrachten verzorgden (mee) het vrijetijdsaanbod in uw zomerschool?

40. Hoeveel oud-leerkrachten verzorgden (mee) het vrijetijdsaanbod in uw zomerschool?

41. Hoeveel studenten uit de lerarenopleiding verzorgden (mee) het vrijetijdsaanbod in uw zomerschool?

42. Hoeveel medewerkers uit een niet-schoolse organisatie verzorgden (mee) het vrijetijdsaanbod in uw zomerschool?

43. Hoeveel andere vrijwilligers verzorgden (mee) het onderwijsaanbod in uw zomerschool?

44. Van de medewerkers die in uw zomerschool instonden voor het vrijetijdsaanbod, had ...

- Nog niemand eerder meegewerkt aan een zomerschool.
- Een minderheid al meegewerkt aan een zomerschool.
- Ongeveer de helft al meegewerkt aan een zomerschool.
- Een meerderheid al meegewerkt aan een zomerschool.

- Iedereen al meegewerkt aan een zomerschool.

U gaf eerder aan in dat uw zomerschool het onderwijs- en vrijetijdsaanbod moeilijk van elkaar te scheiden zijn. De volgende vragen gaan over de medewerkers van uw zomerschool, ongeacht bij welk deel van het aanbod zij betrokken waren.

45. Hoe eenvoudig vond u het om medewerkers te vinden voor uw zomerschool?

- O 1 O 2 O 3 O 4 O 5 O 6 O 7 O 8 O 9 O 10

46. Wat was het profiel van de medewerkers in uw zomerschool?

- Leerkrachten
- Oud-leerkrachten
- Studenten uit de lerarenopleiding
- Medewerkers van een niet-schoolse organisatie die nauw bij de zomerschool betrokken was (bv. gemeente, jeugdorganisatie ...)
- Vrijwilligers die niet tot één van bovenstaande groepen behoren

47. Hoeveel leerkrachten verzorgden (mee) het aanbod in uw zomerschool?

48. Hoeveel oud-leerkrachten verzorgden (mee) het aanbod uw zomerschool?

49. Hoeveel studenten uit de lerarenopleiding verzorgden (mee) het aanbod in uw zomerschool?

50. Hoeveel medewerkers uit een niet-schoolse organisatie verzorgden (mee) het aanbod in uw zomerschool?

51. Hoeveel andere vrijwilligers verzorgden (mee) het aanbod in uw zomerschool?

52. Hoe werden de medewerkers voor uw zomerschool gerekruteerd?

- We contacteerden medewerkers die eerder al actief waren in onze zomerscho(o)l(en).
- Er werd een brede oproep gelanceerd.
- Leerkrachten werden gerekruteerd uit scholen die betrokken waren bij de organisatie van de zomerschool (bv. eigen leerkrachten).
- Leerkrachten werden gerekruteerd uit scholen die niet betrokken waren bij de organisatie van de zomerschool.
- Studenten werden gerekruteerd uit lerarenopleidingen.
- We deden een beroep op een uitzendkantoor.
- Er werd gezocht onder de personeelsleden van onze gemeente/stad.
- Andere, namelijk:

53. Hoe werden de medewerkers voor uw zomerschool geselecteerd?
- De selectie gebeurde op basis van een CV en motivatiebrief.
 - De selectie gebeurde aan de hand van sollicitatiegesprekken.
 - Iedereen die zich aandiende, werd geselecteerd.
 - Medewerkers werden geselecteerd in volgorde van aandiening tot het nodige aantal personen bereikt was.
 - De selectie gebeurde door de zomerschool zelf.
 - De selectie werd gemaakt door een lerarenopleiding.
 - Een externe organisatie (niet lerarenopleiding) organiseerde de selectie.
 - Andere, namelijk:
54. Kregen de medewerkers van uw zomerschool een vergoeding voor hun bijdrage aan de zomerschool?
- Ja, een vergoeding in geld.
 - Ja, een vergoeding in natura (bv. cadeaubon, voucher).
 - Neen.
 - Niet iedereen werd vergoed.
55. Op welke manier(en) werden de medewerkers van uw zomerschool aangesteld?
- Systeem Personeel op Werkingsbudget (PWB) – administratief medewerker
 - Vrijwilligerscontract
 - Gewoon arbeidscontract (van bepaalde duur)
 - Terbeschikkingstelling van statutair personeel (o.b.v. het Decreet Lokaal Besturen)
 - Terbeschikkingstelling door een private organisatie (geen uitzendkantoor)
 - Aanstelling via een uitzendkantoor
 - Andere, namelijk:
56. Van de medewerkers van uw zomerschool had ...
- Nog niemand eerder meegewerkt aan een zomerschool.
 - Een minderheid al meegewerkt aan een zomerschool.
 - Ongeveer de helft al meegewerkt aan een zomerschool.
 - Een meerderheid al meegewerkt aan een zomerschool.
 - Iedereen al meegewerkt aan een zomerschool.

Met de volgende vragen willen we de communicatie en samenwerking tussen uw zomerschool en de scholen waar de zomerschoolleerlingen tijdens het schooljaar schoollopen in kaart brengen. Deze laatste scholen benoemen we in deze vragenlijst verder als 'ankerscholen'.

57. Geef de schoolnaam en gemeente van de drie ankerscholen waaruit uw zomerschool volgens de meeste leerlingen rekruteerde.

(Indien uw zomerschool slechts leerlingen uit één of twee zomerscholen rekruteert, mag u de overbodige lijn(en) leeg laten.)

Naam school 1 + gemeente:

Naam school 2 + gemeente:

Naam school 3 + gemeente:

58. Werd er tussen uw zomerschool en de ankerscho(o)(en) informatie uitgewisseld over het leerproces en de (leer)noden van de leerlingen?
- Ja
 - Neen
 - Ik weet het niet

59. Op welke momenten vindt/vond er informatie-uitwisseling tussen uw zomerschool en de ankerscho(o)(en) plaats?
- Voor aanvang van uw zomerschool
 - Na afloop van uw zomerschool

U gaf aan dat er informatie-uitwisseling tussen de zomerschool en de ankerscho(o)(en) plaatsvond voor aanvang van uw zomerschool. We stellen u graag een aantal vragen over hoe deze informatie-uitwisseling eruitzag.

60. Wie nam meestal het initiatief voor de informatie-uitwisseling die plaatsvond voor aanvang van uw zomerschool?
- Een medewerker van onze zomerschool
 - De klasleerkracht van de leerling in de ankerschool
 - Iemand van het zorgteam in de ankerschool
 - De directie van de ankerschool
 - De ouders
 - De leerling zelf
 - Wij organiseren als school een zomerschool voor onze eigen leerlingen. Informatie over de leerlingen blijft dus binnen de muren van onze school.
 - Iemand anders, namelijk:

61. Wie werd er meestal betrokken bij de informatie-uitwisseling die plaatsvond voor aanvang van uw zomerschool?
- Een medewerker van onze zomerschool
 - De klasleerkracht van de leerling in de ankerschool
 - Iemand van het zorgteam in de ankerschool
 - De directie van de ankerschool
 - De ouders
 - De leerling zelf
 - Iemand anders, namelijk:

62. Werd er een standaardaanpak gehanteerd voor de informatie-uitwisseling die plaatsvond voor aanvang van de zomerschool?
- Ja
 - Neen

63. Onder welke vorm(en) vond de informatie-uitwisseling voor aanvang van uw zomerschool vaak plaats?
- Reeds bestaande schriftelijke documenten met informatie over het leerproces en/of de leernoden van leerlingen (bv. rapport, zorgdossier ...).
 - Een verslag van de klassenraad of het multidisciplinair overleg (MDO).
 - Een speciaal met het oog op de zomerschool ontwikkeld formulier.
 - Een intakegesprek, of een andere vorm van formeel gesprek waarin informatie over leerlingen werd uitgewisseld.
 - Een ongepland, eerder toevallig gesprek.
 - Een andere vorm, namelijk:

64. Welke soort informatie werd er vaak uitgewisseld voor aanvang van uw zomerschool?
- Administratieve informatie over leerlingen (bv. leeftijd, thuistaal, OKI ...).
 - Informatie over het leerstofaanbod dat leerlingen in de periode voorafgaand aan de zomerschool gekregen hebben.
 - Informatie over leerstof die nog niet zo goed beheerst was.
 - Informatie over de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen (bv. leerstoornis, nood aan specifieke ondersteuning).
 - Informatie over de inhoudelijke focus van het zomerschoolprogramma.
 - Een andere soort informatie, namelijk:

U gaf aan dat er informatie-uitwisseling tussen de zomerschool en de ankerscho(o)(en) plaatsvindt na afloop van uw zomerschool. We stellen u graag een aantal vragen over hoe deze informatie-uitwisseling eruitziet of zal zien.

65. Wie neemt vooral het initiatief voor de informatie-uitwisseling die plaatsvond na afloop van uw zomerschool?
- Onze zomerschool neemt hiervoor zelf initiatief.
 - Onze zomerschool werkt vraaggestuurd en bezorgt informatie aan ankerscholen die daarom vragen.
 - Onze zomerschool werkt vraaggestuurd en bezorgt informatie aan ankerscholen voor leerlingen waarvan de ouders dat vragen.
 - Onze zomerschool werkt vraaggestuurd en bezorgt informatie aan ankerscholen voor leerlingen die dat zelf vragen.
 - Wij organiseren als school een zomerschool voor onze eigen leerlingen. Informatie over de leerlingen blijft dus binnen de muren van onze school.
 - Het initiatief ligt bij iemand anders, namelijk:

66. Wie wordt er meestal betrokken bij de informatie-uitwisseling die plaatsvindt na afloop van de zomerschool?
- Een medewerker van onze zomerschool
 - De klasleerkracht van de leerling in de ankerschool
 - Iemand van het zorgteam in de ankerschool
 - De directie van de ankerschool
 - De ouders
 - De leerling zelf
 - Iemand anders, namelijk:

67. Wordt er een standaardaanpak gehanteerd voor de informatie-uitwisseling die plaatsvindt na afloop van de zomerschool?
- Ja
 - Neen

68. Onder welke vorm(en) vindt de informatie-uitwisseling na afloop van uw zomerschool plaats?
- Een individueel leerlingrapport, opgesteld door de zomerschool.
 - Een persoonlijk portfolio of leerdagboek, ingevuld door leerlingen zelf.
 - Een intakegesprek, of een andere vorm van formeel gesprek waarin informatie over leerlingen wordt uitgewisseld.
 - Een ongepland, eerder toevallig gesprek.
 - Een andere vorm, namelijk:

69. Welk soort informatie wordt er uitgewisseld na afloop van uw zomerschool?
- Informatie over de aan- en afwezigheid van de leerlingen.
 - Informatie over de leervorderingen van leerlingen.

- Informatie over het welbevinden van leerlingen.
- Informatie over de concrete activiteiten die leerlingen tijdens de zomerschool hebben gedaan.
- Algemene informatie over de inhoud en opbouw van het zomerschoolprogramma.
- Informatie over leerstof die nog niet zo goed beheerst is.
- Een andere soort informatie, namelijk:

De volgende vragen gaan over de ondersteuning die uw zomerschool mogelijk van het gemeente- of stadsbestuur of van andere organisaties heeft gekregen.

70. De Vlaamse overheid heeft het mogelijk gemaakt dat lokale besturen het zomerscholenaanbod op hun grondgebied kunnen coördineren en daarbij zomerscholen op verschillende vlakken kunnen ondersteunen (regierol). Heeft uw zomerschool dergelijke ondersteuning gekregen?

- Ja
- Neen

71. Was u naast organisator van uw zomerschool ook indiener van een subsidieaanvraag voor meerdere zomerscholen en heeft u vanuit uw lokaal bestuur de regierol over deze zomerscholen op zich genomen?

- Ja
- Neen

72. Op welke manier werd uw zomerschool door het lokaal bestuur (met regierol) ondersteund?

- De gemeente/stad heeft onze zomerschool ondersteund bij het vormgeven van het inhoudelijke aanbod.
- De gemeente/stad heeft onze zomerschool ondersteund bij het praktisch organiseren van onze zomerschool.
- De gemeente/stad heeft onze zomerschool ondersteund bij de communicatie over en/of inschrijvingen in onze zomerschool.
- De gemeente/stad zorgde ervoor dat het aanbod van de verschillende zomerscholen in onze gemeente/stad op elkaar afgestemd raakte.
- De gemeente/stad zal voor de verdere administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag zorgen.
- De gemeente/stad ondersteunde onze zomerschool nog op een andere manier, namelijk:

73. Op welke manier(en) ondersteunde het lokaal bestuur het inhoudelijke aanbod van uw zomerschool?

- Iemand van onze zomerschool nam deel aan de informatiesessie(s) van de gemeente/stad over het inhoudelijk vormgeven van een zomerschool.
- Onze zomerschool gebruikte een draaiboek van de gemeente/stad rond het inhoudelijk vormgeven van een zomerschool.
- Iemand van onze zomerschool had één of meerdere adviesgesprekken met iemand van de gemeente/stad rond het inhoudelijk vormgeven van onze zomerschool.
- De gemeente/stad bracht ons in contact met één of meerdere externe organisaties die het inhoudelijk aanbod van onze zomerschool (meehielpen) vormgeven.
- De gemeente/stad ondersteunde onze zomerschool op dit vlak op nog een andere manier, namelijk:

74. Op welke manier(en) ondersteunde het lokaal bestuur de praktische organisatie van uw zomerschool?

- De gemeente/stad stelde lokalen ter beschikking.
- De gemeente/stad zocht mee naar geschikte lokalen.
- De gemeente/stad liet onze zomerscholen materialen huren of ontlenen.
- De gemeente/stad zocht mee naar mogelijke leveranciers.
- De gemeente/stad hielp bij het zoeken naar medewerkers voor onze zomerschool.

- De gemeente/stad ondersteunde onze zomerschool op dit vlak op nog een andere manier, namelijk:

75. Op welke manier(en) ondersteunde het lokaal bestuur de communicatie over en/of inschrijvingen in uw zomerschool?

- De gemeente/stad maakte op papier (bv. via flyer, affiche) reclame voor het zomerscholenaanbod.
- De gemeente/stad maakte via digitale weg (bv. Facebook, Instagram, website, e-mail) reclame voor het zomerscholenaanbod.
- De gemeente/stad organiseerde één of meerdere informatiesessies voor ouders rond het zomerscholenaanbod.
- De gemeente/stad leverde (voorbeeld)brieven die onze zomerschool heeft gebruikt voor communicatie met ouders en/of leerlingen.
- De diensten van de gemeente/stad (bv. Huis van het Kind, OCMW) spraken actief ouders aan rond deelname van hun kind aan de zomerschool.
- Onze zomerschool maakte gebruik van het digitale platform van de gemeente/stad om leerlingen in de zomerschool in te schrijven.
- De gemeente/stad ondersteunde onze zomerscholen op dit vlak op nog een andere manier, namelijk:

76. Heeft uw lokaal bestuur op andere manieren ondersteuning geboden die in de voorgaande vragen niet aan bod kwam? Licht desgevallend kort toe.

77. In welke mate maakte uw zomerschool gebruik van volgende ondersteuningsinitiatieven voor zomerscholen?

	niet	in beperkte mate	in sterke mate	ik kende dit initiatief niet
Het ondersteuningsaanbod van Schoolmakers	0	0	0	0
Het ondersteuningsaanbod Provincie Antwerpen Leert	0	0	0	0
Het ondersteuningsaanbod van Klascement en Klasse	0	0	0	0
Het digitale aanbod van Zomerschool.Vlaanderen	0	0	0	0

U bent er bijna! Tot slot willen we met enkele vragen polsen naar uw tevredenheid over een aantal aspecten van uw zomerschool.

78. Geef op een schaal van 0 tot en met 10 aan in welke mate u vindt dat uw zomerschool succesvol was (0 = 'helemaal niet' tot 10 = 'helemaal wel').

0 0 0 1 0 2 0 3 0 4 0 5 0 6 0 7 0 8 0 9 0 10

79. Zou u in de toekomst nogmaals een zomerschool organiseren?

- Ja
- Neen
- Dat weet ik nog niet

80. Geef bij elk van volgende zaken aan in welke mate u er tevreden over bent in uw zomerschool.

	zeer ontevreden	eerder ontevreden	eerder tevreden	zeer tevreden
De inhoud van het onderwijsaanbod	0	0	0	0
De didactische aanpak tijdens het onderwijsaanbod	0	0	0	0
De medewerkers ingezet tijdens het onderwijsaanbod	0	0	0	0
De inhoud van het vrijetijdsaanbod	0	0	0	0
De mate waarin de beginsituatie van elke leerling gekend was	0	0	0	0
De mate waarin tegemoet gekomen werd aan de noden van elke leerling	0	0	0	0
De mate waarin het doelpubliek bereikt werd	0	0	0	0
De samenwerking met externe diensten en partners	0	0	0	0

81. Wat waren de belangrijkste succesfactoren van uw zomerschool?

82. Wat waren de belangrijkste knelpunten van uw zomerschool?

83. Is er nog iets wat u ons wil vertellen over uw zomerschool of over zomerscholen in het algemeen? Schrijf het hieronder op.

Bijlage 3. Medewerkervragenlijst

Beste zomerschoolmedewerker,

Hartelijk dank om even de tijd te nemen om deze vragenlijst in te vullen!

Met deze vragenlijst proberen we te weten te komen hoe uw zomerschool precies georganiseerd werd en wat uw rol daarin was.

We willen ook graag weten wat u goed vond lopen en waar u mogelijkheden tot verbetering ziet. Uw antwoorden – en die van vele andere medewerkers – geven ons inzicht in hoe zomerscholen in de toekomst nog beter georganiseerd kunnen worden. Daarom zijn uw antwoorden belangrijk.

Het invullen van de vragenlijst kost u ongeveer 20 minuten.

Alvast bedankt!

Het onderzoeksteam Zomerscholen

-
- Ik bevestig mijn vrijwillige deelname aan het onderzoek. Ik ben ervan op de hoogte dat ik op elk moment mijn deelname kan stoppen. Ik ga akkoord met de wijze waarop mijn gegevens door Thomas More Hogeschool verwerkt en bewaard zullen worden (zie [excel.thomasmore.be/zomerscholen/privacy](https://www.thomasmore.be/zomerscholen/privacy)).
-

1. Datum waarop de zomerschool van start ging:
[drop down menu]
2. Datum waarop de zomerschool eindigde:
[drop down menu]
3. Ik ben een:
 - Leraar van een school die betrokken is bij de organisatie van deze zomerschool.
 - Leraar van een school die niet betrokken is bij de organisatie van deze zomerschool.
 - Oud-leraar.
 - Externe partner (bv. medewerker van een lokaal bestuur of externe organisatie).
 - Student uit een lerarenopleiding.
 - Vrijwilliger die niet tot één van bovenstaande groepen behoort.
 - Andere, namelijk:
4. Wat is uw hoogste opleidingsniveau?
 - Professionele bachelor (hogeschool)
 - Bachelor-na-bachelor (hogeschool)
 - Master of academische bachelor (universiteit)
 - Master-na-master (universiteit)
 - Doctoraat
 - Andere, namelijk:
5. Heeft u een pedagogisch bekwaamheidsbewijs (bv. educatieve bachelor/master via een geïntegreerde lerarenopleiding of een diploma uit een Specifieke Lerarenopleiding)?
 - Ja
 - Neen

6. Hoeveel jaar onderwijservaring heeft u als (oud-)leraar?
- Ik heb (nog) geen ervaring als leraar.
 - Maximaal 2 jaar ervaring.
 - 3-5 jaar ervaring.
 - 6-15 jaar ervaring.
 - Meer dan 15 jaar ervaring.
7. Kreeg u als medewerker een vergoeding voor uw bijdrage aan de zomerschool?
- Ja, door middel van een vergoeding in geld.
 - Ja, door middel van een vergoeding in natura (bv. cadeaubon, voucher).
 - Neen

De volgende vragen peilen naar uw rol in de zomerschool. We vragen u om bij het beantwoorden van de vragen de zomerschool voor ogen te houden waar u de afgelopen twee weken actief was.

Bent u de afgelopen twee weken in meerdere zomerscholen actief geweest, kies dan de zomerschool waarvan de zomerschoolorganisator u de e-mail met de link naar deze vragenlijst heeft bezorgd. Zomerscholen moeten een onderwijsaanbod organiseren. Daarin wordt expliciet gewerkt aan onderwijsdoelen, gekoppeld aan vakken of leergebieden. Zomerscholen kunnen dit aanbod aanvullen met een vrijetijdsaanbod. Hiermee bedoelen we het ruimere, minder schoolse en minder formele aanbod van de zomerschool, bijvoorbeeld gelinkt aan sport, cultuur of spel.

8. Ik was als medewerker ...
- Enkel of vooral betrokken bij het onderwijsaanbod van mijn zomerschool.
 - Enkel of vooral betrokken bij het vrijetijdsaanbod van mijn zomerschool.
 - Ongeveer even sterk betrokken bij het onderwijsaanbod als bij het vrijetijdsaanbod van mijn zomerschool.

9. Gedurende hoeveel dagen gaf u les tijdens de zomerschool?
[Antwoord met een afgerond getal.]

aantal dagen les

10. Hoeveel uur gaf u gemiddeld per dag les?
[Antwoord met een afgerond getal.]

aantal uren les per dag

11. Ik gaf in de zomerschool les aan leerlingen die het afgelopen schooljaar ...

- In het gewoon kleuteronderwijs zaten.
- In het gewoon lager onderwijs zaten.
- In het gewoon voltijds secundair onderwijs zaten.
- In het deeltijds secundair onderwijs zaten.
- In het buitengewoon onderwijs zaten.
- OKAN-leerlingen waren.

12. Welke ontwikkelingsdoelen kwamen aan bod in de lessen die u aan leerlingen van het gewoon kleuteronderwijs gaf?

- Nederlands

- Wiskundige initiatie
 - Wetenschappen en techniek
 - Lichamelijke opvoeding
 - Mens en maatschappij
 - Muzische vorming
 - Andere, namelijk:
13. Welke minimumdoelen kwamen aan bod in de lessen die u aan leerlingen van het gewoon lager onderwijs gaf?
- Nederlands
 - Wiskunde
 - Wetenschappen en techniek
 - Frans
 - ICT
 - Leren leren
 - Mens en maatschappij
 - Sociale vaardigheden
 - Andere, namelijk:
14. Welke sleutelcompetenties kwamen aan bod in de lessen die u aan leerlingen uit het gewoon voltijds secundair onderwijs gaf?
- Nederlands
 - Wiskunde – wetenschappen – technologie en STEM
 - Leercompetenties
 - Sociaal-relatieve competenties
 - Andere talen
 - Burgerschap
 - Cultureel bewustzijn
 - Digitale competenties
 - Duurzaamheid
 - Economische competenties
 - Historisch bewustzijn
 - Juridische competenties
 - Lichamelijke en geestelijke gezondheid
 - Ondernemingszin
 - Ruimtelijk bewustzijn
 - Zelfbewustzijn
 - Andere, namelijk:
15. Welke sleutelcompetenties kwamen aan bod in lessen die u aan leerlingen uit het deeltijds secundair onderwijs gaf?
- Nederlands
 - Wiskunde – wetenschappen – technologie en STEM
 - Leercompetenties
 - Sociaal-relatieve competenties
 - Andere talen
 - Burgerschap
 - Cultureel bewustzijn
 - Digitale competenties
 - Duurzaamheid
 - Economische competenties
 - Historisch bewustzijn
 - Juridische competenties

- Lichamelijke en geestelijke gezondheid
 - Ondernemingszin
 - Praktijkvakken
 - Ruimtelijk bewustzijn
 - Zelfbewustzijn
 - Andere, namelijk:
16. Welke onderwijsdoelen kwamen aan bod in de lessen die u aan OKAN-leerlingen gaf?
- Taalinitiatie
 - Nederlands
 - Wiskunde – wetenschappen – technologie en STEM
 - Leercompetenties
 - Sociaal-relatieve competenties
 - Andere talen
 - Burgerschap
 - Cultureel bewustzijn
 - Digitale competenties
 - Duurzaamheid
 - Economische competenties
 - Historisch bewustzijn
 - Juridische competenties
 - Lichamelijke en geestelijke gezondheid
 - Ondernemingszin
 - Ruimtelijk bewustzijn
 - Zelfbewustzijn
 - Andere, namelijk:
17. Welke sleutelcompetenties kwamen aan bod in de lessen die u aan leerlingen buitengewoon onderwijs gaf?
- Burgerschap
 - Cultureel bewustzijn
 - Digitale competenties
 - Duurzaamheid
 - Economische competenties
 - Historisch bewustzijn
 - Juridische competenties
 - Leercompetenties
 - Lichamelijke en geestelijke gezondheid
 - Nederlands
 - Andere talen
 - Ondernemingszin
 - Praktijkvakken
 - Ruimtelijk bewustzijn
 - Sociaal-relatieve competenties
 - Wiskunde – wetenschappen – technologie en STEM
 - Zelfbewustzijn
 - Andere, namelijk:
18. Wat waren de doelen tijdens het begeleiden van de leerlingen?
- Het wegwerken van opgelopen leerachterstand.
 - Het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar.
 - Het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen.
 - De taalvaardigheid van leerlingen verhogen.

- De schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen.
- Leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens.
- De prestatiekloof verkleinen tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond.
- De sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken.
- Het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering.
- Het aanleren van 'leren leren'-vaardigheden bij leerlingen.
- Andere, namelijk:

19. In welke mate werden deze uitkomsten volgens u bereikt bij de leerlingen waaraan u les hebt gegeven?

	helemaal niet bereikt	eerder niet bereikt	eerder wel bereikt	helemaal bereikt	kan ik niet inschatten
Het wegwerken van opgelopen leerachterstand.	0	0	0	0	0
Het aanbieden van nieuwe leerstof als voorbereiding op het nieuwe schooljaar.	0	0	0	0	0
Het zelfvertrouwen van leerlingen verhogen.	0	0	0	0	0
De taalvaardigheid van leerlingen verhogen.	0	0	0	0	0
De schoolse betrokkenheid van de leerlingen verhogen.	0	0	0	0	0
Leerlingen ondersteunen en begeleiden bij hun vakantietaak/herexamens.	0	0	0	0	0
De prestatiekloof verkleinen tussen leerlingen met een nadelige versus voordelige (thuis)achtergrond.	0	0	0	0	0
De sociale vaardigheden/relaties van de leerlingen versterken.	0	0	0	0	0
Het ondersteunen van een gepaste studiekeuze of studieoriëntering.	0	0	0	0	0
Het aanleren van 'leren leren'-vaardigheden bij leerlingen.	0	0	0	0	0

20. Geef bij elk van de volgende stellingen aan in welke mate dit geldt.

	helemaal niet van toepassing	eerder niet van toepassing	eerder van toepassing	helemaal van toepassing
Ik was nauw betrokken bij de <i>selectie</i> van leerlingen.	0	0	0	0
Ik was nauw betrokken bij de <i>inschrijving</i> van leerlingen.	0	0	0	0

21. Heeft u van iemand didactische of pedagogische ondersteuning gekregen bij uw werk voor de zomerschool?

- Ja, namelijk:
- Neen

22. Had u op voorhand zicht op de beginsituatie en noden van de leerlingen?

- Ja, van alle leerlingen.
- Ja, van een deel van de leerlingen.
- Neen.

23. Wie bezorgde u deze informatie?

- Iemand van de zomerschool
- De klasleraar van de ankerschool
- De zorgleraar van de ankerschool
- De ouders
- De leerling
- Andere, namelijk:

24. Onder welke vorm vond deze informatie-uitwisseling plaats?

- Schriftelijk overzicht (bv. rapport, formulier, zorgdossier ...) over individuele leerlingen
- Klassenraad
- Formele gesprekken
- Informele gesprekken
- Andere, namelijk:

25. Wat was de inhoudelijke focus van deze informatie-uitwisseling?

- Overzicht van de voorkennis van individuele leerlingen
- Overzicht van specifieke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen
- Uitwisseling van aangepast leer- en werkmateriaal
- Beschrijving van de algemene inhoud en opbouw van de zomerschool
- Andere, namelijk:

26. Wordt er informatie gegeven vanuit de zomerschool aan de school waar de leerling volgend schooljaar les zal volgen?

- Ja, voor alle leerlingen.

- Ja, voor een deel van de leerlingen.
 - Neen.
 - Ik heb hier geen zicht op.
27. Onder welke vorm vond de informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool plaats?
- Evaluatierapport of –formulier over individuele leerlingen
 - Persoonlijk portfolio of leerdagboek ingevuld voor leerling zelf
 - Evaluatierapport of – formulier over de volledige groep
 - Klassenraad
 - Formele gesprekken
 - Informele gesprekken
 - Andere, namelijk:
28. Wat was de inhoudelijke focus van deze informatie-uitwisseling?
- Evaluatie van het leerproces van de individuele leerlingen.
 - Overzicht van de aan- en afwezigheid van de leerlingen.
 - Eindverslag van de algemene inhoud en opbouw van de zomerschool.
 - Andere, namelijk:
29. Duid aan in welke mate de volgende uitspraken gelden voor uw onderwijsactiviteiten in de zomerschool.

	helemaal niet waar	eerder niet waar	eerder waar	helemaal waar
Ik voelde me bij de start van de zomerschool voldoende voorbereid om het onderwijsaanbod kwaliteitsvol te kunnen organiseren.	0	0	0	0
Ik kon gebruik maken van al bestaande didactische materialen.	0	0	0	0
Ik had voldoende zicht op de vooruitgang die elke leerling maakte.	0	0	0	0
Ik had tijd om uitleg te geven aan individuele leerlingen.	0	0	0	0
Ik bepaalde zelf de lesonderwerpen.	0	0	0	0
Ik vond dat mijn leerlingen gemotiveerd waren.	0	0	0	0

30. Duid aan in welke mate de volgende uitspraken gelden voor uw onderwijsactiviteiten in de zomerschool.

	helemaal niet waar	eerder niet waar	eerder waar	helemaal waar
Ik heb leerlingen de lesonderwerpen laten bepalen.	0	0	0	0
Ik had problemen met het bewaren van de orde en het gedrag van mijn leerlingen.	0	0	0	0
Ik had een positief contact met mijn leerlingen.	0	0	0	0
Ik vind dat mijn leerlingen veel hebben bijgeleerd.	0	0	0	0
Ik heb mijn leerlingen de leerstof helemaal zelfstandig laten verwerken.	0	0	0	0

31. Geef voor onderstaande stellingen aan in welke mate ze voor u van toepassing waren op uw onderwijsactiviteiten in de zomerschool.

	helemaal niet waar	eerder niet waar	eerder waar	helemaal waar
Leerlingen met dezelfde noden zaten bij elkaar.	0	0	0	0
Ik had tijd en gelegenheid om mijn onderwijsaanbod aan te passen als dat nodig bleek.	0	0	0	0
Op mijn zomerschool werden leerlingen in de mate van het mogelijke in dezelfde groep geplaatst met klasgenoten van het afgelopen schooljaar.	0	0	0	0
Ik gebruikte toetsen om zicht te krijgen op het beginniveau en/of de vorderingen van leerlingen.	0	0	0	0
Ik heb tijdens de zomerschool huiswerk gegeven aan de leerlingen.	0	0	0	0

32. Welke activiteiten en/of inhouden begeleidde u tijdens het vrijetijdsaanbod?

- Sportactiviteiten
- Leesactiviteiten
- Socio-emotionele vaardigheden
- Muzische vorming
- Kunst- en cultuuractiviteiten
- Andere, namelijk:

33. Duid aan in welke mate de volgende uitspraken gelden voor uw vrijetijdsactiviteiten in de zomerschool.

	helemaal niet waar	eerder niet waar	eerder waar	helemaal waar
Ik bepaalde zelf wat de vrijetijdsactiviteiten waren.	0	0	0	0
Ik vond dat mijn leerlingen gemotiveerd waren.	0	0	0	0
Ik heb leerlingen zelf de vrijetijdsactiviteiten laten bepalen.	0	0	0	0
Ik had problemen met het bewaren van de orde en het gedrag van mijn leerlingen.	0	0	0	0
Ik had een positief contact met mijn leerlingen.	0	0	0	0
Ik begeleidde tijdens de vrijetijdsactiviteiten meerdere zomerklassen tegelijk.	0	0	0	0
Ik begeleidde tijdens de vrijetijdsactiviteiten meerdere zomerklassen tegelijk.	0	0	0	0

34. Bent u eerder betrokken geweest bij een zomerschool?

- Ja
- Neen

35. In welke jaren bent u eerder betrokken geweest bij een zomerschool?

- In 2020.
- In 2021.
- In 2022.

36. Welke functie nam u in 2020 op?

- Ik begeleidde de leerlingen tijdens het onderwijsaanbod.
- Ik begeleidde de leerlingen tijdens het vrijetijdsaanbod.

37. Welke functie nam u in 2021 op?

- Ik begeleidde de leerlingen tijdens het onderwijsaanbod.
- Ik begeleidde de leerlingen tijdens het vrijetijdsaanbod.

38. Welke functie nam u in 2022 op?

- Ik begeleidde de leerlingen tijdens het onderwijsaanbod.
- Ik begeleidde de leerlingen tijdens het vrijetijdsaanbod.

39. Geef op de schaal hieronder aan in welke mate u vindt dat uw zomerschool succesvol was.

0 1 0 2 0 3 0 4 0 5 0 6 0 7 0 8 0 9 0 10

40. Zou u in de toekomst opnieuw in een zomerschool willen werken?

- Ja
- Neen
- Ik weet het nog niet

41. Wat waren volgens u de belangrijkste *succesfactoren* van uw zomerschool?

42. Wat waren volgens u de belangrijkste *moeilijkheden* in uw zomerschool?

43. Is er nog iets wat u ons wil vertellen over de zomerschool? Schrijf het hieronder op.

Bijlage 4. Leerlingenvragenlijst

Hallo!

We willen je graag een aantal vragen stellen over jouw zomerschool. Jouw antwoorden helpen ons om zomerscholen in de toekomst nog beter te maken. De vragenlijst invullen kost je ongeveer vijf minuten.

Het is geen toets, er zijn dus geen juiste of foute antwoorden. Hoe eerlijker je bent en hoe meer je vertelt, hoe beter wij ons werk kunnen doen. Je mag hulp vragen bij het invullen van de Vragenlijst.

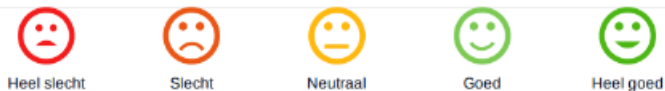
Vul de vragenlijst liefst in op een rustig moment. Dank je wel!
Het onderzoeksteam Zomerscholen

-
- Ik bevestig mijn vrijwillige deelname aan het onderzoek. Ik ben ervan op de hoogte dat ik op elk moment mijn deelname kan stoppen. Ik ga akkoord met de wijze waarop mijn gegevens door Thomas More Hogeschool verwerkt en bewaard zullen worden (zie [excel.thomasmore.be/zomerscholen/privacy](https://www.thomasmore.be/zomerscholen/privacy)).
-

1. Datum waarop de zomerschool van start ging:
[drop down menu]

2. Datum waarop de zomerschool eindigde:
[drop down menu]

3. Wat vond je van de zomerschool?

4. Helpt iemand je om deze vragenlijst in te vullen?

- Ja
- Neen

5. Hoe oud ben jij nu?

Leeftijd (in aantal jaren)

6. Wie heeft jou gevraagd om aan de zomerschool deel te nemen?

- Mijn ouder(s) of verzorger(s).
- Een leraar van mijn school.
- Ik ben zelf op dit idee gekomen.
- Iemand anders, namelijk:

7. Hoe vaak ben je naar jouw zomerschool gegaan?

- (bijna) Elke dag
- Ongeveer de helft van alle dagen
- Eén of enkele dagen

8. Hoe keek je op voorhand uit naar de zomerschool?
- Ik keek uit naar de start.
 - Ik was zenuwachtig bij de start.
 - Ik vond het belangrijk om te gaan.
 - Ik had er vooraf niet veel zin in.
 - Het maakte mij niet veel uit.
9. Zijn de volgende uitspraken over jouw zomerschool waar?

	helemaal niet waar	eerder niet waar	eerder wel waar	helemaal waar
Ik moest van mijn school naar de zomerschool gaan.	0	0	0	0
Ik vond het leuk op de zomerschool.	0	0	0	0
Ik heb bijgeleerd op de zomerschool.	0	0	0	0
Ik vond de zomerschool tijdsverspilling.	0	0	0	0
Ik vond de afwisseling tussen les en de andere activiteiten leuk.	0	0	0	0
Ik heb nieuwe vrienden gemaakt op de zomerschool.	0	0	0	0
De zomerschool zorgt ervoor dat ik volgend schooljaar betere schoolresultaten zal halen.	0	0	0	0
De zomerschool zorgt ervoor dat ik meer zelfvertrouwen gekregen heb om weer naar school te gaan.	0	0	0	0

10. Deze vragen gaan over de lesgevers op je zomerschool. Hoe vaak deed je leraar dit?

	(bijna) nooit	in sommige lessen	in veel lessen	(bijna) elke les
Mijn leraar legde in de les uit wat het doel van de les was.	0	0	0	0
Mijn leraar stelde vragen om te kijken of we het begrepen hadden.	0	0	0	0
Bij het begin van de les herhaalde de leraar telkens kort de belangrijkste dingen van de vorige les.	0	0	0	0
Mijn leraar legde alles heel goed uit.	0	0	0	0
Mijn leraar bepaalde wat we gingen leren.	0	0	0	0

Mijn leraar gaf extra uitleg als s niet snapten.	0	0	0	0
Mijn leraar vond het leuk om aan ons les te geven.	0	0	0	0

11. Zou je andere leerlingen aanraden om ook naar een zomerschool te gaan?

- Zeker wel!
- Misschien
- Waarschijnlijk niet
- Zeker niet!

12. Hoe beoordeel jij de zomerschool op een schaal van 'heel slecht' tot 'heel goed'?

	heel slecht	slecht	goed	heel goed
Hoe de zomerschool was georganiseerd.	0	0	0	0
Hoe goed de lesgevers waren.	0	0	0	0
Hoeveel ik heb bijgeleerd.	0	0	0	0
Hoe leuk het was.	0	0	0	0

13. Wat vond jij heel goed aan jouw zomerschool? Schrijf het hieronder op.

14. Wat vond jij niet zo goed aan jouw zomerschool? Schrijf het hieronder op.

Bijlage 5. Oudervragenlijst

Beste ouder of verzorger;

Wij stellen u graag enkele vragen over de zomerschool van uw kind. Uw antwoorden en die van vele andere ouders bezorgen ons informatie die ons kan leren hoe zomerscholen in de toekomst nog beter georganiseerd kunnen worden.

Het invullen van de vragenlijst kost u slechts vijf minuten van uw tijd. Uw antwoorden zullen anoniem verwerkt en geanalyseerd worden. Uw deelname is niet verplicht, maar het zou ons natuurlijk een groot plezier doen moest u de vragenlijst willen invullen.

Alvast heel erg bedankt!

Het onderzoeksteam Zomerscholen

-
- Ik bevestig mijn vrijwillige deelname aan het onderzoek. Ik ben ervan op de hoogte dat ik op elk moment mijn deelname kan stoppen. Ik ga akkoord met de wijze waarop mijn gegevens door Thomas More Hogeschool verwerkt en bewaard zullen worden (zie [excel.thomasmore.be/zomerscholen/privacy](https://www.thomasmore.be/zomerscholen/privacy)).
-

1. Datum waarop de zomerschool van start ging:
[drop down menu]
2. Datum waarop de zomerschool eindigde:
[drop down menu]
3. Hoeveel van uw kinderen gingen naar deze zomerschool?
 - 1
 - 2
 - 3
 - Meer dan 3

Kies één van uw kinderen die naar deze zomerschool ging en houd dat kind in gedachten wanneer u de rest van de vragenlijst invult.

4. Hoe oud is het kind waarvoor u de vragenlijst invult?

Leeftijd (in aantal jaren)

5. Mijn kind zat afgelopen schooljaar in:
 - Het gewoon kleuteronderwijs.
 - Het gewoon lager onderwijs.
 - Het gewoon voltijds middelbaar onderwijs.
 - Het gewoon deeltijds middelbaar onderwijs.
 - Het buitengewoon onderwijs
 - Een OKAN-klas

6. Waarom heeft u uw kind laten deelnemen aan de zomerschool?
- Om de algemene leerachterstand weg te werken.
 - Om het nieuwe schooljaar optimaal voor te bereiden.
 - Om het zelfvertrouwen van mijn kind te verhogen.
 - Om de taalvaardigheid van mijn kind te verhogen.
 - Om de schoolse betrokkenheid van mijn kind te verhogen.
 - Om een gepaste studiekeuze of studie-oriëntering te ondersteunen.
 - Om beter te 'leren leren'.
 - Het onderwerp van de zomerschool sluit aan bij de interesses van mijn kind.
 - Om mijn kind voor te bereiden op herexamen(s) of een vakantietaak.
 - Om sociale vaardigheden van mijn kind te versterken.
 - Om een specifiek tekort in een bepaald vak bij te werken.
 - Het werd aangeraden door de (klassen)leraar of de school.
 - Om een opvangmogelijkheid te hebben tijdens de zomervakantie.
 - Een andere reden, namelijk:
7. Hoe of door wie leerde u de zomerschool kennen?
- Ik zag het op een affiche, folder of website.
 - Ik vernam het via een infosessie van de school van mijn kind.
 - Ik volgde een infosessie op een andere locatie.
 - Ik had een individueel gesprek met iemand van de school van mijn kind (bv. tijdens een oudercontact).
 - Ik had een individueel gesprek met iemand van buiten de school (bv. een medewerker van Huis van het Kind, een stadsdienst, de jeugddienst, ...)
 - Ik vernam het via een individueel gesprek met een familielid, kennis of vriend.
 - Op een andere manier, namelijk:
8. Wie schreef uw kind in?
- We schreven ons kind zelf in via een website.
 - Iemand van de school.
 - Iemand van de organisatie buiten de school.
 - We schreven ons kind zelf in via een website.
 - Iemand anders, namelijk:
9. Hoe vaak is uw kind naar de zomerschool gegaan?
- (bijna) Elke dag
 - Ongeveer de helft van alle dagen
 - Eén of enkele dagen

10. Duid bij elke stelling aan in welke mate u akkoord bent.

	helemaal niet akkoord	eerder niet akkoord	eerder wel akkoord	helemaal akkoord
Ik verplichtte mijn kind om naar de zomerschool te gaan.	0	0	0	0
Mijn kind vond het leuk op de zomerschool.	0	0	0	0

Mijn kind heeft veel nieuwe dingen geleerd op de zomerschool.	0	0	0	0
Mijn kind vond de zomerschool tijdverspilling.	0	0	0	0
Mijn kind maakte nieuwe vrienden op de zomerschool.	0	0	0	0
De zomerschool zorgt ervoor dat mijn kind volgend jaar betere schoolresultaten zal halen.	0	0	0	0

11. Duid bij elke stelling aan in welke mate u akkoord bent.

	helemaal niet akkoord	eerder niet akkoord	eerder wel akkoord	helemaal akkoord
Ik vond het belangrijk dat mijn kind elke dag deelnam aan de zomerschool.	0	0	0	0
Ik wist wat mijn kind ging doen tijdens de zomerschool.	0	0	0	0
De hoeveelheid leerstof die mijn kind te verwerken kreeg was precies goed.	0	0	0	0
Het was voor mij duidelijk wat er van mijn kind werd verwacht bij de zomerschool.	0	0	0	0
De zomerschool zorgde ervoor dat mijn kind meer zelfvertrouwen kreeg om weer naar school te gaan.	0	0	0	0
De afwisseling tussen het leren en spelen was goed.	0	0	0	0
Er heeft een intakegesprek plaatsgevonden met mijn kind (en/of met mij als ouder).	0	0	0	0

12. Heeft de school van uw kind informatie over uw kind bezorgd aan de zomerschool (zoals toetsen of het leerlingdossier)?

- Ja
- Neen
- Ik weet het niet

13. Was u betrokken bij de overdracht van die informatie?

- Ja
- Neen

14. Welke informatie werd er besproken?

- Wat mijn kind al kent en kan.
- De specifieke onderwijsbehoeften van mijn kind.
- Het aangepaste leer- en werkmateriaal dat voor mijn kind gebruikt wordt in de school.
- Informatie over hoe de zomerschool zal verlopen.
- Andere, namelijk:

15. Gaat de zomerschool informatie aan de school van uw kind bezorgen na afloop van de zomerschool?
- Ja
 - Neen
 - Ik weet het niet

16. Zou u andere ouders aanraden om hun kind aan een zomerschool te laten deelnemen?
- Ja
 - Neen
 - Ik ben niet zeker

17. Verklaar eventueel waarom u het niet zeker weet of je een zomerschool zou aanraden aan andere ouders.

18. Hoe beoordeelt u de zomerschool van uw kind op een schaal van 'heel slecht' tot 'heel goed'?

	heel slecht	slecht	goed	heel goed
De organisatie van de zomerschool	0	0	0	0
De kwaliteit van de lesgevers	0	0	0	0
Hoeveel uw kind heeft bijgeleerd	0	0	0	0
Het plezier van uw kind op de zomerschool	0	0	0	0

19. Is er nog iets wat u ons wil vertellen over de zomerschool? Schrijf het hieronder op.

Bijlage 6. Veldbezoek: Interviewleidraad organisator

Deel I: Inleiding

Opdat we een eenduidig beeld hebben van wat we onder een zomerschool verstaan, geven we eerst nog even de definitie mee van een zomerschool:

Een zomerschool omvat een periode van 10 voltijdse dagen of 20 halve dagen waarin een zomerscholenaanbod wordt verzorgd. Voor zomerscholen die zich richten op leerlingen uit het buitengewoon onderwijs kan het ook gaan om een periode van 5 voltijdse dagen of 10 halve dagen.

- Vanuit welke functie bent u betrokken bij de zomerschool?
- Wat is de start- en einddatum van de zomerschool?
- Hoeveel medewerkers telt de zomerschool?
- Hoeveel leerlingen telt de zomerschool?

Deel II: middendeel

Praktische organisatie zomerscholen

Organisator

- Wat is uw rol in de zomerschool? (inzet)
- Op welke manier wordt u ondersteund als organisator bij de organisatie van de zomerschool? (regierol)
 - Werd er een regierol opgenomen door het lokaal bestuur?
 - Op welke manier heeft u hier ondersteuning van ervaren?
Bij het inhoudelijke aanbod; de praktische organisatie (bv. lokalen, inventaris materialen), communicatie over en inschrijving in de zomerscholen, administratieve afhandeling van de subsidieaanvraag.
 - In welke mate bent u tevreden van deze ondersteuning?
- Maakt u gebruik van het ondersteuningsaanbod dat verstrekt wordt door externe organisaties (bv. Schoolmakers, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Hotel Hungaria (advertentiebudget), Onderwijscentrum Gent, OCB, ...)? Indien ja, op welke manier?

Medewerkers

- Op welke manier werden medewerkers gerekruteerd en geselecteerd voor de zomerschool? (rekrutering)
 - Verliep dit proces vlot? Waren er voldoende kandidaten? Wat liep moeilijk? Wat waren oplossingen?
 - Via welke kanalen werden er precies medewerkers gezocht?" (vacaturewebsite, samenwerking hogeschool, eigen lerarenteam, mond-aan-mond, aanschrijven medewerkers vorige zomerschool, via gemeente ...)? (communicatie)
 - Hebben zij een selectieprocedure doorlopen om deze functie te kunnen vervullen? Indien ja, hoe verliep deze? (selectie)
- Welk profiel hebben de medewerkers van uw zomerschool? (leraren in opleiding, actieve leraren, vrijwilligers, ...) (achtergrondprofiel van de lesgevers)
- Telt uw zomerschool veel medewerkers die voordien al zomerschoolervaring hadden? (achtergrondprofiel van de lesgevers)
- Zijn medewerkers in hoofdzaak onderwijzend personeel of andere?
- Worden medewerkers die lesgeven of instaan voor vrijetijdsactiviteiten vergoed?
 - Zo ja, hoeveel bedraagt die vergoeding?
 - Op welke manier worden ze vergoed?

Leerlingen

- Werkte de zomerschool met vrije inschrijvingen of moesten leerlingen geselecteerd worden om te mogen deelnemen?
- Op welke manier werden leerlingen op de hoogte gebracht over de zomerschool? (communicatie)
- Hoe gebeurde de selectie en inschrijving van de zomerschoolleerlingen precies? (toeleiding deelnemers)
- Werd er bij toeleiden (informereren, selecteren, inschrijven...) van leerlingen naar de zomerschool samengewerkt met scholen? Zo ja, met welke scholen en hoe zag de samenwerking er concreet uit? (toeleiding deelnemers)

Doelpubliek

- Hoe zou u de leerlingen uit uw groep(en) juist omschrijven als doelgroep?
 - Van welke leeftijd, leerjaren/graden? Licht toe.
 - Leerlingen met en/of zonder specifieke onderwijsbehoeften? Licht toe.
 - Anderstalige nieuwkomers (OKAN)? Licht toe.
 - Leerlingen uit het regulier en/of buitengewoon onderwijs? Licht toe.
 - Hoe verloopt de continuïteit qua deelname van de leerlingen aan de zomerschool?

Inhoudelijke organisatie zomerscholen

- Hoe verloopt een typische dag in uw zomerschool? (dagplanning)
- Wat wordt er aangeboden aan leerlingen? (onderwijs- en/of vrijetijdsaanbod)
- Worden de leerlingen tijdens het onderwijsaanbod in kleinere groepen onderverdeeld? Indien ja, hoe gebeurt dat precies?
 - Is er gekozen om te werken met homogene of heterogene groepen? Op welke manier en waarom?
 - Hoeveel leerlingen zitten er bij u gemiddeld in uw groep(en)?
- Gebruiken de lesgevers op de zomerschool dezelfde didactische aanpak (of krijgen lesgevers alle vrijheid om zelf hun didactiek te bepalen)?
 - Welke didactische werkvormen worden gehanteerd (i.e. docent gestuurd, gedeeld gestuurd of leerling gestuurd)? Op welke manier en waarom?
 - Met welk didactisch materiaal wordt er gewerkt? Zelfgemaakt of niet zelfgemaakt? Op welke manier en waarom?
- In welke mate is het onderwijsaanbod van de zomerschool afgestemd op de individuele leerlingen en hun persoonlijke leervragen of -noden?
 - Op welke manier werden deze persoonlijke leervragen of -noden juist in kaart gebracht?
 - In welke mate komt u tegemoet aan de verschillen tussen leerlingen?
 - In welke mate is het noodzakelijk en/of mogelijk om gedifferentieerd te werken?
 - Hoe werkt u tijdens het aanbod gedifferentieerd met de leerlingen?
 - Indien de doelgroep bestaat uit leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften: Hoe zou u stellen dat het aanbod wordt afgestemd specifiek op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?
 - Indien de doelgroep bestaat uit anderstalige nieuwkomers: Hoe zou u stellen dat het aanbod wordt afgestemd specifiek op anderstalige nieuwkomers?
- In welke mate worden de leerlingen tijdens de periode van de zomerschool opgevolgd, geëvalueerd of getoetst? (monitoring en evaluatie)
 - Wat wordt er juist opgevolgd/geëvalueerd/getoetst? Welke leerinhouden? Welke competenties of vaardigheden van leerlingen? Algemeen functioneren van leerlingen?
 - Op welke manier? Aan de hand van welk instrument(en) of methode(s)?
 - Op welke tijdstippen? Hoeveel toetsen?
 - Door wie?
 - Wat gebeurt er achteraf, na afloop van de zomerschool, met deze informatie?
 - Wordt er hierover gecommuniceerd met de leerling en/of ouders? Licht toe.

- Wordt er hierover gecommuniceerd met de (vorige of toekomstige) school van de leerling? Licht toe.

Informatie-uitwisseling ankerschool-zomerschool

- Vond er een informatie-uitwisseling plaats tussen de zomerschool en de ankerschool (school waar de leerling het jaar ervoor les volgde) over één, meerdere of alle leerlingen?
 - Indien ja, licht toe:
 - Wanneer vond dit plaats? (voorafgaand of tijdens zomerschool)
 - Onder welke vorm vond dit plaats? (schriftelijk, mondeling,...)
 - Wie nam hieraan deel? (de leraar, leerling, ouders, zorgco, leerlingenbegeleider, ...)
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
 - Hadden jullie hiermee voldoende informatie en de juiste informatie in handen om een onderwijsaanbod aan te bieden dat zinvol was voor de leerling(en)?

Kostprijs zomerschool

- Welke materialen heeft een zomerschool allemaal nodig om te kunnen doorgaan?
Tezamen met coördinator inventaris i.v.m. materiële aspecten invullen
- Welke gebouwen worden gebruikt?

Slot

- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Indien u nog documenten heeft met betrekking tot communicatie omtrent de zomerschool (bv. flyers) dan mag u ons deze ook bezorgen.
- Heel veel dank voor uw medewerking!

Bijlage 7. Veldbezoek: Interviewleidraad medewerker

Deel I: Inleiding

- Hoeveel leerlingen begeleidt u tijdens de zomerschool?
- Welke leerstof geeft u aan deze leerlingen? (Welke lesinhouden)

Deel II: Middeldeel

Praktische organisatie zomerscholen

Medewerker

- Hoe bent u, als medewerker, terechtgekomen in deze zomerschool? (rekrutering)
 - Hoe werd u op de hoogte gebracht van de organisatie van deze zomerschool? (communicatie)
 - Heeft u een selectieprocedure doorlopen om deze functie te kunnen vervullen? Indien ja, hoe verliep deze? (selectie)
- Wat is uw rol in de zomerschool? (inzet)
- Welk beroep doet u buiten de zomerschool? (achtergrondprofiel lesgevers)
- Heeft u gebruik gemaakt van een ondersteuningsaanbod dat verstrekt wordt door externe organisaties (bv. Schoolmakers, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Hotel Hungaria (advertentiebudget), Onderwijscentrum Gent, OCB, ...) voor lesgevers in zomerscholen? Indien ja, op welke manier?
- Wordt u vergoed voor uw werk in de zomerschool? Zoja, op welke manier?

Doelpubliek

- Hoe zou u de leerlingen uit uw groep(en) juist omschrijven als doelgroep?
 - Van welke leeftijd, leerjaren/graden? Licht toe.
 - Leerlingen met en/of zonder specifieke onderwijsbehoeften? Licht toe.
 - Anderstalige nieuwkomers (OKAN)? Licht toe.
 - Leerlingen uit het regulier en/of buitengewoon onderwijs? Licht toe.
- Hoe verloopt de continuïteit qua deelname van de leerlingen in uw groep(en)?

Inhoudelijke organisatie zomerscholen

- Hoe verloopt een typische dag in uw zomerschool? (dagplanning)
- Wat wordt er aangeboden aan leerlingen? (onderwijs- en/of vrijetijdsaanbod)
- Was u betrokken bij de groepssamenstelling van de leerlingen? Indien ja, hoe bent u juist te werk gegaan om de deelnemende leerlingen in groepen onder te verdelen?
 - Is er gekozen om te werken met homogene of heterogene groepen? Op welke manier en waarom?
 - Zijn deze groepen wisselend of vast?
 - Hoeveel leerlingen zitten er bij u gemiddeld in uw groep(en)?
- Welke didactische aanpak stelt u voorop voor het geven van het onderwijsaanbod tijdens de zomerschool? Op welke manier en waarom?
 - Welke didactische werkvormen worden gehanteerd (i.e. docent gestuurd, gedeeld gestuurd of leerling gestuurd)? Op welke manier en waarom?
 - Welke groeperingsvormen worden gehanteerd (i.e. individueel leren, samenwerkend leren)? Op welke manier en waarom?
 - Met welk didactisch materiaal wordt er gewerkt? Zelfgemaakt of niet zelfgemaakt? Op welke manier en waarom?

- In welke mate is het onderwijsaanbod van de zomerschool afgestemd op de individuele leerlingen en hun persoonlijke leervragen of -noden?
 - Op welke manier werden deze persoonlijke leervragen of -noden juist in kaart gebracht?
 - In welke mate komt u tegemoet aan de verschillen tussen leerlingen?
 - In welke mate is het noodzakelijk om gedifferentieerd te werken?
 - Hoe werkt u tijdens het aanbod gedifferentieerd met de leerlingen?
 - Indien de doelgroep bestaat uit leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften: Hoe zou u stellen dat het aanbod wordt afgestemd specifiek op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?
 - Indien de doelgroep bestaat uit anderstalige nieuwkomers: Hoe zou u stellen dat het aanbod wordt afgestemd specifiek op anderstalige nieuwkomers?
- In welke mate worden de leerlingen tijdens de periode van de zomerschool opgevolgd, geëvalueerd of getoetst? (monitoring en evaluatie)
 - Wat wordt er juist opgevolgd/geëvalueerd/getoetst? Welke leerinhouden? Welke competenties of vaardigheden van leerlingen? Algemeen functioneren van leerlingen?
 - Op welke manier? Aan de hand van welk instrument(en) of methode(s)?
 - Op welke tijdstippen? Hoeveel toetsen?
 - Door wie?
 - Wat gebeurt er achteraf, na afloop van de zomerschool, met deze informatie?
 - Wordt er hierover gecommuniceerd met de leerling en/of ouders? Licht toe.
 - Wordt er hierover gecommuniceerd met de (vorige of toekomstige) school van de leerling? Licht toe.

Informatie-uitwisseling ankerschool-zomerschool

- Vond er een informatie-uitwisseling plaats tussen de zomerschool en de ankerschool (school waar leerling het jaar ervoor les volgde) over één, meerdere of alle leerlingen?
 - Indien ja, licht toe:
 - Wanneer vond dit plaats? (voorafgaand of tijdens de zomerschool)
 - Onder welke vorm vond dit plaats? (schriftelijk, mondeling ...)
 - Wie nam hieraan deel? (de leraar, leerling, ouders, zorgcoördinator, leerlingenbegeleider ...)
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten ...)
- Hadden jullie hiermee voldoende informatie en de juiste informatie in handen om een onderwijsaanbod aan te bieden dat zinvol was voor de leerling(en)?

Slot

- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Indien u nog documenten heeft met betrekking tot communicatie omtrent de zomerschool (bv. flyers) dan mag u ons deze ook bezorgen.
- Heel erg bedankt voor uw medewerking!

Bijlage 8. Veldbezoek: Interviewleidraad leerling

Deel I: Inleiding

Enkel te stellen als je weet dat er op zomerschool met klassen gewerkt wordt:

- In welke klas(sen) in de zomerschool zit je?

Deel II: Middendeel

Praktische organisatie zomerscholen

- Op welke manier werd je op de hoogte gebracht van deze zomerschool? (communicatie)
- Wie nam de beslissing dat jij zou deelnemen aan de zomerschool en waarom? (rekrutering)
 - Koos je er zelf voor om deel te nemen aan de zomerschool? Waarom?
 - Beslisten jouw ouders dat je zou deelnemen aan de zomerschool?
 - Waarom?
 - Wat vond je van deze beslissing?
 - Besliste iemand anders dat je zou deelnemen aan de zomerschool?
 - Wie?
 - Waarom?
 - Wat vond je van deze beslissing?
- Keek je er op voorhand naar uit om naar de zomerschool te gaan? Waarom wel/niet? (inzet)
 - Wat vind je leuk aan de zomerschool? Waarom?
 - Wat vind je minder leuk aan de zomerschool? Waarom?

Inhoudelijke organisatie zomerscholen

- Was het duidelijk voor jou wat je juist zou doen in de zomerschool, welke lessen en activiteiten je er zou kunnen gaan volgen? (onderwijs- en vrijetijdsaanbod)
 - Welke informatie over dit aanbod van de zomerschool had je juist?
 - Ben je tevreden over de informatie die je kreeg over het aanbod en de manier waarop?
 - Indien nee, hoe had het anders of beter gekund? Licht toe.
 - Was het voor jou duidelijk welk aanbod (onderwijs- en vrijetijdsaanbod) jij zou volgen en waar jouw noden liggen op dat vlak? Licht toe.
- Vind je dat het aanbod van de zomerschool is afgestemd op jouw noden? Licht toe. (aanbod afgestemd op individuele noden van leerlingen)

Doelpubliek

- Met hoeveel leerlingen zit je in de zomerschoolklas/groep?
- Hoeveel dagen ben je naar de zomerschool gekomen?
 - Indien niet alle dagen, waarom niet? (continuïteit in deelname)

Slot

- Is er iets wat je graag nog wil vertellen waartoe je de kans nog niet gekregen hebt?
- Heel erg bedankt voor jouw medewerking!

Bijlage 9. Veldbezoek: Interviewleidraad ouder

Deel I: Inleiding

Enkel te stellen als je weet dat er op zomerschool met klassen gewerkt wordt:

- In welke klas in de zomerschool zit uw kind?

Deel II: Middendeel

Praktische organisatie zomerscholen

- Hoe wist u dat de zomerschool doorging? (communicatie)
- Wie nam de beslissing om uw zoon/dochter te laten deelnemen aan de zomerschool en waarom? (rekrutering)
 - Koos u er zelf voor om uw zoon/dochter te laten deelnemen? Waarom?
 - Werd het u gevraagd of aanbevolen om uw zoon/dochter te laten deelnemen?
 - Door wie en op welke manier?
 - Waarom?
 - Hebt u met anderen overlegd over de deelname van uw zoon/dochter aan de zomerschool? Indien ja, met wie?
 - Wat waren uw algemene ervaringen met deze aanbeveling van derden?
- Keek uw zoon/dochter er naar uit om naar de zomerschool te gaan? Waarom wel/niet? (inzet)
 - Wat vindt zij/hij leuk aan de zomerschool? Waarom?
 - Wat vindt zij/hij minder leuk aan de zomerschool? Waarom?

Inhoudelijke organisatie zomerscholen

- Wat wilt u dat de zomerschool doet voor uw zoon/dochter?
 - Is dat gebeurd? Licht toe.
 - Wat heeft er volgens u toe bijgedragen dat dat wel/niet gebeurd is?
- Weet u welke lessen (onderwijsaanbod) en activiteiten (vrijtijdsaanbod) uw zoon/dochter kan volgen in de zomerschool?
 - Wat wist u bij de aanvang?
 - Hebt u voldoende informatie gekregen?
 - Indien nee, wat had u nog willen weten?
 - Bent u tevreden over hoe u die informatie kreeg?
 - Indien nee, hoe had het anders of beter gekund? Licht toe.
 - Vind u dat de leerstof goed aansluit op wat uw zoon/dochter nodig heeft? Licht toe. (aanbod afgestemd op individuele noden van leerlingen)

Doelpubliek

- Hoeveel dagen is uw zoon/dochter naar de zomerschool gekomen?
 - Indien niet alle dagen, waarom niet? (continuïteit in deelname)
- Wat maakt dat u ook in deze periode dat de zomerschool loopt, gemotiveerd blijft om uw zoon/dochter te laten deelnemen aan de zomerschool?

Slot

- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Heel veel dank voor uw medewerking!

Bijlage 10. Veldbezoek: Inventaris materialen

Didactisch materiaal	ICT-materiaal	Catering voorzien door de zomerscholen
Werkboeken / invulboeken	Hardware: computer, tablet, laptop, muis, toetsenbord	Drinkwater leerlingen / medewerkers
Kopieerblaadjes / leerlingenbundel		Koeken leerlingen / medewerkers
Andere:	Software: internet, educatief programma	Fruit leerlingen / medewerkers
	Digibord	Bekers / bestek / borden
Bureaumateriaal		Andere:
Papier / (atoma)schrift	Andere:	
Balpen / markeerstiften / stiften		Poetspersoneel en -materiaal
Meetlat / geodriehoek / passer		Poetspersoneel: ___ dag(en) per week
Rekenmachine		Schoonmaakmateriaal: Emmer, doek, schotelvod, spons, veegborstel, dweil, raamwisser
Ringkaf / bestekmapjes / L-mapjes / geperforeerde hoesjes	Materiële aspecten Zomerschool	Schoonmaakproducten: afwasmiddel, dweilmiddel
Bordstiften / bordwisser		Andere:
Nietjes / nietjesmachine / plakband / paperclips / perforator / schaar		
Andere:	Spelmateriaal	
	Buitenspel: ballen, frisbee	
EHBO-materiaal	Andere:	Overige
Thermometer / pijnstillers / verband / compressen / pleisters / ontsmettingsmiddel / coldpack / zonnecrème		lamineermachine
	Knutselmateriaal: papier, potloden, stiften, verf, stempels, touw	Andere:
Andere:	Andere:	

Bijlage 11. Casestudy's: Interviewleidraad indiener en/of organisator

Deel I: Inleiding

- Wat was de start- en einddatum van de zomerschool?
- Vanuit welke functie was u betrokken bij de zomerschool?
- Wat was uw rol in de zomerschool?
- Hoe zag een typische dag in de zomerschool eruit?
- Welke inhoud werden er gegeven in het onderwijsaanbod? (Nederlands, Wiskunde, ...)

Deel II: Middendeel

Schets praktische organisatie zomerschool

Medewerkers

- Hoeveel onderwijsmedewerkers telde de zomerschool?
- Welk profiel hadden de onderwijsmedewerkers van uw zomerschool? (leraren in opleiding, actieve leraren, vrijwilligers, ...)
- Telde uw zomerschool veel onderwijsmedewerkers die voordien al zomerschoolervaring hadden?

Leerlingen

- Hoeveel leerlingen telde de zomerschool?
- Vanuit hoeveel ankerscholen werden leerlingen ingeschreven in de zomerschool?
- In welke leerjaren zaten de leerlingen?
- Richtte uw zomerschool zich (deels of volledig) op een specifieke doelgroep? Zo ja, hoe kan u deze doelgroep best omschrijven? (OKAN, buitengewoon onderwijs ...)

Toeleiding naar zomerschool (als onderdeel van leerlingenbegeleiding)

- Hoe werden ankerscholen, leerlingen en hun ouders op de hoogte gebracht van het zomerschoolaanbod?
- Werden leerlingen geselecteerd om aan de zomerschool te mogen deelnemen?
Indien leerlingen geselecteerd werden:
 - Hoe gebeurde de selectie van de zomerschoolleerlingen precies?
 - Was er een samenwerking met een ankerschool of ankerscholen uit de buurt?
Indien ja:
 - Wat was de rol van de klasleraar?
 - Wat was de rol van de zorgcoördinator/zorgleraar/leerlingenbegeleider?
 - Welke selectiecriteria werden er juist gehanteerd?
 - Hoe gebeurde de inschrijving van de zomerschoolleerlingen?*Indien leerlingen niet geselecteerd werden:*
 - Waarom heeft u ervoor gekozen om geen selectie van leerlingen voor de zomerschool te organiseren om deel te nemen aan de zomerschool?

Informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool

- Werd er voor de zomerschool van start ging, informatie over één, meerdere of alle leerlingen uitgewisseld tussen de ankerscho(o)l(en) en de zomerschool?
Indien ja, licht toe:

- Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
- Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, zorgteam, leerling, ouders, , ...)
- Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
- Wanneer vond dit plaats?
- Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
- Werden er door de ankerschool ook materialen meegegeven? (concrete oefeningen/taken) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
- Had u hiermee voldoende informatie en de juiste informatie in handen om een onderwijsaanbod aan te bieden dat zinvol was voor de leerling(en)?
 - Indien ja: Op welke manier heeft u hiermee rekening gehouden in het gegeven aanbod?
 - Indien nee: welke informatie of materialen had u graag gehad?
- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

- Vond er informatie-uitwisseling plaats tussen de zomerschool en de ankerscho(o)l(en) nadat de zomerschool afgerond was over één, meerdere of alle leerlingen?

Indien ja, licht toe:

- Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
- Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, leerling, ouders, zorgteam, ...)
- Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
- Wanneer vond dit plaats?
- Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
- Werden er door jullie zomerschool ook materialen meegegeven? (gemaakte oefeningen, rapportje, verslag, ...) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
- In welke mate denkt u dat de ankerschool hiermee voldoende informatie heeft om te weten wat de leerling net gedaan heeft tijdens de zomerschool en de leerlingbegeleiding en het onderwijsaanbod verder vorm te geven?

Indien neen:

- Waarom heeft er geen informatie-uitwisseling plaatsgevonden?
 - Wat zijn volgens u de voor- en nadelen van een informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool?
- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?
 - Hoe is de samenwerking doorheen het jaar met de anker(s)cho(o)l(en)? Wat is er nodig om de communicatie goed te laten verlopen?

Deel III: kostenstructuur

ALGEMENE VRAGEN

- Was u betrokken bij het invullen van de Excel voor de subsidie-aanvraag?

- Wij zullen de Excel niét overlopen. Wat we wel wensen te achterhalen is of u kosten heeft gemaakt voor de zomerscholen die niet gedeclareerd konden worden in de subsidie. We noemen dit verborgen kosten. Heeft u dergelijke kosten gemaakt?

PERSONEELSKOSTEN

- Kan u ons aub meer vertellen over de mensen die ingeschakeld werden om de leerlingen op te vangen, les te geven, animatie te geven, etc.? Denk daarbij aan een doorsnee dag tijdens de zomerscholen van 2023. Wie had u dan allemaal nodig om de dag te organiseren? (Hint: Organisator en/of indiener zelf, Lesgevers, animatoren, vrijwilligers, ... poets hulp.)
Subvragen bij personeelskosten. We geven twee voorbeelden: de leraren en de vrijwilligers. Graag dezelfde soort vragen stellen over andere typen van personeelsleden die nodig waren om de dag te organiseren.
 - Betreffende de organisator/indieneer:
 - Welke taken nam u als organisator/indieneer op?
 - **Werd u als indieneer/organisator zelf op enige manier vergoed?**
 - Zo ja: Op welke manier?
 - Zo nee: Hoeveel uur heeft u eraan gewerkt binnen het ‘standaard takenpakket’ van deze persoon?
 - U gaf aan dat de zomerscholen op een doorsnee dag gebruik maakten van **leraren/lesgevers**. Graag stellen we hierover nog enkele bijkomende vragen:
 - Welke taken namen de leraren/lesgevers op zich?
 - Staan deze leraren/lesgevers tijdens het schooljaar in het gewoon onderwijs?
 - Kwamen de leraren/lesgevers elke dag? Hoeveel uren per dag presteerden ze ongeveer?
 - Op welke manier werden deze medewerkers vergoed?
 - Vroegen (en/of kregen) de leraren/lesgevers een bijkomende vergoeding (i.e. bovenop hun loon)?
 - Wie financierde deze bijkomende vergoeding?
 - Werden deze kosten overgemaakt aan het Departement Onderwijs en Vorming ter subsidiëring van uw zomerscholenproject? (*Hint: deze laatste vraag ligt gevoelig want dat mag in principe niet. Ze tellen dat onder dubbel financiering. Best dus discreet naar polsen.*)
 - U gaf aan dat de zomerscholen op een doorsnee dag gebruik maakten van **vrijwilligers**. Graag stellen we hierover nog enkele bijkomende vragen:
 - Welke taken namen de vrijwilligers op zich?
 - Kwamen de vrijwilligers elke dag?
 - Kregen de vrijwilligers een vergoeding? Zo ja, hoeveel per uur (of per dag)?
 - Werden deze kosten overgemaakt aan het Departement Onderwijs en Vorming ter subsidiëring van uw zomerscholenproject?

Opvang op school/extern

- Was er voor- en naschoolse opvang? Wie verzorgde deze en hoe werd die gefinancierd?

WERKINGSKOSTEN OF SPECIFIEKE EXPLOITATIEKOSTEN

Subvragen bij materialen

- Welke materialen had uw zomerscholenproject nodig op een doorsnee dag? (Hint: Het kan helpen om de taken, zoals hierboven onder personeelskosten beschreven, opnieuw te overlopen, en daarbij telkens de behoeften aan materialen te documenteren. Tracht een onderscheid te maken tussen didactische materialen en materialen ten behoeve van animatie of opvang van de leerlingen, en aanvullend; poetsmateriaal, EHBO-materiaal, ...)
- Werden de kosten van al deze materialen overgemaakt aan het Departement Onderwijs en Vorming ter subsidiëring van uw zomerscholenproject? Waarom wel/niet?

Subvragen bij maaltijden (catering)

- Bood uw zomerschool een middagmaaltijd (brood/warm) aan op school? Aan de leerlingen? Aan de personeelsleden (en wie)?

- Bood uw zomerschool fruit aan op school? Aan de leerlingen? Aan de personeelsleden (en wie)?
- Bood uw zomerschool koeken aan op school? Aan de leerlingen? Aan de personeelsleden (en wie)?
- Bood uw zomerschool een drankje aan op school? Aan de leerlingen? Aan de personeelsleden (en wie)?
- Etc...
- Werden de cateringskosten overgemaakt aan het Departement Onderwijs en Vorming ter subsidiëring van uw zomerscholenproject? Waarom wel/niet?

Subvragen bij reiskosten

- Kwam uw zomerschool tegemoet in de reiskosten van personeelsleden? Zo ja, van wie?
- Werden alle reiskosten overgemaakt aan het Departement Onderwijs en Vorming ter subsidiëring van uw zomerscholenproject? Waarom wel/niet?
- Hoe verliep de verplaatsing van de leerlingen tussen huis en zomerschool? Hebt u weet van moeilijkheden in dit verband?
- Werden verplaatsingen van leerlingen naar uitstappen vergoed vanuit de subsidie?

OVERHEAD

- Hoeveel scholen waren betrokken bij de organisatie van uw zomerscholenproject?
- Op welke locatie ging de zomerschool door?
- Hoeveel leslokalen werden voor uw zomerschool bezet op een doorsnee dag? Waren deze leslokalen vrij beschikbaar of moesten ze worden gereserveerd?
- Vond het vrijetijdsaanbod plaats in dezelfde school/leslokalen? Licht toe.
- Vond de voor- na- en middagopvang plaats in dezelfde school/leslokalen? Licht toe.
- Rekende u overhead aan in de kosten overgemaakt aan het Departement Onderwijs en Vorming ter subsidiëring van uw zomerscholenproject? Waarom wel/niet? (Hint: maximaal 10% overhead. Wanneer aangerekend, dan kan men geen kosten meer vergoed krijgen van beheer en sluiten van overeenkomsten, huur, onderhoud gebouwen, lokalen, vergaderzalen met inbegrip van normale kantooruitrusting, verwarming, verlichting, elektriciteit,... Vraag is of de overhead van 10% voldoende dekkend zijn? Of al gesubsidieerd worden?)

Slot

- Zijn er zaken met betrekking tot de samenwerking met de ankerscho(o)l(en) die u een volgende keer anders zou aanpakken? Welke en waarom?
- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Heel veel dank voor uw medewerking!

Bijlage 12. Casestudy's: Interviewleidraad leerlingenbegeleider ankerschool

Deel I: Inleiding

- Wie heeft u aangesproken voor dit interview? Welke link heeft u met de zomerschool die in uw gemeente georganiseerd is?
- Hoeveel leerlingen uit uw school gingen naar deze zomerschool?
- Wie binnen de school weet om welke leerlingen het gaat?
- Heeft u zicht op het aanbod van de zomerschool?

Indien ja:

- Was u zelf betrokken bij de organisatie of de uitwerking van de zomerschool? Indien ja, op welke manier?
- Was voor u duidelijk wie de contactpersoon voor de zomerschool was? En heeft u hier contact mee gehad?

Indien neen:

- Is er een reden waarom u hier niet van op de hoogte bent?
- Was u hier graag van op de hoogte geweest?

Deel II: Middendeel

Toeleiding naar zomerschool als onderdeel van leerlingbegeleiding

- Werd binnen uw school leerlingen **geselecteerd** om deel te nemen aan de zomerschool? (Werd informatie aan alle leerlingen bezorgd, of enkel aan een specifieke groep, bv. leerlingen met specifieke achtergrondkenmerken of bepaalde klassen of leerjaren?)

Indien neen:

- Had u het van meerwaarde gevonden dat u leerlingen kon selecteren om naar de zomerschool te gaan?
- Welke leerlingen zou u hebben geselecteerd en waarom?

Indien ja:

- Hoe ging de selectie van de leerlingen voor de zomerschool precies in zijn werk?
- Welke criteria speelden mee in het selectieproces?
- Wie heeft die criteria vastgelegd/gecommuniceerd?
- Werd er naar een bepaald aantal deelnemende leerlingen gestreefd? Was er een maximumaantal? Was er een doel/maximum per klas/leerjaar of per school? Wie bepaalde dit?
- Maakt de selectie voor de zomerschool deel uit van een breder beleid? (zomerschool/vakantietaak/b-c-attest)
- Op welke manier en door wie werd over een deelname aan de zomerschool gecommuniceerd naar de leerlingen en/of hun ouders? (schriftelijk, mondeling)
- Wie werd er betrokken bij het selectieproces? (leerlingen, ouders, zorg, klasleraar, klassenraad, externen)
- Hoe zou u het verloop en de kwaliteit van het selectieproces beoordelen?
- Indien zelf betrokken: Werd u hierin ondersteund?

Indien ja:

- o Door wie werd u hierin ondersteund?
- o Op welke manier werd u hierin ondersteund?
- o Op welke momenten?

- Bent u tevreden over deze ondersteuning?
- Op welke manier werd ervoor gezorgd dat de (geselecteerde) leerlingen ook echt **ingeschreven** werden voor de zomerschool?
 - Wie schreef de leerlingen in? (zorg, klasleraar, klassenraad, ouders, leerlingen, externen)
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, enkele leerlingen, via documenten)
 - Werd u betrokken bij het inschrijven van leerlingen in de zomerschool?
Indien ja:
 - Op welke manier was u hierbij betrokken?
 - Verliep het inschrijven van leerlingen vlot?
 - Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - Door wie werd u hierin ondersteund (organisator zomerschool)?
 - Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - Op welke momenten?
 - Bent u tevreden over deze ondersteuning?
- Op welke manier werd ervoor gezorgd dat de (geselecteerde) leerlingen ook echt **deelnamen** aan de zomerschool?
 - Was er nood aan het nemen van specifieke acties om de opkomst te vergroten?
 - Heeft u zicht op specifieke acties die ondernomen werden?
 - Indien ja, was u zelf betrokken bij één van deze acties?
Indien ja:
 - Hoe zag deze actie eruit?
 - Op welke manier was u hierbij betrokken?
 - Om welke redenen was u hierbij betrokken?
 - Verliep deze actie vlot?
 - Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - Door wie werd u hierin ondersteund?
 - Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - Op welke momenten?
 - Bent u tevreden over deze ondersteuning?

Informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool

- Werd er voor de zomerschool van start ging, informatie over één, meerdere of alle leerlingen uitgewisseld tussen de ankerscho(o)l(en) en de zomerschool?

Indien neen:
 - Hoe kijkt u erop terug dat er geen informatie-uitwisseling plaatsvond naar aanloop van de zomerschool?
- Indien ja, licht toe:
 - Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
 - Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, leerling, ouders, zorgteam, ...)
 - Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
 - Wanneer vond dit plaats?
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
 - Werden er door de ankerschool ook materialen meegegeven? (concrete oefeningen/taken) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
- Had de zomerschool volgens u hiermee voldoende en de juiste informatie in handen om een onderwijsaanbod aan te bieden dat zinvol was voor deze leerling(en)?

- Denkt u dat ze hiermee voldoende rekening gehouden in de zomerschool hebben bij het vormgeven van hun aanbod? Waarom vermoedt u van wel/niet?
- Hoe heeft u deze afstemming ervaren?
 - Wat liep er goed? (zowel inhoudelijk (zinnig/voldoende/...) als procesmatig (vlot))
 - Wat kon beter? (zowel inhoudelijk (zinnig/voldoende/...) als procesmatig (vlot))
- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

- Is er na afloop van de zomerschool een terugkoppeling gebeurd vanuit de zomerschool?

Indien **neen**,

- Hoe kijkt u erop terug dat er geen informatie-uitwisseling plaatsvond na afloop van de zomerschool?

Indien ja, licht toe:

- Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
 - Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, leerling, ouders, zorgteam, ...)
 - Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
 - Wanneer vond dit plaats?
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
 - Werden er door de zomerschool ook materialen meegegeven? (gemaakte oefeningen, rapportje, verslag, ...) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
- Hoe heeft u deze terugkoppeling ervaren?
 - Wat liep er goed? (zowel inhoudelijk (zinnig/voldoende/...) als procesmatig (vlot))
 - Wat kon beter? (zowel inhoudelijk (zinnig/voldoende/...) als procesmatig (vlot))
 - Had u voldoende en juiste informatie in handen via deze terugkoppeling?
 - Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Leerlingbegeleiding van zomerschoolleerlingen bij aanvang schooljaar

Indien er **wel** informatie werd uitgewisseld:

- Wat heeft u met deze teruggekoppelde informatie gedaan?
 - Wordt deze informatie vanuit de zomerschool ingebed in de totale leerlingenbegeleiding?
 - Indien ja,
 - Op welke manier?
 - Werd dit ergens opgenomen of besproken?
 - In welke mate wordt het (reguliere) onderwijsaanbod verder afgestemd op het aanbod dat de leerlingen kregen in de zomerschool?

Indien er **geen** informatie werd uitgewisseld:

- Wat zijn volgens u de voor- en nadelen van het uitwisselen van informatie over het verloop en de leervorderingen van zomerschoolleerlingen?
- Wat zou u met de verkregen informatie gedaan hebben?
 - Zou u deze ergens opnemen?
 - Terugkoppelen naar het team?

- Ziet u een meerwaarde in de zomerschool voor uw leerlingen?
Zo ja, welke?
 - Op welke manier uit zich dat bij de leerlingen? (vliegende start?)Indien neen, waarom niet?
 - Zijn er barrières die het creëren van een meerwaarde voor leerlingen tegenhouden?
 - Kan aan deze barrières tegemoet gekomen worden?

Slot

- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Heel veel dank voor uw medewerking!

Bijlage 13. Casestudy's: Interviewleidraad leraar ankerschool

Deel I: Inleiding

- Wie heeft u aangesproken voor dit interview? Welke link heeft u met de zomerschool die in uw gemeente georganiseerd is?
- Hoeveel leerlingen uit uw school gingen naar deze zomerschool?
- Wie binnen de school weet om welke leerlingen het gaat?
- Heeft u zicht op het aanbod van de zomerschool?
- Was u zelf betrokken bij de organisatie of de uitwerking van de zomerschool?
 - Indien ja, op welke manier?
- Was voor u duidelijk wie de contactpersoon voor de zomerschool was? En heeft u hier contact mee gehad?

Indien geen zicht op het aanbod van de zomerschool:

- Is er een reden waarom u hier niet van op de hoogte bent?
- Was u hier graag van op de hoogte geweest?

Deel II: Middendeel

Toeleiding naar zomerschool als onderdeel van leerlingenbegeleiding

- Werd binnen uw school leerlingen **geselecteerd** om deel te nemen aan de zomerschool? (Werd informatie aan alle leerlingen bezorgd, of enkel aan een specifieke groep, bv. leerlingen met specifieke achtergrondkenmerken of bepaalde klassen of leerjaren?)
- Zaten er hiervan leerlingen in uw klas?
 - Indien neen:
 - Had u het van meerwaarde gevonden dat u leerlingen kon selecteren om naar de zomerschool te gaan?
 - Welke leerlingen zou u hebben geselecteerd en waarom?
 - Indien ja:
 - Hoe ging de selectie van de leerlingen voor de zomerschool precies in zijn werk?
 - Welke criteria speelden mee in het selectieproces?
 - Wie heeft die criteria vastgelegd/gecommuniceerd?
 - Werd er naar een bepaald aantal deelnemende leerlingen gestreefd? Was er een maximumaantal? Was er een doel/maximum per klas/leerjaar of per school? Wie bepaalde dit?
 - Wie werd er betrokken bij het selectieproces? (leerlingen, ouders, zorg, klasleraar, klassenraad, externen)
 - Op welke manier en door wie werd over een deelname aan de zomerschool gecommuniceerd naar de leerlingen en/of hun ouders? (schriftelijk, mondeling)
 - Maakt de selectie voor de zomerschool deel uit van een breder beleid? (zomerschool/vakantietaak/b-c-attest)
 - Hoe zou u het verloop en de kwaliteit van het selectieproces beoordelen?
 - Indien zelf betrokken: Werd u hierin ondersteund?
 - Indien ja:
 - Door wie werd u hierin ondersteund?
 - Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - Op welke momenten?
 - Bent u tevreden over deze ondersteuning?
- Op welke manier werd ervoor gezorgd dat de (geselecteerde) leerlingen ook echt **ingeschreven** werden voor de zomerschool?

- Wie schreef de leerlingen in? (zorg, klasleraar, klassenraad, ouders, leerlingen, externen)
- Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, enkele leerlingen, via documenten)
- Werd u betrokken bij het inschrijven van leerlingen in de zomerschool?
Indien ja:
 - o Op welke manier was u hierbij betrokken?
 - o Verliep het inschrijven van leerlingen vlot?
 - o Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - o Door wie werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke momenten?
 - o Bent u tevreden over deze ondersteuning?
- Op welke manier werd ervoor gezorgd dat de (geselecteerde) leerlingen ook echt **deelnamen** aan de zomerschool?
 - Was er nood aan het nemen van specifieke acties om de opkomst te vergroten?
 - Heeft u zicht op specifieke acties die ondernomen werden?
 - Indien ja, was u zelf betrokken bij één van deze acties?
Indien ja:
 - o Hoe zag deze actie eruit?
 - o Op welke manier was u hierbij betrokken?
 - o Om welke redenen was u hierbij betrokken?
 - o Verliep deze actie vlot?
 - o Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - o Door wie werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke momenten?
 - o Bent u tevreden over deze ondersteuning?

Informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool

- Heeft u er zicht op of er voor de zomerschool van start ging, informatie werd uitgewisseld over leerlingen tussen de ankerscho(o)l(en) en de zomerschool? Zo ja: was dat over één, meerdere of alle leerlingen?
- Indien er een leerling uit de klas van vorig schooljaar toegeleid werd naar de zomerschool:
 - Gebeurde dit ook voor de leerling(en) uit uw klas?
Indien ja, licht toe:
 - o Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
 - o Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, zorgteam, leerling, ouders, , ...)
 - o Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
 - o Wanneer vond dit plaats?
 - o Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
 - o Werden er door de ankerschool ook materialen meegegeven? (concrete oefeningen/taken)
Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
- Hoe heeft u deze afstemming ervaren?
 - Wat liep er goed? (zowel inhoudelijk als procesmatig)
 - Wat kon beter? (zowel inhoudelijk als procesmatig)
- Had de zomerschool volgens u hiermee voldoende en de juiste informatie in handen om een onderwijsaanbod aan te bieden dat zinvol was voor deze leerling(en)?

- Denkt u dat ze in de zomerschool hiermee voldoende rekening hebben gehouden bij het vormgeven van hun aanbod? Waarom vermoedt u van wel/niet?
- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

- Is er na afloop van de zomerschool een terugkoppeling gebeurd vanuit de zomerschool?

Indien ja, licht toe:

- Naar wie vond deze terugkoppeling plaats?
- Werd u als leraar op de hoogte gebracht van deze terugkoppeling over de leerlingen in uw klas?
Indien ja, licht toe:
 - o Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
 - o Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, leerling, ouders, zorgteam, ...)
 - o Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
 - o Wanneer vond dit plaats?
 - o Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
 - o Werden er door de zomerschool ook materialen meegegeven? (gemaakte oefeningen, rapportje, verslag, ...) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
- Hoe heeft u deze terugkoppeling ervaren?
 - o Wat liep er goed? (zowel inhoudelijk als procesmatig)
 - o Wat kon beter? (zowel inhoudelijk als procesmatig)
- Had je voldoende en juiste informatie in handen via deze terugkoppeling?

Indien ja/nee:

- Hoe kijkt u erop terug dat u op de hoogte bent een informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool, maar dat deze informatie niet tot bij u kwam?
- Wat zijn volgens u mogelijke voor- en nadelen van het uitwisselen van informatie na afloop van de zomerschool?

Indien neen/nee:

- Hoe kijkt u erop terug dat er geen informatie-uitwisseling plaatsvond na afloop van de zomerschool?
- Wat zijn volgens u mogelijke voor- en nadelen van het uitwisselen van informatie na afloop van de zomerschool?

- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Leerlingenbegeleiding van zomerschoolleerlingen bij aanvang schooljaar

Indien er **wel** informatie werd uitgewisseld:

- Wat heeft u met deze teruggekoppelde informatie gedaan?
 - Wordt deze informatie vanuit de zomerschool ingebed in de totale leerlingenbegeleiding?
Indien ja,
 - o Op welke manier?
 - o Werd dit ergens opgenomen of besproken?
 - In welke mate gaat u hiermee in uw klas verder mee aan de slag?

Indien er **geen** informatie werd uitgewisseld:

- Wat zijn volgens u de voor- en nadelen van het uitwisselen van informatie over het verloop en de leervorderingen van zomerschoolleerlingen?
- Wat zou u met de verkregen informatie gedaan hebben?
 - Zou u uw lessen hierop aangepast hebben?
 - Zou u dit ergens in rekening brengen?
- Ziet u een meerwaarde in de zomerschool voor uw leerlingen?
Zo ja, welke?
 - Op welke manier uit zich dat bij de leerlingen? (vliegende start?)Indien nee, waarom niet?
 - Zijn er barrières die het creëren van een meerwaarde voor leerlingen tegenhouden?
 - Kan aan deze barrières tegemoet gekomen worden? Hoe?

Slot

- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Heel veel dank voor uw medewerking!

Bijlage 14. Casestudy's: Interviewleidraad organisator zomerschool én leerlingbegeleider ankerschool

Deel I: Inleiding

- Wat was de start- en einddatum van de zomerschool?
- Vanuit welke functie was u betrokken bij de zomerschool?
- Wat was uw rol in de zomerschool?
- Hoe zag een typische dag in de zomerschool eruit?
- Welke inhoud werden er gegeven in het onderwijsaanbod? (Nederlands, Wiskunde, ...)
- Nam u als enige de rol van organisator op, of werd u hierin door anderen ondersteund?

Deel II: Middendeel

Schets praktische organisatie zomerschool

Medewerkers

- Hoeveel onderwijsmedewerkers telde de zomerschool?
- Welk profiel hadden de onderwijsmedewerkers van jullie zomerschool? (leraren in opleiding, actieve leraren, vrijwilligers ...)
- Telde uw zomerschool veel onderwijsmedewerkers die voordien al zomerschoolervaring hadden?

Leerlingen

- Hoeveel leerlingen telde de zomerschool?
- Vanuit hoeveel ankerscholen werden leerlingen ingeschreven in de zomerschool?
- In welke leerjaren zaten de leerlingen?
- Richtte uw zomerschool zich (deels of volledig) op een specifieke doelgroep? Zo ja, hoe kan u deze doelgroep best omschrijven? (OKAN, buitengewoon onderwijs ...)

Toeleiding naar zomerschool (als onderdeel van leerlingenbegeleiding)

- Werden binnen uw school leerlingen **geselecteerd** om deel te nemen aan de zomerschool? (werd informatie aan alle leerlingen bezorgd, of enkel aan een specifieke groep (bv. leerlingen met specifieke achtergrondkenmerken of bepaalde klassen of leerjaren?))

Indien neen:

- Had u het van meerwaarde gevonden dat u leerlingen kon selecteren om naar de zomerschool te gaan?
- Welke leerlingen zou u hebben geselecteerd en waarom?

Indien ja:

- Hoe ging de selectie van de leerlingen voor de zomerschool precies in zijn werk?
- Welke criteria speelden mee in het selectieproces?
- Wie heeft die criteria vastgelegd/gecommuniceerd?
- Werd er naar een bepaald aantal deelnemende leerlingen gestreefd? Was er een maximumaantal? Was er een doel/maximum per klas/leerjaar of per school? Wie bepaalde dit?
- Maakt de selectie voor de zomerschool deel uit van een breder beleid? (zomerschool/vakantietaak/b-c-attest)
- Op welke manier en door wie werd over een deelname aan de zomerschool gecommuniceerd naar de leerlingen en/of hun ouders? (schriftelijk, mondeling)
- Wie werd er betrokken bij het selectieproces? (leerlingen, ouders, zorg, klasleraar, klassenraad, externen)

- Hoe zou u het verloop en de kwaliteit van het selectieproces beoordelen?
- Indien zelf betrokken: Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - o Door wie werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke momenten?
 - o Bent u tevreden over deze ondersteuning?
- Op welke manier werd ervoor gezorgd dat de (geselecteerde) leerlingen ook echt **ingeschreven** werden voor de zomerschool?
 - Wie schreef de leerlingen in? (zorg, klasleraar, klassenraad, ouders, leerlingen, externen)
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, enkele leerlingen, via documenten)
 - Werd u betrokken bij het inschrijven van leerlingen in de zomerschool?
Indien ja:
 - o Op welke manier was u hierbij betrokken?
 - o Verliep het inschrijven van leerlingen vlot?
 - o Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - o Door wie werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke momenten?
 - o Bent u tevreden over deze ondersteuning?
- Op welke manier werd ervoor gezorgd dat de (geselecteerde) leerlingen ook echt **deelnamen** aan de zomerschool?
 - Was er nood aan het nemen van specifieke acties om de opkomst te vergroten?
 - Heeft u zicht op specifieke acties die ondernomen werden?
 - Indien ja, was u zelf betrokken bij één van deze acties?
Indien ja:
 - o Hoe zag deze actie eruit?
 - o Op welke manier was u hierbij betrokken?
 - o Om welke redenen was u hierbij betrokken?
 - o Verliep deze actie vlot?
 - o Werd u hierin ondersteund?
Indien ja:
 - o Door wie werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke manier werd u hierin ondersteund?
 - o Op welke momenten?
 - o Bent u tevreden over deze ondersteuning?

Informatie-uitwisseling naar aanloop van de zomerschool

Indien de leraar uit de ankerschool niet aan eigen leerlingen lesgeeft in zomerschool:

- Werd er voor de zomerschool van start ging, informatie over één, meerdere of alle leerlingen uitgewisseld tussen de leraren van de betreffende ankerscho(o)l(en) en de leraren van de zomerschool?
Indien **ja**, licht toe:
 - Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
 - Werden er door de ankerschool ook materialen meegegeven? (concrete oefeningen/taken) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
 - Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, leerling, ouders, zorgteam, ...)
 - Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
 - Wanneer vond dit plaats?

- Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
- Had u hiermee voldoende informatie en de juiste informatie in handen om een onderwijsaanbod aan te bieden dat zinvol was voor de leerling(en)?
 - Indien ja: Op welke manier hebt u hiermee rekening gehouden in het gegeven aanbod?
 - Indien neen: welke informatie of materialen had u graag gehad?
- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Indien de leraar uit de ankerschool wel aan eigen leerlingen lesgeeft in de zomerschool (leerlingen die vorig of dit schooljaar in hun klas zitten):

- Gaven ze het voorbije jaar les aan deze leerlingen of het komende?
- Wat zijn voor- en nadelen van leraren tijdens de zomerschool les te laten geven aan de eigen leerlingen?
- Op welke manier hebben de leraren hun onderwijsaanbod in de zomerschool vormgegeven? Hoe werd de inhoud bepaald?
- Werd deze afgestemd op de noden van de leerlingen? Indien ja, hoe? Indien neen, waarom niet?

Informatie-uitwisseling na afloop van de zomerschool

Indien de leraar uit de ankerschool niet aan eigen leerlingen lesgeeft in zomerschool:

- Vond er een informatie-uitwisseling plaats tussen de zomerschool en de ankerscho(o)l nadat de zomerschool afgerond was over één, meerdere of alle leerlingen?

Indien **ja**, licht toe:

 - Welke informatie werd er precies uitgewisseld? (vaardigheidsniveau, doelen)
 - Werden er door jullie zomerschool ook materialen meegegeven? (gemaakte oefeningen, rapportje, verslag, ...) Was dit op individueel niveau of hetzelfde voor alle leerlingen? Wie zorgde voor die materialen?
 - Wie nam het initiatief voor de uitwisseling en wie gaf informatie/materialen aan wie door? Wie was er allemaal betrokken? (de leraar, leerling, ouders, zorgteam, ...)
 - Onder welke vorm werd de informatie uitgewisseld? (schriftelijk, mondeling, uniform, per leerling verschillend ...)
 - Wanneer vond dit plaats?
 - Hoe systematisch vond dit plaats? (voor alle leerlingen, aan de hand van specifieke instrumenten, ...)
- In welke mate denkt u dat de ankerschool hiermee voldoende informatie heeft om te weten wat de leerling net gedaan heeft tijdens de zomerschool en het onderwijsaanbod verder vorm te geven?

Indien **neen**:

 - Hoe kijkt u er op terug dat er geen informatie-uitwisseling plaatsvond na afloop van de zomerschool?
 - Wat zijn volgens u mogelijks voor- en nadelen van het uitwisselen van informatie na afloop van de zomerschool?

Indien de leraar uit de ankerschool wel aan eigen leerlingen lesgeeft in de zomerschool (leerlingen die vorig of dit schooljaar in hun klas zitten):

- Hebben de leraren de leervorderingen van de leerlingen in de zomerschool gemonitord of geëvalueerd?
- Indien ja, werd dit ergens schriftelijk/mondeling opgenomen?
- Indien er een schriftelijk document vermeld werd: Is het mogelijk om één of meerdere geanonimiseerde voorbeelden te bezorgen van dergelijke informatie-uitwisseling?

Leerlingenbegeleiding van zomerschoolleerlingen bij aanvang schooljaar

Indien er **wel** informatie werd uitgewisseld:

- Wat heeft u met de teruggekoppelde informatie gedaan?
 - Wordt deze informatie vanuit de zomerschool ingebed in de totale leerlingenbegeleiding?
Indien ja:
 - Op welke manier?
 - Werd dit ergens opgenomen of besproken?
 - In welke mate wordt het (reguliere) onderwijsaanbod verder afgestemd op het aanbod dat de leerlingen kregen in de zomerschool?

Indien er **geen** informatie werd uitgewisseld:

- Wat zijn volgens u de voor- en nadelen van het uitwisselen van informatie over het verloop en de leervorderingen van zomerschoolleerlingen?
- Wat zou u met de verkregen informatie gedaan hebben?
 - Zou u deze ergens opnemen?
 - Terugkoppelen naar het team?

- Ziet u een meerwaarde in de zomerschool voor uw leerlingen?
Zo ja, welke?
 - Op welke manier uit zich dat bij de leerlingen? (vliegende start?)Indien neen, waarom niet?
 - Zijn er barrières die het creëren van een meerwaarde voor leerlingen tegenhouden?
 - Kan aan deze barrières tegemoet gekomen worden?

Slot

- Zijn er zaken met betrekking tot de informatie-uitwisseling over leerlingen tussen de leraren die er in de zomerschool staan en die in de ankerschool aan hen lesgeven, die u een volgende keer anders zou aanpakken? Welke en waarom?
- Is er iets wat u graag nog wil vertellen waartoe u de kans nog niet gekregen heeft?
- Heel veel dank voor uw medewerking!

CONTACT

Kim Bellens (PhD) | Senior onderzoeker
kim.bellens@thomasmore.be
Tel. + 32 14 74 04 11

VOLG ONS

<https://thomasmore.be/nl/expertisecentrum-onderwijs-en-leren>
#WeAreMore

THOMAS
MORE